

Lietuvos Respublikos
Seimo
ketvirtoji sesija

2018 m. gegužės 22 d.
174 ir 175 posėdžiai

Stenogramos

95

E. leidinį parengė

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
DOKUMENTŲ DEPARTAMENTO STENOGRAMŲ SKYRIUS

Elektroninis leidinys leidžiamas nuo 2016 m. lapkričio 14 d.

TURINYS

IV (PAVASARIO) SESIJA

2018 m. gegužės 22 d.

Rytinis posėdis Nr. 174

Masinių trėmimų „Vesna“ 70 metų sukakties paminėjimas

1948 metų tremtinio, šaulio, partizano, Žemaičių legiono vado plk. Jono Semaškos-Liepos sūnaus Alvydo Semaškos kalba	7
Vytauto Didžiojo universiteto istorijos doktoranto, Kauno miesto muziejininko, „Misija Sibiras“ dalyvio Simono Jazavitos kalba	9
Seniūnų sueigos patikslintos 2018 m. gegužės 22 d. (antradienio) posėdžių darbotvarkės tikslinimas ir tvirtinimas	10
Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1754(2) ir Administracinių nusižengimų kodekso 542 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1755(2) svarstymas	11
Seimo nario S. Tumėno kalba	12
Administracinių nusižengimų kodekso 29, 393, 589 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 557 ¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1722(3) svarstymas	19
Administracinių nusižengimų kodekso 50 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1566(2)ES svarstymas	19
Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 70 ¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1930(2) ir Administracinių nusižengimų kodekso 265 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1931(2) svarstymas	19
Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 4, 8, 10, 11, 12, 13 straipsnių ir ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1524(2)ES, Ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XII-1907 2, 3, 5, 6 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1525(2), Tautinio paveldo produktų įstatymo Nr. X-1207 2, 4, 5, 7, 10, 14, 15, 20 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1526(2), Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 13 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1527(2), Pertekliaus mokesčio cukraus sektoriuje įstatymo Nr. IX-729 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1528(2), Gamybos mokesčio cukraus sektoriuje įstatymo Nr. IX-1762 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1529(2), Laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymo Nr. I-976 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1962(2) ir Pluoštinių kanapių įstatymo Nr. XII-336 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1964(2) svarstymas	20
Principinės kariuomenės struktūros 2019 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2024 metais nustatymo, karių, civilinę krašto apsaugos tarnybą atliekančių statutinių valstybės tarnautojų ir kariuomenės darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų (išskyrus darbuotojus, gaunančius darbo užmokestį iš Europos Sąjungos struktūrinės, kitos Europos Sąjungos finansinės paramos ir tarptautinės finansinės paramos lėšų (išskyrus techninės paramos lėšas), ribinio skaičiaus 2019 m. ir 2024 m. patvirtinimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2064(2) svarstymas	22
Seimo nario J. Oleko kalba (Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos vardu)	22
Seimo narės R. Juknevičienės kalba (Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos vardu)	23

Seimo nutarimo „Dėl Edmundo Sakalausko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“ projekto Nr. XIIIIP-2156 pateikimas (V. Prancietis)	27
Kandidato į Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininko pareigas E. Sakalausko kalba	27
Kandidato į Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininko pareigas E. Sakalausko atsakymai į Seimo narių klausimus	27
Seimo rezoliucijos „Dėl Krymo totorių padėties Rusijos Federacijos okupuotame Kryme“ projekto Nr. XIIIIP-2171 pateikimas, svarstymas ir priėmimas (J. Bernatonis)	30
Seimo nario Ž. Pavilionio kalba	30
Šios rezoliucijos priėmimas	31
Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 41 ¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1952(2) svarstymas	31
Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 9 ir 9 ¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1112(2) svarstymas	32
Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 2, 9, 15, 21 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9 ¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1543(2)ES svarstymas	34
Seimo nario A. Vinkaus kalba	34
Seimo nario A. Matulo kalba (Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos vardu)	34
Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 5 ir 59 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-4838(2) svarstymas	35
Seimo nario A. Vinkaus kalba	36
Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 14 ¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1670 pateikimas (P. Čimbaras)	37

*Diskusija apie aktualius moterų teisių klausimus
(pagal Seimo statuto 92 straipsnio 4 dalį)*

Seimo narės D. Šakalienės kalba	40
Jungtinių Tautų (JT) konvencijos dėl visų formų diskriminacijos moterims panaikinimo (CEDAW) komiteto pirmininkės, istorikės prof. D. Leinartės kalba	42
Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto prof. dr. B. Obelenienės kalba	43
Seimo narės R. Tamašunienė kalba (Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcijos vardu)	45
Seimo narės A. Armonaitės kalba (Liberalų sąjūdžio frakcijos vardu)	46
Seimo nario M. Puidoko kalba (Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcijos vardu)	47
Seimo narės M. Navickienės kalba (Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos vardu)	48
Seimo nario A. Syso kalba	49
Seimo nario R. J. Dagio kalba	50
Seimo nario S. Gentvilo kalba	51
Seimo narės V. Vingrienės kalba	52
Seimo nario J. Sabatausko kalba	53

Vakarinis posėdis Nr. 175

Vyriausybės pusvalandis (socialinės apsaugos ir darbo ministro L. Kukuraičio pranešimas „Darbo kodekso įgyvendinimo stebėseną (2017/07–2018/01)“	55
---	----

Civilinio kodekso 3.3, 3.153, 3.212, 3.217, 3.219, 3.224, 3.253, 3.254, 3.259, 3.260, 3.261, 3.269 straipsnių pakeitimo, 3.220 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir Kodekso papildymo 3.254 ¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-645 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2123, Civilinio proceso kodekso 28, 336, 404, 480, 481, 482, 483, 487, 489, 490 ir 582 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-646 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2124, Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 4, 16, 18, 19, 20, 21, 26, 29 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-647 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2125, Administracinių nusižengimų kodekso 6, 75 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2126, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo Nr. X-1238 7, 12, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 30 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2127 ir Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 7 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2128 pateikimas (L. Kukuraitis)	61
Civilinio kodekso 4.184 ir 4.197 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4109 ir Civilinio proceso kodekso 702, 704, 713, 715, 716, 720, 724 ir 746 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4110 pateikimas (E. Jankevičius)	65
Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2096ES, Administracinių nusižengimų kodekso 79, 479 ir 589 straipsnių pakeitimo ir 82 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2097, Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 49 ir 50 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2098, Bankų įstatymo Nr. IX-2085 55 straipsnio pakeitimo ir 56 ¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2099, Darbo kodekso 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2100, Kibernetinio saugumo įstatymo Nr. XII-1428 4, 11, 13, 14, 15 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2101, Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 22 ir 29 ¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2102, Viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 36 ⁴ , 36 ⁸ ir 36 ⁹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2103, Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo Nr. IX-985 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2104 ir Administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 17, 20, 21, 29 ir 36 straipsnių pakeitimo ir II dalies II skyriaus papildymo antruoju ¹ skirsniu įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2105 pateikimas (E. Jankevičius)	65
Administracinių nusižengimų kodekso 33, 64, 108, 109, 115, 127, 174, 187, 205, 208, 209, 212, 213, 214, 426, 589, 599, 610, 613 ir 665 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 49 ¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1484ES pateikimas (E. Jankevičius)	68
Politinių partijų įstatymo Nr. I-606 preambulės, 1, 2, 3, 5 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2107 pateikimas (E. Jankevičius)	68
Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. kovo 15 d. nutarimo Nr. XIII-1031 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo IV (pavasario) sesijos darbų programos“ pakeitimo“ projekto Nr. XIIIIP-2175 pateikimas, svarstymas ir priėmimas (B. Matelis)	71
Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 10 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1199(3) pateikimas (L. Matkevičienė)	72
Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 2, 10, 15, 16, 29 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 15 ¹ , 16 ¹ straipsniais įstatymo Nr. XIII-771 3 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1969 pateikimas (A. Palionis)	76
Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 1, 2, 10, 26, 28, 29 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo trečiuoju ¹ skirsniu įstatymo projekto Nr. XIIP-4669VK ir Administracinių nusižengimų kodekso 134 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4670VK pateikimas (V. Šapoka)	78
Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 14, 17 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1205 pateikimas (K. Mažeika)	80
Želdynų įstatymo Nr. X-1241 2, 3, 9, 10, 14, 15, 16, 18, 19 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1675 pateikimas (K. Bacvinka)	85

Seimo narių pareiškimai

Seimo nario N. Puteikio pareiškimas	88
PAVARDŽIŲ RODYKLĖ	89

SANTRUMPOS

- LLRA-KŠSF – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija
- LSDDF – Lietuvos socialdemokratų darbo frakcija
- LSDPF – Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija
- LSF – Liberalų sąjūdžio frakcija
- LVŽSF – Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcija
- MSNG – Mišri Seimo narių grupė
- TS-LKDF – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija
- TTF – Frakcija „Tvarka ir teisingumas“

- A – alternatyvus teisės aktas
- ES – su Europos Sąjungos teise susijęs teisės aktas
- GR – Respublikos Prezidento gražintas Seimui pakartotinai svarstyti įstatymas
- VK – su Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimu susijęs teisės aktas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

IV (PAVASARIO) SESIJOS RYTINIO POSĖDŽIO NR. 174 STENOGRAMA

2018 m. gegužės 22 d.

*Pirmininkauja Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas V. PRANCKIETIS
ir Seimo Pirmininko pirmoji pavaduotoja R. BAŠKIENĖ*

PIRMININKAS (V. PRANCKIETIS). Gerbiami Seimo nariai, gerbiami svečiai, pradėdami Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gegužės 22 d. posėdį. (*Gongas*) Registruojamės. Užsiregistravo 87 Seimo nariai.

10.01 val.

Masinių trėmimų „Vesna“ 70 metų sukakties paminėjimas

Gerbiamieji Seimo nariai, 1948 m. gegužės 22, 23 dienomis Lietuvos sovietų okupacinė valdžia vykdė masinius Lietuvos gyventojų trėmimus. Tai buvo didžiausias XX amžiaus vidurio trėmimas. Į tremiamųjų sąrašus, pagrindinį ir rezervinį (toks pradėtas rengti nuo 1948 metų), pirmiausia buvo įrašomos partizanų, jų rėmėjų, ūkininkų, vengusių stoti į kolektyvinius ūkius, ar kitaip „nusikaltusios“ sovietų valdžiai šeimos. Taip siekta palaužti ginkluotą antisovietinį pasipriešinimą, pašalinti žemės ūkio kolektyvizavimo kliūtis, įbauginti tautą, priversti ją susitaikyti su nepriklausomybės netekimu ir krašto sovietizavimu.

Per 1948 metų gegužės trėmimo akciją (represinių struktūrų susirašinėjime užkuoduota nieko grėsmingo nežadančiu „Vesna“, t. y. „Pavasario“, pavadinimu) buvo išvežti 40 tūkst. 2 žmonės, 11 tūkst. 365 šeimos, iš jų beveik 12 tūkst. vaikų, apie 5 tūkst. asmenų, vyresnių nei 60 metų. Šiomet sukanka 70 metų nuo didžiausio Lietuvos gyventojų trėmimo.

1948 metų tremtinio, šaulio, partizano, Žemaičių legiono vado pulkininko Jono Semaškos-Liepos sūnaus Alvydo Semaškos kalba

Į tribūną kviečiu 1948 metų tremtinį, šaulį, partizano, Žemaičių legiono vado pulkininko J. Semaškos-Liepos sūnų A. Semašką. Prašau. (*Plojimai*)

A. SEMAŠKA. Gerbiamieji, apie tremtį daug kas buvo rašyta, bet aš norėčiau paminėti kai kuriuos momentus iš savo prisiminimų, kurių niekas dar neminėjo.

1948 m. gegužės 19 d. atėjo pas mus KGB karininkas, MGB karininkas, su dviem kareiviais ir pasakė, kad turi pas mus pabūti keletą dienų, pasekti kažką, bet mums išeiti niekur negalima. Jie prieina prie lango, neva kažką seka. Mes išeiti negalime net, tik per kaimynus palaikėme ryšį. Kaimynai mums atnešdavo maisto, o sargybiniai buvo kartu, todėl maisto reikėjo ir jiems parūpinti. Jie viską, kas jiems patikdavo, sušveisdavo.

Galiausiai iš 21 dienos į 22 dieną, kaip tik per mano manos vardadienį (mano mama buvo Elena), sulaukėme nekviestų svečių. Įsibrovė dar du kareiviai, du stribai, du civiliai iš miesto Kompartijos komiteto – vyras ir moteris, ir du milicijos kapitonai. Visi ginkluoti, net vairuotojas su pistoletu. „Semaškiene, greitai renkitės, pasiimkite reikalingus daiktus ir važiuojame. Daugiau čia niekada nebegrįšite.“ Mama iš to susijaudinimo tiesė rankas į mane.

Ji nieko negalėjo, visa kaip suparalyžiuota buvo. Galvojo, gal vėl kur veš, gal sušaudyti. Bet atėjo kitas kapitonas ir sako, vyrai, padėkite moteriškai, reikės gyventi. Aha, gyventi, vadinasi, nesušaudys, tada truputį atsitokėjo. Kareiviai puolė dėti daiktus, kas pakliuvo. Nutraukė antklodę, ištraukė *čemodaną*, staltiesę – viską, kas pakliuvo. Ką mums sudėjo, sužinojome tik Sibire.

Paskui prasidėjo kelionė. Kelionės metu kaip visada buvo dvi problemos kaip ir visiems keliautojams – ką pavalgyti ir kur atlikti gamtinius reikalus. Jie tai labai paprastai išsprendė: *kipitokas* iš garvežio karšto vandens ir vieną kartą, kartais duodavo sriubos, vadinamosios *pachliobkės* neaiškios kilmės. O dėl gamtinių reikalų. Būdavo, atidaro vagono vartus ir komanda: „Vyhody pod vagonam srat.“ Atsiprašau už tokį pasakymą. Visi tik skuba, greičiau, *bystro, bystro*. Vieną kartą buvo, kad visi besikubėdami... mano mama užsibuvo po vagonu, ir visi sulipome į vagoną, mane kažkas užkėlė, duris užstūmė, traukinys važiuoja, aš ieškau, kur mama. Nėra mano mamos! Aš klausiu, kur mano mama? Traukinys važiuoja nežinia kur, žmonės nepažįstami. Girdžiu, kad turbūt jau nušauta guli. Man pasidarė baisu, aš pradėjau šaukti, kur mano mama? Išėina vienas vyras ir sako, aš vienas ir jis vienas, imu globoti. Man kažkaip pasidarė ramiau. Važiuojome vėl kažkiek valandų. Sustoja traukinys, atidaro duris, tikimės gauti *pachliobkės* samtį. Atbėga mama, gyva ir sveika! Pasirodo, jos kažkaip sargybinis nepastebėjo ir ji pasiliko po vagonu. Traukinys pajudėjo, iš pradžių lėtai juda, ji spėjo išokti, ką dabar daryti, reikia kur nors užsikabinti, žinote, stebuklas – vieno vagono durys buvo truputį praviros, ji prišoko, jai ištiesė rankas ir įtraukė. Visada užstumdavo, nežinia, koku būdu, ar tremtiniai atidarė. Vienu žodžiu, mano džiaugsmas, aišku, buvo begalinis. Vienas iš tremtinių, toks Antanas Pagirėnas, sako, tavo vaikas jau turi globėją. Mama, aišku, buvo dėkinga ir taip išėjo, kad pakliuovome visi kartu į vieną vietą, bendri vargai suartino juos ir įgijau patėvį. Aš pagalvoju, jeigu ne patėvis, aš čia nestovėčiau, nes maisto siuntinių mes negaudavome, o patėvis, jaunas, tvirtas vyras, kartais gaudavo kokį siuntinuką iš likusių giminių, pasidalindavo. Vienu žodžiu... Bet vis tiek tas alkis... O žinote, kas yra skaniausia? Jeigu kada nors būsiu turtingas, nusipirksiu baltos duonos, užsitepsiu sviesto storai, užsidėsiu lašinių ir užgersiu pienu. Tokia buvo alkano vaiko svajonė. Dėl tų išgyvenimų mama susirgo rože. Išpurto visa. Ką daryti? Jokių vaistų, net jokio felčerio nėra. Su viena kaimyne... Iš pradžių vietiniai mūsų labai bijojo, galvojo, o paskui patys priėjo. Mato, kad mes nieko nežudome, kraujo negeriamo. Jie patys sako, žinote, mus surinko prieš jums atvažiuojant, sakė, kad turime jūsų saugotis. Su kai kuriais susidraugavome ir viena kaimynė Nekrasova, prisimenu pavardę, sako: „Liolia, pošly.“ Einame į gretimą kaimą, ten *babka* gyvena, kažkokia bobulė *zagavaryvajet*. Mama sako, aš netikiu tokiais dalykais, visokiais užkalbėjimais. Sako, einame, nepadės, tai nepadės, o gal padės, gal nepakenks. Nuėjo. Ir ką jūs manote? Mama grįžo sveika. Galite tikėti, galite ne. Štai jums ir *zagavaryvajet*.

Tiesa, aš pamiršau paminėti vieną dalyką. Važiuodami traukiniu vienoje Rusijos geležinkelio stotyje staiga girdime per garsiakalbį: „Kalba „Amerikos balsas“! Kreipiuosi į jus, broliai lietuviai! Važiuokite ramiai, nieko nebijokite, greitai amerikoniai jus išvaduos ir laimingai sugrįšite namo!“ Visi, aišku, ėmė juoktis iš to – „Amerikos balsas“ per garsiakalbį! Tai paskui kažkaip nutilo ir daugiau negirdėjome. Bet tokio atvejo prisiminimuose tikrai neteko girdėti.

Dar kas tokio... Apskritai elgesys su mumis, tuo labiau kad netoliese buvo kalinių lageris, buvo politiniai ir kriminaliniai kaliniai... Paskui juos atskyrė, nes valdžia nusprendė, kad politiniai kaliniai blogą įtaką daro kriminaliniams. O kriminaliniai būdavo, ypač jų viršūnėlė, lošia kortomis, pralošia iš kokio penkto: viens, du, trys, keturi, penki, aha, šitą reikia nudobti. Žmogui pasako kas nors, kad jau tave seka, žinai, nudobti... Reikia bėgti, o kur tu nubėgsi. Mes tik jau girdim – bėga, o vis tiek pagaus jį. O sargybiniui už pagautą gyvą ar negyvą mokamos premijos. Aišku, kam jį gyvą. Nušauna, pririša už kojų prie balno ir velka. Atvelka ir mums parodo, kad jeigu bėgsite, kas bus. O sargybinis gauna premiją ir ant šautuvo, ant automato buožės ruoželis – (...), *štuka* yra. Ir kiekvienas paskui... kurio daugiau tų ruoželių yra išbrėžta.

Bet po draugo J. Stalino mirties padėtis ėmė keistis į gera, ir komendantas pasikeitė. Buvo toks vyresnysis leitenantas (...), jis mus užjautė, surinko mus ir pasakė: dabar jau mūsų vadinti fašistais, banditais negalima, mes esame *spec. pereselency* – specialiai perkelti asmenys. Paskui žmonės, po J. Stalino nuvainikavimo, išdrąsėjo. Žmonės pradėjo rašyti – kaip, už ką, kodėl mus ištrėmė?

Nuo 1956 metų pradėjo vis daugiau ir daugiau išleisti. Mane paleido pirmą, paskui patėvį. Mes Lietuvoje laukėme mamos. O mamos nepaleidžia, ne, niekaip. Didžiausia nusikaltėlė. Nagi Semaškienė, kaipgi. Komendantas pasakė: žinot, Semaškiene, aš jums duodu mėnesį atostogų savo atsakomybe, važiuokite į Lietuvą, priekite prie J. Paleckio ir, jeigu prieisite, vadinasi, viskas

gerai, gal gausite leidimą pasilikti, tada negrįšite, bet jeigu neprisiesite, negausite leidimo, turėsite grįžti. Mama davė garbės žodį, kad taip ir pasielgs. Na ir taip, jos... Kiek ten ašarų, iš pradžių negalėjo prieiti prie J. Paleckio, nes jo vis nebuvo, jis buvo Maskvoje, o pas S. Naujalį, LTSR Aukščiausios Tarybos sekretorių, bjaurus buvo žmogus. Tai jis: Semaškienė? O! Tarybų valdžia su jumis per švelniai pasielgė. Grįšite atgal tuojau pat, kad jūsų čia nebūtų. Aišku, daug ašarų, išgyvenimo, pagaliau pavyko prie J. Paleckio ir mama pasiliko. Bet dabar kur prisiregistruoti? Kiekvienai dūšiai reikia po 13 kv. metrų laisvo ploto. O kur jo gausi 1957 metais Kaune, kada visi susispaudę gyvenome? Ir štai mama sutiko tėvelio pažįstamą karininką Anatolijų Kazariną. Tai jie, ta garbinga šeima, mus priėmė ir priregistravo. Taigi likome Lietuvoje ir, kol gyvi būsim, iš jos niekur nevažiuosim. Nežinau, jeigu yra kokių klausimų, aš čia turiu...

Tiesa, dar noriu pasakyti, kada mus išvežė į tą kaimą, toks apgriuvęs *hutor* (...), apgriuvę namai, pusė žmonių išmirė nuo bado karo metais ir po karo. Aš radau popieriaus lapuką, nupaišiau, turėjau gerą ranką, nupaišiau tą namą, kaip atrodė, ir numečiau. Mama tą lapą išsaugojo ir padaugino.

PIRMININKAS. Ačiū. (*Plojimai*) Dėkoju A. Semaškai.

Žodį tarti kviečiu VDU istorijos doktorantą, Kauno miesto muziejininką, „Misija Sibiras“ dalyvį S. Jazavitą.

Vytauto Didžiojo universiteto istorijos doktoranto, Kauno miesto muziejininko, „Misijos Sibiras“ dalyvio Simono Jazavito kalba

S. JAZAVITAS. Laba diena, gerbiami Seimo nariai. Iš tikrųjų labai malonu būti čia būtent šiandien – švenčiant, mums minint tokią labai reikšmingą Lietuvai dieną. Kodėl švenčiant, paminiu pabaigoje.

Pradžioje šiek tiek konteksto. 1948 metų gegužė – po daugiausia žmonijos istorijoje aukų nušėsusio karo praėjo treji metai. Ir koks tas kontekstas? Pasaulis pamažu atsistatė, vyko parengiamieji darbai prieš Londono olimpiadą, vyko konfliktas Artimuosiuose Rytuose, ką tik buvo paskelbusi apie savo valstybės sukūrimą Izraelio valstybė. Vyko ir daugiau įdomių dalykų. Vienoje nuošalioje saloje, netoli Didžiosios Britanijos, sėdėjo Dž. Orvelas ir kūrė savo nemarų kūrinį „1984-ieji“. Kūrinį, kuris galbūt kartais ne tiek lengvai suprantamas britams, kiek jis suprantamas mums, lietuviams, nes tai teko išgyventi, tai teko matyti.

Būtent grįžtu čia į tą gegužės dieną prieš 70 metų. Ir tai matome iš kelių šaltinių. Be abejo, labai sukrečiantys ir įdomūs yra atsiminimai gyvų žmonių, kaip prieš mane kalbėjusio gerbiamo šviesaus pulkininko J. Semaškos sūnaus Alvydo, taip pat daugelio tų žmonių, kurie paliko savo liudijimus ir dabar jų jau nebėra su mumis. Apie tai rašė ir partizanai. Įdomu tai, kad bunkeriuose jie rašė, kad šis aktas sukels dar didesnę lietuvių tautos pasipriešinimą, nes kuo buvo kalti tie žilagalviai seneliai ir lopšiuose gulintieji kūdikiai.

Iš tikrųjų stalininis, komunistinis režimas nesuprato, kad tos represijos sukels dar didesnę pasipriešinimą ir pyktį, kuris ne visada prasiverš, nes žmogų galima užčiaupti kuriam laikui, tačiau, atėjus laikui, ta energija prasiverš. Matyti labai daug atsišaukimų, kuriuose stengiamasi kaip tik mobilizuoti tautą, kad nebijotų, kad remtų dar labiau, net aiškinama, kad būtent šis trėmimas buvo skirtas partizanų rėmėjams, šeimų nariams, tačiau kartu ir tiesiog tiems, ką dabar galėtume vadinti ta viduriniąja klase, žmonėms, kurie kartais ne tik materialiai, bet ir moraliai rėmė pirmaisia dvasinį pasipriešinimą, tiems, kurie stengėsi išsaugoti savo tradicijas, savas vertybes ir nesileisti primetamoms iš išorės. Būtent šiuos žmones buvo bandyta sulaužyti, todėl 1948 metų trėmimas toks svarbus mums. Didelis dėmesys buvo būtent Lietuvai. Jeigu lyginsime su kaimynine Latvija, ten 1949 metų operacija sulaukė daug didesnio dėmesio ir daugiau žmonių buvo ištremta. Viltį tuomet įžiebė ir tai, kad netrukus prasidėjo vienas konfliktas tarp Vakarų ir Rytų – Berlyno oro blokada, kurią irgi bandė išnaudoti partizanai savo atsišaukimuose.

Kokios laukė ištremtų žmonių sąlygos? Nenoriu daug plėstis. Tikrai aptarti galima būtų tai labai ilgai, tačiau galėčiau pasakyti tik tiek, kad mokyklą lankė iš esmės kas septintas, aštuntas tremtinių vaikas. Tie iš jūsų, kurie irgi esate iš tremtinių šeimų, be abejo, prisiminsite tą laikotarpį

iš savo tėvų pasakojimų. O vaikai sudarė didžiulę dalį ištremtųjų populiacijos – ji siekdavo 30 %, dažnai ir 40 %. Šiuo atveju lietuvių trėmimas nebuvo išskirtinis. Pradėta dar nuo tų laikų, kai tremtos ištisos tautos, kurios buvo apkaltintos nelojalumu, kaip Krymo totoriai, kai vaikų kiekis iki 16 metų siekė bene pusę ištremtųjų. Kuo tie vaikai nusikalto? Tuo ir nusikalto, kad ateityje, pėrėmę tas vertybes, jie taps pavojingi. Man įstrigo vienos tuomet 14-metės A. Garmutės, kuri dabar jau mirusi, prisiminimai, kai ji basa bandė bėgti per tvorą, lipti. Ją mušė buože, po to klausė: gal turi aukso, paleisim. Kas tai darė? Tai nedaro kažkokie tolimi kariai iš Užuralės, tai buvo jos pačios kaimynai, kurie ją nuskriaudė, ir žiauriausiai šokiravo, kad tai žmonės, kurie turėjo savo mažą dukrytę, žmoną. Tas kareivis, kuris ją mušė, turbūt grįžo pas savo dukrytę, o ją pienu maitino Antaninos mama. Iš tikrųjų tokios istorijos, be abejo, skaudžios, jas mes galime matyti ir iš žmogiškosios pusės, kad tokie įvykiai išlaisvina kartais tamsiausią pradą, slypintį žmoguje. Tai mums pamoka. Kaip ir Dž. Orvelo prieš tai minėtas tekstas visada lieka aktualus, taip ir tie dalykai, kad kiekvienas savyje slopintume tą nedidelį, jeigu galime taip pamanyti, nedidelį A. Eichmaną, kaip aprašė filosofė H. Arendt.

Tačiau aš norėčiau kalbėti šviesiau ir į pabaigą norėčiau rasti tai, kas mums galėtų būti aktualu ir šiandien. Tai aš matau bendrumo jausmą, vienybės jausmą. Pats dalyvavau prieš dvejus metus projekte „Misija Sibiras“, vykau į Igarką, mažą miestelį už poliarinio rato. Būtent 1948 metų trėmimas pakeitė Igarkos padėtį, ten atvyko virš 5 tūkst. lietuvių. Po sunkios, varginančios kelionės, tikrai sekinančios, jie čia atsidūrė ir sudarė beveik ketvirtadalį miesto populiacijos. Ne veltui ten yra didžiausios kapinės Rusijos Federacijoje. Kapų virš 500, žmonių buvo virš 5 tūkst. Sakytume, nemažas mirtingumas, bet vis dėlto kiek žmonių išgyveno? Kas jiems padėjo išgyventi? Padėjo išgyventi bendrumas, kurį dar dabar prisimena tenykščiai žmonės. Prisimena tuos lietuvius, prisimena jų patarimus. Man atrodo, tai yra be galo vertinga, nes praeitis yra svarbi tada, kai ji mums byloja šiandien.

Vokiečių istorikas, mėgstamas ir Lietuvoje, K. Šlėgelis yra pasakęs, kad pasaulis gerai įsidėmėjo Dachau, Aušvico vardus, tačiau pamiršo Vorkutą ir Magadaną, todėl komunizmo aukos mirė dar kartą, dabar jau žmonių atmintyje. Neturime bijoti apie tai kalbėti, tiesiog privalome, kad tie žmonės liktų atsimenami. Mane labiausiai Igarkoje sukrėtė vienas kapas. Kapas, kur vietoj antkapio buvo tiesiog parašyta „Nežinomi palaikai“. Į tai galime pažiūrėti labai liūdnai. Stalininio komunizmo tragedija, kai žmogus buvo niekas, kai jis ėjo kažkur ir net nesulaukė palaidojimo su savo vardu. Bet į tai aš norėčiau pažiūrėti šviesiau ir gal tai mums visiems suteiks vilties kažkokiam apmąstymui. Tas žmogus, kuris ėjo namo ir galbūt negrįžo, kuris mirė nuo šalčio ar nuo bado, buvo surastas kito žmogaus, kuris taip pat ėjo namo, kurį taip pat sekino šaltis, badas, neviltis. Tas žmogus turbūt ėjo pas laukiančius savo artimus žmones. Bet jis sustojo, jis iškasė kapą ir jis pastatė paminklą, ant kurio lietuvių kalba užrašė – „Nežinomi palaikai“. Tai tas kilnus mūsų tautietis buvo tarp tų 40 tūkst. žmonių, kuriuos sovietinis režimas prievarta išvijo iš tėvynės, tikėdamas taip perlaužti jų dvasinį stuburą, tas žmogus įrodo, kad stuburo neperlauši. Tai, gerbiame, ir prisiminkime. Linkiu jums geros dienos! Ačiū. (*Plojimai*)

PIRMININKAS. Dėkoju. Prisiminkime ir tylą pagerbkite tuos, kurie negrįžo.

Tylos minutė

Dėkoju. Dėkoju pranešėjams, dėkoju dalyviams. Ir skelbiu minėjimą baigtą.
Tęsiame mūsų posėdį.

10.24 val.

Seniūnų sueigos patikslintos 2018 m. gegužės 22 d. (antradienio) posėdžių darbotvarkės tikslinimas ir tvirtinimas

Darbotvarkės tvirtinimas. Dėl darbotvarkės – J. Razma.

J. RAZMA (*TS-LKDF*). Nebe pirmą kartą mes atkreipiame dėmesį, kad yra toks nelogiškas Farmacijos įstatymo projektas, darbotvarkės 1-15 klausimas. Iki šiol mūsų frakcijos prašymu Seimas

vis išbraukdavo tą projektą iš darbotvarkės, bet jį vis tiek vėl įrašote. Šiuo atveju prašau išbraukti P. Urbšio Farmacijos įstatymo projektą, kuriuo siūloma apriboti vieno tinklo vaistinių skaičių mieste iki penkių.

PIRMININKAS. Prašote frakcijos vardu?

J. RAZMA (TS-LKDF). Taip, frakcijos vardu.

PIRMININKAS. Ačiū. P. Urbšys.

P. URBŠYS (MSNG). Paminėjo mano pavardę. Aišku, tie, kurie mano, ką gerbiamasis J. Razma pasakė, kad nesąmoninga, tikrai balsuokite už tai ir išbraukite. Bet tokia tvarka galioja Estijoje ir kitose demokratinėse valstybėse. Jeigu mes einame į kito pobūdžio valstybes, tai, be abejo, braukime iš darbotvarkės, bet siūlau diskutuoti ir nuspręsti diskusijoje.

PIRMININKAS. Ačiū. Dar yra 2-8a ir 2-8b klausimai, kuriuos svarstė TTK ir padarė pertrauką, negalime jų svarstyti, todėl turi būti išbraukta iš darbotvarkės. O dėl pasiūlymo dėl 1-15 klausimo, dėl J. Razmos pasiūlymo frakcijos vardu, turime apsispręsti balsuodami. Kas už tai, kad būtų išbraukta, balsuoja už, o kas mano, kad turi likti, balsuoja prieš.

Balsavo 105 Seimo nariai: už – 65, prieš – 25, susilaikė 15. Išbrauktas iš darbotvarkės.

Daugiau pasiūlymų nematau. Ar galime pritarti darbotvarkei bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

10.27 val.

Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1754(2), Administracinių nusižengimų kodekso 542 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1755(2) (svarstymas)

Darbotvarkės 1-3a klausimas – įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1754. Pranešėjas – M. Puidokas, Užsienio reikalų komiteto narys. Svarstymas.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Gerbiami kolegos, Pirmininke, Užsienio reikalų komitetas svarstė 2018 m. gegužės 9 d. įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymą ir pritarė komiteto patobulintam įstatymo projektui. Balsavimo metu keturi komiteto nariai balsavo už, vienas susilaikė.

Iš tiesų noriu padėkoti Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkui E. Jovaišai ir kitiems, aktyviai siūlymus teikusiems Seimo nariams, kurie darbuojasi Švietimo ir mokslo komitete. Į tuos siūlymus, į kuriuos buvo galima atsižvelgti, Užsienio reikalų komitetas atsižvelgė ir kaip šito padarinys gimė šitas patobulintas antrasis projektas. Buvo tikrai, vyko tęstinės ir nevienkartinės diskusijos su Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Migracijos departamentu, Valstybės saugumo departamentu. Šis projektas po tų diskusijų įgavo tam tikrus kontūrus, pakeitimus, kad atitiktų ir mūsų šalies saugumo reikalavimus, ir situaciją.

PIRMININKAS. Gal galėtumėte išvadą ir dėl lydimojo projekto Nr. XIIIIP-1755?

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Dėl Administracinių nusižengimų kodekso 542 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projekto komiteto nuomonė yra pritarti. Tai yra punktas, kad informacijos apie užsieniečio, priimto studijuoti į mokslo ir studijų instituciją pagal studijų programą (programas), turimas ne mažiau kaip dvi akademinės skolas ir (arba) per studijų semestrą be pateisinamos priežasties praleistus daugiau kaip pusę privalomų lankyti akademinį užsiėmimą... Manome, kad šita nuostata tikrai yra svarbi. Tą patį argumentavo ir Valstybės saugumo departamentas, nes su kai kuriomis trečiosiomis šalimis iš Artimųjų Rytų ir kitur fiksuojama tokia situacija, kai pirminis tikslas yra ne mokymasis, bet įvažiavimas į Sengeno erdvę ir įvairios kitos veikos, kurios galėtų galimai grėsti šalies saugumui. Bet tai niekaip nėra susiję ir nereglamentuoja nei užsieniečių priėmimo į mokslo įstaigas, nei jų pašalinimo iš šių įstaigų klausimą, todėl tokios pataisos nedarys įtakos universitetų autonomijai užsieniečių mokslo ir studijų klausimais.

PIRMININKAS. Dėkoju. Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto išvada, parašyta – V. Bakas, bet jo nėra. Kas norėtumėte? Yra V. Bakas. Prašom. Kviečiu. Ir lydimaį.

V. BAKAS (LVŽSF). Gerbiami kolegos, komitetas svarstė įstatymo projektą ir bendru sutarimu pritarė.

PIRMININKAS. Abiem?

V. BAKAS (LVŽSF). Sekundėlė. Gal tada iš eilės, jeigu dėl abiejų. Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo už – 6, 2 susilaikė.

Administracinių nusižengimų kodekso įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1755 pritarta bendru sutarimu.

PIRMININKAS. Ačiū. Švietimo ir mokslo komiteto išvada – G. Steponavičius.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Gerbiamas Seimo Pirmininke, gerbiami kolegos, Švietimo ir mokslo komitetas, kaip papildomas komitetas, gana daug dėmesio skyrė šiam užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimo projektui dėl keleto priežasčių. Mes į šį įstatymo projektą pažvelgėme ne vien perkeldami Europos Sąjungos teisės normas, direktyvas į tam tikrus įstatymus, bet ir žvelgiame į tai, ką Lietuva gali padaryti tam, kad ji būtų ne protus išstumiančia, o intelektą ir protus traukiančia valstybe.

Natūralu, kad Europos Sąjungos direktyvos nuostatų perkėlimas įvyks ar jau įvyko ir kitoje Europos Sąjungos valstybėse, ir klausimas, ar mes, padarę tik tiek, tapsime pranašesni nei kitos valstybės, todėl mes pasižiūrėjome šiek tiek plačiau. Paklausėme Lietuvos aukštųjų mokyklų, kurie aspektai dėl užsienio studentų ir dėstytojų kvietimo, pritraukimo jiems yra svarbūs, ir dėl to atsirado gana stipri diskusija. Komiteto nariai per du žingsnius, dviem prisėdimais įregistravo pasiūlymus, kurie būtent aukštųjų mokyklų ar Rektorių konferencijos, ar studentų organizacijų buvo mums pateikti.

Iš tiesų po ilgesnių diskusijų džiaugiamės, kad su pagrindiniu komitetu radome bendrus vardiklius. Labai ačiū visų pirma komiteto pirmininkui už supratimą. Nemaža dalis mūsų pasiūlymo buvo išgirsti. Dalis lieka atviri. Turbūt dėl jų turės ir Seimas balsuoti, bet *summa summarum* mes, kaip papildomas komitetas, tikrai džiaugiamės, kad šie racionalūs siūlymai, padarantys dalį procedūrų lankstesnes, pritraukiant studentus iš užsienio, yra įtraukti į galutinį variantą. Komiteto pozicija – pritarti patobulinti variantui – buvo priimta bendru sutarimu.

PIRMININKAS. Dėkoju. Žmogaus teisių komiteto išvada – V. Simulikas.

V. SIMULIK (LVŽSF). Gerbiamas Pirmininke, mielieji kolegos, Žmogaus teisių komitetas buvo kaip papildomas. Jeigu, Pirmininke, galima, aš iškart dėl abiejų įstatymų? Dėkui.

Dėl užsieniečių teisinės padėties pritarta bendru sutarimu ir siūlyta pagrindiniam komitetui atsižvelgti į siūlymus, pritarta jiems.

Antras – lydimasis, Administracinių nusižengimų kodekso, jam taip pat pritarta bendru sutarimu. Ačiū.

PIRMININKAS. Dėkoju. Migracijos komisijos išvada – G. Burokienė.

G. BUROKIENĖ (LVŽSF). Ačiū, Pirmininke. Šių metų balandžio 18 dieną Migracijos komisija svarstė Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimo įstatymo projektą ir bendru sutarimu: 10 – už, priėmė sprendimą siūlyti pagrindiniam Užsienio reikalų komitetui tobulinti įstatymo projektą.

PIRMININKAS. Dėkoju. Ir dėl lydinčiojo projekto Nr. XIIIIP-1755 pagrindinis komitetas – Teisės ir teisėtvarkos komitetas. Kviečiu A. Širinskienę.

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Teisės ir teisėtvarkos komitetas gegužės 16 dieną svarstė įstatymo projektą ir jam pritarė bendru sutarimu, 8 balsavo už.

PIRMININKAS. Dėkoju. Diskutuoti užsirašė Seimo narys S. Tumėnas. Kviečiu į tribūną.

S. TUMĖNAS (LVŽSF). Ačiū posėdžio pirmininkui. Gerbiami kolegos, pagirtina, kad įstatymas, kuriame aptariama užsieniečių teisinė padėtis, kaskart yra tobulinamas, nes jame tikrai buvo daug spragų. Aišku, ir dabar dar jų yra. Matyt, neatsitiktinai apie jį diskutuojame. Pavyzdžiui, iki šių metų jame buvo numatyta, kad studentams, mokiniams, gyvenantiems Lietuvoje, skaičiuojamas tik 50 % gyvenimo periodas. Pavyzdžiui, mamai skaičiuojami penkeri metai, o jos sūnui skaičiuojami tik dveji su puse metų. Tokių spragų buvo daugybė. Aš puikiai suprantu, kad šis įstatymo projektas yra sietinas su šių dienų geopolitine situacija, su kontekstu, realybe ir siekiama, kad atsirastų daugiau saugiklių, užtikrinančių, kad valstybėje mūsų universitetai netaptų niša apsigyventi Lietuvoje.

Dar svarbiau, kad paraiška mokytis Lietuvos universitetuose nebūtų tik žingsnis gauti Europos Sąjungos valstybės vizą, atverti duris į Šengeno erdvę. Ypač svarbu įdėti saugiklius, nes gyvenimas rodo, kad dažnai taip ir atsitinka. Aš galiu pateikti daug pavyzdžių, kai į Lietuvos universitetus preliminariai pavasarį užsiregistruoja po 20–30 tariamų būsimų studentų iš trečiųjų šalių, iš užsienio, o rugsėjo 1 dieną nė vienas jų neateina į mūsų konkretų kokį nors universitetą. Matyt, čia tik pasienio tarnybos pareigūnai, Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas, VSD galėtų atsakyti, ar jie tikrai kerta Lietuvos sieną, ar jie atvyksta į Lietuvą, ar jie iš karto išvyksta iš jos. Tačiau sutrinka universitetų studijų procesas, studijų proceso organizavimas ir panašūs dalykai. Čia viena problema.

Pritardamas, kad šį įstatymo projektą reikia tobulinti, dabar aš noriu pasakyti vieną kitą abejonę. Man regis, yra daug perteklinių dalykų čia numatyta. Manysčiau, kad nėra... Ne įstatymo pataisa... ne įstatyme yra numatoma, už kiek praleistų paskaitų studentas išbraukiamas iš sąrašų ir t. t. Tie dalykai visi už skolas, tie dalykai visi yra numatyti universitetų statutuose, universitetų studijų nuostatuose ir manyčiau, kad įstatymuose... nereikėtų taip sumenkinti ir įrašyti į įstatymus – reikia pasitikėti mūsų universitetų autonomija. Tie dalykai, kurie čia konkrečiai numatyti, yra numatomi kituose universitetų dokumentuose. Taigi šiuo atveju aš esu skeptiškas. Ačiū.

PIRMININKAS. Dėkoju. M. Puidokas eina į tribūną. Svarstysime pasiūlymus.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Dėkoju, Pirmininke. Iš tikrųjų tarsi toks techninis svarstymas dėl tų visų siūlymų kaip ir nėra būtinas, nes į tų rengėjų, kurie tuos siūlymus teikė, siūlymus, į kuriuos buvo galima, buvo atsižvelgta antrajame projekte. Ir šiam projektui taip pat bendru sutarimu yra pritaręs ir Švietimo ir mokslo komitetas. Aš nežinau...

PIRMININKAS. Atsiprašau, autoriai turėtų pristatyti.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Gerai.

PIRMININKAS. Tada svarstysime. Seimo narių G. Steponavičiaus, A. Gumuliausko, A. Gelūno, M. Adomėno, A. Armonaitės ir E. Pupinio pasiūlymas. Kas pristatytumėte?

G. Steponavičius.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Labai ačiū, gerbiamasis posėdžio pirmininke. Pasitikslinu, čia yra dėl 1 straipsnio 3 dalies?

PIRMININKAS. Taip.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Iš tiesų sutinkame su pagrindinio komiteto nuomone, kad nuostata yra perteklinė, ir prašome nebalsuoti dėl jos.

PIRMININKAS. Ačiū, nesvarstome.

Kitas pasiūlymas dėl 9 straipsnio yra Seimo narių E. Jovaišos ir G. Steponavičiaus. (*Balsai salėje*) Toks pat yra ir Švietimo ir mokslo komiteto. G. Steponavičius pristato.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Ačiū. Iš tiesų kompromisas, kuris pagrindiniame Užsienio reikalų komitete buvo pasiektas dėl to, kokiems studentams būtų leista atvykti kartu su šeimos nariais, yra mums priimtinas – doktorantūros studijų lygmens šeimos narių atvykimo galimybių įtvirtinimas yra priimtinas kompromisas ir mes nereikalaujame balsavimo.

PIRMININKAS. Ir jūs sutinkate su komiteto nuomone?

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Taip. Pritarti iš dalies.

PIRMININKAS. O komiteto nuomonė yra?

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Komiteto nuomonė – pritarti iš dalies su tam tikrais patobulinimais, būtent, kad galėtų kartu atvykti su sutuoktiniais ir vaikais doktorantūros studijų lygmens studentai.

PIRMININKAS. Ačiū. Ar galime bendru sutarimu pritarti komiteto pasiūlymui Seime? Ačiū, pritarta.

Kitas pasiūlymas dėl 11 straipsnio yra Seimo narių E. Jovaišos ir G. Steponavičiaus ir toks pat yra ir Švietimo ir mokslo komiteto. Pristato G. Steponavičius. Dėl klausytojo ar papildomųjų studijų sutarčių. (*Balsai salėje*)

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Labai ačiū. Jau mikrofonas įjungtas. Iš tiesų siūlymas, dėl kurio mes prašytume balsuoti, vėlgi – tai ne komiteto sumanymas. LURK'as – Lietuvos universitetų rektorių konferencija pateikė pasiūlymus, nurodydami, kad dažnai į Lietuvą studijuoti atvykstantys

arba ketinantys studijuoti studentai turėtų turėti galimybes dalyvauti parengiamuosiuose kursuose, pavyzdžiui, kalbos mokymosi, įvadinuose dalykuose. Aišku, galbūt mūsų pateikta formuluotė yra labai plati, apima ir laisvuosius klausytojus, bet mes manėme, kad jeigu būtų pritarta tokiai nuostatai, tai išties nenubyrėtų dalis tikrai motyvuotų studentų, kurie jau rodo savo motyvaciją pasirinkdami parengiamuosius kursus pagal atitinkamas sutartis, kurias jie preliminarai yra pasirašę su Lietuvos aukštosiomis mokyklomis. Mes manome, kad tokia nuostata atsirasti galėtų, o, aišku, visos tarnybos, atsakingos už vindikaciją, turėtų prižiūrėti, kad atsitiktinių žmonių, taip sakant, dėl tokių klausytojų atvykimo, nebūtų. Užkardymo priemonės mes matome kaip atitinkamą institucijų reikiamas pastangas ir darbą.

PIRMININKAS. Ačiū. Komiteto, Užsienio reikalų komiteto, nuomonė?

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Užsienio reikalų komiteto nuomonė – nepritarti. Įvertinus gautus duomenis, raštus iš Valstybės saugumo departamento, Vidaus reikalų ministerijos, yra nutarta nepritarti, nes leidimai laikinai gyventi studijų pagrindu gali būti išduodami užsieniečiams, kurie yra sudarę laisvojo klausytojo sutartį arba papildomųjų studijų sutartį, ir manome, kad tokie klausytojai neįgyja studento statuto su visomis iš to kylančiomis teisėmis ir pareigomis, todėl tokie pakeitimai sudarytų sąlygas piktnaudžiauti Lietuvos Respublikos išduodamais leidimais laikinai gyventi, siekiant kuo mažesnėmis sąnaudomis teisėtai atvykti į mūsų šalį ir taip patekti į Šengeno erdvę. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos mokslo ir studijų institucijų įvardintos problemos dėl išlyginamųjų ar papildomųjų studijų gali būti sprendžiamos ne keičiant įstatymą, o papildant Vizų išdavimo tvarkos aprašą. Tiesiog galvojame, kad, remiantis šiais svarbiais argumentais, reikėtų nepritarti.

PIRMININKAS. Dėkoju. Motyvai prieš Švietimo ir mokslo komiteto ir Seimo narių pasiūlymą – Seimo narys A. Ažubalis.

A. AŽUBALIS (TS-LKDF). Ačiū, Pirmininke. Kolegos, aš tik norėčiau pasakyti, kad pritariu komiteto nuomonei, ir dar kartu pasakyti, kad šiandien mes svarstome direktyvos perkėlimą į mūsų nacionalinę teisę. Direktyvoje niekur nėra apie jokių laisvų klausytojų arba studentus, ten kalbama apie tyrėjus ir doktorantus. Taigi čia yra perteklinis dalykas. Gal kada nors ateityje ir ateisime prie šio siūlymo svarstymo, bet šiuo metu, ką sako ir specialiosios tarnybos, tai būtų tiesiog dar vienos galimos landos atidarymas. Ačiū.

PIRMININKAS. Ačiū. Motyvai už pataisą – Seimo narė A. Armonaitė.

A. ARMONAITĖ (LSF). Siūlyčiau žiūrėti į direktyvos perkėlimą pirmiausia kaip į galimybę sutvarkyti mūsų teisinę bazę taip, kad ji būtų kuo atviresnė talentams iš užsienio. Matykime galimybes, o ne grėsmes. Mes visada kažkaip susikoncentruojame tik į keletą atvejų, kai kalbama apie piktnaudžiavimą, bet juk įstatymai pirmiausia kuriami tam, kad mes galėtume užtikrinti daugiau galimybių. Iš tikrųjų, man atrodo, mes čia kalbame apie keletą dešimčių, galbūt šimtų žmonių, tikrai ne tūkstančius atvejų ir ne apie masinį reiškinį, kuris tikrai neiškreiptų mūsų nacionalinio saugumo situacijos. Kaip teisingai čia buvo pasakyta pristatant pasiūlymą, vis dėlto jis byloja apie tas papildomas studijas, kurios galbūt yra reikalingos tam, kad galėtume čia studijuoti, atlikti mokslinius tyrimus, galbūt kalba, galbūt kažkokie papildomi kiti dalykai. Kalbama apie tai, o ne apie grėsmę nacionaliniam saugumui. Aš kviečiu palaikyti šį pasiūlymą – matyti pirmiausia galimybes, o ne grėsmes.

PIRMININKAS. Motyvai išsakyti, turime apsispręsti ir balsuoti. Tie Seimo nariai, kurie pritaria Seimo narių E. Jovaišos ir G. Steponavičiaus ir Švietimo ir mokslo komiteto pasiūlymui, balsuoja už, kurie pritaria Užsienio reikalų komiteto nuomonei nepritarti, balsuoja prieš.

Balsavo 101 Seimo narys: už – 33, prieš – 22, susilaukė 46. Pasiūlymui nepritarta.

Kitas pasiūlymas Seimo narių G. Steponavičiaus, A. Gumuliausko, A. Gelūno, M. Adomėno, A. Armonaitės ir E. Pupinio. Pristato...

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Ačiū, bet patikslinkite. Kadangi dėl šio straipsnio yra keletas pasiūlymų, tai kurį reikėtų komentuoti? (*Balsai salėje*) Dėl žodžio „rezidentūra“ įtraukimo? Gerai. Mes sutinkame su pagrindinio komiteto nuomone, kad šie mūsų siūlomi žodžiai yra pertekliniai ir prašom nebalsuoti.

PIRMININKAS. Ačiū, nebalsuojame. Kitas pasiūlymas Seimo narių E. Jovaišos, G. Steponavičiaus ir Seimo Švietimo ir mokslo komiteto dėl studijų laikotarpio. Pristato G. Steponavičius.

G. STEPONAVIČIUS (*MSNG*). Labai ačiū. Iš tiesų mes vėl vadovavomės argumentais, kuriuos pateikė Lietuvos aukštosios mokyklos, kad studijų laikotarpis trunka, paprastai bakalauro studijų universitetuose, ketverius metus. Mes net iššestinių ar vienisųjų studijų nelietėme, kur gali būti ir penkeri metai, ir netgi ilgiau. Siūlome nustatyti ketverių, o ne dvejų metų nuostatą. Bet kokiu atveju pagal Vidaus reikalų ministerijos vidines tvarkas filtru žiūrėti dažniau negu kas dvejus metus ar, kaip mes siūlome, kas ketverius metus yra, todėl ta formulotė „ne ilgiau kaip ketveri metai“ reiškia, kad poįstatyminiais teisės aktai galima numatyti tarpinius kontrolės mechanizmus, todėl manome, kad galima būtų pritarti mūsų nuomonei.

PIRMININKAS. Komiteto nuomonė.

M. PUIDOKAS (*LVŽSF*). Komiteto nuomonė – nepritarti. Pagrindiniai argumentai, tai įvertinus atsakingų institucijų, Valstybės saugumo departamento rekomendacijas nepritarta siūlymui pailginti Lietuvoje studijuojančio užsieniečio leidimą gyventi iki ketverių metų, kadangi toks termino pratęsimas sukurtų didelę nelegalios ir antrinės migracijos grėsmę, kurios prevencijai šiuo metu Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos neturėtų reikiamų instrumentų ir nebūtų užtektinai kontrolės mechanizmų. Užsienio reikalų komiteto posėdžio metu Valstybės saugumo departamento atstovas pabrėžė, kad pailgintas leidimo laikinai gyventi terminas sumažintų tokių užsieniečių patikros dėl gyvenimo ir mokymosi Lietuvoje kontrolę. Be to, tai sisteminė problema, kad Lietuvoje veikiančios aukštosios mokyklos ne visada nenorėdamos rizikuoti savo autoritetu ir pajamomis informuoja atsakingas tarnybas apie studijuojančių užsieniečių išvykimą, paskaitų nelankymą, nepažangumą ir kitus dalykus. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu įstatyme numatytas ilgiausias leidimo laikinai gyventi galiojimo laikotarpis yra treji metai ir jis taikomas užsieniečiams, kurie yra investuotojai, investavę ne mažiau kaip 260 tūkst. eurų, ir yra tokių įmonių vadovai arba akcininkai, kuriems nuosavybės teise priklausančių akcijų nominalioji vertė yra ne mažesnė kaip trečdalis bendrovės įstatinio kapitalo, arba aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą dirbantys užsieniečiai. Todėl komiteto nuomonė yra nepritarti.

PIRMININKAS. Dėkoju. Dėl motyvų prieš Seimo narių ir Švietimo ir mokslo komiteto pasiūlymą užsirašė Seimo narys A. Navickas.

A. NAVICKAS (*TS-LKDF*). Dabar bandau suprasti, aš bent užsirašiau prieš G. Steponavičiaus pasiūlymą.

PIRMININKAS. Taip.

A. NAVICKAS (*TS-LKDF*). Pranešėjas daugumą argumentų pasakė, aš tik noriu keletą akcentuoti, kad šiuo atveju, kad ir kaip tai būtų paradoksalu, mes nepalengviname savo tarnybų darbo, jas dar labiau apsunkiname.

Ir kitas dalykas, iš tiesų tai būtų iškritimas iš sistemos, ką irgi sakė pranešėjas, kad dabar galimybę gyventi gauna už nuopelnus ir už investicijas trejiems metams, dabar mes tarsi duotume iš karto ketveriems metams, nelabai aišku už ką, avansu, ir tikrai šiuo atveju dveji metai paprasčiausiai yra racionalus terminas, kurio tikrai galime laikytis.

PIRMININKAS. Motyvai už – Seimo narys M. Adomėnas.

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Kolegos, aš pats esu studijavęs užsienyje tuo metu, kai Jungtinėje Karalystėje reikėjo vizų, ir būtent tai, kad buvo galima visam studijų laikotarpiui gauti vizą, nesirūpinti vidury studijų, buvo labai svarbus dalykas. Iš tikrųjų didžiama bakalauro studijų trunka ketverius metus. Kituose punktuose yra numatyta, kad jeigu iškrentama iš studijų, tuomet vizos galiojimas nutrūksta ir leidimo gyventi galiojimas nutrūksta. Todėl, man atrodo, yra tikslinga, kad studentai galėtų visą studijų laikotarpį nesirūpinti, ar jie gaus pratęsimą leidimo gyventi tolesnį studijų laikotarpį, ir įtvirtinti ketverių metų laikotarpį.

PIRMININKAS. Dėkoju. Nuomonės išsakytos. Turime apsispręsti balsuodami. Kas už Seimo narių E. Jovaišos, G. Steponavičiaus ir Švietimo ir mokslo komiteto pasiūlymą, balsuoja už, kas pritaria Užsienio reikalų komitetui, balsuoja prieš.

Balsavo 96 Seimo nariai: už – 48, prieš – 8, susilaikė 40. Lygu. Dar kartą. Kviečiu balsuoti dar kartą. Seimo nariai, prašom. (*Šurmulyš salėje*)

R. ŽEMAITAITIS (TTF). Dėl vedimo tvarkos, gerbiamas Pirmininke. Gerbiamas Puidokai, ar tai gražu, ką jūs dabar darėte? Prieš tai ir dar prieš tai? Kaip jums atrodo, Seimo nary? Mindaugai! Gerbiamas posėdžio pirmininke, pažiūrėkite, atsisuka šonu į kolegas, rodo taip, įrodo šioms kolegoms, tiems kolegoms. Na, nėra, ne tas Seimas. Jūs supraskite, ne namuose esate, na!

PIRMININKAS. Ačiū. Supratome, dėkoju.

Gerbiamieji Seimo nariai, sėskite į vietas, balsuokite ir padėkite nuspręsti, ar pritarta pasiūlymui, ar ne. Kas už G. Steponavičiaus, E. Jovaišos ir Švietimo ir mokslo komiteto pasiūlymą, balsuoja už, tie, kurie balsuoja prieš, balsuoja už Užsienio reikalų komiteto pasiūlymą nepritarti.

Balsavo 97 Seimo nariai: už – 47, prieš – 14, susilaikė 36 Seimo nariai. Pataisai nepritarta.

Kitas Seimo narių G. Steponavičiaus, A. Gumuliausko, A. Gelūno, M. Adomėno, A. Armonaitės ir E. Pupinio pasiūlymas. Pristato G. Steponavičius?

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Labai ačiū. Prašau patikslinti, apie kurį mes 11 straipsnio pasiūlymą kalbame?

PIRMININKAS. Vietoje 20 – 30 valandų per savaitę.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Taip, tai yra labiau su praktine puse susijęs pasiūlymas. Jeigu aš neklystu, pagrindinis komitetas pritarė iš dalies? Gerbiamas pranešėjau!

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Pagrindinis komitetas pritarė iš dalies, nes komiteto...

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Ačiū. Aš tikrai pabaigsiu savo mintį. Iš tiesų čia yra du dalykai. Mes siūlome, kad... Komitetas pritarė nuostatai, kad būtų galima vasaros atostogų laikotarpiu studentams dirbti daugiau nei 20 valandų suvokiant, kad tada studijų procesas nevyksta, ir natūralu, kad jie, turėdami leidimą gyventi, gali vasaros metu atlikti ir reikalingus darbus. Bet mes, grupė Švietimo ir mokslo komiteto ir Užsienio reikalų komiteto narių, siūlome, kad taip pat būtų įtvirtinta nuostata ne 20, o 30 valandų per savaitę, nes pasižiūrėkime, daugelis Lietuvos studentų dirba ir pakankamai sėkmingai geba derinti darbą ir studijas. Šiuo atveju Švietimo mainų ir paramos fondas, Švietimo ministerijai pavaldi institucija, aiškiai indikavo, kad tai yra vienas iš svarbiausių argumentų, galimybių užsienio studentams dirbti atvykus čia studijuoti. Bent šiokių tokių galimybių sudarymas yra labai svarbus argumentas rinktis studijas Lietuvoje.

Dar kartą norime mes pabrėžti, kolegos, kad užsienio studentai, kaip čia kai kas bando piešti, nėra blogis. Jie kaip tik atneša ir savo žinias, ir palieka gana ženklias lėšas Lietuvoje. Matykime pozityvą, o ne vieną kitą atvejį pasigavę bandykime iš to baubus piešti.

PIRMININKAS. Ačiū. Komiteto nuomonė.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Komiteto nuomonė yra pritarti iš dalies. Kaip jau įvardino...

PIRMININKAS. Ne šita pastaba.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Aš vis tiek įvardinsiu abidvi. Visų pirma dėl vasaros atostogų...

PIRMININKAS. Mindaugai!

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Taigi komiteto nuomonė nepritarti dėl ilginimo, kad būtų galima dirbti 30 valandų per savaitę. Manome, kad 30 valandų per savaitę pailginimas iš tikrųjų nesudarytų gerų pagrindų mokslo kokybei. Tų atvykusių užsieniečių atvykimo ir buvimo Lietuvoje tikslas turėtų būti mokslas, o ne darbas. Pritarus šiam pasiūlymui Lietuva taptų labai patrauklia šalimi darbo požiūriu ir vartais į Šengeno erdvę, kaip jau buvo nutikę 2013–2014 metais.

Atkreipiamas dėmesys, kad siūloma pritarti Seimo narių E. Jovaišos ir G. Steponavičiaus pasiūlymui darbo laiką studentams ir moksleiviams palikti 20 valandų per savaitę, neribojant jo doktorantams, o vasaros laikotarpiu iš viso tokio ribojimo netaikyti visiems. Tai atitiktų geriausiai mūsų dabartinę valstybės situaciją ir Saugumo departamento rekomendacijas.

PIRMININKAS. Dėkoju. Nuomonė už pataisą – Seimo narė A. Armonaitė.

A. ARMONAITĖ (LSF). Gerbiamieji, daugelis mūsų pažįstame žmonių, pažįstame jaunimo, kurie studijuoja, pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje ir žinias įgyja ten. Ką jie daro Jungtinėje Karalystėje laisvu nuo studijų metu? Jie dirba. Jie kaupia pinigų tam, kad galėtų sumokėti nuomą ir kitus dalykus. Aš nesuprantu, kodėl Lietuvoje mes turėtume taikyti kitokią praktiką, negu ji yra taikoma mūsų partnerėse valstybėse, kuriose mūsų pačių studentai mielai siekia išsilavinimo ir siekia tenai žinių. Tikrai nebus taip, jog užplūs čia darbo jėga Lietuvą vien su pretekstu neva išsiųsti išsilavinimą.

Mes vėlgi kalbėkime apie galimybes. Šita pataisa sukuria galimybę tiem nedaugeliui užsienio studentų, kurie čia studijuoja, dar ir padirbėti, ir sutaupyti, sukaupti pinigų, kad galėtų juos čia pat gyvendami ir išleisti. Nekalbame apie jokią nelegalią darbo jėgą, apie kurią čia vis dėlto argumentuoja gerbiamas komiteto pranešėjas. Aš iš tikrųjų labai kviečiu balsuoti už ir būtent dėl to argumento, kad mūsų pačių studentai studijuoja užsienyje ir dirba užsienyje tuo pačiu metu, ir nieko blogo dėl to nenutinka. Matykime galimybes, o ne grėsmes.

PIRMININKAS. Nuomonė prieš – Seimo narys A. Ažubalis.

A. AŽUBALIS (TS-LKDF). Kolegos, aš tik noriu patikslinti, iš tikrųjų komitetas ne atmetė siūlymą, o pritarė iš dalies, t. y. kad nebūtų neribojimas studentų darbo laikas vasaros metu. O doktorantams, kadangi direktyvoje yra kalbama apie doktorantus, apie tyrėjus, darbo laikas neribojamas. Kolegos iš Švietimo ir mokslo komiteto dar pagalvojo, kad jie galėtų kalbėti ne tik apie doktorantus, bet kalbėti ir apie studentus, nors direktyvoje apie tai nieko nekalbama. Čia yra lietuviškas naujadaras. Tai tiek, ponai. Kadangi yra pritarta iš dalies, aš siūlau ir prašau palaikyti komiteto poziciją.

PIRMININKAS. Kita pataisa, kuri yra dėl 20–30 valandų, ta yra svarstoma.

A. AŽUBALIS (TS-LKDF). Aš nerandu jos.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Pakomentuoti galiu?

PIRMININKAS. Balsuojame.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Balsuojame.

PIRMININKAS. Komiteto nuomonė yra nepritari. Dabar balsuosime dėl 20 ar 30 valandų. Seimo nariai siūlo 30 valandų, komitetas tam nepritarė. Kviečiu balsuoti, kas pritaria Seimo narių pasiūlymui, tie balsuoja už, kas pritaria komiteto nuomonei, balsuoja prieš.

Balsavo 101 Seimo narys: už – 46, prieš – 17, susilaikė 38. Pasiūlymui nepritarta.

Prieš tai buvęs pasiūlymas, kuriame buvo kalbama apie darbą vasaros atostogų metu, Seimo narių E. Jovaišos, G. Steponavičiaus ir Švietimo ir mokslo komiteto pasiūlymas. Pristato G. Steponavičius.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Labai ačiū, gerbiamasis Pirmininke. Formuluotė, kuri yra patobulinta ir pateikta, yra priimtina pagrindiniam komitetui, nereikalaujame balsuoti.

PIRMININKAS. Ačiū. Galime pritari bendru sutarimu? Dėkoju, pritarta.

Kitas Seimo narių E. Jovaišos, G. Steponavičiaus bei Švietimo ir mokslo komiteto pasiūlymas dėl 5 dalies. Paskutiniaisiais mokymosi švietimo įstaigoje pagal bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programą... ir t. t. Pristato taip pat G. Steponavičius.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Labai ačiū. Argumentai, kuriuos pateikė pagrindinis komitetas, mus įtikino, mes prašom nebalsuoti dėl pasiūlymo.

PIRMININKAS. Ačiū, pritarta. Seimo narių G. Steponavičiaus, A. Gumuliausko, A. Gelūno, M. Adomėno, A. Armonaitės ir E. Pupinio pasiūlymas pakeisti 11 straipsniu keičiamo 46 straipsnio 5 dalį ir išdėstyti ją taip: „Paskutiniaisiais mokymosi...“ 5 straipsnis. Pristato G. Steponavičius?

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Taip. Ačiū, gerbiamasis Pirmininke. Mes iš tiesų prašytume pritari mūsų siūlymui, nes šiuo atveju mes tikrai kalbame apie geresnių galimybių aukštą pridėtinę vertę Lietuvoje galinčių kurti žmonių išlaikymą. Doktorantai, tyrėjai, mokslininkai, pasibaigus jų darbo sutartims ar mokymosi, tobulinimosi aukštosiose mokyklose laikotarpiui, mes manome, galėtų turėti ilgesnį, iki devynerių mėnesių, laikotarpį, per kurį galėtų susirasti darbą. Tam būtų reikalingas ilgesnis laikotarpis turėti leidimą gyventi. Atitinkamai, jeigu mes norime, kad tuose slėniuose, laboratorijose, į kuriuos valstybė investavo milijardus ir kurie vien Lietuvos mokslininkais niekaip neužsipildys, išlaikyti tokį žmonių kontingentą, su milžiniška patirtimi... Mes manome, kad tie 9 mėnesiai yra tikrai gana neutralus ir grėsmės nekeliantis laikotarpis. Tiesiog prašome tam pritari.

PIRMININKAS. Pagrindinio komiteto nuomonė.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Komiteto nuomonė – nepritari, nes priežastys yra visai kitokios. Siūlomas ne to straipsnio, apie kurį kalbama aiškinamajame rašte, pakeitimas. Įstatymo projekto 11 straipsnyje keičiamo įstatymo 46 straipsnio 5 dalyje nurodoma, kad tik paskutiniaisiais mokymosi, o ne studijų, metais užsieniečiui jo prašymu leidimas laikinai gyventi gali būti pakeistas laikotarpiu, neviršijančiu 6 mėnesių. Tai turima omenyje, kai norima pratęsti leidimą laikinai gyventi.

Šios nuostatos nereikėtų painioti su įstatymo projekto 13 straipsniu, išdėstytu nauju įstatymo 49 straipsniu, kuriame nurodoma, kad leidimas laikinai gyventi tyrėjui, užbaigusiam mokslinius tyrimus, ar užsieniečiui, užbaigusiam studijas, išduodamas 12 mėnesių laikotarpiui tam, kad ieškotų darbo ar pradėtų savarankišką veiklą Lietuvoje. Pagal dabar galiojančią tvarką yra 12 mėnesių, o ne 9 mėnesiai. Tai iš esmės mūsų nesutarimas yra netikslingas. Tiesiog aš siūlyčiau kolegai pritarti, kad 12 mėnesių yra daugiau negu 9 mėnesiai. Dabar galiojanti nuostata yra geresnė.

PIRMININKAS. Išsakyti nuomonių Seimo nariai neužsirašė. Ar G. Steponavičius?.. Viskas. Balsuojame. Kas pritaria Seimo narių nuomonei, balsuoja už, kas pritaria pagrindinio komiteto nuomonei, balsuoja prieš.

Balsavo 87 Seimo nariai: už – 27, prieš – 15, susilaikė 45. Pasiūlymui nepritarta.

13 straipsnis. Seimo narių G. Steponavičiaus, A. Gumuliausko, A. Gelūno, M. Adomėno, A. Armonaitės ir E. Pupinio pasiūlymas. Pristato G. Steponavičius.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Labai ačiū. Mes sutinkame su pagrindinio komiteto nuomone. Prašome nebalsuoti.

PIRMININKAS. Dėkoju. Kitas pasiūlymas dėl 15 straipsnio – taip pat Seimo narių G. Steponavičiaus, A. Gumuliausko, A. Gelūno, M. Adomėno, A. Armonaitės ir E. Pupinio – dėl mokslų daktaro laipsnio.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Tie patys argumentai. Mes sutinkame, kad tai yra perteklinis siūlymas ir prašome nebalsuoti.

PIRMININKAS. Ačiū. Bendru sutarimu.

Seimo nariai E. Jovaiša ir G. Steponavičius. 16 straipsnis, 54 straipsnio pakeitimas. Pristato G. Steponavičius.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Minutėlę, turiu susirasti atitinkamą nuostatą.

PIRMININKAS. Ne ilgiau kaip ketveri metai.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Mes dėl panašaus jau balsavome. Nepritarus ankstesniam... galioja ta pati, kad ir dėl šio turėtų būti nebalsuojama.

PIRMININKAS. Ačiū. Švietimo ir mokslo komiteto ir Žmogaus teisių komiteto pasiūlymas. Pristato G. Steponavičius?

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Gerbiamas Pirmininke, patikslinkite. Man atrodo, ką siūlė komitetas, jau yra teikti kaip E. Jovaišos ir mano pasiūlymai, tai yra sutampantys dalykai ir antrą kartą nereikėtų balsuoti. Nebent patikslinkite, pranešėjau, kaip jums atrodo.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Man analogiškai atrodo kaip ir gerbiamajam G. Steponavičiui.

PIRMININKAS. Svarstyti nebereikia?

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Jau yra apsvarstyti ir atitinkamai išvadoje tas irgi atsispindės.

PIRMININKAS. Ačiū. Daugiau pasiūlymų ir pataisų nėra. Motyvai dėl viso. Motyvai už – Seimo narys A. Ažubalis.

A. AŽUBALIS (TS-LKDF). Kolegos, aš manau, kad reikia pritarti po svarstymo, nes iš principo pasiekėme, kas gana retai būna komitete, konsensuą, atsižvelgdami ir į VSD, ir į VRM pastabas ir pasiūlymus. Manome, kad ši direktyva, kuri bus perkelta, iš tikrųjų pasitarnaus pritraukti protus, bet tuos protus, kurie nuoširdžiai nori dirbti Lietuvoje, Lietuvos mokslo ir inovacijų labui. Kartu yra įdėti tam tikri saugikliai, kurie neleis piktnaudžiauti šios direktyvos, kurią perkeliame į savo nacionalinę teisę, teisėmis. Todėl siūlau pritarti. Ačiū.

PIRMININKAS. Ačiū. Motyvai prieš – Seimo narė A. Armonaitė.

A. ARMONAITĖ (LSF). Aš susilaikysiu dėl šito įstatymo projekto būtent dėl to, kad visi pasiūlymai, kurie siekia padaryti Lietuvos švietimą atviresnį, truputėlį atviresnį, užsienio talentams ir užsienio studentams, nesulaukia palaikymo. Kol mes toliau aplink matysime tik didelės didelės grėsmės ir nesistengsime dirbti dėl galimybių, tol ir nepasieksime proveržio. Aš iš tikrųjų dėl to gailiuosi. Tik atkreipiu dėmesį, kad tai buvo daugiausia Švietimo ir mokslo komiteto pasiūlymai, o ne atskirų kokių nors individualių Seimo narių, bet, kaip suprantu, tiesiog Švietimo ir mokslo komiteto nariai Seime, jų Lietuvos švietimo vizija neturi palaikymo. Tai susilaikau ir kviečiu susilaikyti.

PIRMININKAS. Ačiū. Svarstymo stadija. Motyvuoją po vieną Seimo narį. Kviečiu balsuojant apsispręsti, kas pritaria po svarstymo, balsuoja už.

Balsavo 93 Seimo nariai: už – 78, prieš nebuvo, susilaikė 15 Seimo narių, taigi įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1754 po svarstymo pritarta.

Lydimasis – Administracinių nusižengimų kodekso 542 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1755(2). Dėl motyvų niekas neužsirašė. Kviečiu... Ar galime bendru sutarimu pritarti šitam projektui? Negalime. Gerai. Balsuojame.

Balsavo 97 Seimo nariai: už – 75, prieš – 7, susilaikė 15 Seimo narių. Įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1755 po svarstymo pritarta.

11.14 val.

Administracinių nusižengimų kodekso 29, 393, 589 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 557¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1722(3) (svarstymas)

Darbotvarkės 1-4 klausimas – Administracinių nusižengimų kodekso 29, 393, 589 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 557¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1722(3). Pranešėja – Seimo narė A. Širinskienė, Teisės ir teisėtvarkos komitetas. Svarstymas.

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Teisės ir teisėtvarkos komitetas gegužės 16 dieną svarstė įstatymo projektą ir pritarė jam 8 balsais už, prieš ir susilaikiusių nebuvo.

PIRMININKAS. Ačiū. Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto išvada. V. Bakas. Ar yra V. Bakas? J. Jarutis. R. Juknevičienė. Prašom,

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas bendru sutarimu pritarė šiam projektui.

PIRMININKAS. Ačiū. Diskutuoti niekas nenori.

Motyvai. Motyvai už – Seimo narys A. Anušauskas.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamieji, iš tikrųjų atsakomybė už drono naudojimą virš karienių teritorijų, pasienio teritorijų – tai seniai subrendusi problema, kuri sprendžiama dabar. Aišku, geriau vėliau negu niekad. Šiuo atveju labai trumpai – siūlau pritarti.

PIRMININKAS. Dėl motyvų prieš niekas neužsirašė. Gal galime pritarti po svarstymo bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

11.16 val.

Administracinių nusižengimų kodekso 50 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1566(2)ES (svarstymas)

Darbotvarkės 1-5 klausimas – Administracinių nusižengimų kodekso straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1566. Pranešėja – taip pat komiteto pirmininkė A. Širinskienė.

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Teisės ir teisėtvarkos komitetas taip pat gegužės 16 dieną svarstė ir šį projektą, lygiai taip pat, kaip ir praeitą, pritarė 8 balsais už. Prieš ir susilaikiusių nebuvo.

PIRMININKAS. Ačiū. Ir Sveikatos reikalų komiteto išvadą – Seimo narė L. Matkevičienė.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Seimo Sveikatos reikalų komiteto išvada – vienbalsiai pritarta komiteto išvadai ir įstatymo pakeitimo projektui.

PIRMININKAS. Ačiū. Diskutuoti taip pat Seimo nariai neužsirašė.

Motyvai. Dėl motyvų taip pat niekas neužsirašė. Ar galime bendru sutarimu pritarti po svarstymo? Dėkoju, pritarta.

11.17 val.

Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 70¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1930(2), Administracinių nusižengimų kodekso 265 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1931(2) (svarstymas)

Darbotvarkės 1-6a klausimas ir lydimasis 1-6b klausimas, t. y. Aplinkos apsaugos įstatymo priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1930 ir projektas Nr. XIIIIP-1931. Pranešėjas – Seimo narys K. Bacvinka. K. Bacvinka pristato Aplinkos apsaugos komiteto išvadą svarstymo stadijoje.

K. BACVINKA (*LVŽSF*). Gerbiamas Pirmininke, kolegos, Aplinkos apsaugos komitetas gegužės 9 dieną svarstė šiuos projektus. Šiais projektais numatomos sankcijos juridiniams, fiziniams asmenims už Tarptautinės konvencijos dėl teršimo iš laivų prevencijos ir nacionalinio reikalavimo dėl sieros kiekio jūriniame kure nesilaikymą. Siūlymų bei pastabų dėl šio projekto nebuvo gauta. Pritarta bendru sutarimu.

PIRMININKAS. Ir dėl lydimojų Aplinkos apsaugos komiteto...

K. BACVINKA (*LVŽSF*). Taip pat pasiūlymų nebuvo gauta, taip pat pritarta bendru sutarimu.

PIRMININKAS. Ačiū. Ir dėl lydimojų Teisės ir teisėtvarkos komiteto išvadą – Seimo narė A. Širinskienė.

A. ŠIRINSKIENĖ (*LVŽSF*). Ir dar vienas įstatymo projektas, kurį svarstėme gegužės 16 dieną. Taip pat pritarėme jam 8 balsais už, tai yra bendru sutarimu.

PIRMININKAS. Dėkoju. Diskutuoti užsirašiusių nėra. Dėl motyvų taip pat neužsirašė Seimo nariai. Galime balsuoti? Balsuojame dėl pritarimo abiem projektams po svarstymo.

Balsavo 83 Seimo nariai: už – 79, prieš nebuvo, susilaikė 4 Seimo nariai. Įstatymų projektams Nr. XIIIIP-1930 ir Nr. XIIIIP-1931 po svarstymo pritarta.

11.20 val.

Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 4, 8, 10, 11, 12, 13 straipsnių ir ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1524(2)ES, Ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XII-1907 2, 3, 5, 6 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1525(2), Tautinio paveldo produktų įstatymo Nr. X-1207 2, 4, 5, 7, 10, 14, 15, 20 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1526(2), Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 13 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1527(2), Pertekliaus mokesčio cukraus sektoriuje įstatymo Nr. IX-729 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1528(2), Gamybos mokesčio cukraus sektoriuje įstatymo Nr. IX-1762 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1529(2), Laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymo Nr. I-976 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1962(2), Pluoštinių kanapių įstatymo Nr. XII-336 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1964(2) (*svarstymas*)

Darbotvarkės 1-7 klausimas ir lydimieji iki 1-7h. Ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo kai kurių straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1525(2).

Pranešėjas – Kaimo reikalų komiteto pirmininkas A. Stančikas. (*Balsai salėje*) Atsiprašau, A. Salamakinas. Atsiprašau, dėl kito projekto. A. Salamakinas.

A. SALAMAKINAS (*LSDPF*). Ačiū, gerbiamasis Pirmininke. Kaimo reikalų komitetas svarstė įstatymo projektą ir jam pritarė. Balsavimo rezultatai: už – 5, susilaikė 4.

PIRMININKAS. Ačiū. A. Stančikas – kitų projektų išvados.

A. STANČIKAS (*LVŽSF*). Gerbiamasis Pirmininke, kolegos, Kaimo reikalų komitetas balandžio 25 dieną svarstė ir pritarė komiteto patobulintam Ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XII-1907 2, 3, 5, 6 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1525(2) ir Kaimo reikalų komiteto išvadai. Balsavimo rezultatai: už balsavo 6, prieš ir susilaikiusių nėra.

Kitas. Pritarti komiteto patobulintam Tautinio paveldo produktų įstatymo Nr. X-1207 2, 4, 5, 7, 10, 14, 15, 20 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1526(2) ir komiteto išvadai. Balsavimo rezultatai: už – 6, prieš ir susilaikiusių nebuvo.

Kitas. Pritarti komiteto patobulintam Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 13 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1527(2) ir komiteto išvadai. Balsavo: už – 6, prieš ir susilaikiusių nėra.

Kitas. Pritarti komiteto patobulintam Pertekliaus mokesčio cukraus sektoriuje įstatymo Nr. IX-729 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1528(2) ir komiteto išvadai. Balsavimo rezultatai: už – 6, prieš ir susilaikiusių nėra.

Kitas. Pritarti komiteto patobulintam Gamybos mokesčio cukraus sektoriuje įstatymo Nr. IX-1762 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1529(2) ir komiteto išvadai. Balsavo: už – 6, prieš ir susilaikiusių nėra.

Kitas. Pritarti iniciatorių pateiktam Laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymo Nr. I-976 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui ir komiteto išvadai. Balsavimo rezultatai: už – 6, prieš ir susilaikiusių nėra.

Ir paskutinis. Pritarti komiteto patobulintam Pluoštinių kanapių įstatymo Nr. XII-336 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1964(2) ir komiteto išvadai. Balsavimo rezultatai: už – 6, prieš ir susilaikiusių nėra.

PIRMININKAS. Dėkoju. Diskutuoti niekas neužsirašė. Grįžtame prie projekto Nr. XIIIIP-1524, dėl kurio yra pasiūlymų. Kviečiu Seimo narį A. Salamakiną. Prašom. Jūsų siūloma pataisa yra dėl 10 straipsnio.

A. SALAMAKINAS (LSDPF). Ačiū, supratau. Yra papildoma komiteto išvada ir yra mano pasiūlymas dėl pavadinimo. Kadangi Seimas...

PIRMININKAS. Pirma dėl 10 straipsnio, tada dėl pavadinimo.

A. SALAMAKINAS (LSDPF). 10 straipsnio siūloma atsisakyti, nes Seimas jau tą straipsnį priėmė ir mes jam pritarėme, jį teikė Finansų ministerija. Todėl mes manome, kad tai yra perteklinis dalykas, ir siūlome jo atsisakyti. Taip pat pavadinime siūlome išbraukti 10 straipsnį.

PIRMININKAS. Ačiū. Dar minutę. Ar turime 10 pritariančių? Tikėtina, kad turime, pataisą galime svarstyti, taip? Komiteto nuomonę pasakykite.

A. SALAMAKINAS (LSDPF). Komitetas pritarė bendru sutarimu.

PIRMININKAS. Komitetas pritarė. Ar mes galime pritari bendru sutarimu komiteto nuomonei? Pritarėme ir Seimo nario siūlymui. Kadangi pritarėme anai pataisai, turime pakeisti ir pavadinimą, kur taip pat yra įrašytas 10 straipsnis, kad jo nebūtų. Komitetas siūlo pritari.

A. SALAMAKINAS (LSDPF). Kadangi ten pritarėme, tada siūlome išbraukti iš įstatymo 10 straipsnį.

PIRMININKAS. Pavadinimo 10 straipsnį. Ačiū. Motyvai dėl viso. Motyvai prieš – Seimo narys K. Starkevičius.

K. STARKEVIČIUS (TS-LKDF). Čia jau dėl visų projektų? Tada dėl šito aš nekalbėsiu, aš dėl visų kalbėsiu.

PIRMININKAS. Ačiū. Gal dabar galėtume pritari bendru sutarimu po svarstymo šitam projektui? Ačiū, pritaria.

Dėl kitų projektų pasiūlymų nėra. Ar galime pritari po svarstymo bendru?.. Motyvai. Yra dėl motyvų. Motyvai už – Seimo narė V. Vingrienė.

V. VINGRIENĖ (LVŽSF). Aš atsisakau.

PIRMININKAS. V. Vingrienė atsiima. K. Starkevičius – motyvai prieš.

K. STARKEVIČIUS (TS-LKDF). Aš norėčiau pakalbėti apskritai dėl viso paketo ir kur matau tam tikrus naujo ministro išsakytus... yra mintys apie atgijusią diskusiją dėl ministerijos perkėlimo į Kauną. Ministras taip entuziastingai pasakė, bet jeigu žiūrėtume į šį paketą, štai, Lyderių centras, kuris buvo perkeltas į Kauną ir veikė Žemės ūkio universiteto miestelyje, dabartiniu metu yra naikinamas, jungiamas su Rinkos reguliavimo agentūra. Po to, kai panaikinsime, vėlgi pagal naujo ministro motyvus kelsime lyg ir į Kauną.

Čia rašoma apie lėšų taupymą, tai šiuo atveju išmokėsime išeitines, o po to vėl kelsime į Kauną. Trūksta tam tikros logikos ir aš nematau, kad bus sutaupytos tos lėšos.

Kalbant apie Mašinų bandymo stoties reorganizaciją, ūkininkams ir visai kaimo bendruomenei kyla tam tikras nerimas. Ji atlieka, aišku, daugiau purkštuvų techninę apžiūrą ar patikrą, ar ji liks ateityje? Lyg ir rengiamas paketas privatizuoti. Bet labiausiai nerimauja visa kaimo visuomenė dėl to, kad traktoriai, kurie važiuoja daugiau nei 40 kilometrų, atiduodami „Regitrai“ atlikti patikras, kai dabar tai darydavo žemės ūkio skyriai. Kaip žinome, ir kaina pakils, ir ūkininkams bus daugiau biurokratinių kliūčių.

Taigi, kai žiūri atskirais klausimais, galima pritari, tačiau kai žiūri į paketą, atėjus naujam ministrui ir išsakius mintis spaudoje, yra tam tikro nerimo dėl šio paketo ateities.

PIRMININKAS. Motyvai išsakyti. Ar galime po svarstymo pritarti visiems likusiems lydimiesiems nuo 7b iki 7h? (*Balsai salėje*) Norime balsuoti. Balsuojame.

Balsavo 80 Seimo narių. Už – 61, prieš nebuvo, susilaikė 19 Seimo narių. Po svarstymo šioms projektams pritarta.

11.32 val.

Principinės kariuomenės struktūros 2019 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2024 metais nustatymo, karių, civilinę krašto apsaugos tarnybą atliekančių statutinių valstybės tarnautojų ir kariuomenės darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų (išskyrus darbuotojus, gaunančius darbo užmokestį iš Europos Sąjungos struktūrinės, kitos Europos Sąjungos finansinės paramos ir tarptautinės finansinės paramos lėšų (išskyrus techninės paramos lėšas), ribinio skaičiaus 2019 m. ir 2024 m. patvirtinimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2064(2) (svarstymas)

Darbotvarkės 1-8 klausimas – Principinės kariuomenės struktūros 2019 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2024 metais nustatymo, karių, civilinę krašto apsaugos tarnybą atliekančių statutinių valstybės tarnautojų ir kariuomenės darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų (išskyrus darbuotojus, gaunančius darbo užmokestį iš Europos Sąjungos struktūrinės, kitos Europos Sąjungos finansinės paramos ir tarptautinės finansinės paramos lėšų (išskyrus techninės paramos lėšas), ribinio skaičiaus 2019 metais ir 2024 metais patvirtinimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2064(2). Pranešėja – Seimo narė R. Juknevičienė.

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, komiteto pirmininkas paprašė manęs pristatyti šį klausimą svarstymo metu. Komitetas jį apsvaistė. Aš tik primenu, kad pavadinimas labai ilgas, bet kasmet Seimas svarsto šį projektą, nes patvirtina tokiu būdu kitų metų kariuomenės struktūrą ir karių skaičių, įskaitant atskirus laipsnius, ir tai pat šešerių metų perspektyvai. Aš galiu pristatyti, kad komitete buvo svarstymas. Buvo, beje, mano patarimas ir aš dabar esu tokioje dvejopoje situacijoje: ir komiteto nuomonę pristatysiu, ir turbūt galėsiu pristatyti savo patarimą.

Dėl viso projekto komiteto balsavimas buvo: 10 – už, 1 susilaikė. O dėl patarimo? Diskusija, gerai.

PIRMININKAS. Ačiū. Diskusijos kviečiu Seimo narį J. Oleką, frakcijos vardu – septynios minutės. Po to – R. Juknevičienė, taip pat frakcijos vardu.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas Pirmininke. Gerbiami kolegos, iš tikrųjų mes pritarėme pateiktam projektui. Manau, kad šie pasiūlymai užtikrina Lietuvos kariuomenės plėtrą ir pajėgumų vystymą. Tačiau turime kai kurių pastabų, kuriomis norėtume pasidalinti.

Visų pirma dėl kariuomenės plėtros. Mums atrodo, kad skaičiai, užsibrėžti 2024 metams, tai yra augimas beveik 5 tūkst., guls sunkia našta ant Lietuvos pečių dėl to, kad mūsų jaunuomenės tokio amžiaus po truputį mažėja, o pati kariuomenė plečiasi. Gali susidaryti tokia situacija, kad vykdyti visus užsibrėžtus kariuomenės modernizavimo, technologijų atnaujinimo projektus darysis sunkoka. Todėl mūsų siūlymas būtų labiau modernizuoti kariuomenę ir kokybiškai ją stiprinti ne taip smarkiai plečiant.

Dar noriu atkreipti dėmesį, kad yra numatyta, kaip sakiau, kariuomenės plėtra beveik 5 tūkst., tačiau kariūnų, studijuojančių Karo akademijoje, jaunųjų karo vadų kursų skaičius lieka tas pats. Vadinasi, jau dabar susiduriame su tam tikra parengtų tiek vidurinio personalo, tiek karininkijos stoka kariuomenei plečiantis, o dar labiau plečiantis, mes didiname skaičių. Aš manau, kad į tai reikėtų iš tikrųjų atkreipti dėmesį, ir kai svarstysime kitais metais, pasižiūrėti, kad tokios ekstenzijos plėtros nebūtų, o būtų suderintos visos grandys.

Dar daugiau. Man atrodo, kad mes galėtume racionaliau panaudoti krašto apsaugai skirtas lėšas, jeigu stipriau rengtume rezervą. Dabar kariuomenė yra perpildyta naujai ateinančių savanorių šauktinių. Kol kas dar užtenka savanorių šauktinių. Aš norėčiau, kad jų užtektų visada, kad kariuomenė būtų patraukli jaunimui, nereikėtų taikyti prievartos mechanizmo. Bet kiekvienas ciklas prasideda ir baigiasi, kai ateina nauji kariai ir jie išeina. Faktiškai tarnaujančių karių,

pasirengusių šiandien atremti galimą agresiją ir grėsmę, tuose daliniuose yra mažiau. Mūsų siūlymas būtų racionaliau panaudoti tuos, kurie jau yra tarnavę, išėję į atsargą, jiems rengiant mokyimo kursus. Taip, šiame projekte yra numatyta, kad 2019 metais tokių rezervo parengimo karių bus nuo 1 tūkst. iki 2 tūkst. Tačiau išėjusių, baigusią tarnybą, karių skaičius yra žymiai didesnis. Jeigu mums parengti karį ir parengti rezervo karį, šaukiant į privalomąją karo tarnybą, užtrunka devynis mėnesius ir kainuoja keliolika tūkstančių, tai atitarnavusį karį po penkerių metų pakviesti ir parengti papildomai, mokyti užtrunka tik dvi savaites ir kainuoja žymiai pigiau. Ir jis niekur neišnyksta. Tada mes turime tą patį rezervo skaičių. Todėl kviečiu, žvelgiant į ateitį, racionaliau panaudoti tas mūsų galimybes, neplėsti ateinančių į privalomąją skaičiaus, nes, kaip sakiau, 4 tūkst. yra turbūt beveik maksimumas, kuris nekenkiant kariuomenei gali būti priimtas į kariūnus dalinius ir mokytas, bet pakviesti papildomai mokyti tuos karius, kurie yra tarnavę, ir tuos skaičius suderinti, nes dabar privalomos pradinės karo tarnybos skaičiai yra žymiai didesni negu rezervo mokymų. Ačiū už dėmesį.

PIRMININKAS. Dėkoju. Seimo narė R. Juknevičienė taip pat frakcijos vardu.

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, iš esmės mes svarstome klausimą kariuomenės ateities, kokią kariuomenę mes visi kartu ir ypač valdančioji pusė norės matyti po šešerių metų. Tai nėra vien tik nuogi skaičiai. Aš atstovauju, kaip tik kalbu frakcijos vardu. Mūsų partijos programoje visada labai nuosekliai buvo įrašyta nuostata dėl rezervo rengimo ir dėl to, kad jaunuoliai į kariuomenę turi būti šaukiami tuoj po mokyklos. Visiems vienodai, tik sveikata gali būti atsisakymas neiti į kariuomenę. Todėl mums dabar laikas pasakyti, o ypač valdančiajai daugumai, koku keliu jie eis.

Po rinkimų ir prieš rinkimus aš labai džiaugiausi vienu dalyku ir galvojau, kad su Valstiečių ir žaliųjų sąjunga mes rasime bendrą sutarimą, nes daugelis jūsų atstovų, taip pat jūsų lyderis ne kartą yra kalbėjęs, kad jaunimą reikia ruošti ginti valstybę ir kad jie yra už tai, kad po mokyklos jaunuoliai būtų šaukiami. Į Vyriausybės programą yra įrašyta, kad Vyriausybė spręs šitą klausimą, svarstys. Tačiau ateina projektas, kuriame yra įrašyta, jau dveji metai kadencijos praėjo, kad po šešerių metų vėl bus tie patys skaičiai šauktinių. Vadinas, bus šaukiama pagal tą patį principą, koks yra dabar, ir tuo klausimu sprendimo nėra arba jis yra toks, kad nebus šaukiama po mokyklos. Kodėl taip sakau? Todėl, kad jeigu būtų šaukiama po mokyklos, tai mes turėtume 2024 metams įrašyti 1 tūkst. 500 jaunuolių daugiau, nes pagal Krašto apsaugos ministerijos paskaičiavimus maždaug tiek jaunuolių tais metais baigs mokyklą, atmetus apie 30 % sveikatos problemų, išėina būtent toks skaičius.

Remdamasi tuo, aš įrašiau į savo pataisą taip pat šitą skaičių ir labai kviečiu pradėti rimtas diskusijas. Kaip aš suprantu, šitą klausimą dabar svarstyti Valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcija nėra pasirengusi, parodė balsavimas komitete, tiesiog ta diskusija nevyko. Bet aš tikrai nemanau, kad mes negalime toliau svarstyti šito klausimo, net jeigu mano pataisai šiandien būtų nepritarta, tai dar ateis kitų metų svarstymai ir panašiai.

Dabar dėl... Tai vienas dalykas. Kitas dalykas. Manau, kad 14 generolų 2024 metais – galima ir kukliau parašyti, aš vienu sumažinau – 13, todėl, kad proporcijos pačios kariuomenės didėjimo ir generolų turėtų sutapti, tikrai mažai kariuomenei nereikia tų generolų per daug.

Dabar ką pasakė J. Olekas. Čia aš manau, kad mūsų požiūriai pasaulėžiūriškai šiuo klausimu iš esmės skiriasi. Jis pasakė, kad žmonių reikia mažiau įrašyti, nes tai bus našta, o geriau stiprinti ginkluotę. Aišku, reikia ir to, ir to. Tačiau žmogų parengti, kada ateina diena X, reikia laiko. Parengti pulkininką reikia maždaug 15 metų, parengti karį taip pat reikia laiko. Jeigu diena X ateina poryt ar po savaitės, ar po mėnesio, jau nebus laikas rengti žmones. Tačiau ginkluotės, ginklų... mūsų sąjungininkams labai lengva bus tuo prisidėti, jeigu turėsime mokytų žmonių. Todėl aš tikrai nepritariau nuostatai, kad reikia mažinti žmonių skaičių ir visą dėmesį skirti ginkluotei. Generolas J. Kronkaitis mane yra labai aiškiai išmokęs – geležies tu gausi visada, partneriai bus laimingi, jeigu jūs turėsite daugiau parengtų žmonių, ir tą ginkluotę suteiks.

Dabar, ar įmanoma 2024 metais padidinti 1 tūkst. 500 šauktinių skaičių? Taip, aš manau, kad įmanoma, ir tai rodo KAM'o atlikta studija, jeigu mes nemažinsime finansavimo tempų. Jeigu

mes šituos dvejus metus galėjome tą finansavimo didinimą išlaikyti ir jeigu jo nemažinsime, tai mes tikrai turėsime tokią galimybę 2024 metais kviesti jaunuolius tuoj po mokyklos. Aš manau, kad dabar ir jūs susiduriate su daugybe skambučių, klausimų, kada 24, 25, 26 metų jaunuoliai, jau šeimas sukūrę, savo verslą įkūrę, yra savo gyvenimą pradėję, yra įrašomi į sąrašus, pakabinami tiems metams – paims, nepaims. O jeigu visi atitarnautų po mokyklos, manau, kad ir valstybei, ir pačiam jaunuoliui, ir šeimoms, ir visiems būtų geriau, ir mes turėtume daug geriau parengtą rezervą.

Todėl aš kviečiu, jeigu bent jau šiandien nesate pasiruošę pritarti mano pataisai, jeigu frakcijos nuomonė yra tokia, kokią jau nusistatėte, tai aš labai kviečiu rimtai padiskutuoti. Galbūt ta diskusija būtų partijų susitarimas dėl gynybos, pasirašymas jo, aš su viskuo sutinku. Tačiau mano pareiga yra iškelti šitą klausimą, svarstant būtent šitą projektą, nes kitaip mes, kaip sakyti, nevykdytume ir savo programos, kurią esame labai nuoširdžiai pateikę dar prieš rinkimus. Ačiū.

PIRMININKAS. Ačiū. Gal jūs likite tribūnoje ir svarstysime jūsų pasiūlymus? Turėsite pristatyti savo pasiūlymą, po to – komiteto nuomonė. Jūsų pasiūlymo esmė yra...

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Aš taupysiu laiką, nes jau pasakiau savo pasiūlymo esmę. Vienas – vienu generolu mažiau, o kitas – padidinu 2024 metais šauktinių skaičių iki 1 tūkst. 500.

PIRMININKAS. Dėl bendro ribinio skaičiaus komitetas siūlo...

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Komitetas nepritarė mano pataisoms, bet aš siūlau pritarti.

PIRMININKAS. Jūs siūlote pritarti. Nuomonės išsiskyrė. Tai ką, reikės balsuoti? Yra dėl motyvų už.

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Aš siūlau balsuoti, kviečiu balsuoti.

PIRMININKAS. Seimo narė R. Baškienė.

R. BAŠKIENĖ (LVŽSF). Gerbiamieji kolegos, išties aš prisimenu praėjusios kadencijos diskusiją šiuo klausimu. Jau tada visi labai jautriai reagavome ir sakėme, kad reikia išgirsti, ką sako jaunuoliai, sukūrę šeimas, planuojantys savo ateitį. Būtent jų pačių siūlymas, dabar atsišaukiantis į gerbiamos Rasos pasiūlymą, ir buvo iš anksto žinoti, visiems vienodai ir labai racionaliai planuoti ateitį. Parengti žmogų, aišku, reikia laiko ir ginkluotės, tačiau dėmesys pasirengimui, būtent žmogaus parengimui, turi būti prioritetu. Išties turime ruoštis, turime galvoti galbūt ir apie partijų susitarimą, apie kurį kolegė užsiminė. Aš palaikau jos pasiūlymą, manau, kad tai tikrai labai labai svarbu. Jeigu mes tą mintį pasakome šiandieną, vadinasi, greičiau susiorientuosime, greičiau tam pribręšime ir pasirengsime būti atsakingi už savo tėvynę.

PIRMININKAS. Motyvai prieš – Seimo narys J. Olekas.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas Pirmininke. Gerbiamos kolegės, nė vienam devyniolikmečiam jaunuoliui: nei merginai, nei vaikinui, šiandien niekas netrukto atitarnauti tėvynei. Visi yra laukiami ir galėtų tarnauti. Netgi aštuoniolikmečiai gali ateiti savanoriškai atitarnauti. Problema yra ta, kad kolegė ne visai tiksliai sako, kad padidinsime tik 1,5 tūkst. ir bus visuotinis devyniolikmečių šaukimas. Vidurines mokyklas baigia 30 tūkst. devyniolikmečių: 15 iš jų yra vaikinų ir 15 merginų. Jeigu jūs brokuojate merginas, nors šiandien mes svarstysime lyčių lygybės klausimą, kas yra ne visai korektiška, tai lieka 15 tūkst. Ar jūs norite pasakyti, kad mes taip dirbsime, kad iš tų 15 tūkst. tik 4,5 ar, kaip jūs sakote, 5,5 bus sveiki ir tinkami, o į kitus mums nusipjauti, kad jų sveikata bloga? Aš su tuo nesutinku. Mes turime padaryti viską, kad jie išeitų iš mokyklos tinkantys tarnybai. Bent 12–13 tūkst., aš galiu suprasti, žmonių turi negalią ir negalėtų tarnauti, bet mes galime įvairias formas, kaip kibernetinį saugumą ir ką kita, pritaikyti. Čia nėra visuotinis šaukimas. Ir tada, kokia bus atranka, ką pakviesime, kas? Kaimynus ar ne kaimynus, tuos kviesime, o kitų nekviesime? Čia yra didžiausia problema.

Dabar atranka, kuri nepriklauso nuo žmogiškojo faktoriaus, yra daug teisingesnė. Dar kartą sakau, reikia parengti karius, o po to, praėjus penkeriems metams, nes mūsų profesionalai sako, kad po penkerių metų įgūdžiai yra sumenkę, geriau pakartotinai pakviesti parengtus. Todėl siūlau nepritarti kolegės pateiktam pasiūlymui.

PIRMININKAS. Ačiū. Nuomonės išsiskyrė. Balsuojame dėl pataisos. Seimo nariai, kurie pritaria R. Juknevičienės pasiūlymui, balsuoja už, kurie pritaria komiteto nuomonei, balsuoja prieš.

Balsavo 85 Seimo nariai: už – 40, prieš – 19, susilaikė 26. Pasiūlymui nepritarta.

Kitas pasiūlymas dėl generolų ir admirolų taip pat R. Juknevičienės.

R. JUKNEVIČIENĖ (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, aš jau minėjau, kad aš siūlau vienu mažiau, negu siūlo Krašto apsaugos ministerija, 2024 metams patvirtinti tą ribinį skaičių. Kitų metų nejudinu, viskas gerai. Tegul būna, kaip jau Krašto apsaugos ministerija nustatė. Aš susidūriau su tuo klausimu dirbdama ministerijoje, nes generolams visada labai norisi kiek galima daugiau tų generolų turėti. Tačiau mūsų kariuomenė 2024 nebus tokia didelė, ir man atrodo, kad 13 generolų pagal mano apskaičiavimus tikrai užteks. Juo labiau kad siunčiant į užsienį, labai lengvai galima suteikti laikiną generolo ar admirolo laipsnį, jeigu reikia atstovaujant užsienyje tų laipsnių. Tikrai nebūtina taip švaistyti mažai kariuomenei generolų skaičiais.

PIRMININKAS. Komiteto nuomonė?

R. JUKNEVIČIENĖ (*TS-LKDF*). Komitetas nepritarė mano pasiūlymui, bet aš kviečiu pritarti.

PIRMININKAS. Ačiū. Motyvai prieš – Seimo narys J. Olekas.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Ačiū, gerbiamas Pirmininke. Gerbiami kolegos, aš manau, kad kolegės toks siūlymas yra populistinis: mažinkime generolų arba neleiskime...

R. JUKNEVIČIENĖ (*TS-LKDF*). Ne mažinti!

J. OLEKAS (*LSDPF*). ...kad Lietuvos kariuomenė turėtų tą skaičių.

R. JUKNEVIČIENĖ (*TS-LKDF*). Didinti mažiau siūlau.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Jūs, kolege, siūlote mažinti tą, ką siūlo Gynybos taryba. Kalbėkime labai tiksliais žodžiais. Lietuvos Respublikos Gynybos taryba pasiūlė 14. Jūs siūlote sumažinti. Šiandien iš tikrųjų yra užsitarnavusių mūsų karininkų, kurie verti generolo laipsnio. Tik dėl šitų suvaržymų jie to generolo laipsnio neturi. Kai kurių mūsų pajėgų, tiek specialiųjų pajėgų, tiek oro pajėgų vadai yra tik pulkininko laipsnio. Kada mes dalyvaujame bendruose pasitarimuose, kuriuose svarstomos ne tik operacijos ir misijos, bet ir konkrečiai Lietuvos gynyba, priimant tuos sprendimus iš esmės dalyvauja generolo laipsnį turintys karininkai. Mūsų žmonės, kurie turi tokių pat žinių, tokios pačios karinės patirties, vien dėl tokio biurokratinio mūsų užsispyrimo negali to turėti. Kenčia ir jų darbo užmokestis. Mūsų kariuomenės didėjimas iki 24 tūkst. ir turėjimas tik 14 generolų, tai irgi yra vienas iš tokių santykių, kada nedidelės valstybės generolui tenka kur kas didesnis karių skaičius. Daugelyje nedidelių valstybių vienam generolui tenka 1 tūkst. karių. Todėl tas skaičius, kuris pateiktas Krašto apsaugos ministerijos, kariuomenės ir Gynybos tarybos, aš manau, tikrai yra teisingesnis, negu jūsų siūlymas sumažinti. Todėl siūlau nepritari jūsų pateiktam pasiūlymui.

PIRMININKAS. Motyvai už – Seimo narys S. Jovaiša.

S. JOVAIŠA (*TS-LKDF*). Ačiū, gerbiamas Pirmininke. Aš kaip tik noriu atvirkščiai reaguoti į kolegos dabar pasakymus. Jeigu yra daug užsitarnavusių karininkų, kurie galėtų tapti generolais, tai populistinis siūlymas būtų padidinti jų skaičių, sakykim, iki 15 ar 20. Bet vėlgi, kur ta logika, jeigu mes ką tik nepritarėme šauktinių skaičiaus kiekio didinimui, kam tada reikia tų vadovaujančių aukšto rango generolų? Todėl aš manau, kad siūlymas yra visiškai logiškas ir natūraliai balsuosiu už.

PIRMININKAS. Nuomonės išsakytos, jos skirtingos. Kviečiu balsuoti dėl generolų skaičiaus. Kas pritariate R. Juknevičienės pasiūlymui, balsuojate už, kas pritariate komiteto nuomonei, balsuojate prieš.

Balsavo 86 Seimo nariai: už – 44, prieš – 18, susilaikė 24 Seimo nariai. Pataisai pritarta.

Ir paskutinis R. Juknevičienės pasiūlymas. Prašom pristatyti.

R. JUKNEVIČIENĖ (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, čia jis susijęs su tuo pirmuoju mūsų balsavimu dėl bendro kariuomenės skaičiaus. Kadangi bendras kariuomenės skaičius didėja, todėl aš siūlau, kaip jau jums pristačiau, padidinti 2024 metais šaukiamųjų jaunuolių skaičių, tą galimybę šaukti jaunuolius, nes tikiuosi, kad iki 2024 metų mes pereisime prie visuotinio šaukimo tuoj po mokyklos. Todėl tam reikia tokio skaičiaus.

Aš J. Olekui iš karto galiu atsakyti, kodėl toks skaičius. Ne aš jį sugalvojau. Tai yra Krašto apsaugos ministerijos atlikti skaičiavimai, kurie buvo pristatyti Nacionalinio saugumo ir gynybos

komitete. Taip, dėl merginų yra klausimas, tačiau šiandien įstatymai sako, kad yra kviečiami tik-tai jaunuoliai. Jeigu iki 2024 metų būtų apsispręsta pačių merginų prašymu ar Seimas nutars, kad kaip Švedijoje ir Norvegijoje dabar jau šaukiami yra abiejų lyčių jaunuoliai, tada atitinkamai tuos skaičius kitą kartą jau svarstydamos Seimas ir pakoreguos, tačiau šiandien mes nesvarstome, ar moterys šaukiamos, ar nešaukiamos. Tiesiog įstatymai šiandien neleidžia, kiti įstatymai, mums to daryti.

Todėl aš labai kviečiu pritarti šiai mano pataisai, nes tuo būdu jūs padėsite Vyriausybei ir kitoms politinėms jėgoms apsispręsti, ar mes iki 2024 metų pereiname prie šaukimo tuoj po mokyklos.

PIRMININKAS. Jūs teigiate, kad tai nesusijusi su pirmąja pataisa?

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Susijusi su pirmąja.

PIRMININKAS. Jeigu susijusi ir pirmajai nepritarėme, tai...

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Nesvarbu. Bet aš sakau, kad tai yra... Mano diskusijos turinys yra susijęs. (*Balsai salėje*) Ne, pataisa yra atskira, čia atskiras straipsnis.

PIRMININKAS. Gerai. Motyvai už – S. Gentvilas.

S. GENTVILAS (LSF). Gerbiami kolegos, jeigu tai iš tikrųjų susiję su tuo, kaip gerbiama Rasa sako apie galimybę moteris kviešti į kariuomenę...

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Ne, nesusiję. Atvirksčiai – J. Olekas kritikavo, kad reikia ir moteris kviešti, tai aš sakau, kad šiandien mums įstatymai to neleidžia ir diskusijos...

PIRMININKAS. Nekomentuokite! Tai yra nebe klausimai.

Motyvai prieš – Seimo narys M. Puidokas.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). Aš kviečiu kolegas nepalaikyti, nes premjeras S. Skvernelis labai aiškiai įvardino, kad gerbiama kolegė galėjo tas permainas daryti tada, kai buvo krašto apsaugos ministrė, o šiuo metu Vyriausybė, Gynybos taryba labai darniai dirba ir priima tuos sprendimus, kurie yra būtini, kurie yra žinomi ir išanalizavus situaciją reikalingi. O šiuo atveju tie siūlymai, kurie yra pateikiami iš šitos tribūnos, nėra derinti su Vyriausybe ir nėra palaikomi Vyriausybės. Aš manau, kad leisime Vyriausybei dirbti, o opozicija tegul daro tą darbą, kurį gerai geba, tai yra kritikuoja mūsų sprendimus.

PIRMININKAS. Dėkoju. Nuomonės išsakytos. Turime balsuodami nuspręsti, ar pritariame šiam pasiūlymui, ar pritariame komiteto nuomonei nepritari pasiūlymui. Dėkojame R. Juknevičienei.

Balsavo 92 Seimo nariai: už – 38, prieš – 25, susilaikė 29. Pasiūlymui nepritari.

Dėl viso įstatymo projekto visi užsirašė už.

Balsuojame. Užsirašė kalbėti. Nutraukime balsavimą, duokime pakalbėti A. Anušauskui. Motyvai už.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, pataisymai, kurie buvo svarstyti, iš tikrųjų svarbūs Lietuvos kariuomenės ateičiai. Vis dėlto reikia suprasti, kad jeigu mes neįdedame tų skaičių, galiausiai visa tai atsilies, kad planuojant infrastruktūrą, jos vystymą tų reikalingų darbų dėl visuotinio šaukimo ir nebus padaryta.

Lietuvos kariuomenė mums yra labai aiškiai pristačiusi Nacionalinio saugumo ir gynybos komitete, kiek lėšų tai kainuos. Tai nėra menki pinigai, todėl juos reikia planuoti iš anksto. Jeigu būtų numatyta tos plėtros perspektyva, tai būtų gerokai aiškiau. Bet kokiu atveju principinės kariuomenės struktūra 2019 metams, manau, turėtų būti patvirtinta, bet vis dėlto svarstydami ir kitų metų biudžetą turėkime galvoje, kad nuo mūsų planuojamų resursų, kurie skiriami kariuomenei, priklauso ne tik visuotinio šaukimo klausimo kėlimas, bet ir jo realizavimas. Šie du dalykai negali būti vien tik deklaratyvūs. Juos reikia pagrįsti realiais veiksmais. Tuo tarpu pritardamas vis dėlto ateityje siūlyčiau atidžiai svarstyti tuos kariuomenei skiriamus resursus.

PIRMININKAS. Motyvai prieš – R. J. Dagys.

R. J. DAGYS (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, gerbiama R. Baškienė minėjo tam tikrus argumentus. Mes turėjome ne vieną kartą tuo klausimu diskusiją. Aš turėjau ne vieną diskusiją su kolegomis, dabar jau valdančiųjų Žaliųjų partijos atstovais, rinkimų kampanijos metu. Jie buvo labai patriotiškai, vienareikšmiškai kalbėjo apie privalomą šaukimą, vienareikšmiškai. Man neteko girdėti abejojančių tuo klausimu.

Čia ne šiaip koks nors klausimas, kokia nors pataisėlė, čia yra pasitikėjimo klausimas, taip pat ir politikais, kiek jie yra nuoširdūs tuo metu įtikinėjami, kai jiems reikia gauti balsų, ir tuo metu, kai jie jau ateina prie valdžios. Apie tai mes visi ir kalbame. Čia yra ateities apsisprendimo klausimas, ir žmonės turi žinoti, kas bus daroma. Jeigu mes pasakėme, kad mes matome būtinybę tai daryti, tai neieškokime atsikalbinėjimų. Taip, socialdemokratai, J. Olekas, visi kiti visą laiką kalbėjo, kad jiems išvis nereikalinga jokia šauktnių kariuomenė. Tai buvo nuosekli pozicija. Visą laiką jis tą patį ir kalba. Bet mes kalbėjome kitaip. Ir kaip mes dabar balsuojame? Aš tikrai negaliu pritarti tokiam įstatymo projektui, kuris iškreiptų mūsų pačių gana aiškiai išsakytą poziciją.

PIRMININKAS. Dėkoju. Nuomonės išsakytos. Balsuojame po svarstymo.

Balsavo 88 Seimo nariai: už – 72, prieš nėra, susilaikė 16. Įstatymo projektui Nr. XIII-2064 po svarstymo pritarta.

Toliau posėdžiui pirmininkaus Seimo Pirmininko pirmoji pavaduotoja R. Baškienė.

12.02 val.

Seimo nutarimo „Dėl Edmundo Sakalausko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“ projektas Nr. XIII-2156 (pateikimas)

PIRMININKĖ (R. BAŠKIENĖ, LVŽSF). Gerbiamieji kolegos, tęsiame posėdį. Kadangi nėra pranešėjo darbotvarkės 1-9 klausimu, maloniai kviečiu Seimo Pirmininką pateikti Seimo nutarimą „Dėl Edmundo Sakalausko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“. Atsiprašau, nepastebėjau. Gerbiamasis Juozai, bet gal jūs neprieštarautumėte? (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*) Ačiū, ačiū už jūsų supratimą.

Darbotvarkės 1-10 klausimas – nutarimo projektas Nr. XIII-2156. Atsiprašau gerbiamojo Juozo, kad jo nepastebėjau, kitą kartą būsiu atidesnė. Pirmininke, prašau.

V. PRANCKIETIS. Dėkoju už galimybę ir už galimybę, kad mes taupome atėjusio svečio laiką. Vadovaudamasis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 7 straipsniu, teikiu E. Sakalausko kandidatūrą Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininko pareigoms eiti. E. Sakalauskas yra teisininkas, iki darbo Vyriausiojoje tarnybinės etikos komisijoje dirbo Vilniaus regiono Aplinkos apsaugos departamento Administracinių bylų nagrinėjimo skyriaus vedėju. Anksčiau dėstė Mykolo Romerio universitete. 2010–2012 metais buvo Vyriausiosios rinkimų komisijos narys. Prašau šį pasiūlymą palaikyti.

PIRMININKĖ. Ačiū, gerbiamasis Pirmininke. Pagal mūsų Statutą jums klausimai nėra užduodami. Maloniai kviečiu gerbiamąjį E. Sakalauską. Prašom prisistatyti ir atsakyti į Seimo narių jums užduodamus klausimus.

E. SAKALAUSKAS. Laba diena. Gerbiamasis Seimo Pirmininke, nuoširdžiai dėkingas už pasirinktą mano kuklią asmenybę.

Gerbiamieji Seimo nariai, puikiai suvokiau galimas pareigas, galimą asmeninę atsakomybę už Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimą. Manau, jog komisijos pirmininkas turi visapusiškai skirti dėmesį komisijai sutelkti, efektyvesniam darbui, priimamiems sprendimams, nepriklausomiems, objektyviems, taip pat patiems sprendimams, teisingiems, teisėtiems bei pagrįstiems. Žinau, kad artimiausiu metu komisijos laukia nemaži iššūkiai, darbai – Privačių interesų registro sukūrimas, kuris turi būti baigtas 2020 m. sausio 1 d., taip pat nuolatinė valstybės ir savivaldybių institucijų veiklos stebėseną, kaip įgyvendinamos Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nuostatos, giluminis neteisėto lobizmo, lobistinių procesų tyrimas, atitikties pareigūnų mokymai bei teisės aktų tobulinimas. Atsakysiu į klausimus.

PIRMININKĖ. Ačiū. Gerbiamas pretendente, jūsų nori paklausti aštuoni Seimo nariai. S. Gentvilas klausia pirmasis. Ruošiasi J. Razma.

S. GENTVILAS (LSF). Dėkoju už galimybę paklausti. Gerbiamas pretendente, norėčiau jūsų užklausti apie šiuo metu sklandančią labai aktualią VSD pažymą ir interpretuojamus vienokius ar kitokius susitikimus su verslo asociacijomis. Jūsų nuomone, kaip potencialaus pirmininko, mes girdėjome daug kitų politikų pasisakymų, koks turėtų būti politikų santykis su verslu ir kaip užtikrinti suinteresuotų organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą su įstatymų leidėjais? Šiandien,

ką mes jaučiame, tai yra milžiniškas išsigandimas, norėjimas paversti Seimą zoologijos sodu ir uždaru narvu, kad niekas neprieitų ir niekas... Net bijo belstis. Jūsų manymu, darant išvadas iš visų šių paraiškų, pažymų ir t. t., koks turėtų būti objektyvus tiek savivaldos politikų, tiek Seimo politikų, tiek Vyriausybės politikų bendradarbiavimas su verslo asocijuotomis struktūromis?

E. SAKALAUSKAS. Ačiū. Iš principo komisijos statusas yra apibrėžtas įstatymų. Čia mums tikriausiai mažiausiai galima kokia nors interpretacija. Pagal tą pažymą arba apskritai pagal tą informaciją, kuri sklendo viešojoje erdvėje, mano nuomone, politikai turi siekti kuo didesnio savo elgesio viešumo. Tai tiek. Kokį nors savo susitikimų deklaravimą, pavyzdžiui, susitikimus su rinkėjais ar su verslininkais, sunku apibrėžti, nes susitikime su rinkėjais gali būti ir vietos verslininkų. Vietos verslininkai gali būti ir gėlių augintojai, ir kiti smulkūs amatininkai. Šiuo atveju tas deklaravimas vargu ar įmanomas. Bet kuo daugiau skaidrumo, kad nebūtų užkulisinių susitikimų ir aptarimų.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia J. Razma. Ruošiasi A. Bilotaitė.

J. RAZMA (*TS-LKDF*). Gerbiamas pretendentė, jūsų komisija ilgą laiką dirbo vadovaujant laikinai einančiam pareigas pirmininkui, kuris, kaip dabar komentuoja konstitucinės teisės žinovai, kompetentingi teisininkai, lyg ir neturėjo tokios teisės, bet buvo vienintelė galimybė, kad galėjo vadovauti tik vyriausias amžiumi komisijos narys. Kaip jūs pats vertinate tą situaciją? Ar tai negali tapti pagrindu apskusti visus jūsų komisijos sprendimus tiems, kurie gavo neigiamas išvadas, motyvuojant būtent tuo, kad vadovavo ne konstituciškai laikinai einantis pirmininko pareigas asmuo?

E. SAKALAUSKAS. Ačiū už klausimą. Iš tikrųjų klausimas yra atviras ir teisės profesorių nuomonė yra labai skirtinga. Praeitą trečiadienį po pietų buvo susitikę mūsų komisijos patalpose profesorai T. Birmontienė, E. Šileikis ir dar keletas. Vyko diskusija. Diskusijos turinys paskelbtas komisijos tinklalapyje. Iš tikrųjų nėra vienareikšmiška. Juo labiau kad jau precedentas buvo padarytas prieš keletą metų, kai komisijai vadovavo dvejus metus laikinai einanti komisijos pirmininkė, jeigu neklystu, G. Imbrasienė, po to vėl kurį laiką, apie pusantrų metų, jeigu neklystu, vadovavo D. Paulauskaitė. Šiuo atveju tai nėra vienareikšmiška situacija, bet teismas, jau šį pusmetį nagrinėjęs keletą bylų, dviejose bylose yra pasisakęs dėl komisijos pirmininko legitimumo, yra atkreipęs dėmesį, kad ne komisija yra kalta, kad tokia yra situacija. Manau, kad komisijos pirmininko laikinas pavadinimas nedaro neteisėtumo sprendimų pasirašymui.

PIRMININKĖ. A. Bilotaitė. Ruošiasi S. Jovaiša. Prašom.

A. BILOTAITĖ (*TS-LKDF*). Dėkoju, posėdžio pirmininke. Gerbiamas pretendentė, aš norėčiau paklausti jūsų apie atsakomybę už Viešųjų ir privačių interesų įstatymo pažeidimus ir deklaravimo pažeidimus. Šituos dalykus nagrinėja Vyriausioji tarnybinės etikos komisija ir priima tam tikrus sprendimus. Jūsų vertinimu, ar ta atsakomybė už įstatymo pažeidimus yra adekvati? Ar Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, kaip institucija, turi visus įrankius ir instrumentus, kad galėtų tiesiog priimti sprendimus, kurie atgrasytų tuos pačius asmenis, kurie daro tokius pažeidimus?

E. SAKALAUSKAS. Labai ačiū už klausimą. Labai svarbus klausimas. Atėjęs į komisiją ir pradėjęs kaip komisijos narys, atkreipiau dėmesį, kad yra labai nesveika padėtis, kalbant apie atsakomybę. Administracinių nusižengimų kodekso 533 straipsnio 1 ir 2 dalys nurodo, kad galima teisinė atsakomybė už derinimo įstatymo pažeidimus. Pirmą dalis yra be pakartotinumų, antra dalis – su pakartotinumais. Atkreipiu dėmesį, kad sankcijos yra ryškiai, ryškiai mažesnės už derinimo įstatymo nuostatų nesilaikymą (palyginau), negu trijų kibirų komunalinių atliekų išpylimą viešoje vietoje – 247, jeigu neklystu, 21 dalis, kur yra tris kartus didesnės sankcijos. Tai šiuo atveju aš manau, kad jeigu mes teigiame, kad valstybėje kova su korupciniais procesais yra prioritetas, tai, manau, ir sankcijos turi būti ryškiai didesnės. Pavyzdžiui, 533 straipsnio 1 ir 2 dalies sankcijos turi būti kaip minimumas tris kartus didesnės. Manau, kad tokio pobūdžio bylas turėtų nagrinėti teismai. Tai duotų viešumo ir tam tikrą atsakomybės jausmą.

Šiandien Seimui akcentuoju, kad pagal 533 straipsnio 1 dalį, jeigu pirmą kartą pažeidėjas padaro pažeidimą, tarkime, nedeklaruoja tam tikrų dėmenų, sandorių ar kitų faktų ar pavėluoja, tai šiuo atveju galimas net administracinis nurodymas. Tai reiškia, kad žmogui nurodymu gali būti skiriama tik pusė minimalios baudos, šiuo atveju išeina 70 eurų. Čia jau...

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia S. Jovaiša. Ruošiasi K. Starkevičius.

S. JOVAIŠA (*TS-LKDF*). Ačiū. Gerbiamasis pranešėjau, aš ta pačia tema. (Čia tiesiai prieš jus, ne ten, aš čia.) Visai neseniai, turbūt net praeitą mėnesį, vienas Seimo narys buvo pripažintas taip pat nusižengęs tarnybinei etikai, bet jis išeidamas vos ne linksmai pasakė: ką jie man padarys, man nieko nebus. Jūs turbūt galite suprasti, apie kokį asmenį kalbu. Tikiuosi, kad dėl to, ką jūs ką tik atsakėte į kolegės klausimą, inicijuosite galbūt sukonkretinimą ir sugriežtinimą tos atsakomybės. To iš jūsų tikriausiai ir reikia tikėtis.

E. SAKALAUSKAS. Kitų instrumentų komisijai, komisijos nariams, sekretoriatui nėra suteikta, išskyrus tai, ką suteikia Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymas ir Administracinių nusižengimų kodeksas. Paprastai mes laikomės nuomonės, kad tokiais atvejais, kaip jūs minėjote, išskyrus derinimo, jeigu ten pavėluota deklaruota, nedeklaravo, kitais atvejais persiunčiame Etikos ir procedūrų komisijai. Aš manau, valstybės politikų pagrindinė atsakomybė rinkėjams.

Šiaip, jeigu kalbėtume apie administracinės atsakomybės taikymą pagal naują kodeksą, negalėčiau sakyti, kad yra pritaikyta ar nepritaikyta. Yra dvejų metų laikotarpis surašyti administracinių nusižengimų protokolą bei skirti nuobaudą.

PIRMININKĖ. Ačiū.

E. SAKALAUSKAS. Tai tiek galėčiau atsakyti.

PIRMININKĖ. Klausia K. Starkevičius. Ruošiasi J. Varžgalys.

K. STARKEVIČIUS (*TS-LKDF*). Aš norėčiau paklausti, gerbiamas pretendentė, dėl jūsų komisijos ir savivaldybių komisijų santykių, nes irgi yra etikos komisijų dabartiniu metu klausimai, kuriuos nori išsiaiškinti, siunčiami ir jums. Daugelis klausimų sugrįžta atgal, po to vėl grįžta, nes, kaip žinote, savivaldybių etikos komisijos taip pat suformuotos iš esmės daugumos principu, tik formaliai iš mažumos yra pirmininkas. Kaip jūs bandysite sureguliuoti šiuos santykius, nes jie tikrai sudėtingi?

E. SAKALAUSKAS. Iš tikrųjų, gavus pranešimus apie konkrečių savivaldybių veiklos ar jų institucijų reguliavimo srityse padarytus etikos pažeidimus, paprastai skundas persiunčiamas išnagrinėti savivaldybės etikos komisijai. Po to etikos komisija siunčia Vyriausiajai revizuoti, ar atitinka įstatymo raidę ir, aišku, teismų praktiką. Tikrai nemažai peržiūrėtų etikos komisijų sprendimų yra gražinami pataisyti, ar ne tas straipsnis, ar ne ta dalis pritaikyta. Būna neretai, kad tenka ir pačiai komisijai, jeigu savivaldybės komisija neranda pažeidimų ir konstatuoja nepažeidimą, šiuo atveju Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai, savarankiškai pradėti tyrimą. Turime keletą atvejų, kai netgi antrą kartą tenka gražinti revizuotą savivaldybės etikos komisijos sprendimą iš naujo taisyti, nurodant visas klaidas, kaip reikėtų ir į ką atsižvelgti.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia J. Varžgalys. Ruošiasi J. Narkevičius.

J. VARŽGALYS (*LVŽSF*). Ačiū, posėdžio pirmininke. Gerbiamas pretendentė, šiaip jau įstatyme aiškiai pasakoma, kad buvę savivaldybių merai, direktoriai, jų pavaduotojai negali eiti metus atsakingų pareigų savivaldybės įmonėse. Deja, 2015 metais, pasibaigus kadencijai, Ukmergės meras V. Paknys buvo paskirtas Ukmergės šilumos tinklų direktoriumi po mėnesio, G. Pocius, buvęs Ukmergės administracijos direktoriaus pavaduotojas, – paskirtas Butų ūkio direktoriumi. Tada, pateikus užklausą tuometinei komisijai, vadovaujamai pono R. Valentukevičiaus, buvo pasakyta, kad ne, įstatymas nepažeistas. Tai, be abejo, buvo politinis užsakymas. Ką jūs manote šiuo klausimu?

E. SAKALAUSKAS. Įstatymas yra visiems vienodas ir turi būti taikoma, kaip yra apibrėžta įstatymo raide. Negalėčiau komentuoti šios situacijos. Reikėtų pažiūrėti tą buvusio pirmininko išaiškinimą ir peržiūrėti pačią situaciją. Kadangi daromas įrašas, aš manau, galės mūsų sekretoriatas ir komisija peržiūrėti... pasižiūrėti.

PIRMININKĖ. Ačiū.

E. SAKALAUSKAS. Šiaip tai yra atšalimas vieni metai.

PIRMININKĖ. Ir paskutinis klausia J. Narkevičius.

J. NARKEVIČ (*LLRA-KŠSF*). Ačiū, gerbiama pirmininke. Gerbiamas pretendentė, mano klausimas bus panašus į gerbiamo pono J. Razmos (čia prieky, prieš jus) tiktai iš kito konteksto. Jūs žinojote, kaip buvo paskirtas laikinai einantis pirmininko pareigas, jūs tada buvote komisijos narys.

Vertindamas kitų etikos normų atitikimą, ar nemanote, kad tai galėtų jums sutrukdyti vykdyti ir prižiūrėti objektyvią komisijos veiklą, nes pats neva dalyvavote komisijos pirmininko skyrimo procese ir nieko nereagavote, o turbūt tai yra viena iš pareigų – reaguoti, priedermė, jeigu šalia yra, kad kas nors vyksta ne taip. Tai viena moralinė pusė.

Kita pusė. Jeigu jūs nepastebėjote, kad yra ne taip, kaip dabar aiškėja, tai ar tikrai yra pakankamai kompetencijos?

PIRMININKĖ. Kolega, klauskite.

J. NARKEVIČ (LLRA-KŠSF). Jau baigiu, gerbiamoji ponias pirmininke. Ar pakanka kompetencijos įvertinti kompetentingai, teisiškai kitą darbą? Ačiū.

E. SAKALAUSKAS. Buvęs komisijos narys laikinai ėjo pareigas nuo 2017 m. kovo 20 d., aš tuo metu nedalyvavau, paskiriant jį į pareigas, tačiau 2017 m. lapkričio 17 d. atėjęs naujai į komisiją kaip komisijos narys... Iš naujo buvo svarstomas klausimas artimiausiame posėdyje ir, taip, teko... Na, aš atsiėmiau, nes ką tik dvi ar trys dienos tedirbau. Vėl tie patys argumentai, kad Seimas jau buvo daręs precedentus keletą kartų, kai laikinai vadovaudavo komisijos nariai. Šitie klausimai, kadangi po poros savaitių man teko priimti sprendimą atleisti skyriaus vedėją, po to tas mano įsakymas buvo skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui, ir buvo. Būtent pareiškėjas kėlė klausimą dėl pirmininko legitimumo, ar pagrįstai aš galėjau... buvęs pirmininkas ir aš galėjome priimti tokius sprendimus, tai teismas pasakė, kad viskas yra legitimu. Šiuo atveju mes priimdami sprendimus žiūrime iš esmės į esmę.

PIRMININKĖ. Ačiū. Jūs atsakėte į visų norinčių paklausti klausimus. Dėkoju, galite atsisėsti.

E. SAKALAUSKAS. Labai ačiū.

PIRMININKĖ. Gerbiamieji Seimo nariai, toliau susitikimai su pretendentu vyks jūsų frakcijoje. O dabar kaip pagrindinį dar norime paskirti Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetą ir siūloma svarstyti gegužės 29 dieną. Galime bendru sutarimu tam pritarti? Dėkoju.

12.22 val.

Seimo rezoliucijos „Dėl Krymo totorių padėties Rusijos Federacijos okupuotame Kryme“ projektas Nr. XIIIIP-2171 (pateikimas, svarstymas ir priėmimas)

Dabar maloniai kviečiu J. Bernatonį pateikti Seimo rezoliucijos „Dėl Krymo totorių padėties Rusijos Federacijos okupuotame Kryme“ projektą Nr. XIIIIP-2171. Prašau.

J. BERNATONIS (LSDDF). Dėkoju, gerbiama posėdžio pirmininke. Gerbiamieji kolegos Seimo nariai, keletas Seimo narių, turiu omenyje G. Kirkilą, Ž. Pavilionį ir E. Zingerį, inicijavo rezoliucijos projektą, kuris buvo apsvaistytas Užsienio reikalų komitete. Jam buvo vieningai pritarta.

Šiame rezoliucijos projekte yra kalbama apie Krymo totorių tautos deportaciją. Šiandien ryte mes paminėjome didžiąją lietuvių tremtį į Sibirą. Čia kalbama apie Krymo totorių tautos tremtį 1944 m. gegužės 18–20 dienomis. Taip pat primename, kad jau penkeri metai, kai Krymas okupuotas ir aneksuotas, todėl, atsižvelgdami į mūsų parlamento poziciją Krymo okupacijos atžvilgiu, mes siūlome paraginti Rusijos Federaciją, kad jina panaikintų sprendimą dėl Krymo totorių tautos medžliso paskelbimo ekstremistine organizacija ir jos veiklos uždraudimo, nutrauktų žmogaus teisių pažeidimus ir apribojimus Krymo gyventojams, tarp jų totoriams, taip pat sustabdytų darbus Bachčisarajaus istorijos ir kultūros draustinyje Chanų rūmuose, vieninteliame tokiaje objekte, išlaikiusiame autentišką iki mūsų dienų, gresia ją pažeisti, nes tai yra būtent labai svarbi istorinė ir kultūrinė vieta Krymo totoriams. Taip pat raginame Europos Sąjungos institucijas, tarptautines organizacijas, jų parlamentines asamblėjas, Vyriausybes, parlamentus, tarptautinę bendruomenę ir jos politinius lyderius skirti dėmesį žmogaus teisių padėčiai Kryme. Tiek trumpai.

PIRMININKĖ. Ačiū, gerbiamasis pranešėjas. Jūsų dar nori paklausti trys Seimo nariai. A. Anušauskas klausia pirmasis. Ruošiasi Ž. Pavilionis. A. Anušausko nėra, tai Ž. Pavilionis. Prašom.

Ž. PAVILIONIS (TS-LKDF). Gerbiamas pirmininke, aš norėjau paklausti, kaip jūs manote, jeigu šiandien mes bendru sutarimu (ir kairė, ir dešinė) priimtume šitą gražią rezoliuciją, ar tai paskatintų ir kitas šalis panašiai priminti tarptautinę teisę ir jos laikytis?

J. BERNATONIS (LSDDF). Aš manyčiau, kad mūsų pozicija yra pakankamai svarbi atkreipiant kitų valstybių dėmesį. Pirmiausia Rusijos Federacijos, kuri yra okupavusi Krymą, nes ji taip pat turi laikytis tarptautinių įsipareigojimų, tarptautinių teisės normų ir gerbti žmogaus teises bei nutraukti tą Krymo totorių persekiojimą. Aš nepaminėjau, bet ir šiuo metu yra dalis jų aktyvistų sulaikyta, įkalinta. Tie kaltinimai dažniausiai politiniai, nemotyvuoti. Taip pat pažeidžiamos teisės ir tų Krymo totorių, kuriems neleidžiama gyventi Kryme.

PIRMININKĖ. Ačiū. Jūs nori paklausti A. Kubilius. Prašom.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Gerbiamas pranešėjau, aš tikrai pritardamas pačiai problemai, temai ir tam, kaip ji čia suformuluota, balsuosiu už ir manau, kad tai labai svarbu. Bet gal mane šiek tiek, kaip pasakyti... Sakyčiau, ne tai kad abejonių kelia, bet kreipimasis į Rusijos Federaciją man atrodo toks kaip rašymas laiško iš tų gerų rusiškų apsakymų diedukui į kaimą žinant, kad niekas nelabai reaguos. Ar jūs nemanote, kad ateityje jums reikėtų šios temos, tai yra Krymui daromos žalos, žmogaus teisių pažeidimo, paveldo likvidavimo klausimais labiau apeliuoti į Vakarų partnerius, nes galbūt juos galėtume labiau inicijuoti, burti bendrą platesnę koaliciją ir su tuo Vakarų svoriu galėtume daugiau padėti Krymo reikaluose, įtikindami Rusiją elgtis iš tikrųjų taip, kaip privaloma elgtis?

J. BERNATONIS (LSDDF). Dėkoju už klausimą. Iš tiesų mes raginame Europos Sąjungos institucijas ir kitą tarptautinę bendruomenę, tačiau ragindami Rusijos Federaciją mes kartu išsakome ir tai tarptautinei bendruomenei aiškiai, kas yra Kryme blogo daroma. Ir atkreipiame Rusijos dėmesį į tai, kad ji turi laikytis tarptautinių teisės normų. Tai, aš manau, vienas kitam netrukdo.

PIRMININKĖ. Ačiū. Jūs atsakėte į visus klausimus.

J. BERNATONIS (LSDDF). Dėkoju.

PIRMININKĖ. Diskusija svarstymo stadijoje. Kviečiu Ž. Pavilionį. Mes vadovaujames Statuto 183 straipsniu. Dabar skelbsime diskusiją ir eisime į priėmimą.

Ž. PAVILIONIS (TS-LKDF). Labai ačiū, gerbiama pirmininke. Aš tiesiog labai norėčiau paprašyti visų kiek įmanoma vieningai balsuoti šiuo svarbiu klausimu, nes tai yra ne tik sąsaja su mūsų pačių istorija, bet taip pat galėčiau priminti ir Ameriką, kuri mūsų ambasadą saugojo 50 metų. Ir kiekvienais metais, nors jų irgi dažnai klausdavo, kodėl jūs tai darote, kiekvienais metais Prezidentas padarydavo pareiškimą dėl mūsų nepriklausomybės. Valstybės departamento pareigūnai ateidavo į mūsų ambasadą priėmimus. Tai yra labai svarbu, nes galų gale toks visuotinis palaišymas anksčiau ar vėliau sudaro sąlygas tą teisybę atkurti. Ta aš labai prašau visų, jeigu įmanoma, balsuoti kuo vieningiau už šią svarbią rezoliuciją. Labai ačiū.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Priėmimas. Nuomonės už, nuomonės prieš. Tuoj mes įjungsimė monitorijų. Norintys kalbėti už. M. Adomėnas. Nėra. A. Anušauskas. Nėra. Ž. Pavilionis.

Ž. PAVILIONIS (TS-LKDF). Argumentus jau išsakiau.

PIRMININKĖ. Jūs jau išsakėte. Mieli kolegos, kviečiu balsuoti dėl rezoliucijos „Dėl Krymo totorių padėties Rusijos Federacijos okupuotame Kryme“.

Šios rezoliucijos priėmimas

Balsavo 75 Seimo nariai: vienbalsiai 75 Seimo nariai pritaria Seimo rezoliucijai „Dėl Krymo totorių padėties Rusijos Federacijos okupuotame Kryme“. (Gongas)

12.30 val.

Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 41¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-1952(2) (svarstymas)

Darbotvarkės 1-11 klausimas – Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 41¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-1952(2). Svarstymas. Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto išvadą prašau pateikti V. Bukauską. G. Burokienė. Prašom.

G. BUROKIENĖ (LVŽSF). Ačiū, gerbiama pirmininke. Lietuvos Respublikos Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas svarstė šį įstatymo projektą ir pritarė Vyriausybės įstatymo

Nr. I-464 41¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1952(2) ir komiteto išvadoms. O komiteto išvados yra tokios: atsižvelgiant, kad įstatymo projekto svarstymas užsitęsė ir siekiama tinkamai pasirengti įstatymo įgyvendinimui, tikslinga numatyti vėlesnę priimto įstatymo įsigaliojimo datą, kad šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja nuo 2018 m. liepos 1 d.

Antra. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2018 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Balsavimo rezultatai: pritarta bendru sutarimu.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Teisės ir teisėtvarkos komiteto išvadą prašau pateikti I. Šiaulienę.

I. ŠIAULIENĖ (LSDDF). Gerbiami kolegos, dėl šio klausimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas buvo kaip papildomas. Komitetas svarstė šį klausimą ir pritarė bendru sutarimu iniciatorių pateiktam įstatymo projektui.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Kviečiu P. Valiūną, Konstitucijos komisijos pirmininką, pateikti Konstitucijos komisijos išvadą.

P. VALIŪNAS (LVŽSF). Gerbiami kolegos, šių metų balandžio 25 dieną šį projektą svarstėme Konstitucijos komisijoje kaip papildomoje. Komisijos sprendimas: pritari Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 41¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1952(2). Balsavimo rezultatai: bendru sutarimu.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Komitetų ir komisijos išvadas išgirdome.

Diskusijoje norinčių dalyvauti nėra. Po svarstymo nuomonė už – J. Razma.

J. RAZMA (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, aišku, ši Vyriausybė nelabai yra koalicinė. Čia turbūt priimant sprendimus retu atveju balsais gali dalintis, kad reikėtų žiūrėti, kad jie būtų priimami tikrai visų Vyriausybės narių balsų dauguma. Nežinau, kokios ten giluminės priežastys privertė šį įstatymo pakeitimą teikti, bet jis turbūt bus naudingas dėl ateities, dėl tų Vyriausybės sprendimų tvirtumo, kad būtų tikrai atkreipiama į visų Vyriausybės narių balsų daugumą, todėl kviečiu pritari.

PIRMININKĖ. Ačiū. Balsuojame, kolegos, dėl Vyriausybės įstatymo pakeitimo.

Balsavo 82 Seimo nariai: už – 81, prieš nėra, susilaikė 1. Po svarstymo pritarta.

12.35 val.

Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 9 ir 9¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1112(2) (svarstymas)

Darbotvarkės 1-12 klausimas – Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 9 ir 9¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1112(2). Svarstymas. Išklausysime komitetų išvadas. Kviečiu Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininką P. Urbšį pateikti jūsų komiteto išvadą.

P. URBŠYS (MSNG). Gerbiama pirmininke, prieš pateikdamas komiteto išvadas, aš norėčiau šiek tiek priminti Seimo nariams šio projekto atsiradimo aplinkybes.

PIRMININKĖ. Taip, trumpai. Prašom.

P. URBŠYS (MSNG). Ačiū.

PIRMININKĖ. Nors pagal Statutą ir nepriklauso, bet... Jeigu jūs trumpai?

P. URBŠYS (MSNG). Labai trumpai. 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojo Savivaldos įstatymo pataisos, pagal kurias prilygino savivaldybes komercinėms įmonėms. Būtent buvo konstatuota, kad bet kokia ūkinė veikla yra susijusi su komercine veikla. Po šio įstatymo priėmimo atsirado tam tikrų problemų: Konkurencijos tarybai palikta laisvė pačiai interpretuoti, kas yra ta ūkinė veikla, kas nėra ūkinė veikla.

Trečia. Atsirado netikslumas įstatyme, nes yra nuoroda į Konkurencijos įstatymo straipsnį, kuris apibrėžia ne ūkinę veiklą, o prekių rinką.

Dalis Seimo narių kreipėsi į nepriklausomus ekspertus, kad įvertintų būtent komiteto teikiamus siūlymus dėl savivaldybės ūkinės veiklos apibrėžimo. Įvertinę ekspertai priėjo tokią išvadą, kad viešosios paslaugos teikimo procesas nėra tapatus ūkinės veiklos vykdymui, ir atkreipė dėmesį, kad reikalavimas, sprendžiant dėl viešosios paslaugos teikimo, prioritetą teikti privataus ūkio subjekto paslaugai, negarantuoja, kad bus užtikrintas viešojo intereso prioritetas.

Būtent komitetas dar atkreipė dėmesį, kad Europos Teisingumo Teismas ne vienoje byloje yra akcentavęs, kad viešosios valdžios subjektas turi galimybę įgyvendinti su viešuoju interesu

susijusias užduotis savo paties administracinėmis, techninėmis ir kitomis priemonėmis ir nepri-
valo naudotis išorinių, jo tarnybai nepriklausančių, įmonių paslaugomis. Todėl komiteto išvados
dėl siūlomų pataisų yra tokios. Komitetas balsavo: už siūlomas pataisas – 5, kad aiškiai būtų api-
brėžta, kas yra savivaldybės ūkinė veikla, kiek tai atitinka viešąjį interesą, ir 1 susilaikė.

PIRMININKĖ. Dėkojame komiteto pirmininkui. Kviečiu Audito komiteto narį N. Puteikį pa-
teikti Audito komiteto išvadą.

N. PUTEIKIS (LVŽSF). Jums leidus, aš irgi vieną sakinį pasakysiu apie šio įstatymo atsiradimo
aplinkybes.

PIRMININKĖ. Reikėtų tik perskaityti jūsų komiteto išvadą.

N. PUTEIKIS (LVŽSF). Audito komitetas kategoriškai prieš, nes yra Valstybės kontrolės atlik-
tas patikrinimas, kurio išvada yra vienareikšmė, kad apie 10 % savivaldybių kontroliuojamų įmo-
nių visiškai nėra susijusios su savivaldybių funkcijomis, nekuria pridėtinės vertės valstybės ar
savivaldybių gyventojams, o teikia tam tikrais atvejais naudą tik pačioms įmonėms, viešosioms
įstaigoms ir net privačių asmenų grupėms. Audito komitetas pasisako kategoriškai prieš, nes tai
nedidina skaidrumo. Tai leidžia tiems merams, kurie turi dideles daugumas arba daugiau negu
pusę savivaldybės tarybos narių, steigti įmonę savo asmeninei ar šalininkų grupės asmenų nau-
dai, todėl komitetas kategoriškai prieš.

PIRMININKĖ. Išvada.

N. PUTEIKIS (LVŽSF). Balsavimo rezultatai: už tai, kad būtų atmesta – 5, susilaikė 1, prieš ne-
buvo. Kolegos, jeigu raginame būti skaidriais kitus, tai...

PIRMININKĖ. Ačiū.

N. PUTEIKIS (LVŽSF). ...pradėkime nuo savęs – nebalsuokite už šį įstatymą.

PIRMININKĖ. Jūs piktnaudžiaujate pranešėjo pozicija.

Norinčių dalyvauti diskusijoje nėra.

Nuomonė už, nuomonė prieš. R. Juška – nuomonė už. Prašom.

R. JUŠKA (LSF). Gerbiami kolegos, ypač sunku girdėti, kai šitaip pasisakoma apie savivaldy-
bes. Teko ne vieną kadenciją dirbti savivaldybėje, ir puikiai žinome, kad savivaldybės privalo už-
tikrinti viešąsias paslaugas. Šito įstatymo pataisa turėtų pakeisti abejojančių nuomonę, nes yra
reglamentuojama, kas yra nauja veikla po trejų metų. Įsivaizduokime praktiniais pavyzdžiais.

Ką daryti savivaldybei, kuri privalo užtikrinti viešąsias paslaugas, tarkim, netekus paslau-
gos teikėjo? Pusę metų reikia vykdyti konkurencingą procedūrą, kreiptis į Konkurencijos tarybą,
Konkurencijos taryba per mėnesį laiko priima sprendimą – septyni mėnesiai, o viešasis interesas
netenkinamas, gyventojai laukia. Ir iš kur čia toks nepasitikėjimas savivaldybėmis? Po tiesioginių
merų rinkimų savivaldybės tarybos nariai nežino, už ką kelia rankas ir už ką balsuoja. Juo labiau
kad Vietos savivaldos įstatyme numatyta 80 funkcijų, savarankiškų ir deleguotų, kurias savival-
dybės privalo užtikrinti.

Taigi tie, kurie abejoja, kad savivaldybės gali piktnaudžiauti ar piktnaudžiauja, – tai tokios
galimybės dabar nelieka, nes gali vykdyti ir teikti ūkines paslaugas tas, kurias vykdė prieš tai, ne
naujas. Dėl naujų paslaugų tie patys saugikliai lieka. Todėl kviečiu kolegas, ypač dirbusius savi-
valdybėse, suprantančius savivaldą, pareikšti daugiau pasitikėjimo ir pritarti siūlomam įstatymo
projektui.

PIRMININKĖ. Ačiū. Nuomonė prieš – G. Skaistė.

G. SKAISTĖ (TS-LKDF). Svarstant prieš tai įstatymą, kai buvo siūlymų dėl privalomojo šauki-
mo, Valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcijos nario buvo argumentuojama, kad Vyriausybės yra ki-
tokia pozicija, tai privalome palaikyti savo Vyriausybę ir balsuoti už tokią, kokia yra Vyriausybės
nuomonė ir politika. Dėl šio įstatymo, noriu atkreipti dėmesį, yra neigiama tiek Specialiųjų tyri-
mų tarnybos, tiek Konkurencijos tarybos, tiek Vyriausybės išvada, kad šitas įstatymas paskatintų
mažesnę skaidrumą, mažesnę atskaitomybę ir neužtikrintų optimaliausio varianto perkant pa-
slaugas savivaldybėse, todėl siūlyčiau būti nuosekliems – paremti savo Vyriausybę ir nepritarti
šiam įstatymui.

PIRMININKĖ. Nuomonės išsakytos. Apsisprendžiame balsuodami. Prašome balsuoti dėl Vie-
tos savivaldos įstatymo.

Balsavo 81 Seimo narys: už – 48, prieš – 10, susilaikė 23. Po svarstymo pritarta.

12.43 val.

Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 2, 9, 15, 21 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1543(2)ES (svarstymas)

Mūsų darbotvarkės 1-13 klausimas – Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 2, 9, 15, 21 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1543(2)ES. Svarstymas. Sveikatos reikalų komiteto išvadą prašau perskaityti R. Martinėli.

R. MARTINĖLIS (LVŽSF). Ačiū, pirmininke. Gerbiami kolegos, Sveikatos reikalų komitetas, kaip pagrindinis komitetas, svarstė Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 kai kurių straipsnių pakeitimo įstatymo projektą. Komiteto sprendimas – pritarti komiteto patobulintam įstatymo projektui. Balsavimo rezultatai: už – 8, prieš nebuvo, susilaikė 1.

PIRMININKĖ. Ačiū. Diskusija. A.Vinkus. Prašome.

A. VINKUS (LSDDF). Gerbiami Seimo nariai, vadovaujantis dabar galiojančiais įstatymais, iš valstybės biudžeto asignavimų turi būti finansuojamos šios išlaidos. Pirma, paslaugų, skirtų gyvybei gelbėti ir išsaugoti, išlaidos.

Antra, kompensacijos kraujo donorams ir neatlygintinai kraujo donorystei propaguoti. Nacionalinės imunoprofilaktikos programos priemonėms, trečia. Ir ketvirta, ortopedijos techninių priemonių įsigijimo išlaidoms.

Dėl ortopedijos techninių priemonių įsigijimo išlaidų kompensavimo daugelį metų kyla labai daug ginčų ir Sveikatos apsaugos ministerijoje, ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, ir Seime, ir Vyriausybėje, todėl džiaugiuosi, kad Sveikatos reikalų komitetas vienbalsiai... ką tik ponas R. Martinėlis pasakė komiteto išvadą. Komitete buvo svarstoma ir atsižvelgta į tai, kad ortopedijos technikos priemonių įsigijimo išlaidų kompensavimas, sakykime, nuo 2012 metų sudarė 184%, iki 2018 metų – 41 %, tai yra viršydavo arba panaudodavo didžiąją dalį šioms keturioms, kurias aš išvardinau, funkcijoms atlikti skiriamų lėšų. Ir taip pat buvo atsižvelgta į medicininę, socialinę ortopedijos techninių priemonių paskirtį, nes ortopedijos techninė priemonė padeda apdraustajam palengvinti ligos, sužeidimų padarinius ar sumažina jo neįgalumą, neleidžia neįgalumui didėti.

Ir atsižvelgta į tai, kad iki 2004 m. sausio 1 d. gyventojų aprūpinimą ortopedijos techninėmis priemonėmis vykdė Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Džiaugiuosi, kad buvo pasiūlyta Vyriausybei pavesti Sveikatos apsaugos ministerijai ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai peržiūrėti, įvertinti galimybes, kaip atskirai pagal kompetenciją, atsižvelgiant į medicininę ar socialinę ortopedijos technikos priemonių paskirtį, vykdyti gyventojų aprūpinimą kompensuojamosiomis ortopedijos teisinėmis priemonėmis ir užtikrinti finansavimą. Noriu paaktyvinti, pamobilizuoti abi ministerijas, kad pradėtų ruošti, kad kai bus pradedamas svarstyti biudžetas, būtų numatytos tam tikros finansavimo išlaidos. Ačiū.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Diskusijoje kviečiu frakcijos vardu kalbėti A. Matulą. Prašom, kolega.

A. MATULAS (TS-LKDF). Gerbiama pirmininke, gerbiami kolegos, noriu šiek tiek patikslinti prieš tai kalbėjusį kolegą, kad Sveikatos reikalų komitete balsavome ne vienbalsiai – aš susilaukiau, o kolegė I. Degutienė negalėjo dalyvauti posėdyje. Išties bandoma keisti ortopedijos priemonių kompensavimo tvarką, įvesti panašią tvarką, kaip dabar yra kompensuojami vaistai bei kitos medicininės priemonės. Ką mes dabar turime su vaistais? Štai, pavyzdžiui, tvirtinant naują kainyną, kuris įsigalios nuo šių metų liepos mėnesio, 12 % vaistų jau išbraukti, vietoj 2 tūkst. 47 liks 1 tūkst. 807 vaistai. Dar apie 50 % vaistų pelningumas bus minusinis, t. y. prognozuojama, kad apie 40 % vaistų iš kainynų bus išbraukti, išsibraukiamos mažos vaistų dozės, mažos pakuotės. Išties, manau tai, kas vyksta su kompensuojamųjų vaistų kainynu, kitaip nei mūsų žmonių genocidu pavadinti neįmanoma. Tokį patį modelį norima pritaikyti dabar ir ortopedijos technikos priemonėms.

Šiuo metu kompensuojama pagal viešųjų pirkimų modelį, norima įvesti tokį patį kompensavimo modelį. Bus kompensuojamos priemonės, kurios bus įrašytos į ministrų patvirtintą sąrašą pagal tam tikrus kriterijus. Dabar aš perskaitysiu, kokie bus taikomi kriterijai.

Pirmas kriterijus, apskaičiuota ortopedijos technikos priemonės funkcinė vertė turi išreikšti šios priemonės teikiamą naudą apdraustiesiems. Tai yra kažkoks abstraktus kriterijus, kurio paaiškinti tiksliai niekas negali nei komitete, nei kalbant individualiai su ministerijos darbuotojais.

Antras kriterijus, turi būti finansinės galimybės kompensuoti ortopedines technines priemones. Vadinasi, jeigu tokių finansinių galimybių nebus arba įvyks krizė, tai tiesiog mes jau į įstatymą įrašome, kad tokiu atveju pirmiausia bus galima nekompensuoti arba mažinti sąrašą.

Ir trečia priemonė, kur jau aiškiai pasakoma, kas bus kompensuojama. Ortopedinės technikos priemonės įsigijimas – išlaidos kompensuojamos pagal jų bazines kainas, apskaičiuojamas pagal mažiausias sąnaudas gamintojams. Vadinasi, bus kompensuojamos tik pigiausios priemonės. Pigiausios priemonės, vadinasi, kokybė bus pati blogiausia. Nes jūs išivaizduojate, kaip pasaulyje vyksta progresas, ir pigiausiai, be abejo, nepagaminsi modernios ortopedinės priemonės. Aš prognozuuju, kad šiandien tos įmonės, kurios Lietuvoje gamina tikrai kokybiškas ortopedines priemones, tiesiog nepaklius į sąrašą arba jų prekės bus ne pigiausios, ir ta didžioji kaimynė užvers mus pigiausiomis prekėmis, kurios bus štampuojamos, ir panašiai. Aš manau, kad kriterijai... Galbūt ir galima galvoti apie tokio modelio įvedimą, bet kadangi aiškiai įrašyti kriterijai, pagal kuriuos bus kompensuojamos tik pigiausios priemonės, o kitos priemonės, kaip ir iš kompensuojamųjų vaistų sąrašo, bus tikriausiai išbrauktos ir nekompensuojamos, tai aš manau, kad mes negalime būti, mūsų frakcija negali būti sąjungininkė įvedant tokį kompensavimo modelį, dėl ko žmonės tiesiog ir fiziškai, ir psichologiškai kentės, nes gaus pačias pigiausias ir pačias blogiausias priemones.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Išgirdome diskusijoje išsakytus motyvus. Motyvai dėl viso įstatymo projekto. Nuomonė prieš – I. Degutienė. Prašom.

I. DEGUTIENĖ (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, iš tikrųjų čia yra turbūt kur kas gilesnis dar klausimas, kaip įsigyti būtent ortopedinę techniką. Noriu pasakyti ir priminti tiems, kas nežinote, anksčiau ortopedinės technikos priemonės buvo perkamos, panaudojant valstybės biudžeto lėšas per Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją. Vėliau ši funkcija buvo atiduota Sveikatos apsaugos ministerijai ir kažkodėl tą funkciją vykdyti buvo duota Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apdraustiems pacientams ir kompensuojamos tik į Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis kompensuojamų ortopedijos techninių priemonių ir bazinių kainų sąrašą įrašytos išlaidos.

Dabar tą, ką sakė A. Matulas, jeigu tai ir vyksta iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, tai toks finansavimo modelis ir kriterijai, kurie yra visiškai nesuprantami ir neaiškūs, iš tikrųjų kompensuojamų priemonių nupirkimas pagal tai, kad būtų pigiausia priemonė, tai net tas, kas buvo gerokai prieš penketą, šešetą metų, kai buvo perkama pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos fiksuotą programą, tai aiškiai nukentės mūsų neįgalieji žmonės, kuriems ta kompensuojama prekė yra reikalinga. Todėl pritarti tokiam modeliui, koks šiandien yra teikiamas, tai iš tikrųjų negaliu, nes pamatysite tokius rezultatus po mūsų šito priimto sprendimo, kad žmonės nepasakys niekam ačiū, jei mes priėmėme tokią keistą tvarką. Ačiū.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Norinčių kalbėti už nėra. Prašom balsuoti.

Balsavo 78 Seimo nariai: už – 38, prieš – 11... atsiprašau, už – 39, prieš – 11, susilaukė 28. Reikia perbalsuoti. Lygu.

Kolegos, dar kartą skelbiu balsavimą, kadangi balsai pasiskirstė po lygiai dėl Sveikatos draudimo įstatymo. Skelbiame balsavimo pradžia.

Balsavo 80 Seimo narių: už – 41, prieš – 12, susilaukė 27. Po svarstymo pritarta. Dėkoju, kolegos.

12.55 val.

Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 5 ir 59 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4838(2) (svarstymas)

Skelbiu mūsų darbotvarkės 1-14 klausimą – Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 5 ir 59 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4838(2). Kviečiu Sveikatos reikalų komiteto išvadą perskaityti D. Kaminską.

D. KAMINSKAS (LVŽSF). Gerbiami kolegos, 2018 m. gegužės 9 d. komitete buvo svarstyta ir pritarta komiteto patobulintam įstatymo projektui ir komiteto išvadai bendru sutarimu.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Diskusija. Dabar jūs, kolega, galite prisėsti. Kviečiu A. Vinkų diskutuoti. Jums – penkios minutės.

A. VINKUS (LSDDF). Gerbiami kolegos, pritardamas šiam projektui noriu porą žodžių pasakyti. Teikiamame įstatymo projekte yra siūloma nuostata, kad sveikatos priežiūros įstaigai veiklos licencija gali būti sustabdoma, kai pažeidimai kelia realų pavojų pacientų sveikatai.

Ar ši nuostata nėra per daug abstrakti, praktikoje galėsianti sukelti daug ginčų? Juk tam tikrą pažeidimą vieni gali interpretuoti kaip keliantį pavojų sveikatai, kiti dėl to ginčytis. Primityviai kalbant, ir stiklo šukė sveikatos priežiūros įstaigos koridoriuje kelia pavojų sveikatai. Juk gali neretai atsitikti, kad tai, kas kontroliuojančiai institucijai atrodo kaip pažeidimas, keliantis pavojų sveikatai, pačiai sveikatos apsaugos įstaigai gali atrodyti kitaip.

Galbūt ši sąvoka yra kur nors ar bus kur nors apibrėžta? Jeigu taip, tai įstatyme galėtų būti nuoroda, kad tokių pažeidimų sąrašą ir (ar) kriterijus, požymius nustato sveikatos apsaugos ministras ar panašiai. Kviečiu balsuoti už.

PIRMININKĖ. Kviečiu vėlgi mūsų pranešėją į tribūną. Aptarsime pasiūlymus, nes yra gauta pasiūlymų dėl 1 straipsnio. Dėl 1 straipsnio yra gautas Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasiūlymas.

D. KAMINSKAS (LVŽSF). Pasiūlymui buvo pritarta iš dalies.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Galime tam pritarti.

Seimo narys A. Matulas teikia taip pat pasiūlymą. Ar ponas Antanas sutinka, kad komitetas iš dalies?.. Norėtų pakomentuoti? Prašau.

A. MATULAS (TS-LKDF). Sutinku. Ačiū.

PIRMININKĖ. A. Matulas sutinka su komiteto formuluote, kurią jis pateikė.

Dar Seimo narys R. Martinėlis pateikė pasiūlymą. Atsiprašau, pone Tumėnai, nematome. Atsiprašau, gerbiamas Stasy, norime girdėti ir matyti R. Martinėlį.

R. MARTINĖLIS (LVŽSF). Ačiū, posėdžio pirmininke. Mes komitete svarstydami priėjome prie bendro sutarimo ir aš dabar tai pataisai pritariu.

PIRMININKĖ. Gerbiami Seimo nariai, ar galime pritarti komiteto formuluotei? Galime pritarti. Ačiū pranešėjui.

Dėl 2 ir 3 straipsnių pasiūlymų nebuvo gauta.

Motyvai. Už – A. Matulas.

A. MATULAS (TS-LKDF). Išties, kolegos, čia bene vienintelis kartas Sveikatos reikalų komitete, kada buvome susirinkę visi, nesvarbu – opozicija, pozicija, ir radome bendrą sprendimą. Todėl rekomenduoju ir toliau dirbti tariantis, tada sprendimai bus priimami kur kas naudingesni, korektiškesni, teisingesni, o šiuo atveju, kaip sakiau, buvo rastas bendras sutarimas. Siūlau visiems pritarti.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Nuomonė prieš – E. Gentvilas. Pone Eugenijau!

E. GENTVILAS (LSF). Ne, aš atsisakau.

PIRMININKĖ. Jūs atsisakote. Balsuojame dėl Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo projekto po svarstymo.

Balsavo 82 Seimo nariai: už – 74, prieš nėra, susilaikė 8. Po svarstymo pritarta.

Gerbiamieji Seimo nariai, norėčiau su jumis pasitarti. Mes sutaupėme pusę valandos darbo laiko. Būtų prašymas, ar galime leisti dabar pateikti Žuvininkystės įstatymų projektus, 2-10 ir 2-11 klausimus? Galime. Kviečiu P. Čimbarą pateikti Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 14¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIII-1670. D. Šakalienė. Prašau.

D. ŠAKALIENĖ (LSDPF). Aš nespėjau pateikti kito pasiūlymo. Iš tikrųjų, pavyzdžiui, kai kurie kolegos iš Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcijos sakė, kad prašė atidėti Moterų teisių diskusiją todėl, kad yra toks svarbus klausimas, kuriam turėtume skirti daugiau laiko. Matau, kad yra daug žmonių užsirašę kalbėti, tai ar nebūtų tada galimybės panaudoti tą sutaupytą pusvalandį, būtent turėti ilgesnę diskusiją, išgirsti daugiau įvairių nuomonių?

PIRMININKĖ. Viskas, kolegos, būtų šaunu, jeigu mes turėtume pranešėją. Šiuo atveju mes dar neturime pranešėjos. Galbūt galime dabar leisti pateikti šitą įstatymo projektą, o kai sulauksime atvykusios pranešėjos, kuri yra pakviesta, tada galėsime...

D. ŠAKALIENĖ (LSDPF). Dar iki jos yra.

PIRMININKĖ. Tada tarsimės vėlgi.

Dabar ponas P. Čimbaras jau tribūnoje, ir manau, kad mes tikrai suteiksime žodį.

13.02 val.

Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 14¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1670 (pateikimas)

P. ČIMBARAS (LSDDF). Ačiū, pirmininke. Gerbiamieji Seimo nariai, iš tikrųjų įstatymo rengimą paskatino vidaus vandenių žvejų kreipimasis dėl ne vienos galimybės gauti teisę į žvejybos kvotą. Pagal istorikumą vidaus vandens telkinių žvejai diskriminuojami lyginant su Kuršių marių žvejais, nes Kuršių marių žvejai gauna tam tikrą dalį teisių į žvejybos kvotas be aukciono. Puikiai žinote, ir Baltijos jūroje žvejai gauna be aukciono, tiktai 1 % yra teikiamas bendro kiekio į aukcioną.

Projekto tikslas yra paprasčiausiai panaikinti diskriminacines Kuršių mariose ir kituose vidaus vandens telkiniuose žvejojantių žvejų nuostatas. Projekto uždavinys – vidaus vandens telkiniuose tam tikrą laiką žvejojantiems ūkio subjektams suteikti teisę į žvejybos kvotas be aukciono. Tai jie – vieninteliai žvejai, ko gero, kurie turi dalyvauti aukcionuose, ir kartais tie aukcionai vyksta gana keistai, nes atvažiuoja į aukcionus išvis nežvejojantios uždarnosios akcinės bendrovės ir tam tikra prasme pakelia kainas, nors po to, laimėjusios aukcionus, jos paprasčiausiai negaudo arba šantažuoja vietinius žvejus, kad jie perpirktų iš jų kvotas.

Todėl yra mano toks pasiūlymas, kad vieną vietą visą laiką galėtų gauti be aukciono, o kitas, jeigu norėtų, dalyvautų aukcione ir turėtų išsipirkti. Tai tiek. Prašau palaikyti. Mielai atsakysiu į klausimus.

PIRMININKĖ. Ačiū. Taip, jums teks atsakyti į klausimus, nes nori paklausti net aštuoni Seimo nariai. Kiek spėsime, per 10 minučių.

Pirmasis klausia E. Pupinis. Ruošiasi...

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Gerbiamasis kolega, iš tiesų seniai jau vyksta ginčai tarp žvejų mėgėjų ir profesionalų, kiek tas leidžiama. Šiuo metu jūs siūlote vieną iš tokių įstatymų, kur šiek tiek, na, galbūt yra tam tikras palengvinimas ir noras užkardyti šiek tiek korupcinius elementus, kurie galbūt nešvariai žaidžia šioje privačioje rinkoje. Kaip jūs manote dėl tos pusiausvyros, ar vis dėlto šiuo metu daugiau galimybių mėgėjiškai žvejybai, ar profesionaliai?

P. ČIMBARAS (LSDDF). Gerbiamasis kolega, mes kartais truputį maišome, puikiai žinote, verslinė žvejyba vidaus telkiniuose yra uždrausta ir niekas nežvejoja. Čia yra specializuota žvejyba, t. y. ungurių, seliavų ir dar vienos rūšies. Toje vietoje joks žvejys mėgėjas negali žvejoti meškere seliavų, nes jos minta 30–40 metrų gylyje. Jos žvejojamos tiktai specialiais įrenginiais. Būna kartais... Nes ta žuvis minta planktonu, todėl yra skirtos specializuotos žvejybos kvotos.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia A. Šimas. Ruošiasi K. Mažeika.

A. ŠIMAS (LVŽSF). Ačiū. Gerbiamas pranešėjau, specializuota žvejyba, kaip išaiškinome, yra tam tikrose nustatytose vietose, nustato Aplinkos ministerija, kur gali žvejoti, ar Žemės ūkio ministerija. Dabar žvejui, turinčiam kvotą, keturias kvotas ar penkias, ar aštuonias vietas, kur jis gali žvejoti, jūs siūlote, jeigu žvejoja trejus metus, vieną vietą duoti ne aukciono būdu. Taip?

P. ČIMBARAS (LSDDF). Taip.

A. ŠIMAS (LVŽSF). Tai katrą vietą jūs jam duotumėte? Vienas klausimas. Kaip išsirinkti tą vietą iš tų turimų keturių vietų? Ir antras klausimas. Jūs pats, kiek turite kvotų?

P. ČIMBARAS (LSDDF). Ačiū, gerbiamasis kolega. Aš neturiu nė vienos kvotos, esu žvejys mėgėjas tik su meškeryte. O atsakydamas į antrą dalį... Tikrai vadinamosios vietos skyrimo įstatymą nereikia dėti, nes čia jau viską sudėlios ministro įsakymas. Ir dabar taisyklės sudėliotos taip, kad reikėtų ministro įsakymo, o ne įstatymo. Visos rankos yra atrištos žemės ūkio ministrui.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia K. Mažeika. Ruošiasi A. Skardžius.

K. MAŽEIKA (*LVŽSF*). Ačiū, gerbiama pirmininke. Kolega, aš iš tikrųjų sveikinu tą iniciatyvą. Man kyla klausimas tik dėl tos vietos, kai jūs paminėjote, kad atvažiuoja verslininkai, kurie nežvejoja, nuperka kvotas, po to siūlo perparduoti, dar kažkaip. Galbūt, žinant tuos atvejus, reikėtų kreiptis į tarnybas, ar tai yra legalu iš viso. Galbūt tai yra legalu ir galima taip elgtis, kaip jūs paminėjote tą pavyzdį. O žinant tuos atvejus, galbūt reikėtų perduoti tarnyboms, kurios tuos užkardytų tuos atvejus.

P. ČIMBARAS (*LSDDF*). Gerbiamasis Kęstuti, jūs teisingai uždavėte klausimą, aš dabar renku visą informaciją ir negaliu minėti įmonių, t. y. uždarosios akcinės bendrovės, kurios tuo užsiima, jos užsiima dideliais verslais, bizniais. Jie, atvykę pas tuos verslininkus, šantažuoja. Šita informacija yra renkama ir, kai turėsime pakankamai medžiagos, tikrai kreipsimės į tam tikras institucijas.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia A. Skardžius. Ruošiasi M. Majauskas.

A. SKARDŽIUS (*LSDDF*). Ačiū, gerbiamoji pirmininke. Išties, gerbiamasis kolega, jūs užmirštą klausimą iškėlėte, kažkaip ilgus metus niekas prie jo nedirbo, bet problema egzistavo. Aš taip pat esu susidūręs ir matęs, kaip tai vyksta. Tai yra iš tikrųjų daug pinigų turintys žmonės, su vietiniais konkuruoja nelygioje kovoje. Tas kvotas unguriams, seliavoms susirenka, vietiniai, turėdami įrangą, dažnai lieka prie suskilusios gėdos. Todėl manau, kad teisės saugos institucijos ir Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija tikrai turėtų surasti galimybę patikrinti, bent už pastaruosius dešimt metų, kokia tvarka buvo ir kaip buvo elgiama. Todėl, pritardamas jūsų šiam siūlymui, norėčiau paklausti, kada jūs kreipsitės į institucijas?

P. ČIMBARAS (*LSDDF*). Visų pirma reikia surinkti visą informaciją, nes šitą problemą pirmiausia iškėlė žvejai. Ne vieną kartą man teko susitikti su jais, diskutuoti, bet, iš kitos pusės, jeigu įstatymas leidžia dalyvauti uždarosioms akcinėms bendrovėms aukcionuose, tai jos kaip ir įstatymų nepažeidžia. Bet dabar bus įdėtas tam tikras saugiklis, kad žvejas, kuris visą laiką žvejoja, turės bent vieną vietą – galimybę žvejoti. Ir jis bus ramesnis, nes kitais metais yra investavęs į įrangą, jam nereikės parduoti, nes yra įdarbinti žmonės, nes žvejyba vyksta naktimis, bus garantuotas ir dėl darbuotojų.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia M. Majauskas. Ruošiasi K. Starkevičius.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Gerbiamasis kolega, aš norėjau paprašyti jūsų patikslinti šiek tiek. Mes kalbame apie ribotą valstybės resursą, kuri mes išnuomojame, leidžiame naudotis. Tai kodėl konkurencinės sąlygos yra blogai? Kodėl konkurencija yra blogai? Nes iš valstybės perspektyvos mes norėtume, kad ateinantis asmuo, juridinis ar fizinis, pasiūlytų geriausią kainą ir valstybė gautų didžiausias pajamas, ir taip galėtų toliau pasirūpinti, gaudama tas pajamas, ar ta bendruomene, ar gamta, ar aplinka. Bet šiuo atveju mes sakome – be konkurso atiduodame. Jeigu Vilniaus savivaldybė parduoda kažkokį butą, tai parduoda aukcione, parduoda konkurse. Jeigu išnuomojama kažkokia žemė, ji išnuomojama konkurso, aukciono būdu. Kodėl čia šiuo atveju reikėtų daryti išimtį, atsisakyti konkurso ir tokiu būdu užtikrinti, kad ateina didžiausią kainą pasiūlęs žmogus? Nes jeigu, kaip sakote, ateina kiti asmenys...

PIRMININKĖ. Laikas!

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). ...kurie pasiūlo didesnę kainą, tai jie vėliau ir patiria nuostolių, jeigu jie nevykdo tos veiklos. Ar galėtumėte paaiškinti?

P. ČIMBARAS (*LSDDF*). Gerbiamasis kolega, jūs kalbate visiškai teisingai, bet galiu pasakyti, jūs nieko nesusigaudote apie žvejybą. Ir aš jums paaiškinsiu kodėl. Ką tik aš, jei jūs mane įdėmiai klausėte... Baltijos jūroje kvotos yra nemokamos. Valstybė žvejams padovanojo. Padovanoja milijonus, kad jie žvejojų, nes žvejyba yra specifinė sritis, kur kartais konkurencijos principai neveikia. Viena sritis, kur konkurencijos principai neveikia.

Į Baltijos jūrą naujas žvejys neateis ir nežvejos. Aš šiandien laiką nusipirkau, rytoj žvejoju. Ne! Turi būti istorija, kiek metų žvejoji, kiek pagavai, tik tada gausi. O jeigu naujas ateina, tai iš bendro pyrago jam skiriamas vienas procentas (...) pradėti žvejybą. Pasidomėkite, kolega.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia K. Starkevičius. Ruošiasi E. Gentvilas.

K. STARKEVIČIUS (*TS-LKDF*). Aš dar norėčiau, kad jūs patikslintumėte, nes ne tik jūroje yra tos istorinės kvotos, bet yra ir mariose istorinės kvotos. Jūs atsakysite, ar taip, ar ne. Gal kas nors pasikeitė? Šiuo atveju norima sugrąžinti, kad tiems žvejams, kurie žvejoja ežeruose tas išskirtines

žuvis, irgi būtų užtikrintas tas tradicijų tęstinumas, nes, kaip supratau iš jūsų, tie naujieji verslininkai *à la*, renkate jus medžiaga, jie paprasčiausiai spekuliuoja, nori spekuliuoti. Spekuliuoja tomis kvotomis, jie po to perparduoda jas tiems vietiniams žvejams. Ar ne taip?

P. ČIMBARAS (*LSDDF*). Taip, tikrai Kuršių marių žvejai tokią išlygą turi. Jie irgi turi tam tikrą vietą, gauna vietą be aukciono. Tai visiškai teisinga. O tuos vaikus, kurie ateina, jau minėjau, ir dar paminėsiu kvotas. Jūs puikiai žinote, kad prie gerbiamojo V. Mazuronio buvo uždrausta žvejyba vandens telkiniuose. Iš tikrųjų įstatymas leidžia žvejoti, bet Aplinkos ministerija neskiria kvotų, nes tos kvotos skiriamos pagal mokslininkų rekomendacijas. Bet galiu pasakyti paprasčiausiai, kad labai gaila, bet buvo sukiršinti žvejai mėgėjai ir žvejai verslininkai, nors iš tikrųjų Aplinkos ministerija tam tikruose plotuose, kur ežerai viršija 200 hektarų, galimai ir leistų žvejoti verslininkams, nes aplinkinių šalių: Lenkijos, Baltarusijos, Latvijos, žvejams leidžiama, mūsų lietuviai dabar... pavyzdžiui, Drūkšių ežere baltarusiai žvejoja, mūsų lietuviai žiūri ir tik augina žuvis. Tas pats ir su Lenkijos teritorija, Lenkijoje visą sezoną gaudo, o mūsų lietuviai tik žiūri.

PIRMININKĖ. Ačiū. Paskutinis klausia E. Gentvilas.

E. GENTVILAS (*LSF*). Kolega Petrai, pats paminėjote V. Mazuronio įsakymą, kuris man atrodo, kad yra neteisingas – įstatymu leidžiama žvejoti ežeruose virš 200 hektarų, o ministras savo įsakymu uždraudė, rodos, jau ketverius metus ten buvo draudžiama. Jūs lyg ir skeptiškai pasisakėte dėl V. Mazuronio tokios totalios iniciatyvos, moksliniais tyrimais pasirėmus galėtume leisti, bet dabar, kaip suprantu, jūs pats jau įstatyme išbraukėte frazę „vandens telkiniuose, didesniuose kaip 200 hektarų“. Ar aš teisingai čia suprantu? Paaiškinkite.

P. ČIMBARAS (*LSDDF*). Ne, jūs ne apie tą kalbate. Ne apie tą įstatymą kalbate. Kur 200 hektarų, įstatyme ir lieka, jo niekas nejudina. Čia kalbama apie specializuotą. Aišku, Seimo nariai, ko gero, mes padarėme klaidą, anksčiau visą žuvis politiką tvarkė Žemės ūkio ministerija, bet Seimas atidavė funkcijas Aplinkos ministerijai. Dabar Aplinkos ministerija ir kvotas dalina, ir kartu prižiūri. Aš manau, būtų teisingiau, kad viskas vėl grįžtų į Žemės ūkio ministeriją, o Aplinkos ministerija užsiimtų tik kontrole.

PIRMININKĖ. Ačiū. Jūs atsakėte į visus klausimus. Nuomonę už nori išsakyti A. Skardžius.

A. SKARDŽIUS (*LSDDF*). Ačiū, gerbiamoji pirmininke. Išties žvelgti į įstatymą vien iš liberaliosios pusės, vadovaujantis rinkos sąlygomis, turbūt būtų socialiai neteisinga. Šiuo atveju mes turime pociją, turime žvejus, kurie turbūt ne vieną šimtą metų karta iš kartos gyveno šalia tų telkinių, turėjo ir turi savo įrangą, ir atvažiavus naujesiems lietuviams ir supirkus Aplinkos ministerijoje visas kvotas unguriams, seliavoms ar kažkam, tiems ribotiems ištekliams, būtų socialiai neteisinga. Todėl palikti tą mažą galimybę nusižengiant maksimalių pajamų tam lūkesčiui, kad būtų galima surinkti iš to riboto ištekliams, turbūt nebūtų taip blogai išsaugant vietinį ir paveldą, vystant kaimo turizmą, tuose regionuose skatinant verslą, amatų, tradicijas kaip edukacines priemones tai jaunajai kartai, kad tie įrankiai nepūtų, neaižėtų, netrūnytų, o būtų įdarbinami nuolat galbūt ribotam ištekliui – tai vienai kvotai, bet tai išties būtų socialiai teisinga. Todėl aš pasisakau už gerbiamo kolegos pateiktą projektą. Svarstymo stadijoje, matyt, jį bus galima tobulinti tiek, kiek reikės. Ačiū.

PIRMININKĖ. Ačiū. Nuomonė prieš – M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Dėkui gerbiausiai pirmininkei. Iš tiesų reikia sutikti su gerbiamu P. Čimbaru, kad mano verslinės žvejybos žinios galbūt ir nėra tokios gilios kaip gerbiamo Petro, bet šiek tiek žinau apie mėgėjišką žvejybą ir labai kviesčiau gerbiama Petra šį savaitgalį atvažiuoti ir išmėginti jėgas, pažiūrėti, kaip mums seksis Nemuno deltoje mėgėjiška žvejyba.

Jeigu grįžtume prie verslinės žūklės, aš vis dėlto esu skeptiškas dėl siūlymo riboti konkurenciją ir riboti galimybes naujiems žvejams, kurie atvažiuotų ir bandytų specializuotą žūklę, ir tokiu būdu užtikrinant sąlygas esamiems ne konkurso būdu gauti tam tikras kvotas. Galbūt pateikimą ir pereis, bet svarstymo stadijoje kviečiu labai atsargiai išnagrinėti būtent valstybės resursų naudojimo požiūriu.

PIRMININKĖ. Ačiū už išsakytas nuomones.

Prašom balsuoti dėl pateikto Žuvininkystės įstatymo 14¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto.

Balsavo 88 Seimo nariai: už – 68, prieš – 1, susilaikė 19. Po pateikimo pritarta. Siūlomas kaip pagrindinis Kaimo reikalų komitetas, papildomas nėra numatytas. Siūloma svarstyti Seimo rudens sesijoje. Ar turite pasiūlymų, kolegos? J. Jarutis. Prašau.

J. JARUTIS (*LVŽSF*). Turiu du pasiūlymus. Galbūt kaip papildomą Aplinkos apsaugos komitetą ir kadangi susiję su valstybės ištekliais ir finansais, prašau Vyriausybės išvados ir antikorupcinio vertinimo.

PIRMININKĖ. Tai jūs turite tris pasiūlymus. Taip.

Gerbiami kolegos, ar galime pritarti, kad pagrindinis – Kaimo reikalų komitetas? Pritariame. Kad siūloma svarstyti rudens sesijoje? Taip pat. Yra pasiūlymas, kad papildomas būtų Aplinkos apsaugos komitetas. Pritariame? Pritariame. Kad reikia Vyriausybės išvados ir antikorupcinio vertinimo, galime pritarti?

A. Salamakinas.

A. SALAMAKINAS (*LSDPF*). Ačiū, pirmininke. Aš noriu pasakyti trumpą repliką. Viskas gerai. Pritarėme, gal sukels diskusiją, bet įstatyme yra parašyta viena aiški nuostata (aš kalbu apie žvejybą vidaus vandenyse), kad aplinkos ministras nustato limitus. Mes galime keisti tą įstatymą, nekeisti, ministras sako – nėra žuvies, limitų neduosiu ar kvotų, kaip čia sako, neduosiu ir viskas, sustoja tame pačiame lygyje. Čia visa esmė.

PIRMININKĖ. Ačiū už jūsų repliką.

Z. Jedinskis. Prašau.

Z. JEDINSKIJ (*LLRA-KŠSF*). Aš turiu pasiūlymą dėl diskusijos, pakeisti formatą, t. y. skirti pusę valandos prelegentams ir pusę valandos Seimo nariams. Pagal užsirašiusius mačiau, kad yra labai daug norinčių pasisakyti. Nebijokime kitos tiesos!

PIRMININKĖ. Gerai, kolegos. Mes tikrai dėl diskusijos pasitarsime.

13.23 val.

Diskusija apie aktualius moterų teisių klausimus (pagal Seimo statuto 92 straipsnio 4 dalį)

Dabar grįžtame, ką ir noriu siūlyti, prie pagrindinės darbotvarkės ir skelbiu diskusiją apie aktualius moterų teisių klausimus pagal Statuto 92 straipsnio 4 dalį. Šita 4 dalis kaip tik numato, kad daugiau kaip viena dešimtoji visų Seimo narių raštu kreipiasi ir prašo, papildomai įrašomas į diskusiją šitas klausimas ir diskusijai skiriama ne daugiau kaip 30 minučių. Seimas nusprendžia ir gali nuspręsti šią diskusiją pratęsti. Šitai mūsų Statuto 92 straipsnio 4 dalyje. Prisimename, kad gegužės 15 dieną Seimo sprendimu diskusija nukelta būtent į šią dieną. Toks buvo jūsų prašymas. Balsavo 90 Seimo narių ir už tokį pasiūlymą balsavo 65 Seimo nariai. Primenu, kad šios diskusijos iniciatorė yra D. Šakalienė ir pasirašė dar 26 Seimo nariai po šia iniciatyva, kad tokia diskusija būtų.

Gerbiamieji kolegos, mums reikia susitarti dėl vedimo tvarkos. Norinčių kalbėti yra daug. (Ijunkite monitorių.) Pranešėjai yra pakviesti. Mes išgirsime ir D. Leinartės, ir B. Obelenienės pranešimus.

Ar galime susitarti, kad dirbame, kaip ir paprastai, po septynias minutes? Ar turite kokių nors kitų pasiūlymų? O diskusijoje dalyvaujantys kalba po penkias minutes. Tada mes galėsime išgirsti didesnę skaičių kolegų. M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Gerbiamoji pirmininke, aš matau, kad mes turime dar 10 minučių iki diskusijos pradžios. Čia kaip tik buvo svarstomas Žuvininkystės įstatymas, taip pat yra dar vienas rezervinis Žuvininkystės įstatymas...

PIRMININKĖ. Yra.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). ...vakarinėje darbotvarkėje, kurį mes kartu galėtume apsvarstyti, nes tos diskusijos yra susijusios ir tam yra skirtas laikas. Aš sakyčiau, kad galbūt apsvarstome tuos klausimus, kurie eina kartu.

PIRMININKĖ. Viską nuspręsimė! Seimo narių valioje. Kadangi iškilo tokia iniciatyva (manau, kad mes buvome sutarę lyg bendru sutarimu), prašau balsuoti. Kas už tai, kad pradėtume diskusiją dabar, spaudžia mygtuką „už“, o kas mano, kad reikia grįžti prie vakarinės darbotvarkės ir dar vykdyti vieną pateikimą, balsuoja prieš. Alternatyvus balsavimas. Už – pradėti diskusiją dabar. Kolegos, šiaip jau liko septynios minutės. (*Balsai salėje*) Balsuojantys už balsuoja už tai, kad dabar pradėdame diskusiją. (*Triukšmas salėje*)

Balsavo 69 Seimo nariai: už – 52, prieš – 17, diskusiją pradėdame dabar. Ką aš ir norėjau siūlyti: penkios minutės kalbantiesiems, o pranešėjams skirti septynias minutes. Galime sutarti su tokiu pasiūlymu? Galima. Dėkoju.

Kviečiu pirmiausia kalbėti iniciatorę D. Šakalienę. Jums skiriamos penkios minutės. Po to kviesime pranešėjus.

D. ŠAKALIENĖ (LSDPF). Kolegos, aš labai džiaugiuosi, kad šiandien pagaliau mes esame kūrėjai ir liudininkai istorinės dienos šiame Seime. Pirmą kartą per nepriklausomybės dešimtmečius mes pagaliau turime diskusiją moterų teisių klausimais plenarinio posėdžio metu.

Čia, šioje salėje, vyko diskusijos energetikos, nacionalinio saugumo ir kitais mūsų valstybei itin aktualiais klausimais, bet man, kaip moteriai, kaip Lietuvos pilietei, kaip Lietuvos Respublikos Seimo narei, buvo labai skaudu klausytis, kad nėra jokio reikalo kalbėti apie moterų klausimus tokiu formatu, kad galime tai daryti kur nors kitur, už šios salės ribų, kad yra svarbesnių klausimų ar kad yra kita nuomonė. Kol didesnė pusė visuomenės yra mušama, diskriminuojama, išnaudojama ir turi įrodinėti savo teisę būti lygiaverčiu žmogumi, tokia visuomenė negali tapti klestinti, saugi ir laiminga. Ir kokia gi yra ta kita nuomonė, dėl kurios mes negalime kalbėti apie skaudžiausias moterų problemas – smurtą, skurdą, diskriminaciją, išnaudojimą, žeminimą, ignoravimą, jų problemų menkinimą?

Mes gėdingai supainiojome šioje vietoje nuomonės ir faktų svarbą ir reikšmę, o faktai yra negailestingi. Lietuvoje mes turime smurto prieš moteris epidemiją – per metus 68 tūkst. atvejų smurto artimoje aplinkoje, iš jų 82 % aukų yra moterys. Lietuvoje kas trečia moteris ar mergaitė, vyresnė nei 15 metų, yra patyrusi kurios nors formos smurtą: fizinį, seksualinį, psichologinį, ekonominį. 35 % Lietuvos moterų patyrė seksualinį priekabiavimą, o du trečdaliai Lietuvos visuomenės smerkia priekabiavimo aukas ir nelanko priekabiavimo problema.

Maža to, Lietuvos gyventojai, palyginti su kitų Europos Sąjungos valstybių gyventojais, labiausiai linkę pateisinti seksualinį ir psichologinį smurtą prieš moteris, nors Lietuva per metus dėl smurto prieš moteris patiria socialinių ir ekonominių nuostolių už 650 mln. eurų.

Ar žinote, kad moterys du kartus dažniau prižiūri ligonius, neįgaliuosius, vaikus, senukus negu vyrai, 2,5 karto dažniau negu vyrai užsiima namų ūkiu ir buitimi? Atrodo, tai natūralu. Kodėl? Aš kalbu apie tūkstančius valandų neapmokamo darbo, kurios atimamos iš moterų ir kainuoja galimybę profesiskai tobulėti, daryti karjerą, užsitikrinti didesnę pensiją, nes turbūt žinote, kad Lietuvoje moterys gauna kone penktadaliu mažesnę pensiją negu vyrai. Tai nestebina, kad ir moterų vadovių yra devynis kartus mažiau negu vadovų vyrų. Ar, ponai, tradicinių vertybių apologetai, įrodinėsite, kad moterys yra devynis kartus kvailesnės, devynis kartus mažiau ambicingos ar devynis kartus mažiau kompetentingos? Net ir poilsio aspektu moterų padėtis kur kas blogesnė – moterys gali skirti 50 % mažiau laiko sportui, kultūrinei veiklai ar kitiems laisvalaikio užsiėmimams už namų sienų ir savęs tobulinimui negu vyrai. Tokie yra faktai, čia nėra nuomonė, čia yra faktai.

Todėl man labai gaila, kad mes tiek sugaišome jėgų kovoti dėl galimybės apskritai kalbėti šia tema, užuot turėję suvienytą, atvirą, konstruktyvią, į rezultatus orientuotą diskusiją apie itin vėžys mūsų visuomenėje išplitusias moterų gyvenimus laužančias problemas, nes mes šiandien dar neturime sisteminių strateginių sprendimų, politikos formavimo kryptį ir aiškų visuotinio supratimo ir sutarimo, kad šių problemų sprendimas yra būtina mūsų valstybės klestėjimo prielaida. Kad automatinis moterų kaltinimas dėl jų patiriamo smurto, skurdo, diskriminacijos, priekabiavimo, stiklinių lubų, atlyginimo atotrūkio, socialinės atskirties nesprensdžia problemos, ją gilina. Ir kad mums, politikams, trūksta bazinių žinių apie šitas problemas, apie jų priežastis, apie faktus, kad mes galėtume suvokti savo atsakomybę 52 % Lietuvos gyventojų.

Ir šiame Seime moterys taip pat nėra reprezentuojamos tinkamai. Penktadalis Seimo narių yra moterys, kai 52 % šitos visuomenės yra moterys. Ir gal nekalbėsime apie tai, kad jos nenori eiti į politiką, jos nenori vadovauti, jos nenori. Mes taip lengvai nurašome stereotipams savo subjektyvių nuomonių, kažkokių asmeninių įsitikinimų realius faktus, ignoruojame statistiką. Realiai mes nesuprantame, iškreipiame ar niekiname tas problemas. Ir, deja, praeita savaitė man parodė, kad niekas nepasikeitė nuo tada, kai prieš 20 metų logikos profesorius man parašė aštuoneta,

nors nepadariau nė vienos klaidos, sprendama loginius uždavinius. Gavau mažesnę pažymį ir buvau nubausta už tai, kad neatitikau lyties stereotipų, dėvėjau vyrišką švarką ir suplėšytas kelnes, nes man taip atrodė gražu, o jį pasakė, kad tikros moterys taip nesirengia, o tai reiškia, kad ir mano mintys tikriausiai neatitinka standartų. Tas pats profesorius dar prieš 20 metų siūsdavo katedros sekretorę persirengti, jeigu ji išdrįsdavo ateiti mūvėdama kelnes.

PIRMININKĖ. Ačiū, kolege, laikas.

D. ŠAKALIENĖ (LSDPF). Aš tik pabaigsiu dar vieną pastraipą ir baigiu. Man atrodo, kad šiandien atėjo laikas, kai mes nebegalime su tuo taikstyti, užtenka. Atėjo laikas išlįsti iš klaidinimo ir gąsdinimo, atsisakyti moterų teisių apsaugos klausimo demonizavimo ar mėginimo paversti moterų teisių problemas radikalių feminisčių pramanu, moterų teisių pažeidimo menkinimo, aklo faktų neigimo ir vengimo spręsti problemas, kurios tiesiogiai susijusios su 52 % Lietuvos visuomenės, o tai reiškia – su visa Lietuva, vadinasi, tai ypatingos svarbos klausimas.

Mes ruošiamės birželio 6–8 dienomis Vilniuje vysiančiam Pasaulio moterų lyderių suvažiavimui. Šitas Seimas yra padaręs daug klaidų. Jis yra padaręs teisingų sprendimų, aš didžiavausi visu Seimu, kai mes griežtai pasakėme ne K. Pūkui dėl seksualinio priekabiavimo, dėl negerbimo, moterų žeminimo, bet mes turime nueiti tokį didelį kelią ir išspręsti visas šitas problemas. Aš norėčiau, kad šiandienos diskusija būtų pradžia mūsų suvokimo, kad tai yra prioritetas klausimas, ir nebežaisti tų tamsių viduramžių žaidimų. Mes neturime tokios privilegijos tuo užsiimti.

PIRMININKĖ. Ačiū, kolege.

D. ŠAKALIENĖ (LSDPF). Dėkui. (*Plojimai*)

PIRMININKĖ. Gerbiamieji Seimo nariai, Jungtinių Tautų konvencijos dėl visų formų diskriminacijos moterims panaikinimo komiteto pirmininkė, istorikė profesorė D. Leinartė savo pranešimą yra įrašiusi į vaizdo įrašą. Tam skiriamas laikas. Prašom paleisti įrašą.

D. LEINARTĖ. Gerbiamasis Seimo Pirmininke, gerbiamieji Seimo nariai, dėkoju jums už galimybę trumpai pasisakyti dėl smurto prieš moteris mūsų šalyje situacijos ir konkrečiai dėl Stambulo konvencijos ratifikavimo. Taip pat noriu padėkoti Seimo narei D. Šakalienei, jos iniciatyva šiandien turiu garbės kalbėti, nuoširdžiai dėkoju tiems Seimo nariams, kurie skyrė savo laiką ir išklausė mano pasisakymą Seime prieš keletą dienų. Atskirai noriu padėkoti Seimo Žmogaus teisių komitetui už nuolatinę pastangą keisti situaciją dėl smurto prieš moteris Lietuvoje.

Gerbiamieji Seimo nariai, 2015 metais buvo atliktas išsamus valstybės auditas dėl apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje organizavimo. Jis nustatė, kad šalies įstatymai šioje srityje yra netobuli ir todėl situacija nesikeičia. Tik dėl nevyriausybinų organizacijų pastangų skatinti moteris kreiptis dėl patirto smurto atvejų skaičiai ir jų registravimas nuolat auga. Kasmet mūsų šalyje policijos pareigūnai yra iškviečiami į maždaug 50 tūkst. smurto artimoje aplinkoje atvejų. Kaip jūs gerai suprantate, tarp tų 50 tūkst. pagalbos šauksmų yra galimi fizinio, psichologinio, emocinio, seksualinio ir kitokie smurto atvejai.

Tolesni pareigūnų veiksmai reguliuojami pagal 2011 metų Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą ir jo numatyta tvarka. Tai yra atvykę į vietą policijos pareigūnai atskiria kai kuriuos smurtautojus 48 valandoms ir pradeda ikiteisminį tyrimą tais atvejais, kai gali būti taikomas Baudžiamojo kodekso straipsnis ar straipsniai. Policija nepateikia statistikos, kiek bylų patenka į teismą ir kiek smurtautojų yra nubausta, nes tokia statistika nerenkama, tačiau procentais skaičiai yra nedideli. Tai suprantama, nes daugelis smurto atvejų nebūtinai atitinka Baudžiamojo kodekso numatytą nusikaltimų ir nusižengimų sudėtį. Kitaip tariant, pagal veikiantį 2011 metų Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą kreipiamas dėmesys tik į galimas nusikalstamas veikas. Visų kitų tūkstančių smurto atvejais aukos tolesnės teisinės pagalbos ir žalos atlyginimo nesulaukia.

Pagal tarptautinius standartus smurto artimoje aplinkoje atvejai yra sprendžiami ne tik pagal Baudžiamąjį kodeksą, bet ir taikant civilinę ir administracinę atsakomybę. Pagal šią praktiką apsaugos orderiai yra pratęsiami iki bylos išnagrinėjimo pabaigos. Daugelyje Europos Sąjungos šalių apsaugos orderius policija išduoda ne 48 valandoms, bet mažiausiai dviem savaitėms. Ir tai yra jų prerogatyva.

Pagal tarptautinę praktiką, skirtingai nei Lietuvoje, žala smurto aukai atlyginama ne tik remiantis Baudžiamuoju kodeksu, bet ir civiline bei administracine tvarka. Labai dažnai sakoma, kad baudžiant smurtautoją nukenčia pačios moterys ir vaikai, ypač kai reikalaujama piniginės žalos. Tačiau Lietuvoje pamirštama, kad pagal tarptautinius įsipareigojimus valstybė yra atsakinga už visus atliekamus smurto veiksmus artimoje aplinkoje ir ji taip pat atsakinga už tai, kad nesinė visų jai prieinamų priemonių užkirsti smurtui kelią. Taigi nesant galimybės išieškoti žalos atlyginimo iš paties smurtautojo, tai turi atlikti valstybė aukos atžvilgiu.

Jungtinių Tautų visų formų diskriminacijos prieš moteris panaikinimo konvencija, Stambulo konvencija ir Jungtinių Tautų speciali pranešėja smurtui prieš moteris pabrėžia, kad kovai su smurtu ypatingą reikšmę turi gerai veikiantys *šelteriai*, kaip laikina moterų ir vaikų apsauga nuo smurtautojo, kur teikiama efektyvi pagalba. Šiandien 2011 metų Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas numato kompleksinę pagalbą aukoms su specializuotais pagalbos centrais, jie iš tiesų Lietuvoje yra gerai išplėtoti, tačiau apleidžia kitą svarbią grandį – *šelterių* tinklo sukūrimą ir jo palaikymą. Pagal dabar galiojančią tvarką smurto aukos konsultuojamos tik telefonu, tačiau smurtą patyrusiai moteriai su vaikais tai turi būti tik viena iš pagalbos formų.

80 % smurto aukų Lietuvoje yra moterys. Nepalyginamai dažniau moterys patiria smurtą tik todėl, kad jos yra moterys, ir dėl istoriškai susiklosčiusios diskriminacijos jų atžvilgiu, ir dėl istoriškai menkinančio požiūrio į moteris. Todėl šalys ir jų vyriausybės, kurios suvokia šios problemos mastą ir prigimtį, vienareikšmiškai įteisina apibrėžimą – smurtas prieš moteris lyties pagrindu. Tačiau Lietuvoje nesuvokiama, kad smurtas prieš moteris yra žmogaus teisių problema. Lyties požiūriu neutraliame 2011 metų įstatyme kalbama apie smurto aukas, bet ne apie smurtą patyrusias moteris, apie smurtautojus, bet ne apie smurtaujančius vyrus. Įstatyme taip pat nenumatyta, kad smurtas ir diskriminacija yra draudžiami lyties identiteto ir seksualinės orientacijos pagrindu. 2011 metų Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas turi įtraukti šį nediskriminavimo principą, užtikrintą Stambulo konvencijoje.

Lietuvoje taip pat nėra įstatymo, užkertančio kelią smurtui prieš moteris viešojoje erdvėje, įtraukiant ir seksualinį priekabiavimą, kuris šiandien draudžiamas tik darbo vietoje ir švietimo įstaigose. Stambulo konvencija yra konkretus praktinis vadovas kovai su smurtu prieš moteris viešojoje vietoje ir privačioje aplinkoje, ji nurodo konkrečias prevencijos ir pagalbos aukoms priemonės bei smurtautojo atsakomybę ir valstybės vaidmenį kovoje su smurtu prieš moteris.

Nuomonių, kad smurtas šeimoje yra pačios moters reikalas, o ne lyčių lygybės ir žmogaus teisių problema, Lietuvoje girdime vis dažniau. Vis dažniau girdime, kad žinomos moterys, kurios juk ir formuoja viešąją nuomonę... ar šiaip pasisako prieš lyčių lygybės principus šeimoje ir propaguoja patriarchalinį šeimos modelį. Spauda mirga nuo jų patarimų, kaip gintis nuo smurto šeimoje ne įstatymais ir valstybei padedant, bet taikant emocinį, psichologinį spaudimą vyrui. Ir tai įvardijama kaip moteriškas gudrumas.

Siūlymai toliau diskutuoti dėl Stambulo konvencijos terminų šiandien yra jau neadekvatūs. Stambulo konvencija pirmiausia yra teisinis dokumentas, o ne etinis ir moralinis traktatas, todėl Seimo nariai, kurie įsitikinę Stambulo konvencijos neatitiktimi Lietuvos Respublikos Konstitucijai, turėtų kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Stambulo konvencijos atitikties Lietuvos Respublikos įstatymams. Tai ypač aktualu, kai Seime turime radikaliai skirtingas nuomones dėl konvencijos ratifikavimo. Remdamasis Konstitucinio Teismo išvadomis, Seimas tada galės priimti sprendimą dėl Stambulo konvencijos ratifikavimo, kurią Lietuvos Vyriausybė pasirašė 2013 metais.

PIRMININKĖ. Dėkojame pranešėjai. Kviečiu antrąją pranešėją – Vytauto Didžiojo universiteto profesore daktarę B. Obelenienę. Prašau. Jums – septynios minutės.

B. OBELNIENĖ. Laba diena, gerbiamas Seimo Pirmininke, gerbiami Seimo nariai. Tikrai dėkoju už diskusiją tokiais svarbiais moterų klausimais. Aš norėčiau pažvelgti į problemą visai kitu kampu, t. y. akimis moters, kuri savo nėštumą įvardija kaip netikėtą, neplanuotą ar nenorimą. Abortas turi tiesiogiai statistiškai reikšmingą sąsają su smurtu. Aš vėliau pateiksiu tyrimus.

Taigi Lietuvoje dažniausiai abortų atliekama moters noru, ir labai patogu manyti, jog pagrindinė aborto priežastis ta, kad moteris neplanavo nėštumo. Žodžiu, neplanuoto nėštumo terminas turi dvi prasmes. Viena rinkodarinė – nėštumo neplanavimas yra tolygus kontracepcijos nenau-

dojimui. Kita, kurią dažniausia supranta moterys, kad neplanavimas – tai neturėjimas gyvenimo perspektyvoje dar vieno vaiko. Airijos krizinio nėštumo agentūros duomenimis, dažniausiai nurodoma krizinio nėštumo priežastis yra ta, kad nėštumas nebuvo planuotas, tačiau to paties tyrimo metu pateikti atsakymai parodė, jog 44 % moterų prieš dabartinį nėštumą vartojo kontraceptines priemones ir piliules.

Taigi pamėginkime paieškoti atsakymo į klausimus: ar tikrai abortas yra išimtinai moters noras ir kas slypi už šito jos noro? Ar tikrai moteris gauna Lietuvoje visą reikiamą pagalbą bei mokslu grįstą informaciją? Nė vienas save gerbiantis gydytojas nepasakys, jog abortas yra gera išeitis, ir didžioji dalis moterų, patyrusių abortą ar nusprendusių nutraukti nėštumą, dažniausiai suvokia, jog tai yra kažkas daugiau nei paprasta medicininė procedūra. Dažniausiai moterys žino, jog aborto metu nutrūksta žmogaus gyvybė. Lietuvoje prieš dešimtmetį atliktas tyrimas, rašant daktaro disertaciją, parodė, kad 60,3 pirmą nėštumą nutraukusių respondenčių Lietuvoje į klausimą, ar abortas yra vaisiaus mirtis, atsakė teigiamai. JAV atlikto tyrimo 2013 metais „Moters emocinė būklė po aborto“... 49,2 % respondenčių iš 987 dalyvavusių teigia, kad po aborto kai kurios kreipėsi į krizinio nėštumo centrus pagalbos, žinojo, kad aborto metu nutrūksta negimusio žmogaus gyvybė, o 67 % teigia, jog abortas yra vienas iš sunkiausių jų sprendimų gyvenime. Mes apklausėme studentus, jaunos moterys puikiai supranta, kad negimęs kūdikis – tai aborto metu nutraukta žmogaus gyvybė, iš LSMU ir VDU studentų (dalyvavo per 800 studentų), tarp jų yra apie 80 % jaunų merginų, 86 % sakė, kad žmogaus gyvybė pradėdama nuo apvaisinimo ir kad abortas yra moralinė problema. Taigi kodėl moterys, tai žinodamos, jį renkasi?

Dažniausiai vienas iš pagrindinių atsakymų gali būti, kad moterys išgyvena nėštumo krizę, t. y. nėštumas jai yra krizė. Kad moterys pripažįsta krizinį nėštumą, pripažįsta Vakarų Europos šalys, kuriose, kitaip nei Lietuvoje, yra labai gerai išvystyta valstybės pagalbos nėščioms moterims sistema, yra visiškai kitas požiūris į problemą. Pirma, kad abortas yra bloga išeitis. Antra, žmogui, kuris renkasi blogą išeitį, yra pareiga padėti, tai yra moralinė ir konstitucinė pareiga. Pavyzdžiui, Vokietijoje abortus reglamentuoja Baudžiamasis kodeksas ir nuo 1995 metų yra priimtas Pagalbos išvengiant ir įveikiant konfliktus nėštumo metu įstatymas. Juo įtvirtinama pagrindinė nėščios moters konsultavimo nuostata, jog negimusio žmogaus gyvybė ankstyvojoje nėštumo fazėje gali būti apsaugota tik tokiu atveju, jeigu jis padeda motinai, o ne veikiant prieš ją. Metodologiškai yra neteisinga supriešinti motiną, nėščią moterį ir jos kūdikį. Vokietijoje taip pat veikia federalinis moters ir vaiko fondas, teikiantis papildomą finansinę paramą. Airijoje veikia krizinio nėštumo pagalbos agentūra, užtikrinanti tiek moterims, tiek vyrams nemokamas krizinio nėštumo paslaugas, kurias galima rasti daugiau nei 50 vietų visoje šalyje, ir per 15 metų arių moterų atliktų abortų Jungtinėje Karalystėje skaičius sumažėjo perpus.

Mūsų atlikto retrospektyvaus tyrimo „Pagalbos poreikis krizinio nėštumo metu“ (...) interviu metu apklausėme moteris, patyrusias abortus, kurios kreipėsi pagalbos į krizinio nėštumo centrą Kaune. Išanalizavus tyrimo duomenis išaiškėjo, kad besilaukiančių moterų, kurios svarsto aborto galimybę, išgyvenimai gali būti apibūdinami tokiomis kategorijomis kaip išgąstis, neturėjimas su kuo pasidalyti, stiprus vidinis prieštaravimas, pasipriešinimas ir prievartinis apsisprendimas dėl aborto. Klausėme moterų, kokios pagalbos jos būtų norėjusios ir kokia pagalba būtų pakeitusi jų sprendimą rinktis abortą. Atsakymai suskirstyti į keturias kategorijas: psichologinės pagalbos, galimybės aptarti sprendimą su gydytoju, objektyvios informacijos apie abortą ir žmogaus gyvybės pradžią, aborto neskatinimą ir paskatinimą motinystei. Airijos krizinio nėštumo agentūros atliktoje apklausoje dalyvavo 400 moterų, jos prisipažino, jog labiausiai svarstymo, ar atlikti abortą, metu joms reikėjo pagalbos ir, aišku, 60 % daugiausia jos būtų prašiusios iš savo partnerio. Taigi moters sprendimą rinktis abortą galima laikyti ne laisvu, bet priverstiniu pasirinkimu, jeigu moteris išgyvena nėštumo krizę ir negauna jokios pagalbos.

Socialinė parama yra gyvybiškai svarbi nenorimo, neplanuoto nėštumo kontekste arba kai nėščia moteris nėra įsitikinusi, ar ji gali su tuo susidoroti, teigiama 2017 metais įrodymais grįstoje medicinos studijoje medicinos specialistams „Abortas ir moters sveikata“. Spaudimas moteriai rinktis abortą, kaip teigia (...) savo studijoje, gali įgauti įvairiausias išraiškas, įskaitant neteisingą informaciją apie vaisiaus vystymąsi, melavimą apie galimas alternatyvas ir mokslinės tiesos iš-

kraipymą, jog embrionas yra moters kūno dalis. Kaip patvirtina tiek užsienyje, tiek mūsų šalyje atlikti tyrimai, spaudimas moteriai rinktis abortą yra ne tik artimoje aplinkoje, bet ir visa viešoji erdvė, kad ir Lietuvoje, kaipmat pripildoma abortui palankios ir mokslu nepagrįstos retorikos, vos tik šeimoje išskylas šis klausimas.

2017 metais Amerikos gydytojų, chirurgų mokslinio žurnalo 22 numeryje publikuotas profesorės (...) straipsnis ir jos kolegų tyrimas „Moterų emociniai išgyvenimai po aborto, kokybinė patirties sintezė“. Tyrime dalyvavo 987 moterys, kurios susisiekė su krizinio nėštumo centrais, ieškodamos pagalbos po aborto. 73 % respondentų teigia, kad jų sprendimas pasidaryti abortą nebuvo visiškai laisvas. Yra daugybė tyrimų, kurie patvirtina, jog egzistuoja statistiškai reikšmingas ryšys tarp aborto ir smurto prieš moterį. Aš pateiksiu kelis pavyzdžius. Amerikos psichologų asociacijos darbo grupės ataskaitoje „Psichinė sveikata ir abortas“ teigiama, jog yra nustatyta sąsaja tarp smurto ir aborto. Dažniau išgyvena nepageidaujamą nėštumą ir abortą tos moterys, kurios patyrė smurtą vaikystėje ir prieš kurias partneris smurtauja.

Pasaulinė sveikatos organizacija. 2013 metais daugiašalis tyrimas moterų sveikatos ir smurto šeimoje klausimais nustatė, jog moterys, kurios patiria partnerių smurtą, turi padidintą nenorimo nėštumo riziką ir beveik tris kartus didesnę aborto riziką. Mokslininkai rekomenduoja atidžiai išnagrinėti moters, siekiančios aborto, anamnezę, ar ji nėra prievartos ir smurto auka. Tiesiog paklauskite moterį, kas dar nori šito aborto? Abortas gali būti indikatorius, jog prieš moterį yra smurtaujama.

Pabaigoje. Valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę. Taigi reikia paklausti savęs, ar motinystė apima tik gimdančias ir vaikus auginančias moteris, o gal ir pasirengimą motinystei, ir kūdikio laukimą? Ačiū už dėmesį.

PIRMININKĖ. Ačiū, gerbiamoji profesore. (*Plojimai*) Gerbiamieji Seimo nariai, noriu pasitarti su jumis. Išklausėme du pranešimus ir iniciatorę D. Šakalienę. Yra užsirašę dar 11 Seimo narių. Gal pirmiausia suteikime žodį kalbėti frakcijų vardu, o po to, jeigu nuspręsimė pratęsti laiką, tada kalbės iš eilės visi užsirašę kolegos? Ar galime tam pritarti? (*Balsai salėje*) Galime.

Kviečiu R. Tamašunienę kalbėti Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcijos vardu. Deja, tik penkios minutės.

R. TAMAŠUNIENĖ (*LLRA-KŠSF*). Ačiū. Gerbiami kolegos Seimo nariai, iš tikrųjų labai gaila, kad konvencija buvo papildyta ne iki galo išdiskutuotomis sąvokomis, ir tai įvyko rengiant konvenciją paskutiniame jos svarstymo etape. Papildytas sąvokas net mokslininkai diskutuoja, ir mokslinėje literatūroje jos yra vartojamos skirtingai, dėl to yra interpretacijų galimybė. Visada dviprasmybės sukelia galimybę interpretuoti ir suteikti daugiau laisvių interpretacijoms. Tuo pasinaudojo taip pat organizacijos, tokios kaip LGBT, matydamos, kad užkoduota socialinės lyties samprata suteiks daugiau laisvių taip pat kitos socialinės orientacijos žmonėms.

Pats konvencijos tekstas, nukreiptas prieš smurtą, yra nukreiptas prieš smurtą prieš moteris, bet iš tikrųjų reikia kalbėti apie tai, kad bet koks smurtas prieš kitą žmogų yra smerktinas. Konvencijoje taip pat kalbama apie stereotipinius dalykus, papročius ir tradicijas. Aš esu tos nuomonės, kad vis dėlto lietuviški papročiai, tradicijos nėra smurtiniai papročiai ir tradicijos. Kaip tik gražūs santykiai ir darna, pagarba kitam žmogui yra papročiai, taip pat būdavo rodomi gražūs pavyzdžiai, o būtent raudos, senosios dainos apraudo sunkią moters dalią. Mes negalime kalbėti apie tai, kad Lietuva – tai toks smurtautojų kraštas ir mums tik priėmus konvenciją įvyks pokyčiai.

Antras dalykas, ką norėčiau akcentuoti. Konvencija yra šalių tarptautinės bendruomenės susitarimas, kuris įgauna ir svarbų teisinį momentą, yra viršesnis už nacionalinės teisės aktus. Jeigu šalis pasirašo be išlygų tą konvenciją, tuomet visi jos punktai valstybei yra privalomi įgyvendinti, kaip yra ir su kitomis konvencijomis, kurias Lietuva yra ratifikavusi.

Čia norėčiau pabrėžti, kad Lietuva yra ratifikavusi Jungtinių Tautų konvenciją 1994 metais, kur smerkia visų rūšių smurtą ir diskriminavimą, taip pat ir moterų diskriminavimą. Taigi Lietuva tarptautinėje arenoje yra pasakiusi, kad iš tikrųjų mes esame valstybė ir mūsų piliečiai netoleruoja įvairių smurto ir diskriminavimo apraiškų.

Taip pat norėčiau pabrėžti, kad vis dėlto svarbu, kad moteris Lietuvoje žinotų, kaip veikia sistema ir kad esant kritinei, krizinei situacijai paėmusios telefoną jos žinotų, kokia bus suteikta

pagalba ir kur jos turi kreiptis. Tikrai tada moteris negalvos, ar Lietuva ratifikavo Stambulo konvenciją, ar neratifikavo. Mes turime stiprinti tą įstatymų bazę, kuri yra Lietuvoje.

Čia buvo komisarės paminėti dalykai, kurie yra netobuli, ir kaip iš tikrųjų sudėtinga užtikrinti, kad smurtas nesikartotų. Čia kalbama apie tai, kad neužtenka vieno policijos ir atitinkamų institucijų įsikišimo karto, kad smurtas pasikartoja ir tai yra blogybė. Mes galime tobulinti įstatymus ir tuo keliu, mano įsitikinimu, ir reikia eiti. Mes galime patobulinti, sustiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą kaip ir dėl vaiko teisių apsaugos (nuo liepos 1 dienos startuoja Vaiko apsaugos įstatymo įdiegimas pagal kitą modelį, tikimės, kad jis duos teigiamų rezultatų), taip ir šioje srityje.

Labai svarbu akcentuoti, kad žinotų ir Seimo nariai apie Stambulo konvenciją. Deja, reikia irgi apgailestauti, nėra galimybės pasirašyti ją su išlygomis. Yra visko arba nieko principas. Jeigu mes pasirašome visą, tai vis dėlto, kad ir kaip būtų gaila ir kaip dabar bandoma išvartyti, kad lietuviai nemokėjo išsiversti iš anglų kalbos, yra įtvirtinama socialinės lyties samprata. Tai, mano įsitikinimu, mūsų jauniems žmonėms ir mūsų švietimo sistemai nereikia painioti vaikams galvų ir nuolat abejoti tuo, kuo tu esi. Yra dvi biologinės lytys, yra įrodyta mokslininkų, kaip formuojasi lytiškumas, kuris susiformuoja nuo motinos iščių iki pilnametystės, ir tais moksliniais tyrimais gyvename kiek tūkstančių metų žemėje ir nereikia išgalvoti to, ko visai nereikia tokiai mažai valstybei, kurios gyventojų skaičius – kaip vidutinio Europos miesto. Ir mums reikia kalbėti apie švietimo sistemą...

PIRMININKĖ. Laikas, kolege!

R. TAMAŠUNIENĖ (*LLRA-KŠSF*). ...kad vis dėlto jauniems žmonėms reikia pagrindinių vertybių, t. y. pagarbos žmogui, atjautos, gailestingumo, gražių santykių, darnos, mokyti to ir, man atrodo, remtis būtent krikščioniškomis vertybėmis, kur visa Lietuva yra deklaravusi, kad esame krikščioniškas kraštas. Ir belaukdami popiežiaus mes taip ir pasielgsime. Ačiū. (*Plojimai*)

PIRMININKĖ. Ačiū. Kviečiu Liberalų sąjūdžio frakcijos narę A. Armonaitę. Prašom.

A. ARMONAITĖ (*LSF*). Sveiki, gerbiami kolegos. Išties malonu, kad bent iš antro karto turime tokią svarbią diskusiją. Kai pradėjau vadovauti Moterų parlamentinei grupei Seime ir apskritai, kai dar prieš tapdama Seimo nare pradėjau domėtis moterų lyderystės, moterų įgalinimo versle, politikoje temomis, maniau, kad pakaks apsiriboti ekonominiu aspektu, t. y. moterų vadovių klausimais, galbūt atlyginimų netolygumo klausimais. Tačiau iš karto, kai pradėjome dirbti prie šių temų, kurios iš tikrųjų būdingos Vakarų valstybėms, tos problemos būdingos ir mūsų partneriams Vakaruose, kai tik pradėjome dirbti prie šių temų, aš susidūriau su gana tamsia, liūdna Lietuvos kasdienybe, kuri yra visai kitokia.

Nėra pagrindinė tema ir pagrindinė problema moterų klausimais ta, kad moterų atlyginimas yra 14 % mažesnis negu vyrų. Tai yra tema, bet tai nėra pagrindinė problema. Smurtas artimoje aplinkoje yra pagrindinė problema, seksualinis priekabiavimas visur – nuo aukštųjų mokyklų iki meno įstaigų, netgi Seimo. Tai yra pagrindinė problema. Nuolatinis noras sugražinti abortų draudimą, turint galvoje, kad moteris yra neautonomiška, nesavarankiška, nesugebanti priimti sprendimų atsakingai už save. Tai yra pagrindinės problemos.

Ir visa tai iš tiesų rodo, kaip mes žiūrime į moterį. Mes vis dar daugelis Lietuvoje žiūrime, kad ji yra neautonomiška, nesavarankiška, kažkokia galbūt žemesnės kastos atstovė. Aš iš karto girdžiu pastabas iš šono kažką apie abortus. Daugybę kartų sakiau, kad abortas nėra geras sprendimas ir kad turime sutelkti jėgas tam, kad jų būtų Lietuvoje kuo mažiau. Tačiau draudimai tik pastūmės žmones, kurie gali finansiškai sau leisti, tą paslaugą rinktis užsienyje, kurie negali sau to leisti, daryti tai nelegaliai. Taigi šito segmento didelės socialinės problemos.

Stambulo konvencija. Gerai, kad žiniasklaida pradeda skirti daugiau dėmesio šitam susitarimui, nes jis kaip tik dėl smurto prieš moteris. Jeigu kažkas galvoja, kad Stambulo konvencija yra grėsmė Lietuvos tradicinėms vertybėms, tai aš noriu labai aiškiai pasakyti: mušti žmoną, mušti vaiką, apskritai muštis šeimoje nėra lietuviška tradicinė vertybė, o jeigu kažkam yra... (*Plojimai*) ...neturime mes tokių „vertybių“ saugoti. Niekada nebuvo ir neturi būti vis dėlto tai laikoma tradicija ir didžiausiu išsaugojimo vertu dalyku.

Iškalbingai skamba tai, kad Stambulo konvencijos susitarimo dėl smurto prieš moteris nėra ratifikavusios, be Lietuvos, Azerbaidžanas ir Rusija. Man iš tikrųjų tai labai daug ką pasako. Iš

tiesų mūsų kaimyninėje Rusijoje visai neseniai buvo dekriminalizuotas smurtas artimoje aplinkoje. Ką tai praktiškai reiškia? Tai reiškia, kad jeigu tu suduodi savo žmonai, tu už tai nesi baudžiamas. Taip yra saugoma ta šeimos autonomija ir tos tradicinės vertybės. Aš manau, kad Lietuva vis dėlto yra tas riboženklis, kuris yra ne Rusijos pusėje, o Vakarų pusėje, kur moterų teisės yra žmogaus teisės, kur visos moterys yra lygios, jos yra lygios su vyrais ir smurtas artimoje aplinkoje nėra tradicinė šeimos vertybė, kurią reikia saugoti.

Aš vis dėlto esu asmeniškai įsitikinusi, kad neišvengiamai mes eisime į priekį ir neišvengiamai moterų padėtis Lietuvoje gerės, nepaisant to, kas čia vyksta Seime, kad galbūt yra bijoma tų diskusijų, nepaisant to, kad yra daug draudimų ir tas požiūris atitinkamas. Mes čia dar girdėsime tas kalbas ir komentarus. Šviesi ateitis yra neišvengiama. Vis dėlto klausimas, kaip greitai ji ateis?

Aš noriu tiesiog padėkoti nevyriausybininkams – tiems žmonėms, kurie kas dieną dirba prie tų sudėtingų situacijų, kurie sprendžia mūsų problemas kartais galbūt net daugiau ir geriau, negu tai daro politikai. (*Plojimai*)

PIRMININKĖ. Ačiū, kolege. Mieli Seimo nariai, norėčiau pasitarti, akivaizdu, kad dėl laiko. Kiek mes priimame... Kokį priimame sprendimą, kiek pratęsti diskusiją, nes kalbėjo tik... Taip, M. Puidokas frakcijos vardu, manau, tikrai. Ar galime sutarti, kad pratęsiame diskusiją 15 minučių ar pusę valandos?

Balsuojame. Ar bendru sutarimu už pusę valandos? (*Balsai salėje*) Balsuojame. Kas už tai, kad pusę valandos, spaudžia mygtuką „už“, kas 15 minučių, spaudžia mygtuką „prieš“ ir susitarsime. Mygtukas „už“ – pusę valandos. Toliau kalbėsime pagal užsirašymo eilę, o kadangi frakcijos vardu, tai M. Puidoką kviesime.

Kolegos, pusę valandos dar pratęsiame diskusiją – iki 14 valandos 30 minučių.

M. Puidokas. Prašom, žodis jums. Penkios minutės.

M. PUIDOKAS (*LVŽSF*). Posėdžio pirmininke, gerbiami kolegos, iš tikrųjų šioje salėje esame visi bendraminčiai, kai kalbame apie tai, kad mes pritariame, kad reikia kovoti prieš smurtą prieš moteris, kad būtina būti atviriems ir padaryti viską, kad mūsų įstatymų bazėje būtų priimti visi galimi saugikliai, kurie apsaugotų moteris. Šitas siūlymas mūsų frakcijos atveju galioja ir visada galioja, ir galios šios kadencijos Seime.

Taip pat esame bendraminčiai, kad bet koks smurtas yra blogis, nes smurtas pats negali būti geras dalykas ir mes turime stengtis, kad smurto mūsų visuomenėje būtų kuo mažiau. Mes mylime moteris, jas gerbiame ir tai yra kiekvieno lietuvių kraujyje. Labai gaila, kad tas smurtas artimoje aplinkoje atsiranda visų pirma dėl alkoholio, kitų kvaišalų naudojimo, ir natūralu, kad tai yra taip pat tos problemos, kurias mes, pozicija, sprendžiame šios kadencijos Seime.

Jeigu kalbame apie Stambulo konvenciją, čia reikėtų daryti labai aiškia takoskyrą, nes ši konvencija yra susijusi ne tik su smurtu prieš moteris, bet jinau kartu turi tam tikras nuostatas, kurios nulemia šios konvencijos dvilypumą. Ko gero, visi žinote, kad Europos Taryba turi dvi oficialias kalbas, t. y. anglų ir prancūzų. Aš pats esu dirbęs Europos Komisijos ekspertu ir tikrai tarptautinių dokumentų traktavimą labai aiškiai suprantu, kokie įsipareigojimai iš to kyla, jeigu mes priimame vienus ar kitus sprendinius. Čia jums yra pateikta konvencijos 3 straipsnio citata tiek anglų kalba, tiek lietuvių kalba. Nepriklausomai nuo to, ar mes sutarsime dėl paties vertimo, bet mes turime labai aiškiai suvokti, koks yra pats apibrėžimas.

Jeigu mes keliautume toliau, mes matome, kad konvencijos 4 straipsnio 3 dalis labai aiškia įpareigoja ratifikavusias šalis užtikrinti nediskriminavimą dėl socialinės lyties, lytinės orientacijos, šeiminių padėties ir lyties tapatybės. Visi šitie aspektai peržengia kovos su smurtu prieš moteris tematiką, nes jeigu mes žvelgtume iš tarptautinės teisės, būtų labai aišku, kad jeigu tu suteiki identiškas teises, kai kalbama apie šeimines padėtis, kai kalbama apie lytinę orientaciją, natūralu, kad iš viso to išplaukia tarptautinės teisės įsipareigojimai Lietuvai turėti galimybę vienalytėms poroms įsivaikinti vaikus ir turėti santuoką, nes nediskriminavimas ir vienodos teisės šiais aspektais būtent tą tarptautinės teisės požiūriu ir reiškia. Aš jums priminčiau ir profesorės M. A. Pavilionienės Lygių galimybių įstatymo pataisą, kuri buvo atmesta praeitos kadencijos Seime, kuria buvo skelbiami ir teikiami lygiai tokie patys ir panašūs aspektai.

Jeigu kalbame apie konvenciją, tai taip, jinai draudžia diskriminaciją dėl lyties tapatybės ir pati neapibrėžia lyties tapatybės, tad turime žiūrėti, kaip jinai pasaulyje yra apibrėžiama žmogaus teisių apsaugos srityje, kaip tai yra apibrėžiama. Natūralu, kad tokie punktai, kurie yra čia pateikiami, leidžia teigti, kad mes susidurtume su ta problema, ką daryti mums su mūsų teise, mūsų teisine baze, kalbant apie legitimavimą būtent vienu teisių tiek mišrioms, tiek tos pačios lyties poroms. Didžioji dalis visuomenės šiandien Lietuvoje – o aš priminsiu, kad mes, kaip Seimo nariai, būtent ir atstovaujame žmonėms, savo rinkėjams, savo visuomenei – nepritaria nei viena lytėms santuokoms, nei vaikų įvaikinimui viena lytėse porose. Šiuo atveju Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcijoje dauguma mūsų narių laikosi tos nuomonės, kad mes turėtume išlaikyti labai aiškų požiūrį į tradicinę šeimą ir tą tradicinę šeimą palaikyti.

Kalbant apie lyties tapatybės sąvoką, jinai taip pat peraugusi į labai probleminius dalykus, nes jeigu remtume konvenciją, žmogus gali nustatyti pagal savo suvokimą, kokios lyties jis yra, o ne biologiškai, kaip yra nulemta gamtos, pagal prigimtį, tada susiduriame su dar daugiau kitų problemų, kurias jau turi tokios šalys, kaip Kanada ar Jungtinės Amerikos Valstijos.

Jeigu kalbėtume apie translytiškumo svarbą, tai, kaip matome, smurtas dėl lyties yra smurtas, kuris naudojamas prieš asmenį dėl jo lyties, lyties tapatybės ar lyties raiškos. Tai šiuo atveju mes keliamume reikalavimų švietimui, t. y. konvencijos 14 straipsnio. Jis įpareigoja šalis švietimo sistemoje mokyti nestereotipinių lyčių vaidmenis, kurie įvardijami atskirai nuo mokymo apie lyčių lygybę. Natūralu, kad tokios nuostatos mūsų švietimo sistemoje būtų privalomos, nes jas prižiūrėtų Europos Tarybos ekspertai, o ne mes patys. Teigti taip, kaip sakė mūsų šalies užsienio reikalų ministras, kuris ir pasirašė šią konvenciją 2013 metais, kad priežiūra nebus griežta...

PIRMININKĖ. Laikas!

M. PUIDOKAS (LVŽSF). ...mes galėsime, ką norėsime, tą įgyvendinti, o ko nenorėsime, neįgyvendinti, yra netiesa. Mes privalėsime laikytis šių tarptautinių nuostatų. Tokiu būdu tos probleminės situacijos sukėlė konfliktų daugelyje, sakykim, visuomenių ir šeimų, kai buvo mokama apie du princus...

PIRMININKĖ. Laikas!

M. PUIDOKAS (LVŽSF). ...taptų nuolatine realybe. Yra natūralu, kad su tuo dauguma tėvų nesutiktų.

Ir pabaigoje apie išimčių negalimumą. Taip, mes galėtume ratifikuoti Stambulo konvenciją, bet tik su išimtimis, kurios nebūtų susijusios su tais aspektais, kuriuos aš įvardinau, su LGBT aspektais, kurie kėsina į tradicinės šeimos sąvoką. Bet išimtys šioje konvencijoje, deja, negalimos. Ir kaip šito išvada yra aiškus siūlymas būtent tuos dalykus, kurie susiję su smurtu...

PIRMININKĖ. Laikas, kolega.

M. PUIDOKAS (LVŽSF). ...kovoje prieš moteris, mes privalome priimti į nacionalinę bazę. Kviečiu kolegas tiek iš pozicijos, tiek iš opozicijos teikti siūlymus, kad galėtume pagerinti mūsų įstatymų bazę šioje srityje. Ačiū jums.

PIRMININKĖ. Ačiū. (*Plojimai*) Dar, kaip mane informavo, frakcijos vardu – M. Navickienė. Seniūnas prašė jums suteikti žodį frakcijos vardu. Kviečiu jus, penkios minutės. Po to pagal sąrašą, manau, ir kolega A. Sysas, ir R. J. Dagys suspės. (*Balsai salėje*)

M. NAVICKIENĖ (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, labai ačiū. Aš noriu pasakyti, pritardama gerbiamajam R. J. Dagiui, kad frakcijos pozicija nėra vieninga diskusijos tema ir klausimais. Yra daug skirtingų nuomonių, klausimas nėra lengvas ir nėra paprastas. Bet šiandien mano pozicija yra labai aiški ir paprasta. Aš girdžiu temą apie aktualius moterų teisių klausimus, šiandien mes diskutuojame. Gerbiamoji D. Leinartė mums pateikė tikrai labai daug svarių argumentų apie tai, koks šiandien yra moterų situacijos *status quo* Lietuvoje. Ir įgalinimas bet kuriuo atveju, mano supratimu, yra vienintelis kelias sprendžiant tiek demografines, tiek ekonomines problemas mūsų šalyje.

Diskutuojant šiandien šiuo klausimu, mano galvoje sukasi dvi sąvokos, yra ir toks filmas, puikybė ir prietarai. Puikybę paminėčiau todėl, kad mes kartais nenorime pripažinti, kad viskas galbūt nėra taip gerai, kaip mes bandome piešti ir kaip kai kurie mūsų kolegos kalba. Puikybė – nenoras keisti situacijos, pripažinti, kad nesame tobuli. O prietarai – tai baimė, kai mes nežinome, kas bus mums priėmus vieną ar kitą sprendimą. Aš skaičiau Stambulo konvenciją, skaičiau ne

kartą lietuvišką jos versiją, niekur neradau žodžių „socialinė lytis“. Aš ją skaičiau be jokio išankstinio nusistatymo. Man atrodo, kad vienintelis dalykas, ką labai aiškiai deklaruoja konvencija, kad smurtas yra vykdomas lyčių pagrindu. O smurto vykdymas lyčių pagrindu, kaip ir bet kokio kitokio smurto vykdymas bet kokiam kitam asmeniui, yra netoleruotinas ir neleistinas tiek mūsų šalyje, tiek visur kitur. (*Plojimai*)

Aš manau, kad šios diskusijos tema yra ir apie šeimos politiką, nes smurtas vyksta ir šeimose, jis paliečia šeimos narius, jis yra susijęs su šeimų tragedijomis, kartais ir su savižudybėmis jose, su atstūmimu silpnųjų, nepritapusių arba tų, kurie neatitiko vienu ar kitu stereotipu. Tai yra lygiai tokia pati šeimos politika, kaip ir bet kokia kita, apie ką mes labai daug ir skambiai kalbame. Man šiandien atrodo, kad Stambulo konvencija yra moterų nemušimo, kaip sako gyvi klasikai, Andriau, referuoju į jus, ir mušimo mes bet kuriuo atveju toleruoti negalime. Šiandien moterys vis dar yra silpnesnioji lytis, ir mes turime daryti viską, kad situacija pasikeistų.

Pasipriešinimas konvencijai, man atrodo, dirbtinis, sąvokinis, būtent apipintas tam tikra puike ir prietarais. (*Plojimai*) Apie tą sąvokų interpretaciją aš siūlyčiau pagaliau nustoti kalbėti. Jei gu mes kalbame, nebūtinai apie šią, kitą konvenciją, mes turime pagaliau kalbėti apie teisės aktų pakeitimus, kurie užtikrintų moterų teises, įgalinimą ir lygiateisiškumą. Ačiū. (*Plojimai*)

PIRMININKĖ. Ačiū. Plojimai šiaip jau malonu, bet galbūt jų nereikia. A. Sysas. Ruošiasi R. J. Dagys. Visi, kurie pirmieji užsirašėte, turėsite galimybę. Nesipykite.

A. SYSAS (*LSDPF*). Gerbiama pirmininke, gerbiami kolegos, tikrai norėčiau padėkoti Monikai, kad sugrąžino į diskusiją, kuri ir buvo pavadinta „Aktualūs moterų teisių klausimai“, o nesukoncentravome į kažkokias mažytes problemas. Taip, jų yra, labai svarbių, kažkam mirtinai svarbių, kiek aš suprantu. Bet sprendžiant iš to... Gerbiamas Rimantai, gerbkite stovinčius tribūnoje ir už jų sėdinčius, juo labiau kad sprendžiame moterų klausimus, o jūs čia taip agresyviai puolote Moniką. Norėčiau apginti.

Gerbiami kolegos, apskritai reikia pasveikinti, kad mes ryžomės šitai diskusijai, nes darė viską, kad apskritai apie tai mes nešnekėtume. Aš labai norėjau baigti savo kalbą, kad Seimo nariai ne stručiai, nekiškime galvos į smėlį ir nesakykime, kad nėra šitos problemos.

Aš noriu pradėti kalbą būtent nuo to, ar kai mes kalbame apie moteris, tikrai yra tik abortų klausimas ar Stambulo konvencija, smurtas? Jau Monika sakė. Taip, smurtas apskritai nusikaltimas, ir mes suprantame tai, kaip tokią mažą problemą. Bet manau, kad nevienodos sąlygos ir galimybės siekti karjeros ar skirtingas darbo užmokestis – ką, šitos problemos Lietuvoje neegzistuoja? Mes čia, Seime, priimame įstatymus, kurie ir padaro tuos skirtumus. Nuo mūsų čia priklauso ir nereikia toli eiti. Prisiminkime, kaip mes pradėjome savo šitą kadenciją, koks vienas iš pirmųjų įstatymų buvo? Apie ką mes kalbėjome? Ir šiandien embrionas pagal įstatymą gyvens ilgiau negu pats žmogus. Čia yra mūsų įstatymų rezultatas. Galime pasveikinti vienas kitą.

Kalbant apie tai, ką aš čia šiandien girdžiu, manau, kad tiesiog lenda iš sąmonės, matyt, tos trys vokiškos K raidės (ne rusiškos kokios nors, o vokiškos), tai yra *Kirche, Küche* ir *Kinder*. Ir jeigu mes gražintume į šitą situaciją prie puodų, prie vaikų ir į bažnyčią, kartais tarpuose galima būtų Seimo nare pabūti, kartais gal galima kur nors vadove pabūti, bet laikytis šitų trijų tradicijų, tada ir smurtą turbūt apeitume, ir visas kitas blogybes. Bet aš manau, kad kartais mes kai kurios žodžius padarome šventus, ir žiūrėkite, ką turime.

Mes visi suprantame, kad smurtas prasideda šeimoje pirmiausia. Kai aš einu į pasimatymą ir kibinu kokią merginą, tai nesmurtauju prieš ją. Kai vedu, tada jau galiu parodyti visas savo grožybes. Taigi šeimoje tas vyksta. Bet mes taip padarėme įstatymą, kad žodį „šeima“ eliminavome ir pavadiname „artimoje aplinkoje“. Na, aišku, su kuo artimai būni namuose? Turbūt yra žmonių, kurie nesusituokę, kaip partneriai gyvena, bet daugiausia tai šeimose gyvena. Iš tokių nedidelių detalių mes padarome labai dideles problemas, kurios po to apauga kitomis didelėmis problemomis ir kurias mes stengiamės visokiais būdais apeiti.

Aš tikrai norėčiau padėkoti ir vienai pranešėjai, ir kitai už tai, kas buvo pasakyta. Aš manau, kai mes svarstysime, ko gero, įstatymą dėl abortų draudimo, nes čia matau kolegas, kurie sėdi šioje diskusijoje ir yra labai aršūs to šalininkai, reikėtų prisiminti ir ponios B. Obelenienės pranešimą, nes vėlgi yra skirtingi požiūriai į tai, kaip kas supranta. Mes kartais kaip pavyzdį imame

Airiją, kurioje yra draudžiami abortai, bet jie daro referendumą panaikinti tą abortų draudimą, nes suprato, kad draudimais nieko nepasieksime.

Ponai, ar mums reikia padaryti draudimus, kad vėliau po kiek laiko reikėtų referendumo juos panaikinti? Aš manau, imkime pavyzdžius iš geriausių šalių ir stenkimės ne žodžiais, kad mūsų moterims viskas gerai, tvarka, visos problemos išspręstos, o savo darbais. Ir kai mes primame bet kurį įstatymą, turėtume matyti, kaip po to įstatymo priėmimo gyvens šeima, tai yra mamytė ar moteris, vaikai, ir tada viskas bus gerai. Labai ačiū. (*Plojimai*)

PIRMININKĖ. Ačiū. Kviečiu R. J. Dagį. Ruošiasi S. Gentvilas.

R. J. DAGYS (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, iš tikrųjų diskutuojame klausimą, kuris sukelia dar daugiau klausimų. Ir norint normaliai diskutuoti, gal pamėginkime išsiaiškinti, dėl ko mes čia dabar ginčijamės. Man tai keista, kad gali atsirasti koks nors didesnis smurtas, negu nužudyti kitą gyvybę. Kas čia, salėje, gali tą pasakyti? Bet čia smurto nėra, čia yra pasirinkimo teisė, taip? Čia jokio smurto nėra.

Kitas stereotipas, kuris čia nuskambėjo iš mūsų kai kurių moterų, aš nesuprantu, kodėl jos gėdijasi savo moteriškumo, savo privalumų prieš vyrus daugelyje sričių? Kodėl tai, ką moterys daro, jos mano, kad tai yra gėdinga? Aš nesuprantu šito. Tiesiog nesuprantu. Čia kažkoks paradoksas. Aš manau, kad čia ir būna didžiausia nelygybė, kad mes moterį ir vyrą kitaip skirstome, kad tai, ką daro moterys, yra blogai, o tai, ką vyras – tai jau čia fantastika. Taip nėra. Iš čia ir kyla didžiausias prieštaravimas.

Dar didesnę supriešinimą čia išgirdau. Pasirodo, smurtas kyla iš lyčių. Ot Dievas sutvėrė mus! Kad jį kur griausmas! Lytys visos blogos. Blogos lytys. Įsivaizduojate? Ir visas smurtas ateina iš čia. Ir Stambulo konvencija, taip, iš vyriško prado. Tas pats parašyta. Lytys viena kitą papildė, o ne blogio prigimtis, o blogis smurtas yra, ir tarp lyčių taip pat. O ką tarp vyrų smurto nėra, o tarp moterų smurto tarpusavy nėra? Kas per kratinys galvoje?

2011 metais, kai mes padarėme šią konvenciją, su kuria... Smurto artimoje aplinkoje įstatymą, prie kurio man teko prisidėti rengiant ir palaikyti jį, tai ir buvo tas tikrasis supratimas, kad smurtas visur yra negalimas – ar jis čia prieš moterį, ar prieš vyrą, ar tarp moterų, ar tarp vyrų. Smurtas yra smurtas ir jis niekur negali būti toleruojamas. O dabar mes mėginame iš esmės su Stambulo konvencija supriešinti tai, ką mes visi seniai išsiaiškinome.

Kas yra Stambulo konvencija? Mokslininkai jums išaiškino, atsiunčiau Mokslų akademijos išaiškinimą. Čia visi kalbėjo – mokslų trūksta. Ne, vis tiek negerai. Jie yra kvaili, mes ideologiškai balsuodami geresni. Sovietmečiu taip pat buvo, balsuodavo už tai, kas yra moksliška, kas nemoksliška. Tai argumentų mums nereikia šiuo atveju. Mes lietuvišką skaitome originalą, ratifikuosime anglišką tekstą, taip? Ir vėl nueiname ten, o ten yra labai aišku ir tie patys mokslininkai... Čia aš, aišku, nieko kito daugiau necituosiu. Tų lyčių, socialinių lyčių, yra begalė supratimo, taip, kaip jos traktuojamos. Ir, deja, šalys tos įsitikino, kad taip yra būtent traktuojamos.

Tai tada, jeigu mes kalbame apie moters, Stambulo konvenciją ir socialines lytis čia taip pat matome, tai moteris yra viena iš 18... Na, kur ten 18, dabar jau yra 72. Viena iš 31 pagal Niujorko miesto žmogaus teisių komisijos išleistą sąrašą, viena iš 31, vyras – vienas iš 31. O kaip mes kitų lyčių – *gender blender* ir visokių kitokių lyčių, klausia, kaip mes jų smurtą apginsime?

Ką mes čia darome? Elementariai, ką mes čia darome? Ar ne laikas pasakyti: kas kvaila, tas kvaila? Nieko negali padaryti. Jeigu kas nors balsuodamas įkišo į šią konvenciją šitas sąvokas, tai kaip tik turbūt dėl to, kad supriešintų mūsų visuomenes. Jeigu kalbame apie Rusijos įtaką, tai rusai tikrai gali tuo džiaugtis, sakyti: va, pažiūrėkite, kokias nesąmones mes čia svarstome. Tai kam čia mes tada dirbame? Aš manau, kaip tikrai tai yra nukreipta būtent į tą pusę. Aš taip įsitikinęs. Ir mūsų frakcijos narių dauguma pasirašė neratifikuoti šitos konvencijos, nes tai yra labai kontroversiškas klausimas ir jis tikrai mums gyvenimo nepagerins.

O tai, ką mes kalbėjome iš ekrano... Taip, tvarkykime tuos įstatymus. Apie tai nekalbama. Bet dabar pagrindinis yra ne įstatymo, ne smurtas čia svarbu, o kova su šeima, kad tik būtų sujaukta, kad tik prigimtinė teisė būtų nustumta toliau. O jeigu mes nueisime nuo prigimtinės teisės ir balsavimais nustatysime, kad ir tūkstantį lyčių, tai mes tikrai nesukursime jokios normalios visuomenės ir nesusiklabėsime, nes nueiname nuo fundamentinių supratimų, kas yra kas. O man, kaip gamtos mokslų atstovui, man nesuprantamas...

PIRMININKĖ. Jau laikas!

R. J. DAGYS (*TS-LKDF*). ...toks prigimties suvokimas kaip čia. Ir nematau čia nieko moksliško. Tai yra atgarsis to, ką mes turėjome sovietmečiu.

PIRMININKĖ. Ačiū, kolega. (*Plojimai*) Kviečiu S. Gentvilą. Ruošiasi V. Vingrienė. Penkios minutės.

S. GENTVILAS (*LSF*). Gerbiamieji kolegos, per Vakarų Europą, per parlamentus ritasi panašių diskusijų ciklas. Aš tiesiog norėčiau gal, viena vertus, pagirti mus, nes, pavyzdžiui, gruodžio 11 dieną Švedijos parlamente vykusioje diskusijoje iš 380 parlamentarų dalyvavo vos 18, iš 18 buvo 3. Šiandien aš matau salėje daugiau vyrų negu moterų, ir tai yra labai gerai. Apie silpnųjų teises turi kalbėti visų pirma tie, kurių yra dominuojanti pozicija. Tiek rasizmas, tiek nacizmas egzistavo tol, kol dominuojančios pusės ignoravo šią problemą ir nematė silpnųjų problemos. Todėl lyčių lygybės klausimais šiandien mes tik pradėdame normalią diskusiją, nes, palyginus su rudenį vykusia diskusija apie emigraciją, kuri truko tris valandas šioje salėje, mes turime dėl šitos diskusijos tikrai valandą.

Lietuviškoji lyčių lygybės diskusija yra daugialypė. Konvencija yra tikrai simbolinis dalykas, dėl kurio mes turime tiesiog peržengti šią, bet pasąmoniniai dalykai keičiasi žymiai lėčiau ir mes turime pasakyti, kad lietuvišką ir vakarietišką visuomenę, ir vakarietišką istoriją pasaulyje kūrė ir kuria vis dar baltieji vyrai, kurie yra heteroseksualūs, įgalūs ir yra vyrai, ne moterys. Vis dar mes esame dominuojami vyrų juodais kostiumais klubų, į kuriuos dažnai moterys neįsileidžiamos, ar tai būtų politinės partijos, ar įmonių valdybos, ar kiti klubai. Todėl diskusija visų pirma apie lyčių lygybę turi prasidėti įtraukimas, mes turime kalbėti apie teisingesnę visuomenę, kurią paliksime savo dukroms. 91 organizacija, kuri ėjo žygyje, kalbėjo būtent apie tai, kad paliksime kitokią visuomenę, teisingesnę visuomenę savo dukroms. Aš irgi turiu vieną dukrą, norėčiau, kad ji gyventų lygesnėje visuomenėje, nebūtų diskriminuojama, prieš ją nebūtų smurtauojama lyties atžvilgiu. Visi tie, kurie teigia, kad problemos čia nėra, aš manau, kad problema yra, ir apie ją būtina kalbėti.

Man atrodo, kad valstybės užduotis yra, ne kaip gerbiamas ponas R. J. Dagys sako – mes iškreipsime normalią valstybę, bet valstybės užduotis yra iš esmės garantuoti kiekvieno individo teisę būti savimi. Kai dažnai mes nukrypstame į diskusijas, kodėl iš Lietuvos emigravo žmonės, aš manau, emigravo ir dėl tų dalykų, dėl kurių mes šiandien čia, salėje, turėtume diskutuoti, nes dažnai žmonės negali apsiginti valstybės vardu dėl teisės būti savimi, ar tai būtų šeimoje, ar tai būtų nepilnametis vaikas, ar tai būtų kitokios tapatybės žmogus. Ir ne mums valstybės vardu įrodinėti, koks žmogus turėtų būti, nes kuo toliau į Rytus, tuo valstybė labiau reglamentuoja, kas yra teisinga ir kaip turėtų žmogus gyventi.

Prieš 150 metų tuomet valdoma dar kaip kolonijinė valstybė Danijos pakrašty, atsiprašau, Švedijos pakrašty Norvegija suvėlė visą dramą pasaulį, kai H. Ibsenas parašė knygą, parašė dramą „Lėlių kambarys“, ar kaip ji ten vadinasi. Tada sukėlė didžiąją diskusiją apie tai, koks yra moters vaidmuo, ar moteris turi teisę turėti kitą nuomonę. H. Ibsenas kalbėjo tada... Jis suvėlė visą dramą pasaulį taip pat, kaip šiandien teatro pasaulyje eskimai pradėtų įvedinėti naujas temas.

Lietuva irgi taip pat yra garsi ir feministėmis, ir sufražistėmis nuo pasauliniu lygiu žinomos E. Goldman, Kauno litvakės, kuri ėjo ir už moterų apsisprendimo teisę, ir už balsavimo teisę. G. Petkevičaitės-Bitės, kuri yra ypač svarbi mūsų parlamentarizmo istorijai. Mes nešame žinias, idėjas, kurias turėtume įgyvendinti, bet konvencijos ir įstatymai savaime neveikia – mes turime keisti visuomenę, kuri iš esmės ne įstatymus priėmus, o pati keistųsi. Šiandien, nors lyčių lygybės diskusijos nuolat vyksta seminaruose, jų rezultatai vis dar mažai žinomi, nes tokios diskusijos, deja, rūpi tik moterims, o turėtų būti kitaip – lygybės klausimai turėtų būti pradėti kelti jau mokyklose, ir ne tik nutikus nemalonioms istorijoms, o būti natūralia jaunimo švietimo dalimi.

Šiandien lietuviškasis #MeToo skandalas ar kiti diskriminaciniai dalykai... Mes turėtume žvelgti daug plačiau ir pradėti kalbėti apie tai, kad turi atsirasti ne tik arbitražas, bet turėtume padaryti ir vienos ar kitos ministerijos užduotimi taip, kaip tai yra Skandinavijoje, kur yra į ministerijų pavadinimus ir užduotis įkeliami lygybės klausimai. Mes turime kelti klausimą, ar teisinga mūsų visuomenė ir kodėl vyrai uždirba vis dar 13 % daugiau, o kodėl kituose, pavyzdžiui, finansų sektoriuje, uždirba net trečdaliu...

PIRMININKĖ. Dėkoju, jau laikas.

S. GENTVILAS (LSF). ...daugiau. Daugelis pasaulio korporacijų jau išvelgia, kad ne vienybė, ne vienos nuomonės puoselėjimas, o įvairovė yra žingsnis į sėkmę. Kuo įvairesnė valstybė, kuo įvairesnis kolektyvas, tuo jis labiau užkoduotas sėkmei.

PIRMININKĖ. Ačiū, jau laikas.

S. GENTVILAS (LSF). Paskutinį sakinį. Dėkui. Kviečiu žvelgti į Lietuvą ne kaip į vieningą valstybę, kur mes iš viršaus padiktuosime, kas yra teisinga ar neteisinga, o į Lietuvą, kuri būtų stipri savo skirtumais ir įvairove.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Paskutinę kalbėti kviečiu V. Vingrienę. Prašom, gerbiama kolege.

V. VINGRIENĖ (LVŽSF). Gerbiami kolegos, nors už lango jau XXI amžius, bet Lietuvoje, vienoje pažangių, moderniu keliu einančių Europos Sąjungos valstybių narių, vis dar vyrauja giliai įsišaknijęs patriarchalinis požiūris, grįstas lyčių nelygybės principu, pasireiškiančiu tuo, jog karjeroje ir politikoje dažniausiai skiriamas... vyriškoms nuomonėms, vyriškos lyties kandidatams ir vyriškai kompetencijai. Tai ypač pastebima iš sovietmečio kartos. Nors mane guodžia žinojimas, kad jaunimo požiūris į lygias lyčių galimybes yra nepalyginamai liberalesnis, šiandien profesinėje veikloje moteris vis dar turi būti devyniomis galvomis aukštesnė už vyrą, kad pelnytų deramą įvertinimą ir pripažinimą.

Šiandien dar jaučiamas tikras nebylus susitarimas, kad politika ir karjera yra išskirtinai vyriška veiklos sritis, į kurią įžengusias moteris derėtų traktuoti lyg į ne savo elementą pataikiusias prašalaites ir toleruoti tik tiek, kiek reikalauja etikos reikalavimai. Asmeniškai toks įsitikinimas visiškai neracionalus ir veikiau kyla iš savanaudiškų paskatų, o ne racionalių argumentų. Nepaisant to, jis plačiai propaguojamas ne tik valdžios struktūrose, bet ir šeimose. Kaip tik šeimose, mano įsitikinimu, glūdi viena pagrindinių mažo moterų įsitraukimo į aktyvią politinę ir karjeros siekio veiklą priežastis. Daugeliu atvejų šeimos vyras teiks prioritetą asmeninių ambicijų vystymui ir sulauks didesnio aplinkos palaikymo, kone iš inercijos stumtelėdamas savo moterį į antrą planą, kur jai tenka jei ne viso, tai bent dalinio etato namų šeiminkės vaidmuo, paliekantis jai gero kai ribotesnes galimybes pačiai įsitraukti į analogišką veiklą.

Mano manymu, toks elgesys, kai vadovaujamosi besąlygišku principu, o ne racionali protu, nėra nei teisingas, nei sąžiningas. Juo labiau kad talentas ir gebėjimai visiškai nepriklauso nuo lyties, o karjeros nesiekiančiam vyrui niekas netrukdo palaikyti už jį ambicingesnės moters siekių, dėl to nesijaučiant pažemintam ar sugėdintam.

Deja, tokios reversuotos lyčių lygybės šiandienos visuomenėje vis dar nėra plačiai priimtinos. Minėtas patriarchalinis mąstymas ir iš jo kylantys stereotipai koduoja dalies vyrų labai iškreiptą garbės jausmą, kuriuo remdamiesi jie linkę pašiepti, nevisaverčiais laikyti ambicijos stokojančius. Toks verkimas, dažnai privatus, bet neretai ir viešas, daro didžiulį spaudimą vyrams nereikalingai riboti savo žmonių siekius, laikytis įsikibus dominuojančio vaidmens šeimoje ir jokių būdu neleisti moters šešėliui užgožti jų pačių, net jeigu moteris veikloje būtų daug gabesnė už jį. O toks požiūris dažnai tampa ne tik pagalių kайšiojimu į ratus moters siekiui, bet ir šeimų irimo ir net įvairių formų smurto prieš moterį priežastimi.

Smurto prieš moteris problema, jos priežastys ir sukliamos pasekmės neabejotinai reikalauja didesnio mūsų dėmesio. Labai apmaudu, tačiau statistiškai kas trečia moteris Lietuvoje, neatsižvelgiant į jos einamas pareigas, socialinę padėtį, išsilavinimą, patiria fizinį smurtą šeimoje. Deja, mūsų visuomenėje į tai žiūrima pro pirštus, laikant tai privačiu šeimos reikalu. Net policijos pareigūnai, turintys ginti ir apsaugoti žmogų, leidžia sau moralizuoti nukentėjusiai moteriai, priekaištaudami dėl to, kad ji kreipėsi pagalbos. Dar blogiau, viešojoje erdvėje jie dėsto savo subjektyvias interpretacijas, formuojančias neigiamą požiūrį į smurtą patyrusį asmenį.

Fizinis smurtas yra labai skaudi, moterį žeminanti ir jos orumą palaužianti blogybė, tačiau daug baisesnis yra psichologinis smurtas, kurio atvejų, deja, pasitaiko dar dažniau. Įrodyti psichologinio smurto apraiškas mūsų šalyje faktiškai neįmanoma, neturint milžiniškos krūvos neiginčiamų įrodymų, jis nepripažįstamas net teismuose. O seksualinė prievarta šeimose mūsų šalyje apskritai nėra laikoma problema. Kai žmogus yra nesaugus toje aplinkoje, kuri turi būti jo užuovėja, jis palūžta dvasiškai, tikėtinas puolimas į depresiją ar net savižudybę. Visa tai taip pat

neabejotinai prisideda prie daug mažesnio moterų aktyvumo viešajame sektoriuje ar siekiant karjeros. Juo labiau kad, kaip minėjau, vyro pasiekimus pranokstanti moters sėkmė dažniausiai ir tampa smurto prieš ją priežastimi, nes siauromis pažiūromis grįstas patriarchalinis mąstymas diktuoja, kad moters vieta virtuvėje, su vaikais, apskritai būti vyro tarnaitė. Džiugu, kad tokiu mąstymu vadovaujasi tikrai ne visi vyrai.

Smurto blogybę iš mūsų visuomenės turime rauti lauk su visomis šaknimis, juo labiau kad realybėje retai užtikrinamas smurtautojo fizinis atskiriamas nuo aukos, dėl įrodymų stokos nutraukiami ikiteisminiai tyrimai...

PIRMININKĖ. Laikas jau, kolege!

V. VINGRIENĖ (LVŽSF). ...dažniausiai pagailint smurtautojo, o ne aukos. Štai dėl ko mes turėtume grįžti prie Stambulo konvencijos.

PIRMININKĖ. Ačiū.

V. VINGRIENĖ (LVŽSF). Mielieji kolegos, smurto prieš moteris apraiškos yra iš gilaus XIX amžiaus ateinanti lyčių nelygybės pasekmė, turinti daugybę niuansų. Šios problemos sprendimas yra neabejotinai ilgas procesas, susijęs su visos visuomenės nuostatomis, įsitikinimais, susiformavusiais stereotipais.

PIRMININKĖ. Ačiū, Virginija.

V. VINGRIENĖ (LVŽSF). Viskas priklauso nuo mūsų indėlio į ateities kartas. Labai daug vilčių teikia mūsų jaunoji Z karta, kurios vyraujantis požiūris labai aiškiai pabrėžia...

PIRMININKĖ. Deja, jau laikas!

V. VINGRIENĖ (LVŽSF). Taigi, bet prie to turėtume prisidėti ir mes, stiprios moterys, parodančios aiškų pasipriešinimą smurtui bei jo toleravimui. Taip nepakantumo smurtui galės pasimokyti ne tik mūsų dukterys, bet ir sūnūs, privalantys suprasti, kad rankos kėlimas prieš šeimos narį yra visiškai neginčytinas tabu.

PIRMININKĖ. E. Gentvilas – dėl vedimo tvarkos.

E. GENTVILAS (LSF). ...tvarkos. Liko vienas kolega iš salėje esančių – J. Sabatauskas. Aš norėčiau, kad ir jis būtų išklaustas. Nenorėdamas užgauti V. Vingrienės, aš tik klausiu, kas čia yra jūsų frakcijoje, kad jums kalbant nė vieno frakcijos nario neliko, išskyrus R. Baškiene, kuri negali pabėgti?

PIRMININKĖ. Ji niekada ir nebūtų pabėgusi, nes jai ta tema taip pat svarbi. Kolegos, ar sutinkame, kad J. Sabatauskas, ištvermingai laukęs... Mes vis tiek paaukojome pietų pertrauką, bet padarėme gerą darbą. Juliau, prašom į tribūną. Išgirdome jūsų visų nuomones, tai liks stenogramoje. Kai kas mūsų dar klauso. J. Sabatauskas.

J. SABATAUSKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiama pirmininke. Gerbiami kolegos, jeigu skaičiuosime, gal bus tik šeši ar septyni sakiniai.

Kiek suprantu, pagrindinis dalykas, kuris gąsdina oponentus, kad konvencijoje teigiama, kad esminė smurto priežastis yra lyčių nelygybė. Tad ir efektyviausias būdas ją įveikti – įteisinti, įtvirtinti teisinį ir faktinį vyrų ir moterų lygiavertiškumą. Oponentai nesutinka su konvencijos nuostata, kad smurtas kyla iš nelygybės ir diskriminacijos. Štai kas, pasirodo, juos labiausiai gąsdina. Vadinas, galima diskriminuoti, nors kitas aspektas – priešininkai įsitikinę, kad edukacija būtų paremta tipinių vaidmenų dekonstrukcija, nes konvencijoje sakoma: turi būti griaunami socialiniai lyčių stereotipai... varžytų jų saviraiškos laisvę ir teisę savo nuožiūra ugdyti vaikus.

Kitas aspektas, kurio oponentai bijo kaip velnias kryžiaus, – tai lyties sąvoka ir diskriminacija jos pagrindu. Konvencijos 4 straipsnyje įtvirtinti nediskriminavimo pagrindai – tiksliau sakant, ten kalbama apie edukaciją, apie švietimą – yra tokie patys, kaip mūsų Konstitucijos 29 straipsnyje, kai žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam daugiau privilegijų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ir pažiūrų pagrindu. Čia mūsų Konstitucijoje taip sakoma. Užtikrinama, kad šios konvencijos nuostatas, ypač priemonės aukų teisėms apginti, šalys įgyvendintų be diskriminacijos dėl bet kokių priežasčių, pavyzdžiui, dėl lyties, odos, rasės, kalbos, religijos, politinių, kitokių pažiūrų ir t. t. Tai yra iš konvencijos, iš esmės viskas tas pats. Tai ko mes bijome? Ne. O ten, konvencijoje, viskas kur kas detalčiau ir reikalingiau. Visuomenė diskriminuojama ne dėl biologinių, bet dėl socialinių veiksnių, susiklosčiusių socialinių stereoti-

pų. Pavyzdžiui, jauna moteris besidarbindama būtinai sulauks klausimų, ar ji ištekėjusi, ar ji turi vaikų, o jeigu neturi, ar planuoja jų susilaukti. Ką reiškia tokie klausimai? O jeigu vyresnė? Ji jau nereprezentatyvios išvaizdos, ji nebetinka.

Norisi atkreipti dėmesį, kad Lietuva, pasirašydama konvenciją, paskelbė pareiškimą, kad, ratifikavus konvenciją, ji bus įgyvendinta pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatas. Mano pasiūlymas, ypač tiems, pasirašiusiems peticiją Seimo nariams, kurie yra prieš konvenciją, – tai priimkime Seimo nutarimą, kuriuo kreipkimės į Konstitucinį Teismą ir paklauskime, ar ši konvencija neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Konstitucijoje numatytas toks dalykas. Tada mes visi būsim ramūs, Konstitucinis Teismas pasakys, ar prieštarauja, ar neprieštarauja. Kitaip sakant, kolegos, kai kam galbūt ir smagu būti istoriniais personažais, aš siūlau jums pabūti poncijais pilotais – nusiplaukite rankas ir kreipkitės į Konstitucinį Teismą. (*Plojimai*)

PIRMININKĖ. Ačiū. Diskusiją baigėme. Išties dėkoju visiems, kurie norėjote kalbėti. Dėkoju D. Šakalienei už iniciatyvą, kad šitokia diskusija svarbi ir reikalinga, ir tuo įsitikinome.

Rytinį posėdį baigėme. (*Balsas salėje: „Registruojamės!“*) Gongo nebuvo. Taip, prašau. Man bus gėda pasakyti skaičių. (*Balsai salėje*) Buvo patys ištvermingiausi. Šiaip šiandien rytinis posėdis buvo labai darbingas ir buvo daug dalyvaujančių kolegų, o ištvermingiausių buvo 19.

15 valandą pradėdame vakarinį posėdį, o rytinį baigiu. (*Gongas*) Ačiū visiems!

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

IV (PAVASARIO) SESIJOS VAKARINIO POSĖDŽIO NR. 175 STENOGRAMA

2018 m. gegužės 22 d.

Pirmininkauja Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko pavaduotojas A. NEKROŠIUS

PIRMININKAS (A. NEKROŠIUS, LVŽSF). Gerbiami kolegos, pradėdame gegužės 22 dienos vakarinį plenarinį posėdį. (*Gongas*)

Registruojamės. Užsiregistravo 47 Seimo nariai.

15.01 val.

Vyriausybės pusvalandis

Socialinės apsaugos ir darbo ministro L. Kukuraičio pranešimas „Darbo kodekso įgyvendinimo stebėseną (2017/07-2018/01)“

Vakarinio posėdžio 1 klausimas – Vyriausybės pusvalandis – socialinės apsaugos ir darbo ministro L. Kukuraičio pranešimas „Darbo kodekso įgyvendinimo stebėseną“. Ministre, prašom. Skiriamas pusvalandis.

L. KUKURAITIS. Dėkui, gerbiamas posėdžio pirmininke. Gerbiami Seimo nariai, pristatome informaciją apie Darbo kodekso monitoringą, kurį atliko Valstybinė darbo inspekcija šių metų pirmajame ketvirtyje. Pagal Darbo kodekso nuostatas Valstybinė darbo inspekcija atlieka Darbo kodekso įgyvendinimo stebėseną ir iki 2019 metų, ir kiek vėlesnių metų gruodžio 31 dienos pateikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Seimui Darbo kodekso įgyvendinimo stebėsenos ir pasiektų rezultatų vertinimo pažymą, kurioje nurodoma teigiamos ir neigiamos Darbo kodekso ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų įgyvendinimo pasekmės ir pasiūlymai dėl Darbo kodekso ir kitų su jo įgyvendinimu susijusių įstatymų tobulinimu. Pagal Darbo kodeksą mes esame įpareigoti oficialų monitoringą atlikti iki 2019 metų gruodžio, o yra mūsų iniciatyva tai atlikti jau dabar, kad mes galėtume įvertinti pirmuosius kodekso... tai, kas vyksta su kodeksu pirmaisiais jo mėnesiais.

Taigi tikrai priminsiu, kad Darbo kodeksas teikia teigiamą įtaką ir darbuotojui, ir darbdaviui, ir valstybei. Dėl darbuotojo priminsiu keletą dalykų, kad mėnesinė alga yra teikiama tik už nekvalifikuotą darbą, pažeistų teisių gynimas Darbo ginčų komisijoje yra sustiprintas, daugiau apie Darbo ginčų komisiją pakomentuosiu, nes yra tikrai gerų rezultatų. Taip pat nustatomas privalomas darbo tarybų steigimas, kai darbuotojų yra 20 ir daugiau. Nustatyti bent penki darbo laiko režimai, galimas tam tikras lankstumas darbuotojui. Reglamentuoti ikisutartiniai darbo santykiai nustatant žalos atlyginimą tuo atveju, jeigu jų nesilaikoma. Ilgalaikio darbo išmokos mokamos, kai darbuotojas dirba vienoje įmonėje ilgiau kaip penkerius metus, iš Ilgalaikio darbo išmokų fondo, kurį administruoja „Sodra“, tik biudžetinėse įstaigose moka pats darbdavys. Taip pat laisvas laikas numatytas asmeniniams poreikiams tenkinti, galima nemokamai arba persikeliant į kitą dieną darbo laiką. Taip pat darbdavys privalo imtis priemonių padėti darbuotojui vykdyti jo šeiminius išpareigojimus, užtikrinti ne visą darbo laiką, jeigu yra toks poreikis, ar darbą nuotoliniu būdu.

Darbdaviui tuo tarpu yra kitos nuostatos, kurios sudaro geresnes sąlygas organizuoti darbą, numatyta teisė atleisti darbuotoją įspėjus prieš tris darbo dienas ir sumokant ne mažiau kaip šešių mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio išeitinę išmoką. Parodysiu, kiek tokia išmoka buvo pasinaudota per praėjusį pusmetį. Dėl darbo laiko reguliavimo atsisakyta aštuonių valandų kasdienio darbo trukmės, paliekant 40 valandų savaitės darbo laiko normą, nustatyti penki darbo

laiko režimai. Darbo kodekse pirmą kartą buvo reglamentuoti susitarimai dėl nekonkuravimo ir susitarimai dėl konfidencialios informacijos apsaugos bei ikisutartiniai darbo santykiai. Taip pat atsirado penkios naujos darbo sutarčių rūšys.

Kalbant apie naudą valstybei, tai tikrai tiek vidutinis darbo užmokestis, tiek minimalus darbo užmokestis auga, skaičius parodysiu irgi kitose skaidrėse. Čia toks priminimas, kokią Darbo kodeksas kuria ar turėtų kurti vertę.

Kalbant apie sudarytas darbo sutartis, 2017 metų antrą pusmetį, t. y. tik įsigaliojus Darbo kodekso pakeitimams, sudaryta beveik 310 tūkst. darbo sutarčių, iš jų neterminuotų 74 %, terminuotų 21 %, laikinojo darbo sutarčių 3 %, sezoninio darbo sutarčių 1 %. Naujos darbo sutarčių rūšys – iš viso tik iki 1 %. Naujos darbo sutarčių rūšys – tai projektinio darbo sutartys, pameistrystės, darbo keliems darbdaviams sutartys, darbo vietos dalijimosi darbo sutartys. Nors vis dar sudaroma daugiausia neterminuotų darbo sutarčių, tačiau padaugėjo ir terminuotų darbo sutarčių. Lietuva pasižymėjo žemu terminuotų darbo sutarčių skaičiumi, buvo iki 3 %, tačiau dabar, šių metų kovo mėnesį, fiksuojame 5,2 % terminuotų darbo sutarčių skaičių. Pažymėtina, kad šių sutarčių nedarbo socialinio draudimo išmoka yra dvigubai didesnė, tai yra 3,2 %, tuo tarpu kitų darbo sutarčių yra 1,6 %.

Kalbant apie naujas darbo sutartis, iš viso naujų darbo sutarčių, naujo tipo darbo sutarčių, per praėjusį pusmetį buvo sudaryta kiek virš tūkstančio: projektinio darbo sutarčių yra 887, t. y. daugiausia iš naujų rūšių; pameistrystės darbo sutarčių virš 150; darbo keliems darbdaviams 133; darbo vietos dalijimosi darbo sutarčių 11. Nors naujų sutarčių rūšių buvo sudarytas tik 1 %, tačiau visomis jomis buvo pasinaudota. Tai rodo, kad darbdaviai ir darbuotojai mato naudą naudoti vieną ir kitą sutartį, tačiau, kaip ir matote, skaičiai kol kas tikrai yra labai nedideli.

Atleidimo pagrindai. 2016 metų antrą pusmetį darbo sutarčių buvo nutraukta 321 tūkst., 2017 metų – 319 tūkst. Tai rodo, kad per metus, įsigaliojus Darbo kodeksui, atleidimų nepadaugėjo, priešingai, sumažėjo. 2017 metų antrą pusmetį išaugo šių atleidimo pagrindų skaičius: darbuotojų iniciatyva – nuo 70 iki 74 %, pokytis 4 %; darbdavio iniciatyva – nuo 1 iki 5 %, pokytis 4 %. Ir mes vertiname, kad tai yra gerai, nes tokiu būdu traukiasi iš darbuotojų iniciatyvos į darbdavio iniciatyvą. Tai reiškia, kad vis daugiau žmonių yra atleidžiami su garantijomis, nes, kaip žinome, neretai darbdaviai priverčia darbuotojus išeiti savo iniciatyva. Tas augantis skaičius, mūsų galva, atitinka tikrovę, tas skaičius turėtų būti dar didesnis, nes tikrai darbdavio iniciatyva išeina kur kas daugiau žmonių, negu matome statistikoje. Ir šalių susitarimu labai panašus skaičius.

Kai žiūrim darbuotojų iniciatyvą, taip pat matome „Sodros“ duomenis, ir tie darbuotojai, kurie išeina savo iniciatyva, iš karto pradeda darbą kitose darbo vietose su didesniais darbo užmokesčiais. Tai rodo, kad irgi atitinka tikrovę, kad išeinantys darbuotojai išeina savo valia, savo iniciatyva. Tiesa, ne visi, bet labai didelė dalis. „Sodra“ fiksuoja, kad išeina iš karto į didesnę atlyginimą siūlantį darbą.

Darbo sutarties nutraukimas darbdavio valia. Darbdavio teisė – atleisti įspėjus prieš tris dienas ir mokėti ne mažesnę kaip šešių mėnesių išeitinę. Priminsiu, kad nuostata netaikoma valstybės ar savivaldybės institucijoms ar įstaigoms, išlaikomoms iš valstybės ar savivaldybės biudžeto, ar „Sodros“ biudžeto. Kaip matote, per praėjusį pusmetį buvo atleisti 125 darbuotojai. Reikia pasakyti, kad būtent tokio atleidimo buvo bijota, kad tai pakenks darbuotojams, nes darbdavys gali per tris dienas nuspręsti ir savavališkai atleisti. Tačiau pasinaudota apie 0,1 % visų dirbančių ir iš visų atleistų darbuotojų – 0,4 %.

Stebint darbo užmokesčio augimą, tiek vidutinis darbo užmokestis Lietuvoje auga, tiek žmonių, kurie gauna minimalias pajamas, minimalų darbo užmokestį, mažėja. Aišku, tai susiję su daugybe įvairiausių priemonių bei prielaidų, dėl ko taip vyksta. Tikrai negalime visko priskirti Darbo kodeksui, tačiau kelios nuostatos, tikėtina, prisidėjo prie šitų teigiamų skaičių. Viena iš tų nuostatų yra tai, kad Darbo kodeksas turi nuostatą, kad minimalaus darbo užmokesčio negalima mokėti kvalifikuotiems darbuotojams, ir tie krentantys skaičiai gaunančiųjų MMA, tikėtina, prisideda. Taip pat atitinkamai buvo priimti ir kiti teisės aktai, tokie kaip Valstybės ir savivaldybės įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo įsigaliojimas nuo 2017 m. vasario 1 d., kur irgi su-

darytos sąlygos darbo užmokestį koreguoti pagal darbuotojo kvalifikaciją, darbo sudėtingumą ir t. t. Minimalus darbo užmokestis atitinkamai irgi buvo keltas ne kartą per tą laikotarpį.

Darbo birža atliko apklausą dėl 2018 metų prognozės, apklausė 4,6 tūkst. darbdavių, kurių įmonėse dirba 266 tūkst. darbuotojų, ir rezultatai rodo, kad 2018 metais darbdaviai numato, kad 27 % didės darbuotojų skaičius, taip pat 63 % augs darbuotojų užmokestis ir kad bus investuojama į įrenginius ir technologijas 37 % darbuotojų produktyvumui didinti. Ir tikrai yra pakankamai pozityvios prognozės, tai rodo, kad Darbo kodeksas gal ir nesumažino pozityvumo, bet prisidėjo prie to pozityvumo, kad pozityviai žiūrima į ateitį.

Dabar šiek tiek apie Darbo ginčų komisiją, kaip apie tikrai svarbų instrumentą. Įsigaliojus Darbo kodeksui, praplėstos Darbo ginčų komisijos kompetencijos ribos, darbo ginčų sprendimai tapo ekonomiškесni ir efektyvesni, apie tai pailiuosime kitose skaidrėse. Taip pat daugėja taikos sutarčių, daugėja besikreipiančių į komisiją ir mažėja besikreipiančių į teismą, tikiuosi, ir į Seimą. Išplėstos Darbo ginčų komisijos kompetencijos ribos: lyginant su prieš tai buvusio Darbo kodekso nuostatomis, dabar Darbo ginčų komisija turi teisę spręsti dėl neturtinės žalos atlyginimo, dėl nekonkuravimo sutarimo, dėl darbo sutarties šalių iki sutartinių santykių, dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu, dėl baudų skyrimo darbdaviui, nevykdant Darbo ginčų komisijos arba teismo sprendimo ir nutarties.

Darbo ginčų komisijos veiklos apimtys, palyginti su 2016 metų antruoju pusmečiu... 2017 metų antrajame pusmetyje jos gavo daugiau prašymų, priėmė daugiau sprendimų ir 46 % sudarė daugiau taikos sutarčių. Reikia pasakyti, kad dėl atleidimo iš darbo teisėtumo sudarė 67 % visų darbo ginčų komisijų reikalavimų.

Dar keletą skaičių turiu apie Darbo ginčų komisiją. Padidėjusios darbo ginčų komisijų veiklos apimtys rodo didesnę darbuotojų aktyvumą ginti savo pažeistas teises, darbuotojams jau nebereikia dėl neteisėto atleidimo iš darbo kreiptis į teismą, kur bylos nagrinėjimas užtrukdavo iki dvejų metų. Kreipimasis į komisiją nekainuoja. Ginčas turi būti išspręstas per vieną mėnesį, išimtiniais atvejais – per du mėnesius, taigi kur kas greičiau atkuriamos pažeistos teisės.

2017 metų antrajame pusmetyje komisija priėmė sprendimus dėl 3 mln. 579 tūkst. eurų išieškojimo. Iš jų – 3 mln. 511 tūkst. darbuotojų naudai.

Daugėja taikos sutarčių. 2017 metų antrajame pusmetyje priimti 3 tūkst. 665 komisijos sprendimai. Net 17 % sprendimų priimti taikos sutartimi. Taigi mažėja besikreipiančių į teismą. Apie 33 % ginčų dėl neteisėto atleidimo iš darbo buvo išspręsti pasirašant taikos sutartį.

Dar kitas rodiklis pagal... Pasaulio bankas, skelbdamas „Doing Business“ 2018 metų duomenis, Lietuvoje darbo reguliavimą vertino pagal senojo Darbo kodekso, galiojusio iki 2017 m. liepos mėn., nuostatas. Įvertinę pagal naująjį Darbo kodeksą, užimtume 9 vietą iš 28 narių ir 16 vietą bendrame Europos Sąjungos ir EBPO narių reitinge. Tuo tarpu pagal senąjį Darbo kodeksą buvome atitinkamai 16 ir 27 vietose.

Padidėjęs darbuotojų atstovų skaičius rodo, kaip auga darbo tarybų skaičius ir apskritai atstovavimas. Tiesa, tai yra Valstybinės darbo inspekcijos duomenys. Tai yra tos įmonės, kurios yra užsiregistravusios elektroninėje sistemoje. Iš užsiregistravusių turime tokius procentus: darbo tarybos buvo 23 % įmonių, o apskritai darbuotojų atstovavimo, vadinasi, ir su profesinėmis sąjungomis, – 71 %. Palyginti su pirmuoju pusmečiu, tam tikras augimas.

Jeigu kalbėtume apie kolektyvines sutartis, labai tikslių duomenų, ypač kai kalbame apie darbdavio lygmens, įmonės lygmens kolektyvines sutartis, neturime. Šiuo metu yra užregistruota 40 tokių sutarčių. Tačiau reikia pasakyti, kad iki kodekso įsigaliojimo nebuvo prievolės registruoti įmonės lygmens kolektyvinių sutarčių. Per šį laikotarpį įmonės tiesiog registravo, informavo apie jau registruotas. Tai nereiškia, kad jos naujai sudarytos, bet tai yra informacija apie jau egzistuojančias. Mes laukiame, kol visos įmonės užsiregistruos, ir tik tada galėsime daryti rimtą palyginimą.

Tuo tarpu gegužės mėnesį... Šiuo metu galioja 12 šakos ir 6 teritorinės kolektyvinės sutartys. Taip pat reikia pasakyti, kad trimis sutartimis teritorinių sumažėjo, nes tiesiog jos baigė galioti.

Dėl ilgalaikio darbo išmokų. Yra sukurtas fondas, kai atleidžiama darbdavio iniciatyva. Kreipėsi apie 1 tūkst. 400 žmonių. Kadangi galima kreiptis per 6 mėnesius ir mokama po 3 mėnesių po

to, kai žmogus netenka darbo, dėl to pačią išmoką gavo tik 169 gavėjai. Kreipėsi 900, atleista iš viso tokiu pagrindu – 1 tūkst. 400, o 169 jau gavo. Tikėtina, kad per sausį, vasarį ir kovą gavo visi 900 žmonių. Vidutinis išmokos dydis – arti 500 eurų. Ilgalaikio darbo išmokų fonde surinkta apie 20 mln. eurų, o išmokėta 80 tūkst. per pirmąjį pusmetį.

Paskutinės skaidrės tai yra taikymo problemos, kur daugiausia fiksuojama, daugiausia kreipiamasi dėl Darbo kodekso. Čia yra tokios apibendrintos. Tai apmokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, viršvalandžiai. Nėra visai aiškus apmokėjimas už darbą pasirinkus alternatyvų kompensavimo būdą. Už faktiškai dirbtą laiką poilsio ir švenčių dienomis, viršvalandinį darbą darbuotojas pasirenka poilsio laiką ar kitą kompensavimo būdą. Šiuo atveju dažnai darbdaviai klausia, kaip apskaičiuoti.

Dėl kolektyvinių darbo santykių ne visai aiškios nuostatos dėl kandidatų į darbo tarybos narius, dėl profesinės sąjungos teisės siūlyti kandidatus į darbo tarybos narius ir dėl kolektyvinių sutarčių taikymo.

Taip pat yra problemų dėl darbo sutarties nutraukimo apribojimo. Jau esame susidūrę su situacija, kad likviduojant įmonę nėra teisinės galimybės atleisti darbuotoją, auginantį vaiką ar įvairkį iki trejų metų. Taip pat dėl kompensacijų už darbą lauko sąlygomis. Nenumatytas padidėjusių išlaidų kompensavimas už darbą lauko sąlygomis, kaip tai buvo iki naujojo Darbo kodekso. Vadinasi, šiuo atveju darbuotojams pabloginta situacija.

Apibendrinsiu. Pusmetis iš tiesų yra per mažai, nes tiesiog dalis Darbo kodekso nuostatų pradėjo galioti nuo sausio 1 dienos. Vyriausybė šiam pirminiam monitoringui pritarė, tačiau įvardino, kad reikalinga tolesnė stebėseną. Skaidrėse paminėtos problemos nėra tik esminės, kad Darbo kodeksą būtų siūloma keisti kuo greičiau. Paminėtos problemos – tai daugiau atvejai, dėl kurių sulaukėme daugiausia paklausimų. Jas sprendėme vadovaudamiesi protingumo principais, atsižvelgdami į Darbo kodekso sistemiskumą bei normos tikslus ir uždavinius. Atsakymai taip pat buvo pateikti Valstybinės darbo inspekcijos konsultacijų puslapyje.

Pačių paklausimų buvo nemažai, tačiau tai suprantama, nes Darbo kodeksas naujas ir daug kam yra neaiškios nuostatos. Pažymėtina, kad reikia siekti didinti teisinio reguliavimo stabilumą. Dėl to, kiek yra priregistruota jau dabar siūlymų Darbo kodeksą keisti, tikrai reikia svarstyti kartu su kitais Darbo kodekso pakeitimais. Šiuo atveju mūsų siūlymas tai daryti atlikus Darbo kodekso nuostatų 2018 metais įgyvendinimo monitoringą.

Ačiū už dėmesį ir kviečiu klausiti.

PIRMININKAS. Dėkojame. Pirmasis pagal frakcijas klausia (J. Oleko nematau) E. Pupinis.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Gerbiamas ministre, iš tiesų turbūt sėkmingas laikotarpis, kai daug ką sprendžia ir pats ekonominis augimas, ir dėl tų darbo vietų atsiradimo, ir atlyginimų kilimo. Tačiau toks geras gyvenimas gali kiek nors tęstis, bet ne visą laiką. Iš tikrųjų turbūt kodeksą patikrins daugiau tas momentas, kai prasidės kokie nors ekonominiai kritimai.

Bet aš norėčiau paklausti jūsų. Apskritai tuo ramiu laikotarpiu kažkodėl vis tiek kolektyvinės sutartys nėra pasirašomos, ir profsąjungų yra kur kas daugiau, negu kolektyvinių sutarčių pasirašoma. Iš tikrųjų kokios pagrindinės priežastys? Ar pačios profsąjungos silpnos, ar iš tikrųjų darbdaviai nenoriai jas pasirašo ir kaip tai būtų galima paskatinti, nes pasaulyje iš tikrųjų daug kas sprendžiama kolektyvinėmis sutartimis? Ačiū.

L. KUKURAITIS. Dėkui už klausimą. Iš tiesų palietėte vieną turbūt opiausių mūsų Darbo kodekso laukų, Darbo kodekso reguliuojamų laukų, būtent socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų. Iš tiesų mes tikrai mokomės. Turint galvoje, kiek yra narių profesinėse sąjungose, tai rodo apskritai mūsų tikėjimą susitelkimu ir derybomis dėl savo santykių. Lygiai taip pat tai, kad darbo tarybos taip palyginti vangiai kuriamos, irgi rodo tam tikrą suvokimą arba naudos matymą telkiantis ir derantis. Šiuo atveju yra gebėjimų tai daryti, vadinasi, yra darbuotojų gebėjimų, darbdavių gebėjimų stiprinimas, kad būtent kolektyviniu būdu sutartume, bet taip pat turbūt reikia ir teisėkūros lygmens.

Šiuo metu kaip tik Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje sudarėme darbo grupę, kuri svarstyti socialinio dialogo stiprinimo teisės aktus, kaip sustiprinti, kaip pastiprinti profesines

sąjungas, kaip pastiprinti darbdavius, kad tos derybos vyktų ir kuo daugiau būtų sutariama būtent dvišalių derybų būdu. Tai šalia tų bendrųjų priemonių, kurios reikalingos, šalia ugdymo, kvietimo ir skatinimo. Beje, viena Darbo kodekso nuostata, kad kolektyvinės šakos sutartis gali galioti tik profesinių sąjungų nariams, atrodo, turi patrauklumo ir profesinės sąjungos derybose naudojasi tuo. Sako, mes norime, kad tai būtų profesinių sąjungų nariams tam, kad galėtume kuo daugiau darbuotojų įtraukti į profesines sąjungas ir jie taptų kolektyvinio sutarimo dalimi. Tai yra tam tikros skatinimo formos ir jos jau naudojamos.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pasirašė praėjusią savaitę kolektyvinę sutartį su socialinių paslaugų darbuotojams atstovaujančiomis profesinėmis sąjungomis, profesinės sąjungos (...) ir sako, dabar mes turime įrankį, kaip kviesti tapti nariais ir toliau derėtis, kasmet derėtis dėl geresnių sąlygų. Taigi yra tam tikrų priemonių, bet, kaip sakau, vyksta mūsų ugdymosi procesas ir reikia ieškoti dar kitų teisinių priemonių, kaip tai skatinti.

PIRMININKAS. Klausia S. Gentvilas. Ruošiasi A. Dumbrava.

S. GENTVILAS (LSF). Gerbiamas Algirdai, jūs irgi gausite teisę, dabar norėčiau aš paklausti. Gerbiamas ministre, norėčiau pasiklausti. Dėl Darbo kodekso žadėtas darbo santykių lankstumas, bet paaiškėjo, kad darbdaviai šiandien gali sudaryti tik 10 % terminuotų sutarčių. Net sudarant terminuotą sutartį, mokamas didesnis „Sodros“ mokestis ir dar, nepaisant to, sudarant terminuotą sutartį, reikia, tai priešinga anksčiau buvusiai praktikai, pranešti apie kiekvieną sutartį „Sodrai“. Norėtūsi jūsų vertinimo: ar, pavyzdžiui, Palangoje sezono metu dirbančiam verslinininkui įmanoma dirbti pagal tokį Darbo kodeksą?

Antras klausimas būtų dėl projektinių ir pameistrystės sutarčių. Čia buvo numatytas labai pažangus dalykas Darbo kodekse. Ar tai pasitvirtino ir kokį tokį pameistrystės ir projektinių sutarčių bumą matėte per pastarąjį laikotarpį? Dėkui.

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimą. Iš tiesų terminuotos darbo sutartys tiek Lietuvos, tiek tarptautiniame kontekste įvardijamos kaip vienos nesaugiausių darbuotojo atžvilgiu, todėl terminuotos darbo sutartys papildomai apmokestinamos ta dalimi, kuri įnešama į Ilgalaikio nedarbo fondą. Tuo tarpu kitos sutartys, tokios kaip projektinio darbo sutartys, nėra apmokestinamos, jos irgi turi tam tikrą terminą, kaip ir kitos sutartys, kurias jūs minite, kaip pameistrystės sutartis. Tuoju surasiu skaičių, kiek tiksliai buvo pasinaudota pameistrystės sutartimis. Beje, iš tų naujų formų, kurios numatytos kodekse, daugiausia naudojamosi būtent projektinio darbo sutartimis, yra sudarytos 887 tokios sutartys, o pameistrystės – 154. Iš tiesų nedidelis skaičius, tačiau tai yra tik pirmojo pusmečio rezultatai. Tikrai labai laukiame 2018 metų pirmojo pusmečio rezultatų, kad matytume, kaip toliau vystosi, kas vyksta su šiomis sutartimis, nes pirmas pusmetis toks ir buvo, kad daug kas tik susigaudė, kas nutiko su kodeksu, ir pradėjo iš naujo formuoti darbo santykius. Tai čia yra tos pirmosios kregždės. Tikiuosi, kad pameistrystės darbo sutarčių ir kitų sutarčių bus daugiau.

Apmokestinimas yra tik terminuotųjų darbo sutarčių, kaip sakiau, visos kitos formos nėra papildomai apmokestinamos.

PIRMININKAS. Kadangi laikas baigėsi, aš norėčiau leisti visoms frakcijoms bent po vieną klausimą užduoti. Jeigu Seimas neprieštaraus, taip ir padarome. Gerai? Sutarėme. Klausia A. Dumbrava. Ruošiasi A. Sysas.

A. DUMBRAVA (TTF). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Gerbiamas ministre, ką jūs galvojate apie pasyvų ir aktyvų budėjimą? Ankstesniame Darbo kodekse buvo tik tokia samprata kaip „budėjimas namuose“ ir buvo mokama pusė vidutinio darbo užmokesčio, aš dabar nepamenu. Dabar profsąjungos vėl išsiuntinėjo raštus, kad jie vis tiek буди, *pririšti*, negali niekur išvykti. Ką jūs manote, ar taisytni tie dalykai, kad būtų apmokama nors 50 %, ar tai paliks taip, kaip yra dabar? Ačiū.

L. KUKURAITIS. Dėkui už klausimą. Iš tiesų, čia yra ne tik Lietuvos, bet ir tarptautinė praktika, atrodo, kad ir direktyva, ir keletas Europos Teismo sprendimų pripažįsta, kad darbas laikomas tik tada, kai žmogus yra darbo vietoje, šiuo atveju budėjimo atveju. Tačiau pagal mūsų Darbo kodeksą, kiek aš prisimenu, galiu netiksliai pacituoti, bet pakomentuoti, lyg ir yra 20 % apmo-

kama, ne 50 %, bet 20 % to laiko, kai tau yra budėjimo režimas namuose, tai tau tiek prideda nuo vidutinio darbo užmokesčio. Kartu tai išlaikoma kaip darbo santykis. Kol kas, mūsų galva, yra laikomasi bent jau tų europinių nuostatų, nes šalims yra teisė pagerinti kitas sąlygas, negu kad yra numatytos direktyvoje. Tai kol kas tikrai reikia stebėti ir kartu su darbuotojais kolektyviniu būdu ieškoti sprendimų.

PIRMININKAS. Klausia A. Sysas. Ruošiasi T. Tomilinas.

A. SYSAS (LSDPF). Ačiū, pirmininke. Noriu priminti, kad Socialdemokratų frakcija nėra pati mažiausia šiandien Seime, tai į ateitį. Mano klausimas, ministre, viskas gerai, puiku, ką jūs parodėte ir pasakėte, bet, manau, jūs, kaip ministras, atsakingas už šitą sritį, turite ir siūlyti ką nors, o ne tik konstatuoti, nes, aš manau, negalima taikstyti. Aš pats pasisakau už sistemiską požiūrį, ypač Darbo kodekse, bet kažkada buvo kalbama, atstovavimo klausimas keliamas į viršų, liberalizuojant ir lankstinant santykius. Dabar valdybos, net valstybinių įstaigų, neįleidžia darbuotojų, ieško visokių pretekstų ir nukelia. Darbo tarybų formavimas, kaip jūsų įsivaizduojate „Maximijoje“, kurioje dirba 8 tūkst. žmonių ir jie renka vieną darbo tarybą? Ką jie ten gali išsirinkti? Jie nepažįsta vienas kito. Lygiai taip pat „Eurovaistinė“ ar kiti dideli tinklai. Tai reikia iš karto eiti su pasiūlymais ir teikti juos, o ne atidėti dar pusmečiui, nes tai nieko nepakeis, aš jau nekalbu apie mažesnes problemas. Ar bus jūsų iniciatyva, ar mums reikės patiems?

L. KUKURAITIS. Dėkui už klausimą, dėkui, kad atidžiai klausote pristatymą ir girdite, kokią poziciją siūlo ministerija. Kol kas mūsų siūlymas – tikrai, pažiūrėkime, kas vyksta 2018 metais. 2017 metų pusmečio yra per mažai, kad priimtume rimtas išvadas, tuo labiau jaukti sistemą, kuri ką tik sukurta. Tiek darbo tarybų atžvilgiu, tiek atstovavimo atžvilgiu yra nauja sistema, duokime laiko ją įdiegti ir tada ją tobulinkime. Girdžiu siūlymus, tikrai kalbamės su darbuotojais, norime, kad darbuotojai daugiau siūlytų. (*Balsai salėje*) Ir kartu su darbdaviais kalbėtis. Ačiū už siūlymą.

PIRMININKAS. Paskutinis klausia T. Tomilinas.

T. TOMILINAS (LVŽSF). Gerbiamas ministre, jūs teisingai kalbėdamas, kad mes mokomės socialinio dialogo praktikos. Iš tikrųjų, švelniai tariant, nėra kuo pasidžiaugti kalbant apie kolektyvinius santykius. Labai gerai, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra kaip ledlaužis ir savo pavyzdžiu rodo, kad kolektyviniai šakos susitarimai yra prasmingi, jie gali atsirasti ir valstybė rodo pavyzdį. Aš taip pat norėčiau pagirti jūsų iniciatyvą bandyti tartis su privačiu sektoriumi dėl parduotuvių darbo švenčių metu. Gal jūs žinote, gal girdėjote, kad net 70 % Lietuvos gyventojų pagal apklausas pritaria tam parduotuvių nedarbui švenčių metu.

Bet aš turiu klausimą. Kaip jūs manote, ar nereikėtų koreguoti konkurencijos teisės, nes jeigu Konkurencijos taryba taip lengvai gali nurodinėti jums, nurodinėti mums, ką mes galime ir ko negalime socialinio dialogo procese, tai tikriausiai yra problema su konkurencijos teise? Galbūt jūs apie tai diskutavote ministerijoje? Ačiū.

L. KUKURAITIS. Dėkui už klausimą. Iš tiesų, kai buvo pradėtas tarimasis su darbdaviais dėl nedarbo švenčių dienomis, Konkurencijos taryba arba bent jau Konkurencijos tarybos atstovai, išreiškė savo nuomonę. Mano galva, reikia stiprinti kolektyvinio susitarimo teisę, kad ji turėtų pirmenybę prieš kitas teises. Dėl to, kaip ir minėjau, yra sudaryta darbo grupė, kuri pateiktų teisės aktų siūlymus dėl kolektyvinių derybų ir socialinio dialogo skatinimo. Tikiuosi tuos teisės aktus turėti ir kad jau galėsime atnešti į Seimą rudens sesijoje. Ačiū.

PIRMININKAS. Dėkojame, ministre. Jūs atsakėte į visus klausimus.

O dabar kviečiu R. Baškienę į tribūną tarti sveikinimo žodį.

R. BAŠKIENĖ (LVŽSF). Gerbiamas ministre, mes kartu dabar tribūnoje su jumis ir viso Seimo vardu norime pasveikinti. Šiandien tokia ypatinga diena – jums tik 40 metų! Tai linkime geros sveikatos, daug atsakingo darbo vardan mūsų Lietuvos socialinės politikos stiprinimo. Sveikata ir džiaugsmas telydi! Sveikiname. (*Plojimai*)

L. KUKURAITIS. Tie visi dalykai pasiekiami tik veikiant kartu. Tai ačiū už bendrą darbą.

PIRMININKAS. Gerbiamieji kolegos, tęsiame posėdį.

15.38 val.

Civilinio kodekso 3.3, 3.153, 3.212, 3.217, 3.219, 3.224, 3.253, 3.254, 3.259, 3.260, 3.261, 3.269 straipsnių pakeitimo, 3.220 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir Kodekso papildymo 3.254¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-645 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2123, Civilinio proceso kodekso 28, 336, 404, 480, 481, 482, 483, 487, 489, 490 ir 582 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-646 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2124, Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 4, 16, 18, 19, 20, 21, 26, 29 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-647 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2125, Administracinių nusižengimų kodekso 6, 75 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2126, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo Nr. X-1238 7, 12, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 30 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2127, Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 7 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2128 (*pateikimas*)

Kitas darbotvarkės klausimas – Civilinio kodekso kai kurių straipsnių pakeitimo, 3.220 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir kodekso papildymo 3.254¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-645 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2123. Kartu ir lydimuosius pristatys ministras L. Kukuraitis. Prašom. Pateikimas.

L. KUKURAITIS. Dėkoju, posėdžio pirmininke. Šių pristatytų projektų tikslai, įgyvendinant Vaiko teisių pagrindų įstatymo, įsigaliosiančio šių metų liepos 1 dieną, nuostatas, nustatyti, kad funkcijas, kurias vykdė savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriai, nuo įstatymų projektų įsigaliojimo dienos vykdys centralizuota valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija; taip pat patobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su vaiko globos (rūpybos) organizavimu, atskiriant savivaldybės administracijos ir valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos funkcijas organizuojant vaiko globą (rūpybą) savivaldybėje; taip pat patobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su įvaikinimo organizavimu, nustatant vieną valstybinę instituciją, atsakingą už įvaikinimo organizavimą.

Galiojančių Civilinio kodekso, Civilinio proceso kodekso, Administracinių nusižengimų kodekso, Socialinių paslaugų įstatymo, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo ir Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo nuostatos įtvirtina dvi institucijas, atsakingas už vaiko teisių apsaugą ir įvaikinimą. Tai – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija ir valstybinė įvaikinimo institucija. Be to, esamas teisinis reguliavimas nesudaro prielaidų efektyviai organizuoti vaiko globą, nepakankamai užtikrinamos vaiko teisės. Būtina aktyvinti savivaldybėse pradedančių veikti globos centrų plėtrą, stiprinti jų funkcijas, kad jie būtų aktyvūs ir kompetentingi rūpintis visų vaiko globos rūšių ir formų plėtros savivaldybėse koordinavimu bei organizavimu. Todėl šiais projektais yra siekiama penkių pagrindinių tikslų.

Pirmasis tikslas – įtvirtinti vieną centralizuotą valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją, atsakingą už vaiko teisių apsaugą ir įvaikinimą. Atsižvelgiant į tai, kad pagal nuo liepos 1 dienos įsigaliosiantį Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą valstybinę vaiko teisių apsaugos funkciją, kurią vykdė savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriai, perims Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba. Įstatymo projektais siekiama įtvirtinti vienos bendrinės vaiko teisių apsaugos institucijos sąvokos „valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija“ vartojimą arba vartoti konkretų institucijos pavadinimą – Valstybinė vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba.

Antrasis tikslas – patobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su vaiko globos organizavimu atskiriant savivaldybės administracijos ir valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos funkcijas organizuojant vaiko globą savivaldybėje.

Civilinio kodekso pakeitimais siekiama įtvirtinti efektyvesnę vaikų globos organizavimo sistemą atskiriant savivaldybių administracijų ir valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos funkcijas organizuojant vaiko globą savivaldybės teritorijoje įgalinant savivaldybių administracijas aktyviau ieškoti alternatyvos vaikų globai vaikų globos institucijose. Civilinio kodekso pakeitimais taip pat siekiama nustatyti savivaldybių administracijų funkcijas, susijusias su globėjų savivaldybės teritorijoje paieška, jų parengimu globai, globėjų vaikui parinkimu, esant poreikiui, bendradarbiaujant su kitų savivaldybių administracijomis bei vaiko laikinos globos nustatymo organizavimu.

Taip pat patobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su vaiko iki trejų metų globos nustatymu vaikų globos institucijoje, apribojimo kontrole bei vaiko laikinos globos vykdymo termino apribojimo.

Trečiasis tikslas – patobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su įvaikinimo organizavimu. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas įtvirtina dvi institucijas, atsakingas už įvaikinimo organizavimą. Kadangi Valstybinė vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba perims funkcijas, kurias šiuo metu vykdo savivaldybių administracijos vaiko teisių apsaugos skyriai, Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso pakeitimais siūloma nustatyti vieną instituciją, t. y. valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją, atsakingą už įvaikinimo organizavimą.

Ketvirtasis tikslas – sutelkti Valstybinės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teisę atlikti Administracinių nusižengimų kodekse numatytas funkcijas. Atsižvelgiant į tai, kad nuo liepos 1 dienos Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba taps centralizuota institucija, atsakinga už tėvų, globėjų ar kitų asmenų netinkamo elgesio vaiko atžvilgiu nustatymą, Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimais siūloma įtvirtinti Valstybinės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teisę taikyti asmenims administracinę atsakomybę už administracinius nusižengimus, susijusius su vaiko teisių pažeidimais.

Penktasis tikslas – suderinti įstatymų projektus su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatomis. Įstatymų projektais siekiama tam tikras įstatymų projektų nuostatas suderinti su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatomis, įtvirtinant blanketines normas, nukreipiančias į Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo straipsnius, nustatančius konkrečius veiksmus užtikrinant vaiko teisių apsaugą.

Šiems projektams įgyvendinti nenumatomas papildomas lėšų poreikis. Projektai derinti su Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų, Švietimo ir mokslo, Sveikatos apsaugos, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga ir Lietuvos savivaldybių asociacija.

Iki įstatymo įsigaliojimo dienos Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos turės priimti teikiamų projektų įgyvendinamuosius teisės aktus. Tai yra du Vyriausybės nutarimai ir vienas ministro įsakymas. Prašom projektams pritarti.

PIRMININKAS. Dėkojame už išsamų pristatymą.

Pirmasis klausia A. Sysas.

A. SYSAS (LSDPF). Ačiū, pirmininke. Gerbiamas ministre, jūs pats išvardinote keletą įstatymo siekių ar tikslų. Mano klausimas dėl vienos atsakingos institucijos. Jinai buvo aiški dar iki Vaiko teisių pagrindų įstatymo priėmimo. Mes ilgai dėl to diskutavome, priėmėme įstatymą. Kodėl reikėjo taip ilgai laukti, kad būtų parengtas paketas įstatymų, kai jis turėjo būti aiškus visiems dar priimant Vaiko teisių pagrindų įstatymą? Ką mes čia vienu ar kitu įstatymu, tiksliau, nuostatomis norime paslėpti?

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimą. Viena pagrindinių diskusijų, kuri daugiausia atėmė laiko, tai sutarimas su savivaldybėmis, kas už ką yra atsakingas globos organizavimo srityje, nes keičiama visa nusistovėjusi tvarka: įvedamos naujos atsakomybės savivaldybei, globėjų centrų atsiradimas, globėjo parinkimas, vaiko teisės tuos globėjus įvertina ir galiausiai priima nutarimą. Tas tarpusavio suderinamumas su nauja struktūra iš tikrųjų atėmė nemažai laiko ir, kai jau buvo surastas galutinis sprendimas, tada ir išėjo teisės aktai.

PIRMININKAS. Klausia R. Šarknickas.

R. ŠARKNICKAS (LVŽSF). Laba diena, su gimtadieniu!

L. KUKURAITIS. Ačiū.

R. ŠARKNICKAS (LVŽSF). Noriu jūsų paklausti. Aš nematau tokio dalyko kaip kontaktas su nevyriausybėmis organizacijomis dienos centrų. Jie iš tikrųjų yra tarpinė stotelė tarp vaiko ir tėvų, kuriems reikalinga socializacijos pagalba, nes ten apstu tų problemų, bet jie ganėtinai efektyviau dirba negu kai kurios valstybinės vaikų namų įstaigos žiūrint iš kompetencijos pusės, nes dienos centruose vis daugėja specialistų. Vienas klausimas.

Kitas dėl vaiko laikinosios globos (rūpybos) termino, kuris galėtų būti pratęstas ne ilgiau nei šešiams mėnesiams, o bendra vaiko laikinosios globos (rūpybos) trukmė neviršytų 18 mėnesių. Sakykite, kas po 18 mėnesių, jeigu neįvyksta? Kur tas vaikas turi keliauti? Pas kitus laikinus globėjus, kokia sistema veikia? Dėkoju.

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimus. Dėl pirmo klausimo, būtent dėl vaiko dienos centrų, tai iš tiesų jau yra pasiteisinusi Lietuvoje priemonė, tai prevencinė priemonė padėti vaikams nepatekti į globos įstaigas, o kitą kartą ir pagalba šeimai, ypač jeigu vaikai yra gražinami iš globos įstaigų. Šitie konkretūs projektai nesprenžia šitų klausimų – vaiko dienos centrų ir apskritai nevyriausybinių organizacijų. Paslaugų teikėjų vaidmuo yra apibrėžtas tiek Vaiko teisių pagrindų įstatyme, tiek kituose poįstatyminiuose teisės aktuose kaip atvejo vadyba, kur yra numatyta, kokie partneriai dalyvauja, kokiame procese, ir kituose teisės aktuose, tai yra apibrėžta ne šiame pakete, bet kituose teisės aktuose.

Dėl laikinos globos ir rūpybos. Iš tiesų čia perkeliama nuostata iš Vaiko teisių pagrindų įstatymo. Turima metai, o paskui dar šešis mėnesius galima pratęsti, per pusantrų metų turėtų būti galutinai apsispręsta, ar vaiką gražinti į biologinę šeimą, ar apriboti tėvų teises, kad būtų galima nustatyti nuolatinę globą. Turime rūpintis, kad vaikai kiek galima greičiau gautų globėjus arba tėvus, kurie būtų atsakingi už juos visą laiką, o nebūtų toje tarpinėje stotelėje, kur, deja, mes turime nemažai įstrigusių vaikų.

PIRMININKAS. Klausia R. Šalaševičiūtė.

R. ŠALAŠEVIČIŪTĖ (LSDDF). Gerbiamasis kolega, aš įdėmiai perskaičiau įstatymo projektą, nežinau, bet man kilo labai rimtas klausimas. Skiriamos lėšos, numatyti etatai ir visa tai atiduodama Valstybinei vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ir jos padaliniais savivaldybėse, tačiau laikinoji globa yra duodama, kitaip sakant, ją turi vykdyti, nustatyti, tvarkyti dokumentus savivaldybių administracijos. Toliau. Sprendimus priima, sakykim, iki trejų metų vaiką *patalpinti* vėl savivaldybė, savivaldybės administracijos direktorius suderinęs su Valstybine vaiko teisių... gavęs pritarimą Valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos. Tas pats vaiko paėmimas iš šeimos – kaip ir savivaldybės turi daryti. Mes panaikinome savivaldybėse vaiko teisių skyrius, atidavėme juos Valstybinei vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai, atidavėme pinigus, etatus, o tą didžiąją darbo dalį paliekame savivaldybių administracijai. Ministre, gal aš kažko nesuprantu, bet jūs man tikrai atsakykite, kaip čia taip įdomiai tas projektas skamba?

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimą. Iš tiesų, kaip ir sakiau, nebuvo paprasta atrankioti, ką daro savivaldybės, ką darytų Vaiko teisių tarnyba. Šiuo atveju visoms sritims, kur savivaldybėms išskyla papildomas darbas, yra skiriamos papildomos lėšos, pavyzdžiui, globėjų centrums, globėjų paieškai yra numatytos tiek valstybės biudžeto lėšos, tiek struktūrinės lėšos. Kaip žinote, šiuo metu kaip tik bus skelbiamas konkursas dėl globėjų centrų stiprinimo. Daugelis globėjų centrų priklauso savivaldybėms ir savivaldybės yra už juos atsakingos. Vienintelė dalis, kur nenumatytos lėšos, yra įsakymo parengimas, konkretaus dokumento parengimas, kad pasirašytų administracijos direktorius, nes iki šiol tuos įsakymus rengdavo Vaiko teisių tarnyba. Tai vienam dokumentui dėl vieno vaiko parengti papildomai nepridedamos lėšos, tačiau, kaip sakiau, visoms kitoms sritims yra pridedama. Vaikų paėmimas yra vaiko teisių tarnybų atsakomybė, tačiau jų apgyvendinimas yra jau savivaldybių atsakomybė ir tam atitinkamai irgi skiriamos lėšos tiek iš valstybės biudžeto, tiek iš savivaldybių biudžetų pagal įstatymus.

PIRMININKAS. Labai trumpai.

R. ŠALAŠEVIČIŪTĖ (LSDDF). Koks savivaldybės padalinys atliks visą šitą darbą, taip ir neatsakėte, ministre?

L. KUKURAITIS. Skirtingos savivaldybės turi skirtingas administracines struktūras. Vienos turi Socialinės paramos skyrius, kitos turi kitus skyrius. Įsakymo parengimą... tikrai savivaldybė suras, kas administracijoje galėtų šitą darbą atlikti. Visa kita... Globėjų centrų organizavimą daugelis atiduoda paslaugų centrums, savivaldybių paslaugų centrums, kad jie taptų globėjų centrais arba jie koordinuotų globėjų centrus, esančius nevyriausybinuose ar vaikų globos namuose. Tikrai to koordinuojamojo darbo savivaldybės nemažai atliko ir, mano galva, tikrai susitvarkys su šiuo iššūkiu su tais resursais, kurie yra skiriami papildomai, o ir disponuoja šiuo metu.

PIRMININKAS. Klausia J. Olekas.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Ministre, sveikinu su gimtadieniu.

L. KUKURAITIS. Ačiū.

J. OLEKAS (LSDPF). Mano klausimas būtų... galbūt du klausimai. Vienas. Jūs paminėjote dėl poįstatyminių teisės aktų parengimo. Tai ar mes turime kokius nors projektus, kad galėtume tikė-

tis, kad jie bus, nes čia tik keturios savaitės faktiškai liko jiems parengti? O antra, dažnai minite, kad Vyriausybės įgaliota vaiko teisių institucija. Ar jums pačiam čia darosi aišku, kiek tų institucijų bus, ar čia mes susigaudysime, kuri institucija – ar čia vaiko teisių apsaugos, ar kita? Ar čia gali būti vieną kartą viena, kitą kartą – kita, nes iš pateiktų įstatymų projektų nevysiškai aišku? Ačiū už atsakymą.

L. KUKURAITIS. Dėkoju. Gal pradėsiu nuo antros dalies antro klausimo. Šituose įstatymų projektuose yra numatyti du terminai: vienas – „valstybės įgaliota institucija“, o kitur – „Valstybinė vaiko teisių ir įvaikinimo tarnyba“. Turima galvoje ta pati tarnyba, vienintelė, kuri atlieka tas ir anas funkcijas.

Dabar dėl poįstatyminių teisės aktų. Šie teisės aktai, kurie turi būti priimti po to, kai šitas paketas gaus pritarimą Seime, tikiuosi, kad taip ir bus, tada... jie yra iš esmės parengti. Mes išsiųsiame savivaldybėms anksčiau susipažinti su projektu tų teisės aktų, kad savivaldybės kiek galima anksčiau susipažintų, ir kai tik bus priimta Seime, nešime į Vyriausybę, Vyriausybėje gausime pritarimą, tačiau savivaldybės projektą turės anksčiau ir jau galės planuoti savo darbus nuo liepos 1 dienos globos organizavimo srityje.

PIRMININKAS. Paskutinis klausia J. Liesys.

J. LIESYS (LSF). Ačiū, pirmininke. Gimtadienio proga keletas klausimų. Norisi paklausti, kas galų gale vykdys tas funkcijas, kiek savivaldybės gaus papildomai etatų šioms funkcijoms vykdyti ir kokios lėšos tam bus skirtos? Duodama papildoma institucija ir duodami darbai, o piniginės lėšos nėra duodamos.

Antras klausimas. Ar labai daug yra dabar Lietuvoje parengta norinčių globėjų, kurie tikrai laukia vaikų ar atlyginimo laukia už tuos vaikus? Kaip tie globėjai džiaugiasi gavę tuos vaikus ir kokias... atliks vaiko teisių apsauga tuo klausimu?

Noriu paklausti, jei savivaldybės administracija neklausys šito padalinio, ką jūs darysite tada, nes gali dvi nuomonės skirtis: tarybai nepriimtinas klausimas, o vaiko teisei priimtinas klausimas? Jau dabar ji nėra pavaldi administracijai, tik jums. Tai čia kas bus: karas ar teismuose sėdėsime?

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimus. Pirmiausia dėl lėšų savivaldybėms. Didžiausia dalis, kuri prisideda savivaldybėms, tai globos organizavimas, užtikrinti globėjų atsiradimą, globėjų centrų veiklos vystymą. Čia viena dalis, kuri išauga savivaldybėms.

Antra dalis yra atvejo vadyba pagal Vaiko teisių pagrindų įstatymą. Ir vienai, ir kitai funkcijoms skiriamos papildomos lėšos tiek iš valstybės biudžeto, tiek iš struktūrinių lėšų. Jas savivaldybės turėtų turėti pakankamai resursų užtikrinti.

Dabar dėl globėjų. Kasmet tas skaičius auga. Ar dėl, kaip jūs sakote, skiriamų pinigų, nes kai kurios savivaldybės skiria dosniau, kai kurios mažiau, ar dėl kitų intencijų. Mano galva, yra svarbu, kad mes užtikrintume kiek galima platesnį globėjų skaičių. Todėl svarbu, kad didinant lėšas, skiriamas globėjams, kartu augtų ir globėjų atranka, jų parengimas ir jų palydėjimas, kontrolė, monitoringas, kaip jiems sekasi tuos vaikus prižiūrėti. Tai turėtų užtikrinti globėjų centrai, kad vaikai nebūtų, kaip jūs sakėte, pasipelnymo šaltinis. Tai turėtų užtikrinti globėjų centrai, kurie kuriami visoje Lietuvoje.

Dėl vaiko teisių tarnybos sprendimų ir savivaldybės įgyvendinimo įstatyme aiškiai atskirta, kas, ką, už ką sprendžia. Jeigu bus nesilaikoma įstatymo, tai bus taip, kaip visose srityse, kur nesilaikoma įstatymo.

PIRMININKAS. Dėkojame, ministre. Jūs atsakėte į visus klausimus. Motyvų sakyti dėl viso niekas neužsirašė, todėl kviečiu balsuoti.

Balsavo 99 Seimo nariai: 92 – už, prieš nėra, susilaikė 7. Po pateikimo projektams pritarta.

Siūlomi komitetai. Kaip pagrindinis – Teisės ir teisėtvarkos komitetas, kaip papildomi – Socialinių reikalų ir darbo komitetas, Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas ir Žmogaus teisių komitetas siūlomi dėl šių projektų: Nr. XIIIIP-2123, Nr. XIIIIP-2124, Nr. XIIIIP-2126. Kaip pagrindinis siūlomas Socialinių reikalų ir darbo komitetas, kaip papildomi – Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, Žmogaus teisių komitetas dėl šių projektų: Nr. XIIIIP-2125, Nr. XIIIIP-2127 ir Nr. XIIIIP-2128. Naujų siūlymų nematau. Siūloma svarstyti birželio 19 dieną. Bendru sutarimu sutariame? Ačiū. Pritarta.

15.59 val.

Civilinio kodekso 4.184 ir 4.197 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4109, Civilinio proceso kodekso 702, 704, 713, 715, 716, 720, 724 ir 746 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4110 (pateikimas)

Kitas klausimas – Civilinio kodekso 4.184 ir 4.197 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4109. Pranešėjas – ministras E. Jankevičius. Prašom. Pateikimas. Pristatote ir lydimaį.

E. JANKEVIČIUS. Ačiū, gerbiamas pirmininke. Gerbiamieji Seimo nariai, dabartinis teisinis reglamentavimas nenumato galimybės už vykdymo procese priverstinai realizuojamą areštuotą turtą atsiskaiyti skolintomis lėšomis.

Dėl šios priežasties vykdymo procese priverstinai realizuojamą turtą gali įsigyti tik tie asmenys, kurie turi sukaupę pakankamai piniginių lėšų atsiskaiyti už šį turtą, arba tie asmenys, kurie gali pasiskolinti lėšų įkeisdami kitą, ne tą turimą turtą. Taigi šiuo įstatymo projektu įtvirtinama teisė įgyti areštuotą turtą varžytynėse skolintomis lėšomis įkeičiant būtent tą turtą.

Gerbiami Seimo nariai, prašom pritarti po pateikimo.

PIRMININKAS. Dėkoju. Pirmasis klausia M. Majauskas. Atsisako. Tada klausia J. Olekas.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Ačiū, gerbiamas ministre. Aš tik norėjau pasitikslinti, kur čia buvo tas draudimas, nes dabar nematau, kad būtų kur nors naikinamas tas draudimas įsigyti ne už skolintas lėšas, bet už galimai paimtą paskolą, įkeičiant tą turtą? Nematau, kad būtų kur nors panaikinamas tas, kaip jūs sakote, egzistavęs draudimas įsigyti už skolintas lėšas. Niekas nėra išbraukiama, tik papildoma. Ar čia kur nors nepraleista?

E. JANKEVIČIUS. Ne, tikrai nepraleista. Mūsų teisininkai atidžiai pateikė šį įstatymo projektą, dabar tikrai įtvirtinama galimybė varžytynėse tą turtą įsigyti skolintomis lėšomis, kitaip sakant, imant kreditą iš banko. Procedūra, aišku, tuomet užtruks šiek tiek ilgiau, bet turėsime platesnį ratą žmonių, kurie gali tą turtą įsigyti.

PIRMININKAS. Daugiau klausti nematau užsirašiusių.

Motyvai dėl viso. Ar yra kas nors? Dėl motyvų taip pat niekas neužsirašė. Gal galime bendru sutarimu po pateikimo?

Balsuojame? Gerai, balsuojame dėl šių projektų.

Balsavo 96 Seimo nariai: 94 – už, prieš – nėra, susilaikė 2. Po pateikimo pritarta.

Siūlomi komitetai: kaip pagrindinis – Teisės ir teisėtvarkos komitetas, papildomų niekas neįsiūlo. Siūloma svarstyti Seimo rudens sesijoje. Bendru sutarimu galime pritarti? Ačiū, pritarta.

E. JANKEVIČIUS. Ačiū.

16.03 val.

Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2096ES, Administracinių nusižengimų kodekso 79, 479 ir 589 straipsnių pakeitimo ir 82 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2097, Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 49 ir 50 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2098, Bankų įstatymo Nr. IX-2085 55 straipsnio pakeitimo ir 56¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2099, Darbo kodekso 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2100, Kibernetinio saugumo įstatymo Nr. XII-1428 4, 11, 13, 14, 15 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2101, Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 22 ir 29¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2102, Viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 36⁴, 36⁸ ir 36⁹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2103, Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo Nr. IX-985 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2104, Administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 17, 20, 21, 29 ir 36 straipsnių pakeitimo ir II dalies II skyriaus papildymo antruoju¹ skirsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2105 (pateikimas)

PIRMININKAS. Kitas klausimas – Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2096ES. Pranešėjas – ministras E. Jankevičius. Prašau.

E. JANKEVIČIUS. Gerbiamas pirmininke, ačiū. Matyt, šį įstatymo projektą reikėtų pristatyti su visais dešimt lydimųjų...

PIRMININKAS. Taip.

E. JANKEVIČIUS. ...įstatymų projektų. Šiuo metu, kaip mes visi žinome, Europos Sąjungoje vyksta asmens duomenų apsaugos reforma, kuria siekiama sustiprinti asmens teisę į savo asmens duomenų apsaugą ir užtikrinti vienodo ir aukšto lygio fizinių asmenų apsaugą tvarkant jų asmens duomenis visoje Europos Sąjungoje.

Pažymėtina, kad reglamentas, kuris įsigalios už kelių dienų – gegužės 25 dieną, bus taikomas tiesiogiai. Jo nuostatų nereikia perkelti į nacionalinę teisę, todėl Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo projektu siekiame reglamentuoti tik tuos klausimus, kuriuos būtina reglamentuoti norint tinkamai taikyti reglamentą ir kurie yra tiesiogiai susiję su reglamento reikalavimais. Čia iš tikrųjų yra dešimt įstatymų projektų.

Aš galiu paminėti keletą galbūt tokių svarbiausių aspektų. Tai nėra tikrai kertiniai pakeitimai, tie pakeitimai yra tokio daugiau techninio pobūdžio. Pavyzdžiui, Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimu siūloma ne administracinė atsakomybė, o taikomos administracinės baudos, surašytos reglamente. Taip pat Visuomenės informavimo įstatyme siūlomais pakeitimais pirmiausia siekiame sustiprinti žurnalistų etikos inspektoriaus nepriklausomumą. Kibernetinio saugumo įstatyme siūloma tikslinti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos įgaliojimus kibernetinio saugumo srityje. Taip pat Vyriausybės įstatyme siekiame sustiprinti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nepriklausomumą.

Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatyme siūloma nustatyti, kokiais tikslais Vyriausioji rinkimų komisija gali tvarkyti atitinkamus asmens duomenis ir kokiais tikslais šie duomenys gali būti skelbiami jos interneto svetainėje, ir taip toliau. Tikrai gerbiamųjų Seimo narių prašau pritariti po pateikimo. Kaip minėjau, yra dešimt įstatymų projektų, nuodugniai būtų galima komitetuose išdiskutuoti kiekvieną atskirą įstatymą. Labai ačiū.

PIRMININKAS. Dėkojame už pristatymą. Pirmasis klausia S. Gentvilas.

S. GENTVILAS (LSF). Dėkoju, gerbiamasis ministre. Su darbų pradžia! Gal kartu galėtumėte atsakyti. Kaip čia taip nutinka, kad Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas įsigalioja penktadienį visoms Europos Sąjungos įmonėms, tačiau jūsų ministerija tik dabar pateikia lydimuosius projektus ir svarstymas tik po mėnesio? Kodėl įmonės jau dabar turi laikytis reglamento, o jūsų ministerija vėluoja? Čia pirmasis klausimas. Ir ar bus taikoma administracinė atsakomybė įmonėms iki tol, kol įsigalios visi įstatymų pakeitimai, kuriuos šiandien pateikiate?

E. JANKEVIČIUS. Kodėl vėluoja? Esu ministras tik penkias dienas, bet tikrai stengiamės kuo skubiau atlikti tuos darbus, kurie porą mėnesių, nebūnant ministro, buvo nepadaryti. O dabar pirmus du tris mėnesius Valstybinė duomenų apsaugos tarnyba bus labiau patarėjas, o ne baudėjas, tikslas bus išaiškinti, padėti tinkamai reglamentuoti visus teisės aktus.

PIRMININKAS. Klausia A. Anušauskas.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamasis ministre, turiu klausimų, kadangi reglamentas tiesiogiai taikomas, vis dėlto čia daugiau mūsų toje dalyje kalbama apie galimybę skusti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos funkcijas. Tačiau mano klausimas toks paprastas. Kiek pasikeis situacija su duomenų kaupimu ir perdavimu trečiosioms šalims, nes čia yra kalbama apie tai? Ar kas nors keisis, ar nesikeis, bus viskas kaip anksčiau, nes duomenų kaupimas dabar iš tikrųjų vyksta ir privačiose įmonėse, pradedant nuo sporto klubų iki, aš nežinau, iki kur, visi kaupia tuos duomenis, o paskui jie gali atsidurti kur nors trečiose rankose.

E. JANKEVIČIUS. Pasikeis iš esmės, pirmiausia bus įtvirtinta pamirštamumo teisė. Žmogui pageidaujant, jo raštišku prašymu tam tikros įstaigos, nekalbu apie kriminalines duomenų bazes, tikrai turės ir privalės panaikinti asmens duomenis. Taip pat privalės pagal asmens prašymą pateikti trečiosioms šalims. Tarkime, kokia nors įstaiga turi duomenų bazę ir klientas nori pereiti į kitą įstaigą, tai dabar tų duomenų perduoti nebuvo privaloma. Pagal naują reglamentą privalės, užtikrinant labai svarbią asmens duomenų apsaugą.

PIRMININKAS. Klausia A. Armonaitė.

A. ARMONAITĖ (LSF). Gerbiamasis ministre, dėkoju už projektus, noriu truputį patikslinti tą klausimą, kurį uždavė mano kolega S. Gentvilas. Iš tikrųjų verslas jau labai ilgą laiką ruošėsi tam,

Vyriausybė atneša projektą tik dabar, didelį paketą, kaip vis dėlto vyks tas reguliavimas? Jūs minėjote, kad nebausite, tai koks tas periodas tolerancijos vis dar to nebaudimo ir nuo kada vis dėlto jau reikia laikytis visos nustatytos tvarkos? Aš suprantu, kad jūs esate visiškai naujas žmogus ministro poste, bet tikrai labai keistai atrodo, kad valstybė pati nesilaiko taisyklių ir verčia piliečius, ir verslą jų laikytis? Tik dabar svarstome tuos projektus. Kaip manote, kodėl čia taip atsitiko?

E. JANKEVIČIUS. Sunku pasakyti, nes ministro nebuvo jau keletą mėnesių, matyt, todėl taip atsitiko. Aišku, šis teisės aktas jau buvo pateiktas Seimui prieš kurį laiką, reglamentas įsigaliojo iš tiesų 25 dieną, jo privalu laikytis visiems, bet tikrai aš esu gavęs labai daug nusiskundimų ir prašymų iš įmonių ir pati Duomenų apsaugos inspekcija supranta, kad dabartiniu laikotarpiu, vasarą, rudens pradžioje, reikia padėti įmonėms susitvarkyti ir nebūti baudėju, o būti patarėju. Ačiū už klausimą.

PIRMININKAS. Klausia R. Morkūnaitė-Mikulėnienė.

R. MORKŪNAITĖ-MIKULĖNIENĖ (TS-LKDF). Ačiū, gerbiamasis posėdžio pirmininke. Ministre, mano klausimas galėtų būti susijęs ir su kolegų išsakytais nuogastavimais, kad iš tikrųjų vėloškai, bet jūs iš dalies atsakėte – laiko atgal neatsuksime.

Mano klausimas iš dviejų dalių. Viena vertus, tai yra dėl viešų duomenų prieinamumo, kalbant apie politikus ir apie jų deklaracijas. Jau buvo pasirodžiusi informacija, kad atitinkamos institucijos išima senesnes negu kažkiek laiko skirtas politikų interesų deklaracijas, tuo sukeldamos ir žiniasklaidos priemonių pasipiktinimą, nes žmonės, piliečiai turi teisę būti informuoti apie politikų visą istoriją, kokie jų ryšiai, santykiai su įvairiomis struktūromis ir kitais dalykais. Ar čia yra numatyti kokie nors apribojimai, ar čia buvo paleistas tik toks gandas, kaip yra su tuo dalyku?

Ir iš kitos pusės, kaip jūs matote ir jaučiate, koks apskritai yra pasiruošimas Europos Sąjungoje? Kadangi naujas dalykas, labai daug nerimo, tai, tarkime, nežinau, jei fotografuojama gatvėje ir įdedamos į savo feisbuko paskyrą žmonių nuotraukos, ar jau jie po penktadienio galės paskusti įdėjusįjį, ar kaip kitaip bus sprendžiama?

E. JANKEVIČIUS. Ačiū už klausimą. Politikų deklaracijos. Aš neturiu tokios informacijos, kad kurios nors įstaigos dabar puolė jas išimti, tikrai taip nėra. Mes, tarp kitko, bendravome šiandieną su Vyriausiosios rinkimų komisijos nariais, su pirmininke, irgi išreiškė nuogastavimą, kad VRK nenorėtų išimti deklaracijų. Bet aš manau, taip tikrai neatsitiks ir šiuo klausimu mes dar tikrai turėsime visas galimybes pasikalbėti komitetuose. O dėl Europos Sąjungos nuotaikų tai pasiruošimas yra panašus kaip ir Lietuvoje. (*Balsai salėje*) Manau, kad ne.

PIRMININKAS. Paskutinis klausia R. Šarknickas.

R. ŠARKNICKAS (LVŽSF). Žiniasklaidos informavimo priemonėse, Etikos kodekse taip pat yra reglamentas, kas susiję su savižudybių romantizavimu. Ten reglamentuojama, kad tiesiog žiniasklaida nedetalizuotų šitų dalykų. Dabar jūs paminėjote dėl reglamento, kuris tiesiogiai, netiesiogiai veikia dėl žurnalistų etikos nepriklausomumo. Tai ar nemanote, kad gal reikėtų vis dėlto įstatyminiu lygmeniu tai daryti, o ne reglamentu?

E. JANKEVIČIUS. Ačiū už klausimą. Reglamentas įsigalioja įstatyminiu lygmeniu. Mes ir keičiame tuos dešimt įstatymų, nes reglamentas įsigalioja tiesiogiai. Ir komitetuose galėsime prie kiekvieno atskirai priėti ir išdiskutuoti.

PIRMININKAS. Dėkoju, ministre, jūs atsakėte į visus klausimus. Ar dėl motyvų kas užsirašė? Niekas neužsirašė. Tuomet kviečiu balsuoti.

Balsavo 89 Seimo nariai: už – 88, prieš nėra, susilaikė 1. Pritarta po pateikimo.

Dabar dėmesio! Bandysiu įvardinti siūlomus komitetus. Dėl pagrindinio projekto kaip pagrindinis siūlomas Teisės ir teisėtvarkos komitetas, kaip papildomi – Ekonomikos komitetas, Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas ir Žmogaus teisių komitetas. Siūloma svarstyti birželio 21 dieną.

Kiti projektai. Dėl projekto Nr. XIII P-2097 pagrindiniu siūlomas Teisės ir teisėtvarkos komitetas, papildomu – Žmogaus teisių komitetas. Taip pat dėl projekto Nr. XIII P-2105 yra tokie patys.

Toliau žiūrime. Dėl projekto Nr. XIII P-2102 kaip pagrindinis siūlomas Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, papildomas – Žmogaus teisių komitetas. Tie patys komitetai siūlomi dėl projektų Nr. XIII P-2103 ir Nr. XIII P-2104. Projektas Nr. XIII P-2098. Kaip pagrindinis – Kultūros komitetas, papildomas – Žmogaus teisių komitetas. Projektas Nr. XIII P-2099. Kaip pagrindinis –

Biudžeto ir finansų komitetas, papildomas – Žmogaus teisių komitetas. Projektas Nr. XIIIIP-2100. Kaip pagrindinis – Socialinių reikalų ir darbo komitetas, papildomas – Žmogaus teisių komitetas. Ir projektas Nr. XIIIIP-2101. Kaip pagrindinis – Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas, papildomas – Ekonomikos komitetas.

Visus siūloma svarstyti iki birželio 21 dienos.

16.15 val.

Administracinių nusižengimų kodekso 33, 64, 108, 109, 115, 127, 174, 187, 205, 208, 209, 212, 213, 214, 426, 589, 599, 610, 613 ir 665 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 49¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1484ES (pateikimas)

Kitas klausimas – Administracinių nusižengimų kodekso kai kurių straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 49¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1484ES. Prašau, ministre, pristatyti.

E. JANKEVIČIUS. Pirmininke, gerbiamieji Seimo nariai, sudėtingesnis projektas. Vienas iš Teisingumo ministerijos siūlomų šio kodekso pakeitimų yra susijęs su nuo 2018 metų padidėjusiu bazinių bausmių ir nuobaudų dydžiu. Kitaip sakant, sutrumpintai BBND. Iki šių metų sausio 1 dienos šis dydis buvo 37 eurai 66 centai. Nuo sausio 1 dienos dydis pakito, tapo 50 eurų. Vyriausybei padidinus šį BBND, iškilo poreikis proporcingai padidinti ANK nustatytas baudas.

Taip pat šiuo įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad administracinė atsakomybė už kontrabandą ir neteisėtą disponavimą akcizais apmokestinamomis prekėmis taikoma tik tuomet, jei BBND dydis yra 150, kitaip tariant, 5 tūkst. 646 eurai. O jeigu kontrabandos vertė viršija šį numatytą dydį, tada būtų taikoma baudžiamoji atsakomybė.

Taip pat reikia pasakyti, kad ši pastraipa yra lydimoji dalis kito įstatymo, kuris jau yra pateiktas, yra svarstomas Teisės ir teisėtvarkos komitete.

Taip pat šiuo ANK projektu siūloma visais atvejais, kai protokolas su administraciniu nurodymu surašomas asmeniui nedalyvaujant, nustatyti aiškia ir vienodą administracinio nurodymo įvykdymo termino pabaigą – 30 kalendorinių dienų nuo protokolo išsiuntimo dienos.

Taip pat šiuo įstatymo projektu siekiama administracinio nusižengimo bylą nagrinėjančiam teismui ar institucijai įtvirtinti pareigą nustatyti terminą, per kurį turėtų būti atlyginta turtinė žala.

Taip pat šiame įstatymo projekte siekiama nustatyti galimybę taikyti neteisėtai įgyto naudojamo, laikomo, parduodamo, gabento, žymėto kuro, kuriam taikomos akcizo lengvatos, konfiskavimą. Prašom pritarti po pateikimo.

PIRMININKAS. Dėkojame už pristatymą. Klausia P. Gražulis.

P. GRAŽULIS (TTF). Gerbiamas ministre, baudžiamoji atsakomybė skirtingais epizodais taikoma labai skirtinga vagystės atžvilgiu, įsilaužimo atžvilgiu, kitais atvejais. Vagystės atžvilgiu – tikrai labai nedidelė suma ir baudžiamoji atsakomybė. Ar nereikėtų taip pat tos kartelės pakelti už kokią nors smulkia vagystę, kad būtų taikoma dar administracinės nuobaudos, bet nebūtų taikoma baudžiamoji atsakomybė?

E. JANKEVIČIUS. Taip, galima iš dalies sutikti su jūsų tokiu pasakymu. Iš dalies taip ir yra. Iki 5 tūkst. 600 eurų – administracinė, kas per – baudžiamoji. Galima komitete, aišku, diskutuoti dėl tos kartelės, ar ji galėtų būti dar žemiau, ar ne. Bet kaip jau gerbiamas Seimas apsispręs, taip ir bus.

PIRMININKAS. Dėkoju. Daugiau klausiančių nėra. Dėl motyvų taip pat niekas neužsirašė. Gal galime bendru sutarimu po pateikimo? Ačiū, pritarta.

Siūlomi komitetai, kaip pagrindinis – Teisės ir teisėtvarkos komitetas. Siūloma svarstyti Seimo rudens sesijoje.

16.18 val.

Politinių partijų įstatymo Nr. I-606 preambulės, 1, 2, 3, 5 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2107 (pateikimas)

Kitas klausimas – Politinių partijų įstatymo Nr. I-606 preambulės, kai kurių straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-2107. Ministre, prašom pateikti.

E. JANKEVIČIUS. Ačiū, gerbiamas pirmininke. Šis įstatymo projektas Seime yra todėl, kad Europos Komisija pradėjo Lietuvai taikyti pažeidimo procedūrą. Šiuo metu pagal Politinių partijų įstatymą teisė tapti politinės partijos nariu suteikiama 18 metų sulaukusiems Lietuvos piliečiams. Ši teisė taip pat suteikiama Lietuvos Respublikoje gyvenantiems Europos Sąjungos piliečiams, tačiau tik jeigu įvykdomos visos šios sąlygos: pirma, jie yra įgiję teisę nuolat gyventi Lietuvoje; antra, be pertraukos pragyveno Lietuvoje daugiau nei penkerius metus; trečia, nėra kitų šalių partijų ar politinių organizacijų nariai. Pagal galiojantį teisinį reguliavimą politinių partijų steigėjais gali būti tik Lietuvos Respublikos piliečiai.

O šitame projekte pagal naujai siūlomą reglamentavimą Europos Sąjungos, pabrėžiu, tik Europos Sąjungos valstybės narės piliečiui, teisėtai atvykusiam į Lietuvos Respubliką ilgesniam negu trijų mėnesių terminui ir deklaravusiam savo gyvenamąją vietą Lietuvoje, būtų suteikiama teisė tapti Lietuvos Respublikoje steigiamos politinės partijos steigėju ar jau įregistruotos politinės partijos nariu. Toks įstatymo projektas yra pateiktas.

Galiu pasakyti keletą pavyzdžių apie mūsų kaimynus. Estijoje yra priimtas gana liberalus įstatymo projektas, Latvijoje yra panašiai, tik Latvijos piliečių turi būti ne mažiau kaip 200, o Lenkijai yra nepriimtinas toks variantas ir nuo 2014 metų jai vyksta pažeidimo procedūra.

Taigi, gerbiamas Seime, prašom apsispręsti.

PIRMININKAS. Dėkojame už tokį išsamų pristatymą. Pirmasis klausia M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamas ministre, prašom patikslinti, ar teisingai suprantu aiškinamąjį raštą, kad jie galės būti politinių partijų steigėjais, todėl turės lygias galimybes kartu su Lietuvos piliečiais visapusiškai naudotis savo teise dalyvauti politinėje veikloje, rinkimų metu būti išrinktiems į Europos Parlamentą ir vietos savivaldos tarybą?

E. JANKEVIČIUS. Taip.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Vadinasi, jie galės visapusiškai dalyvauti politinėje veikloje. Jūs kaip argumentą priimti sakote pradėtą Europos Sąjungos, Europos Komisijos procedūrą prieš mus. Bet jeigu žiūrėtume valstybės interesų, ne vien tik procedūrinių interesų, ar nematote rizikos, kad įvairių priešišku šalių piliečiai ar susiję su priešiškomis šalimis galėtų dalyvauti mūsų politinėje sistemoje?

E. JANKEVIČIUS. Aš ne kaip argumentą pasakiau. Ačiū už klausimą. Tiesiog pažeidimo procedūra yra pradėta. Aš nebuvau šio įstatymo rengėjas. Jis, aišku, iš esmės buvo parengtas iki manęs. Bet beveik visos Europos Sąjungos šalys tokį reglamentavimą turi. Aišku, komitetų metu mes dar tikrai galėsime kokias nors griežtesnes, apsaugančias nuostatas įtvirtinti šiame įstatyme. Reikės apsispręsti.

PIRMININKAS. Klausia J. Razma.

J. RAZMA (TS-LKDF). Gerbiamas ministre, vis dėlto jūs galbūt gana skubotai, norėdamas reaguoti į tą teisinio pažeidimo procedūrą, pateikėte projektą. Pats sakote, kad komitete ką nors dar bandysite tikslinti, riboti, bet nemanau, kad tai bus lengva padaryti, nes partijos nariai turbūt negalės būti kelių rūšių – turintys mažesnes teises ir didesnes teises. Vadinasi, mes užsieniečiui, kitos šalies piliečiui, suteikiame galimybę būti net Lietuvos politinės partijos pirmininku. Kaip žinome, kartais partijų pirmininkai yra svarbesni ir už premjerus, ir už ministrus, jeigu vadovauja įtakingai partijai. Vis dėlto galbūt geriau būtų pereiti tą teisinio pažeidimo procedūrą ir mėginti ginti poziciją? Ar jūs žiūrėjote, iš kurių Europos teisės aktų mūsų stojimo išsipareigojimų išplaukė tas reikalavimas, kad mes būtinai tai turime priimti?

E. JANKEVIČIUS. Mes turime tai priimti, nes yra pradėta pažeidimo procedūra. Bet aš nesaikau, kad reikia skirtingai vertinti tos pačios partijos narius, ar tai ES pilietis, ar ne ES pilietis, bet galbūt mes galime kokį nors ir Latvijos variantą pasirinkti komitete, kai toje partijoje galėtų būti daugiau mūsų šalies piliečių. Yra įvairių galimybių. Dabar aš atėjau ir pristatau projektą, pateiktą jau iki manęs, ir prašau Seimo apsispręsti.

PIRMININKAS. Klausia A. Anušauskas.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Bet kokių atveju vis tiek klausimų lieka. Šiuo atveju mano klausimas toks. Prieš tai galiojusiame projekte, kaip žinote, buvo leidžiama dalyvauti partijos nariams,

bet su tam tikromis išlygomis. Pavyzdžiui, turėjo būti gyvenęs Lietuvoje penkerius metus (dabar to nelieka) ir turėjo nebūti kitų partijų nariu kitose valstybėse. Kaip mes išvengsime šios kolizijos, kad, pavyzdžiui, vienoje valstybėje jis vienos partijos narys, kitoje – kitos, nes ir sėslumo termino nėra? Kaip šiuo atveju mes išvengsime?

E. JANKEVIČIUS. Matyt, jis tikrai galės būti keliose šalyse galbūt panašios pakraipos politinės partijos nariu. O patikrinti galimybių... Iš tikrųjų turėsime sunkumų.

PIRMININKAS. Klausia L. Kasčiūnas.

L. KASČIŪNAS (*TS-LKDF*). Gerbiamas ministre! Labai ašiprašau, kolega. Iš tikrųjų aš suprantu jūsų situaciją – čia ne jūsų projektas, bet vis dėlto galbūt buvo galima ir neateiti su juo šiandien, nes iš to, ką mes išgirdome, man susidarė labai paprastas išpūdis – mes kalbame apie pilietybės instituto devalvaciją. Toks išpūdis iš to, ką mes girdime. Gerbiamas ministre, gal vis dėlto neskubame su šituo reikalu? Truputėlį grįžtame atgal kur nors arba mes gražinsime truputėlį atgal ir, apmąstę visus už ir prieš, tada galbūt ženkime žingsnį, nes iš tikrųjų tai, ką girdime, yra dalykas, kuriam pritarti bus labai sunku.

E. JANKEVIČIUS. Ačiū už klausimą ar pasakymą, gerbiamas Seimo nary. Taip, aš manau, kad vis dėlto po pateikimo reikėtų pritarti, o paskui diskutuoti komitetuose, gerbiamas Seimas tikrai turi visą valią išmintingai apsispręsti išdiskutavęs šį įstatymo projektą komitetuose.

PIRMININKAS. Klausia P. Gražulis.

P. GRAŽULIS (*MSNG*). Gerbiamasis ministre, aš noriu priminti tokią istoriją. Kai buvome okupuoti, dar Sovietų Sąjungoje, buvo galima įrašyti į pasą tautybę, dabar jau tokios grafos neliko – į pasą tautybės negalime rašyti. Ar neprieisime prie to, kad greitai nebus galima rašyti pilietybės? Ar neateis tokios Europos Sąjungos nuostatos? Kitas konkretesnis klausimas. Gerai, tarkim, Seimas apsispręstų ir priimtų šitą įstatymą, o partija savo įstatuose neleistų kitų šalių piliečiams būti partijos nariais, tai tos partijos įstatai nebūtų registruoti Teisingumo ministerijoje, ar taip?

E. JANKEVIČIUS. Matyt, kad taip, vis tiek yra įstatymo viršenybė.

PIRMININKAS. Klausia S. Gentvilas.

S. GENTVILAS (*LSF*). Gerbiamas ministre, aš gal iš kitos pusės klausimo paklausiu – ar negalėtume dar praplėsti rato žmonių, kurie galėtų būti politinių partijų steigėjais ir nariais. Pavyzdžiui, turintys ilgalaikį gyvenimo leidimą Lietuvoje, bet esantys ne Europos Sąjungos valstybių piliečiai? Ar negalėtų būti, pavyzdžiui, Europos ekonominės bendrijos narių, tokių kaip Norvegija, Šveicarija, Islandija, piliečiai taip pat nariais, ar čia yra kokia nors direktyva, kuri mus riboja? Dėkui už atsakymą.

E. JANKEVIČIUS. Nemanau, kad tokia direktyva yra, kuri ribotų jūsų pasiūlymą. Tai yra pasiūlymas, reikia svarstyti. Dabar tiesiai iš tribūnos aš negalėčiau pasakyti, bet svarstyti visuomet galima.

PIRMININKAS. Klausia A. Gumuliauskas.

A. GUMULIAUSKAS (*LVŽSF*). Ačiū. Aš kažkaip pasigendu logikos, tai norėčiau paklausti. Žiūrėkite, dabar jeigu žmogus dirba mieste, sakykim, Vilniaus mieste ir savo gyvenamąją vietą deklaruoja kur nors Šalčininkuose, tai jis į Vilniaus tarybą patekti negali, nors jis jau čia dirba kokiu 40 metų, o čia atvažiuavę trims mėnesiams gali patekti. Ar jums neatrodo, kad tai nelogiška?

E. JANKEVIČIUS. Ne, tai čia... Ačiū už klausimą, už pastebėjimą. Projektas yra apie tai, kad jeigu Europos Sąjungos pilietis gauna leidimą nuolatos gyventi Lietuvoje, deklaruoja čia gyvenamąją vietą, tuomet jis gali tapti Lietuvos politinės partijos nariu. (*Balsai salėje*) Ir atitinkamai Rinkimų įstatymas numato tada jau kitas galimybes.

PIRMININKAS. Klausia R. Žemaitaitis.

R. ŽEMAITAITIS (*TTF*). Ačiū, gerbiamasis pirmininke. Gerbiamasis pranešėjau, aišku, čia mes, teisininkai, galėtume ginčytis dėl išvis jo būtinumo, reikalingumo. Mano galva, tikrai jo nereikia. Bet mano klausimas... Yra kitas dalykas – dabar yra pabėgėlių. Jie irgi gauna leidimą gyventi vienoje iš Europos Sąjungos valstybių narių ir pabėgėliai, anot jūsų, tokiu atveju galėtų dalyvauti rinkimuose. Kiek pabėgėlių buvo Lietuvoje, 90 % jų pabėgo. Buvo vienoje valstybėje kažkada geras sprendimas, Graikijoje, jeigu aš gerai atsimenu, gali balsuoti ar balsavimo teisę gali gauti tik tie

piliečiai, kurie gimė ir užaugo tenai, o ne tie, kurie atvyko. Ką mes čia dabar darome? Gal visą Afriką čia suveš nedraugiškos mums šalys ir dalyvaus mūsų rinkimuose.

E. JANKEVIČIUS. Nežinau, ką ir atsakyti. Jeigu pabėgėliai išvyksta iš Lietuvos, tada jie nebedeklaruoja gyvenamosios vietos Lietuvoje, tuomet jau pagal šitą teisinį reglamentavimą negalėtų būti politinių partijų nariais.

PIRMININKAS. Dėkoju. Jūs atsakėte į visus klausimus. Motyvai dėl viso. Nuomonė už – S. Gentvilas.

S. GENTVILAS (LSF). Gerbiamieji kolegos, tuomet, kai dar Lietuva nebuvo Europos Sąjungoje ir apie tai nebuvo net mąstyta (kalbu apie J. Basanavičiaus laikus), J. Basanavičius, išvažiuodamas į Bulgariją, tapo Varnos miesto tarybos nariu ir inicijavo Varnos miesto kurorto statuso suteikimą, buvo vienas iš ideologų tenai. Jau tais laikais mūsų tautos patriarchas dalyvavo užsienio valstybių savivaldos veikloje, politinėje veikloje ir tada į tai buvo žiūrima.

Grįžtant prie mano asmeninio pavyzdžio, aš esu buvęs trijų užsienio valstybių trijų partijų narys: Švedijos *Folkpartiet*, šiandieninių liberalų, Norvegijos konservatorių *Høyre* partijos narys ir Danijos *Venstre* partijos narys. Primenu tik tai, kad Norvegija, kuri nėra Europos Sąjungos valstybė, ne Europos Sąjungos pilietis, tada lietuvių, priėmė į partiją.

Man atrodo, tai yra didelė stiprybė, jeigu valstybės gali pasitraukti ir prisidėti visus, kurie nori jungtis prie politinio gyvenimo. Jeigu mes kiekvieną kartą žiūrėsime į žmones per įtarimo prizmę, kad aplinkui mus tik šnipai ir blogiečiai, kurie siekia sugriauti šitą valstybę, mes išvargsime talentingiausius. O tokios šalys, kurios pritrauks ir užsieniečius pavers šių valstybių kūrėjais, tos valstybės visada pirmaus talentus pritraukdamos, o ne talentus atstumdamos.

Manau, įstatymas labai reikalingas, reikėtų dar labiau praplėsti, kas galėtų tapti politinių partijų atstovais, nes paties J. Basanavičiaus praeitis mus įpareigoja tikėti, kad tai yra įmanoma, ir reikėtų tokius asmenis įtraukti į mūsų politines partijas. Kviečiu pritarti.

PIRMININKAS. Nuomonė prieš – J. Razma.

J. RAZMA (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, aš gal nematyčiau šiandien kokių nors praktinių formalių grėsmių, jeigu mes priimtume tą įstatymo projektą. Bet vis tiek, aš manau, mes turime žiūrėti į konstitucinius principus. Be abejo, gerai, kai Lietuvoje apsigyvenęs žmogus iš karto gali dalyvauti bendruomeninėje veikloje, galbūt savivaldos rinkimuose. Čia kaip tik yra plačios galimybės, tokią teisę logiška realizuoti ne per partiją. O per partiją vis dėlto žmogus jau kaip pilietis išsina, man atrodo, į esminį santykį su valstybe, per partiją išskirtinę teisę turėdamas formuoti centrinės valdžios institucijas.

Jeigu mes priimame šitą įstatymą, labai lengva ranka suteikiame šią išskirtinę galimybę bet kurios kitos Europos Sąjungos valstybės piliečiui, kuris savo valstybę gerai žino, išlieka piliečiu ten ir yra santykis su ja, Lietuvoje, galbūt net nemokant kalbos, nežinant mūsų Konstitucijos, tiesiog per partiją įgyti tą išimtinę piliečių privilegiją.

Aš manau, kad vis dėlto tai būtų skubotas sprendimas, tuo labiau kad ministras pats iš tribūnos sako, kad projektas parengtas dar iki jo. Suprask, jeigu jis būtų rengęs, tai būtų parengęs geresnį. Nesuprantu, kodėl mes turėtume pritarti tokiam netobuliam variantui.

PIRMININKAS. Visos nuomonės išsakytos, todėl kviečiu balsuoti.

Balsavo 88 Seimo nariai: už – 39, prieš – 6, susilaikė 43. Projektui nepritarta.

Tai gal galime bendru sutarimu iniciatoriams pasiūlyti tobulinti? Ačiū, pritarta.

16.34 val.

Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. kovo 15 d. nutarimo Nr. XIII-1031 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo IV (pavasario) sesijos darbų programos“ pakeitimo“ projektas Nr. XIII-2175 (pateikimas, svarstymas ir priėmimas)

Kitas klausimas – Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. kovo 15 d. nutarimo Nr. XIII-1031 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo IV (pavasario) sesijos darbų programos“ pakeitimo“ projektas Nr. XIII-2175. Pranešėjas – B. Matelis. Prašom.

B. MATELIS (MSNG). Laba diena, gerbiami kolegos. Prašau į šio pavasario sesiją įtraukti Politinių partijų įstatymo Nr. I-606 papildymo įstatymo projektą.

PIRMININKAS. Dėkojame. Niekas klausti neužsirašė. Galime pritarti bendru sutarimu po pateikimo? (*Balsai salėje*) Siūlo balsuoti. Gerai, balsuojame.

Balsavo 87 Seimo nariai: už – 48, prieš – 11, susilaikė 28. Pritarta po pateikimo.

Svarstymas. Niekas kalbėti neužsirašė, dėl motyvų taip pat. Ar užsirašė? Tuoj pažiūrėsime. Nėra, niekas neužsirašė. Tai galima bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

Priėmimas. Kviečiu balsuoti.

Balsavo 87 Seimo nariai: už – 41, prieš – 15, susilaikė 31. Deja, nepritarta. Nepriėmėme nutarimo.

Kitas klausimas – Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 kai kurių straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo trečiuoju¹ skirsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-4669VK. Pranešėjai... Supratau, kol kas pranešėjas vėluoja. Gal galime kitą klausimą iš eilės?

16.37 val.

Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 10 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1199(3) (pateikimas)

Tai L. Matkevičienės – Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 10 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1199(3). Pranešėja, kaip minėjau, L. Matkevičienė. Pateikimas. Prašom.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Mieli kolegos, leiskite pateikti įstatymo projektą, parengtą...

PIRMININKAS. Kartu ir lydimaį pristatote, taip? Kartu. Ačiū.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Taip. Atsižvelgę į Vyriausybės išvadą, kurią teikėme dėl Azartinių lošimų įstatymo 18, 10 ir 20 straipsnių pakeitimo bei dėl Lietuvos Respublikos pinigų plovimo, Teroristų finansavimo prevencijos įstatymų straipsnių pakeitimo ir kurią svarstėme komitetuose, atsižvelgėme į pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Atsižvelgdami į tai, kad žinome, kad azartinių lošimų reklama tampa vis patrauklesnė, susidedanti iš įvairios papildomos vaizdinės, garsinės informacijos, kuri skatina išbandyti lošimus, ir iškilo tas poreikis nustatyti griežtesnius reikalavimus lošimo reklamai.

Taigi šiuo įstatymu ir siūloma, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje draudžiama reklamuoti azartinius lošimus, išskyrus azartinių lošimų organizuojančių bendrovių pavadinimus, prekes ženklus ir organizuojamų lošimų rūšis. Jeigu nurodyta informacija skelbiama interneto svetainėse, ji privalo būti be nukreipimo į kitą interneto svetainę galimybės. Interneto svetainėse, kuriose skelbiama vaikams, paaugliams skirta informacija, yra draudžiama skelbti bet kokią su azartiniais lošimais susijusią informaciją.

Taip pat, kaip minėjau, šis įstatymo projektas yra parengtas atsižvelgiant į mūsų Vyriausybės programoje numatytą priemonę griežtinti labiausiai pažeidžiamų visuomenės grupių apsaugos nuo galimo neigiamo lošimų poveikio reikalavimus, įskaitant, kaip sakiau, minėtus reklamos reikalavimus ir ribojimus. Taip pat įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje, išskyrus bendrovių pavadinimus, azartinių lošimų kiekis maksimaliai ribojamas, kad tos informacijos nebūtų. Siekiant, kad ši reklama nebūtų patraukli, kaip sakiau, draudžiama nurodyti papildomą vaizdinę, garsinę... šiuo metu ypač, kaip jūs žinote, yra tos reklamos, kur aktoriai – *tuk tuk CityBet* ir t. t.

Taip pat šio įstatymo projektu siūloma nustatyti reikalavimą lošimų organizatoriui patikrinti klientų tapatybę bei draudimą į šias vietas įleisti jaunesnius kaip 18 metų asmenis. Tapatybės nustatymo reikalavimas yra būtinas tam, kad į lošimų vietas nepatektų tiek nepilnamečiai, tiek asmenys, pateikę prašymus neleisti lošti. Tai atitinka Azartinių lošimų įstatymo 10 straipsnio 21 dalį, kur nustatyta, kad asmenis, pateikusius prašymus neleisti jiems lošti ir dalyvauti nuotoliniuose lošimuose, draudžiama įleisti į lošimų organizavimo vietas ir leisti jiems dalyvauti nuotoliniuose lošimuose.

Taip pat draudžiama į lošimų organizavimo vietas įleisti asmenis, kurie teismo tvarka ir pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1 dalies skyriaus skirsnį pripažinti neveiksniais arba

ribotai veiksniais šioje srityje ir leisti tokiems asmenims dalyvauti nuotoliniuose lošimuose. Šių reikalavimų nevykdymą privalo užtikrinti lošimų organizatorius. Šiuo metu prašymus yra pateikę apie 4 tūkst. asmenų ir moksliniais tyrimais įrodyta, kad dėl vieno probleminio lošėjo kenčia mažiausiai 20–30 asmenų aplinkui. Taigi yra toks pavyzdys, kad šis skaičius sudaro beveik Panevėžio miesto gyventojų skaičių, yra apie 88 tūkst.

Taigi kviečiu šitam įstatymui pritarti.

PIRMININKAS. Dėkojame. Pirmasis klausia M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Ačiū, gerbiama kolege, už iš naujo pateiktą įstatymo projektą. Kaip matome, jis reikšmingai apgenėtas, palyginti su tuo, ką teikėte anksčiau. Tikėtina, kad kils mažiau problemų. Bet iš tiesų teisingas žingsnis kalbant apie lošimų priklausomybę ir visą prevencijos sistemą. Noriu informuoti, jog šiuo metu per mėnesį nenorinčių lošti užsiregistruoja, kiek anksčiau užsiregistruodavo per visus metus. Tie skaičiai dažnai netgi koreliuoja su tam tikrų lošimų organizatorių pelnais ir apyvartomis. Taigi matome tendenciją Lietuvoje, kad lošimų organizatoriai uždirba ne iš pramogos, o dažnai uždirba iš žmonių, sergančių priklausomybe.

Gerbiama pranešėja, mano klausimas jums. Kokias dar papildomas prevencines priemones planuojate ar galvojate, ar įsivaizduojate, kurias reikėtų įgyvendinti norint užtikrinti, kad mažiau žmonių taptų priklausomi nuo lošimų?

L. MATKEVIČIENĖ (*LVŽSF*). Šiaip tai iš tikrųjų mes dėjome dideles pastangas, kad mūsų būtų griežtesnis reikalavimas dėl azartinių lošimų ir reklamos ir t. t., bet mes tiesiog dabar atsižvelgėme į Vyriausybės išvadą ir tiesiog atitinkamai komitetuose buvo pasiūlyta. Manau, kad programą vykdysime ateityje dėl tų azartinių lošimų, o dabar šiandien, manau, būtų labai gražu, jeigu mes priimtume šitą įstatymą.

PIRMININKAS. Klausia J. Razma.

J. RAZMA (*TS-LKDF*). Gerbiama kolege, dėl reklamos toje dalyje tikrai aš iš esmės pritariu, neturiu klausimų, bet toje dalyje dėl kiekvieno, einančio į lažybų punktą, asmens dokumento tikrinimo. Jūs šitą reikalavimą įrašote tik tuo aspektu, kad būtų labai užtikrinta, jog nepaklius nepilnametis. Mes prisimename, kokią neigiamą reakciją sukėlė, kai prekybos tinklai buvo sumanę tokią piktybinę akciją iš senukų reikalauti paso tuo pretekstu, kad patikrintų, jog jis turi daugiau kaip 18 metų. Čia irgi nenumatoma kokia nors registracija, jog sakytu, kad reikia asmens dokumento, o tik tikrinama, ar žmogus turi 18 metų. Dabar iš garbaus amžiaus žmogaus, sakys, mes turime imti, Seimas taip priėmė. Ar tikrai čia to reikia? Ar neužteko tos nuostatos, kad kai kyla abejonių, jog žmogus, t. y. jaunuolis, neturi 18 metų, tada paprašoma dokumento?

L. MATKEVIČIENĖ (*LVŽSF*). Šiaip iš tikrųjų mes neprašome, kai matome amžių ir galime įvertinti, kad jis yra vyresnis negu 25 metų, mes matome, kad jis, sakykim, jau... Bet kada yra įtariamas, ar jis yra pilnametis, ar nepilnametis, aš manau, kad būtina netgi patikrinti tapatybę, nes mes norime apsaugoti tą labiausiai pažeidžiamą žmonių grupę, būtent nepilnamečius. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. Kitas klausia R. Martinėlis. Prašau.

R. MARTINĖLIS (*LVŽSF*). Ačiū, pirmininke. Aš norėčiau paklausti pranešėjos, kokio rezultato tikimasi sulaukti šitaip griežtinant sąlygas? Iš tikrųjų kokie būtų rezultatai?

L. MATKEVIČIENĖ (*LVŽSF*). Kaip aš minėjau, labiausiai mes tikimės, kad kai nebus tos tokios patrauklios vaizdinės, garsinės reklamos, kuri tikrai žaloja, ypač nepilnamečių, sakykim, psichiką, tai siekiama... Manau, kad ji bus mažiau patraukli ir mažiau rinksis tą priklausomybę, mažiau bus priklausomų žmonių, nes dabar tiesiog padiktuoja išbandyti tai, kas kartais yra taip romantizuojama.

PIRMININKAS. Klausia J. Baublys.

J. BAUBLYS (*LSF*). Ačiū, pirmininke. Gerbiamoji kolege, prašom pasakyti, o kaip bus baudžiami tie, kurie nesilaikys šio įstatymo nuostatų? Kokio dydžio baudos bus numatomos? Ačiū.

L. MATKEVIČIENĖ (*LVŽSF*). Šiaip, sakykim, dėl azartinių lošimų baudų aš negaliu pasakyti, gal daugiau Lošimų priežiūros tarnyba. Bet, kiek man yra žinoma, apie 1,5 tūkst. ir netgi iki 4 tūkst. tos baudos numatomos. Čia Lošimų priežiūros tarnyba daugiau galėtų pasakyti. Jinai vykdys.

PIRMININKAS. Klausia J. Varkalys.

J. VARKALYS (*LSF*). Dėkoju, gerbiamasis posėdžio pirmininke. Gerbiamoji pranešėja, norėjau paklausti tokio dalyko. Suprantu, kad dokumento reikalavimas iš asmenų iki 18 metų ar vyresnių

turbūt yra reikalingas dar ir tam, kad jeigu žmogus yra pateikęs prašymą apriboti jo įleidimą į lošimo namus, tam reikalingas dokumentas, nesvarbu, kokio amžiaus jisai būtų. Bet mano klausimas būtų kitas. Kaip būtų su loterijų žaidimais? Ar jų reklama bus taip pat reglamentuota?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Loterijų žaidimus reglamentuoja Loterijų įstatymas. Manau, kad jis turėtų atitikti Loterijų įstatymo nuostatas.

PIRMININKAS. Klausia A. Vinkus.

A. VINKUS (LSDDF). Gerbiamoji pranešėja, aš taip pat noriu padėkoti tamstai už patobulintą šį įstatymą. Matosi nemažai įdėtų jėgų ir pastangų tobulinant jį. Ir žinant, kada mes matėme pirmo susitikimo metu, kada organizavote susitikimą, buvo pakviesti visų organizacijų, lošimo organizacijų atstovai, galų gale ir šeimos nariai, kurių, sakykim, buvo ir žmona, ir kiti giminės, kurių vyras, vaikas, tapęs jau ligoniu, kada yra užstatomi... Pralošę stambiomis sumomis pasiskolina didžiules pinigų sumas, užstato mašiną, užstato butą, žmona nežino, kreipiasi antstoliai, matosi, koks svarbus ir reikalingas šis įstatymas ir tos reklamos reguliavimas. Tačiau aš vis dėlto drįsiu paklausti, kur tada lošimų organizatoriams bus galima reklamuoti savo paslaugas? Ar išvis bus galima?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Šiaip lošimų organizatoriams, kaip žinome, pati reklama nedraudžiama tais atvejais. Kaip žinome, bus pavadinimas, lošimo rūšys, ir šitas dalykas nedraudžiamas, bet yra draudžiama reklamuoti pačius azartinius lošimus, sakykim, kviesti ir panašiai. O ta reklama kaip ir bus visur leidžiama tiek, kiek galioja Lietuvos Respublikos teritorijoje šitas įstatymas. Pati reklama nebus draudžiama, bet jina bus negyva, nejudanti ir šiek tiek mažiau patrauklesnė. Manau, kad jina duos rezultatų, kai pradės veikti, kai įsigalios įstatymas.

PIRMININKAS. Klausia A. Gumuliauskas.

A. GUMULIAUSKAS (LVŽSF). Ačiū. Aš vėl norėčiau grįžti prie to įpareigojimo pateikti asmens tapatybės dokumentą. Norėčiau paklausti, koku tikslu griežtinama ši nuostata, nes ir dabar galioja draudimas lošti asmenims, kuriems nėra 18 metų.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Matote, yra pats tas tikslas viso šito, kad, kaip ir sakiau, būtų apsaugoti nepilnamečiai. Kad ir dabar, sakykime, jie turi teisę pateikti į tuos lošimo namus, o dabar, kai jie pateiks dokumentą, aš manau, kad į lošimo bendroves jiems nepavyks patekti. Kartais būna, kad tas nepilnametis kartais lošia per tarpininką. Jis gali lošti įėjęs. Dabar kaip tik, manau, tos griežtinimo priemonės apsaugos.

PIRMININKAS. Klausia J. Olekas.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamasis pirmininke. Gerbiama kolege, aš noriu pasiteirauti dėl skirtingų lošimo rūšių. Jūs sunkiai atsakėte į klausimą dėl loterijų, kolega uždavė klausimą, kad dažniausiai priklausomybės, susirgimai priklauso nuo pelno. Tai kaip skirtingi sektoriai: loterijos, kazino, A, B grupių automatai... Jūs galite pateikti duomenis, kurioje vietoje čia mes turime didžiausią problemą? Gerbiamasis kolega sakė: užstatomi automobiliai ir panašiai. Yra labai nedidelė sritis, jūs galite pasakyti atskirų rūšių pelną ir priklausomus, sergančius žmones, kad mes galėtume ne akiai priimti, bet priimti, žinodami konkrečią įvairių sričių faktologiją. Ačiū už atsakymą.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Mielas kolega, kaip jūs žinote, loterijas nustato arba loterijas kontroliuoja Loterijų įstatymas. Sutinkate su tuo, kad Loterijų įstatymas yra toks? Ir aš už jį, Loterijos... Ne to siekiu. Loterijų, taip, yra visokių: sportinių, momentinių loterijų, o mes kalbame apie azartinių lošimų priklausomybę. Priklausomybė, kaip žinote, yra liga. Ir vienam priklausomybe sergančiam žmogui išgydyti reikia vos ne 60 tūkst., kad jis visiškai... ir tai jis neišgys, įvertinant tai, kad nuo pradžios jo susirgimo, diagnozavimo, gydymo, reabilitacijos ir integracijos vienas žmogus šaliai kainuoja 60 tūkst. Aš manau, kad šitas kelias uždrausti būtų kaip ir prevencija. Draudimas tai yra prevencija. O skaičių aš negaliu dabar detalizuoti, aš tik žinau, kad tai yra blogybė. Priklausomybė tai yra blogybė ir jos reikia vengti. Mes tiesiog prevencinį darbą dirbame čia susirinkę.

PIRMININKAS. Dėkojame pranešėjai, jūs atsakėte į visus klausimus. Dabar motyvai. Motyvai dėl viso už – M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamasis pirmininke, aš noriu pasitikslinti: dėl 9b bus antras pristatymas, nes ten visiškai į kitą pusę projektas?

PIRMININKAS. Dėl abiejų.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, iš tikrųjų abu projektai yra labai skirtingi, nes vienas yra už prevenciją, o kitas yra (niekaip nesuprantu, kodėl suplaktas yra) prieš prevenciją. Tai yra trumpinamas laikotarpis, per kurį turi teisėsauga sureaguoti ar nacionalinio saugumo tarnybos sureaguoti dėl pažeidimų ir žmonių, kurie patenka į azartinių lošimų organizuojamas patalpas, ir trumpinamas laikotarpis, kiek laiko turi saugoti tą informaciją. Čia yra du labai labai skirtingi projektai, ir mūsų darbotvarkėje, kurią mes tvirtiname, buvo pristatyti kaip du atskirai pristatomi projektai.

Nesuprantu, kodėl dabar yra suplakta, prašom pasitikslinti, ar mes čia nedarome pažeidimo, nes pirmas projektas yra teisingas projektas, jis didina prevenciją, jis užtikrina pagalbą, jis riboja agresyvią reklamą ir jam reikia pritarti. Bet antrasis projektas yra visiškai kitoks, jis prieštarauja Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pozicijai, kuri sako, kad turi saugoti 180 dienų informaciją, ir mes visai neseniai tam pritarėme. Dabar gražinama atgal ir mažinama iki 45. Tai yra du skirtingi projektai, einantys į dvi skirtingas puses. Aš nežinau, kaip mes galime bendrai projektams pritarti?

PIRMININKAS. Supratau, kad jūs pasisakėte už. Aš tik reaguosiu dėl pastabos, nes darbotvarkėje taip yra nurodyta, kad tai yra lydimasis. Aš atsiklausiau Laimutės, ar ji pristato abu projektus. Tai ji paminėjo, kad abu. Tačiau matau, kad kyla klausimų, todėl aš siūlyčiau balsuoti skirtingai už abu variantus. Galima? Manau, rasime bendrą sutarimą.

Dar motyvai už. Ar norėtumėte dėl šio pirmojo pasisakyti? Mykolai, prašom. Tuoj įjungs. Prašom.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Kviečiu, kolegos, iš tikrųjų palaikyti. Trumpas pasisakymas. Projektas yra teisingos krypties, reikšmingai apgenėta tai, kas buvo anksčiau. Tai yra teisinga prevencijos sritis. Labai svarbu čia nesustoti ir kalbėti apie tolesnius dalykus, apie pagalbą žmonėms, nenorintiems lošti, kurių vis daugėja. Tai yra pagrindinė sritis, kuriai, man atrodo, mes turime skirti daugiau dėmesio, ne tik riboti galimybes, bet ir suteikti pagalbą, ir tai turi būti bendrame prevencijos pakete. Kviečiu palaikyti šį projektą.

PIRMININKAS. Motyvai prieš. Tuoj, minutėlę. Man atrodo, jeigu gerai pamenu, buvo J. Olekas. Taip. J. Olekas – motyvai prieš.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Nežinau, kaip jūs dabar mums leisite išsakyti nuomones, nes aš labai pritariu Mykolo išreikštai minčiai, kad neišgirdome iš kolegės jokių motyvų, kodėl reikia saugoti informaciją gerokai trumpiau, tai yra beveik keturis kartus trumpiau, negu buvo numatyta įstatymuose, kad įrašai apie lošimus turi būti saugomi 180 dienų, dabar paliekamos tik 45 dienos. Negirdėjau motyvų, todėl neturiu jokių argumentų paraginti jus tam pritarti. Aš kviesčiau tokiam saugojimo laiko trumpinimui tikrai nepritarti.

O dėl pirmojo klausimo. Dar kartą noriu išdėstyti tą poziciją, kad iš tikrųjų mes neturime informacijos apie labai skirtingas lošimų rūšis. Mes su kolege esame abu gydytojai. Viena informacija yra apie terapinius ligočius, kita – apie chirurginius. Negali visur su skalpeliu mosuoti, nes terapinių ligočių galima išgydyti ir tablete. Aš kviesčiau, kad... galbūt šiandien neturime tos informacijos, bet svarstymo metu labai aiškiai žinotume, apie kokias sritis, skaudančias, sergančias, sukeliančias turto iššvaistymą ir priklausomybę, kalbame, kad galėtume priimti tikslus, ribojančius sprendimus.

PIRMININKAS. Dėkojame. Motyvai išsakyti. Kviečiu balsuoti dėl pirmojo įstatymo projekto, t. y. dėl projekto Nr. XIIIIP-1199(3).

Balsavo 82 Seimo nariai: už – 73, prieš – 1, susilaikė 8. Po pateikimo pritarta. Pagrindinis komitetas – Biudžeto ir finansų komitetas. Papildomo niekas nesiūlo. Siūloma svarstyti Seimo rudens sesijoje. Bendru sutarimu? Ačiū, pritarta. Dar A. Kubilienė. Prašom.

A. KUBILIENĖ (*LVŽSF*). Kaip papildomas komitetas dar norėtų būti Sveikatos reikalų komitetas.

PIRMININKAS. Galime bendru sutarimu pritarti? Ačiū, pritarta.

Kadangi Laimutė pristatė ir antrąjį klausimą...

L. MATKEVIČIENĖ (*LVŽSF*). Aš norėčiau paprašyti, kad mes svarstytume dar šioje sesijoje – birželio 26 dieną.

PIRMININKAS. Dar replika po balsavimo. N. Puteikis.

N. PUTEIKIS (LVŽSF). Noriu pranešti, kad kol Seimas priima tokias geras pataisas ar bando jas priimti, Vilniaus miesto savivaldybėje esanti Liberalų sąjūdžio frakcija toliau sėkmingai atleidžia lažybų punktus nuo žemės mokesčio – mažina žemės mokestį. Finansų ministras mane girdi. Kai Vilnius paprašys iš Finansų ministerijos papildomų pinigų, aš prašau finansų ministro būtinai atkreipti dėmesį, nuo ko atleidžia, kokias įstaigas atleidžia nuo mokesčio savivaldybės taryboje vyraujanti Liberalų frakcija.

PIRMININKAS. A. Palionis. Prašom.

A. PALIONIS (LSDDF). Ačiū, posėdžio pirmininke. Aš tik noriu atkreipti dėmesį į Europos teisės departamento pastabą dėl notifikavimo, dėl 1 straipsnio pakeitimo. Ar čia procedūriškai mes turime kažką padaryti, ar nieko? Nieko?

PIRMININKAS. Kadangi antrąjį klausimą jau pristatė, tai kviečiu dėl motyvų. J. Jarutis – už. Gal norėtumėte jūs pristatyti, nes jūs turbūt geriau žinote? Prašau. A. Palionis. Prašau dar kartelį pristatyti. (*Balsai salėje*)

16.58 val.

Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 2, 10, 15, 16, 29 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 151, 161 straipsniais įstatymo Nr. XIII-771 3 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-1969 (*pateikimas*)

A. PALIONIS (LSDDF). Ačiū, posėdžio pirmininke. Noriu pristatyti projektą ir kodėl tokia idėja kilo. Jeigu prisimintume, praeitą rudens sesiją Vyriausybė atnešė projektą, kur ir buvo numatyti saugojimo laiką – 45 dienas. Pats buvau iniciatorius ir Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas kaip papildomas svarstė ir siūlė 180 dienų. Bet, svarstant šią pavasario sesiją azartinių lošimų projektą (mes Seime nepritarėme ir siuntėme autorius tobulinti), diskutuojant su Lošimų priežiūros tarnyba, ji pasakė savo poziciją, kad jiems yra svarbiau ne saugojimo dienų skaičius, o įrašo kokybė, nes tos saugojimo dienos 180 dienų šiandien dar negalioja. Jos įsigalios tik 2019 m. sausio 1 d.

Pagal tą projektą, kurį mes priėmėme, Lošimų priežiūros tarnyba turėjo nustatyti lošimų organizatoriams vaizdo kokybę ir jie nustatė žymiai didesnę kokybę, kad galėtų identifikuoti asmenis, ir dėl to siūlo kaip kompromisą, nes tai yra didelės išlaidos – į saugojimą reikia investuoti pinigus, siūlo kompromisą – sutrumpinti tą saugojimo laiką. O jeigu žiūrėtume pagal skundus, ar užtenka to laiko, tai, kaip Lošimų priežiūros komisija pasakė, jiems užtenka 30 dienų. Jeigu yra gaunamas skundas, jis yra gaunamas antrą, trečią dieną po įvykio ir tada jau įrašas saugojamas, kol skundas yra išsprendžiamas. Tiek trumpai.

PIRMININKAS. Dėkoju už pristatymą. Pirmininkas klausia M. Majauskas. Nėra. M. Majauskas. Prašau.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamas kolega Andriau, aš puikiai pamenu, kai mes svarstėme šį projektą ir mes visai neseniai patys priėmėme sprendimą ir jį patvirtinome čia nustatydami 180 valandų. Argumentas buvo toks... Dienų. Buvo toks, kad Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas atkreipė dėmesį į poreikį turėti ilgesnį, ir vienas iš argumentų tai, jog tose įstaigose, toje terpėje dažnai lankosi žmonės, kurie ne tik lošimų priežiūrai galėtų būti įdomūs, bet ir nacionalinio saugumo tarnyboms, kurios rūpinasi nacionaliniu saugumu. Matyt, jiems norėtusi turėti ilgesnį laikotarpį įrašui ir galimybę stebėti, ir turėti tą informaciją. Kodėl gi šitoje situacijoje jūs manote, jog verslas yra nepajėgus saugoti tos informacijos 180 dienų, ką mes jau ką tik esame priėmę? Kodėl tai, jūsų manymu, reikšmingai apsunkintų jų situaciją? Tam mums net reikėtų keisti įstatymo projektą.

A. PALIONIS (LSDDF). Mykolai, aš tikrai noriu atkreipti dėmesį, kad su 180 dienų projektas, kurį mes esame priėmę, įsigalioja 2019 m. lapkričio 1 d. Nauji įrašai atsirastų tik 2019 m. lapkričio 1 d. Šituo projektu siūlome trumpinti laiką, pagal Lošimų priežiūros tarnybos reikalavimus gerinti įrašo kokybę, nes ir nacionaliniu saugumu besirūpinančioms institucijoms, kokia prasmė iš įrašo, iš kurio tu negali identifikuoti asmens? Ir artiname įsigaliojimo datą – tai yra 2019 m. sausio 1 d. Visais 11 mėnesių įsigaliojimas yra ankstesnis.

PIRMININKAS. Klausia J. Olekas.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Labai ačiū už pateikimą. Mano klausimas būtų panašus. Tada kieno prašymu, ar tik vien Lošimų priežiūros tarnybos, nes kada mes diskutavome dėl saugojimo termino ir kokybės, tai kaip tik reikalavome geros kokybės ir 180 dienų. Dabar ar tada kompanijos, kurios kompanijos tada, kada jos negali saugoti... Iš kur čia atsiranda tas dalykas, kad kokybė gera, bet tada reikia būtinai trumpai saugoti?

A. PALIONIS (*LSDDF*). Ne, iš esmės yra taip, kad filmuoja, plus dar reikėtų papildyti, kad filmuoja ne tik lošimo aparatus, o filmuoja ir įėjimą, kur yra registracija ir žmogaus patikrinimas, ar jis atitinka amžių, ar nėra parašęs prašymo, kad nenori lošti. Kaip minėjau, pirminis variantas Vyriausybės ir buvo 45 dienos. Lošimų priežiūros tarnyba, svarstant komitete ir darbo grupėje, ir tas pats M. Majauskas... Lošimų priežiūros tarnybos prašymu tai buvo.

PIRMININKAS. Klausia A. Šimas.

A. ŠIMAS (*LVŽSF*). Ačiū. Man vis tiek truputį neaišku. Prieš tai atsakėte į klausimą. Jūs sakote, kad reikia gerinti kokybę, sutrumpinti laiką. Kaip supratau, prašymas verslo grupių, nes laikymas 180 dienų jiems kainuoja brangiau, nes kokybė bus geresnė. Tos laikymo vietos, už (...) filmavimą užims didesnes vietas, ten reikės serverių ir panašiai. Tai jūs darote kaip ir nuolaidą lošimo įmonėms? Čia išeina toks kaip ir susitarimas, mes jums sutrumpiname, jūs padarote gerą kokybę, bet sutrumpiname, mažesnius. Ar čia nėra net tokio verslo protegavimo, aš sakyčiau?

A. PALIONIS (*LSDDF*). Galėčiau atsakyti jums irgi. Gerinti kokybę galima irgi keliais etapais. Kokia kokybė gera, nėra vieno standarto. Yra keli standartai. Kaip Lošimų priežiūros tarnyba pasakė, yra paimtas tas standartas, pagal kurį bus matyti veidai, negu kad jie sumažins standartą. Tai ne Seimas sprendžia, kokybės reikalavimus nustato, ką priėmėme įstatymo projektu prieš tai, Lošimų priežiūros tarnyba.

PIRMININKAS. Klausia S. Jovaiša.

S. JOVAIŠA (*TS-LKDF*). Ačiū, gerbiamasis posėdžio pirmininke. Mes kalbame apie tą patį, bet vis tiek neaišku. Jeigu mums svarbiausias akcentas yra gera kokybė, tai kaip jinai susijusi su laiku? Mes dabar, esant šiuolaikinėms technologijoms, galime laikyti ir 10–20 metų, ta kokybė vis tiek išliks. Jeigu kam nors patogiau savo tyrimams, darbui turėti ilgesnį laikymo laiką, dėl to tikrai niekas, jokia įmonė, bendrovė nenukentės. Čia juk ne akmenis kišenėje nešioti. Čia yra laikmenos, kurias padėjai ir gali pamiršti. Prireikė – pagal kartoteką išsitraukei ir peržiūrėjai. Manau, kad čia mes ginčijamės visai tuščioje vietoje. Kaip jūs manote?

A. PALIONIS (*LSDDF*). Gal ne visai taip. Paimkime telefoną, kur yra dviejų megapikselių kamera ir dešimties megapikselių kamera. Su dviejų megapikselių kamera padaryta nuotrauka užims septynis aštuonis kartus mažiau vietos nei su dešimties. Lygiai tas pats ir dėl vaizdo kokybės. Tai ir yra pagrindinė mintis, kad bus reikalaujama didelių talpyklų, kur saugoti tą vaizdo įrašą.

PIRMININKAS. Dėkoju. Jūs atsakėte į visus klausimus. Motyvai dėl viso. Nuomonė už – J. Jarutis. Atsisako. M. Puidokas. Irgi nėra. Nuomonė prieš – M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Gerbiamieji kolegos, kaip ir minėjau, čia du labai skirtingi projektai. Pirmas apie prevenciją, reikalingas čia. Antras yra toks, kuris iš tikrųjų šiek tiek kvepia interesų atstovavimu. Aš tikrai nuoširdžiai tikiu, kad A. Palionis neatstovauja verslo interesams čia, Seime. Bet pats siūlymas tikrai toks, kad nederu su ta nuotaika ir ta idėja, koks buvo pirmas – apie azartinių lošimų prevenciją.

Galbūt reikėtų kalbėti apie įsigaliojimo greitinimą, apie kokybės gerinimą, bet apie laikotarpį, kurį turi būti saugoma ta informacija, tikrai nereikėtų net galvoti. Gal net reikėtų galvoti apie ilginimą, nes, kaip ir minėjau, iš tikrųjų, remiantis nacionalinio saugumo informacija, žmonės, kurie lankosi, yra jiems tenai įdomūs, ir dažniausiai tie pažeidimai ar kas nors atsitinka ne vieną dieną ar dvi dienas po, bet praėjus tam tikram laikotarpiui. Tai iš tikrųjų kviečiu labai atsargiai galvoti apie pritarimą tam, kas gali šiandien atrodyti kaip verslo interesų tenkinimas.

PIRMININKAS. Dėkoju. Visi motyvai išsakyti, kviečiu balsuoti.

Balsavo 79 Seimo nariai: už – 51, prieš – 6, susilaikė 22. Pritarta po pateikimo. Siūlomi komitetai: kaip pagrindinis – Biudžeto ir finansų komitetas, papildomo niekas nesiūlo. Siūloma svarstyti rudens sesijoje. Galime bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

17.11 val.

Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 1, 2, 10, 26, 28, 29 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo trečiuoju¹ skirsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-4669VK, Administracinių nusižengimų kodekso 134 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4670VK (*pateikimas*)

Kitas klausimas – Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 1, 2, 10, 26, 28, 29 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo trečiuoju¹ skirsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-4669VK. Pranešėjas ministras V. Šapoka kartu pristato ir lydimaį.

V. ŠAPOKA. Laba diena, gerbiami kolegos. Teikiu Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo kai kurių straipsnių pakeitimo įstatymo projektą. Pats projektas parengtas įgyvendinant Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitos rekomendacijas aiškiau reglamentuoti žaidimų automatais reglamentavimo veiklą. Pagrindinis tikslas: papildyti Azartinių lošimų įstatymą nuostatomis, įtvirtinančiomis žaidimų automatais organizavimo tvarkos teisinę pagrindą; nustatyti reikalavimus Lietuvos Respublikoje žaidimų automatus eksploatuojantiems subjektams; nustatyti instituciją, atsakingą už žaidimų automatų atitikties Azartinių lošimų įstatyme nustatytiems reikalavimams tikrinimą, žaidimų automatų pasų ir specialiųjų žaidimų automatų ženklų išdavimą.

Iš esmės daugelis įstatymo projektu siūlomų nuostatų perkeliama iš šiuo metu galiojančios žaidimų automatais organizavimo tvarkos, kuri patvirtinta Vyriausybės nutarimu. Ten nustatyta, kad žaidimų automato atitiktį nustatytiems specialiesiems techniniams reikalavimams tikrina ir žaidimų automatų pasus ir specialiuosius ženklus išduoda Valstybinė metrologijos tarnyba. Reiktų atkreipti dėmesį, kad 2014 metais, reorganizavus minėtą tarnybą išdalijimo būdu, žaidimų automatais organizavimo tvarka liko galioti, tačiau neliko institucijos, kuri būtų atsakinga už žaidimų automatų atitikties nustatytiems reikalavimams tikrinimą, žaidimų automatų pasų ir specialiųjų ženklų išdavimą. Šią teisinę spragą, mūsų įsitikinimu, būtina panaikinti, nes kyla rizika, kad gali būti eksploatuojami nepatikrinti, neturintys pasų ir specialiųjų ženklų žaidimų automatai, taip pat gali būti eksploatuojami žaidimų automatai, kurie išore arba savo funkcijomis imituoja lošimų įrenginius, o instaliuotomis programomis arba žaidimais azartinius lošimus gali žaisti nepilnamečiai.

Kartu kaip lydimaį projektas yra teikiamas Administracinių nusižengimų kodekso 134 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas. Jo pagrindinis tikslas – numatyti administracinę atsakomybę už žaidimų automatais organizavimo tvarkos pažeidimus. Kviečiu pritarti.

PIRMININKAS. Dėkojame. Pirmasis klausia J. Olekas.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Gerbiamas ministre, aš noriu paklausti. Kas jums trukdė ar kas jūsų tarnyboms trukdė ir kas buvo toks apsileidęs, kad pateiktame įstatymo projekte įstatymas įsigalioja nuo 2017 m. sausio 1 d.? Dabar yra 2018 m. gegužės 22 d., tai kodėl tiek ilgai pragulėjo jūsų stalčiuje ir kodėl tik tokia kvalifikacija jūsų kolegų, darbuotojų, kad jie, daug taisydami, nesugebėjo net datų pataisyti?

V. ŠAPOKA. Kadangi šie terminai yra išlikę nuo pradinio varianto ir Seimui buvo pateiktas 2016 metų rudenį pradinis variantas, tai, žinoma, tikslinga šituos terminus pakoreguoti, ir manau, kad tam bus puiki proga.

PIRMININKAS. Klausia E. Pupinis.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Gerbiamas ministre, dažnai nuo visokių tokių blogų veiksmų yra saugomos mokyklos ir nustatomi tam tikri atstumai. Ar nemanote, kad ir čia reiktų, arba aš nepastebėjau, kad žaidimų automatai būtų įrengiami tam tikru atstumu nuo mokyklų? Ačiū.

V. ŠAPOKA. Su tuo susijusios nuostatos yra įstatymo projekte, bet, manau, komitete bus galima išplėsti tą diskusiją. Yra pakankami tie apribojimai.

PIRMININKAS. Klausia M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamas ministre, jūsų pavaldumui priklauso Lošimų priežiūros tarnyba, kuri turi ne tik prižiūrėti, bet ir rūpintis lošimų priežiūros prevencija. Šiandien, mano žiniomis, nėra patvirtintos lošimų priežiūros prevencijos strategijos, kažkoks preliminarus dokumentas yra pateiktas Vyriausybei. Gal jūs galite patikslinti? Bet be galo svarbu yra kalbėti, jeigu kalbame apie veiksmingą lošimų priežiūrą, kalbėti ir apie prevencijos strategiją. Ar galėtumėte

įsipareigoti per konkrečius terminus, kada mes matysime tą strategiją, kad galėtume ar papildyti, ar numatyti kokį nors finansavimą, ar kalbėti apie dar kokius nors dalykus? Nes šiandien kalbėti apie priežiūrą be prevencijos tikrai būtų klaidinga.

V. ŠAPOKA. Ačiū už dėmesio atkreipimą. Tikrai prevencija... ypač tuomet, kai tai yra susiję su sritimis, kur galimos priklausomybės. Tai, žinoma, labai svarbu, bet ar yra poreikis ir būtinybė rengti kaip atskirą dokumentą, kaip valstybinę strategiją, nes puikiai žinote, mes tų strategijų turime šimtus. Ar čia galbūt labiau reikalingas veiksmų planas jau konkrečioms žingsniams atlikti? Manau, kad pasikonsultavę kartu su Lošimų priežiūros tarnyba apsispręsimė ir tada tikrai informuosime.

PIRMININKAS. Klausia K. Masiulis.

K. MASIULIS (TS-LKDF). Aš norėčiau jūsų pasiteirauti, nes čia plačiau klausinėjame apie lošimus. Kai mes įvedėme, atvėrėme galimybę lošti, aš buvau prieš ir tebesu prieš prieš net kokius lošimus, tačiau per Lietuvos televiziją mes matome kiekvieną vakarą ten ridenant visokius rutulius. Lietuvos televizija negali nieko reklamuoti. Ar čia nėra užslėpta reklama, kaip „Naisių vasara“ užslėpta reklama vienos partijos? Čia lošimai nereklamuojami? Kiekvieną dieną vis paskatinant, pasveikinant, kas išlošė, ir panašiai. Ir dar per Lietuvos televiziją, kuri negali nieko reklamuoti.

V. ŠAPOKA. Ačiū, kad atkreipėte dėmesį. Aš tikrai nesu turbūt tos kompetentingos institucijos atstovas, kuri galėtų įvertinti, ar tai yra paslėpta reklama. Bet perduosime šitą dėmesio atkreipimą toms tarnyboms, kurios tuo užsiima.

PIRMININKAS. Klausia S. Jovaiša.

S. JOVAIŠA (TS-LKDF). Ačiū. Gerbiamas ministre, šiandien labai patogi proga užduoti lygiagrečių klausimą apie tuos lošimus, nes eina tarsi paketas. Jūs ką tik paminėjote, kad 2016 metais šio projekto rengimas jau buvo baigtas. Aš noriu priminti, kad dar vienas įstatymo projektas, kurį parengė L. Matkevičienė, buvo pateiktas Seime ir svarstymas buvo paskirtas net praėjusių metų pabaigoje. Jau praėjo 5, beveik 6 mėnesiai, iš Vyriausybės nėra jokio atsakymo. O mums, Seimui, tai labai trukdo, nes dabar rengiamos Sporto įstatymo išvados ir būtent buvo projektuojama ir į to projekto priėmimo galimybę. Ką jūs atsakytumėte, kuriam stalčiuje jis dabar guli? Jei negalite protingai, gudriai, aš gal suprasiu, kodėl būtent mes jo nematome jau beveik pusę metų?

V. ŠAPOKA. Tikrai pasidomėsiu, kur jis yra įstrigęs.

S. JOVAIŠA (TS-LKDF). Čia apie mokesčių padidinimą ir skyrimą sportui, sveikatai ir panašiai.

PIRMININKAS. Dėkoju. Klausiančių daugiau nėra. Motyvai dėl viso.

Nuomonė už – J. Olekas.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Aš kviesčiau pritarti pateiktam įstatymo projektui. Priminsiu, kad šitas įstatymo projektas pateiktas dar praeitos Vyriausybės 2016 m. rugšėjo 5 d. Prireikė daugiau kaip pusantrų metų kritikos arba neveikimo, kad pagaliau jis išvystų dienos šviesą ir šitime Seime.

Iš tikrųjų žaidimų nepriežiūra, kaip ministras kalbėjo, pasikeitus įstatyminei bazei, atsirado, ir nemaža dalis žaidimų aparatų bandė užimti lošimų aparatų vietą arba labai stiprų poveikį darė jaunajai kartai. Todėl aš manau, kad šitos pataisos yra teisingos ir kviečiu joms pritarti.

PIRMININKAS. Nuomonė prieš – M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Patį įstatymo projektą tikrai palaikysiu, bet noriu išsakyti kelis nerimo dalykus ir tai, ką minėjau ministrui. Apgailėstauju, kad kažkaip lyg ir abejingai ministras reagavo.

Šiuo metu kiekvieną mėnesį užsiregistruoja nenorinčių lošti tiek, kiek anksčiau užsiregistruodavo per visus metus. Maždaug apie 500 žmonių nenori lošti kiekvieną mėnesį. Tie augimo skaičiai tiesiogiai koreliuoja su tam tikrų lošimų bendrovių pajamomis ir pelnu. Tai rodo, kad lošimas... Atsiprašau kolegės. Kompanijos, kurios organizuoja lošimus, uždirba ne iš pramogos, kaip kad dažnai skelbia, ar sporto, bet iš žmonių, kurie serga. Veiksminga lošimų priežiūra gali veikti tikrai su labai veiksminga lošimų prevencija. Jeigu aš kalbu strategija – tai ne kažkoks *grand* dokumentas, bet labai aiškus veiksmų planas, ką daryti, kad būtų užtikrinta pagalba tiems, kurie iš tikrųjų nenori lošti. Aš labai kviečiu ministrą tikrai pasidomėti ir pasižiūrėti, kokį galima veiksmų planą patvirtinti tam, kad būtų veiksminga ta lošimų priežiūra užtikrinta. Ačiū.

PIRMININKAS. Motyvai visi išsakyti. Todėl kviečiu balsuoti dėl šių įstatymų projektų.

Balsavo 80 Seimo narių: 63 – už, prieš nėra, susilaikė 17. Po pateikimo pritarta.

Siūlomi komitetai: kaip pagrindinis dėl projekto Nr. XIIIIP-4669 – Biudžeto ir finansų komitetas, papildomas – Ekonomikos komitetas, o dėl lydimojo pagrindinis – Teisės ir teisėtvarkos komitetas, papildomų niekas nesūlo. Siūloma svarstyti birželio 26 dieną. Galime bendru sutarimu pritarti? Ačiū, pritarta.

17.23 val.

Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 14, 17 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1205 (pateikimas)

Kitas klausimas – Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 įvairių straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1205. Pranešėjas – K. Mažeika.

K. MAŽEIKA (LVŽSF). Ačiū, pirmininke. Kolegos, noriu pristatyti Žuvininkystės įstatymo kai kurių straipsnių pakeitimo projektą. Pradžioje buvo mūsų kartu su kolegos Petro įstatymai vienas šalia kito. Yra tik tai vienas skirtumas – kolega Petras sako, nei žvejoja, nei verslininkas. Tai šiuo atveju ši įstatymą visi pasirašiusieji yra suprantantys apie žvejybą ir tikrai turintys glaudų ryšį. Be to, remiasi 24 studijomis, straipsniais ir mokslininkų įžvalgomis bei ministerijos atliktais tyrimais.

Projektu siekiama ne supriešinti žvejus mėgėjus ir žvejus verslininkus, kas iki šiol buvo daroma, bet teisinėmis priemonėmis suderinti verslinę ir mėgėjų žvejybą vidaus vandenyse bei priekrantėje, taip pat pagerinti žuvų išteklių apsaugą ir atkūrimą, ir, be abejo, gausą. Įstatymo projekte, iš principo remiantis mokslininkų bei Aplinkos ministerijos atliktų tyrimų išvadomis ir įžvalgomis, galima pastebėti, kad šiandien įmonėms, kurios užsiima versline žvejyba, jų yra apie 80, ministro įsakymu iki šiol yra nustatyta, kad vidaus vandenyse, t. y. ežeruose, yra ribojama būtent verslinė žvejyba, yra tik specializuota žvejyba, žūklė, o priekrantėje neribojama, ir kyla problemų, ypač dėl migruojančių žuvų, nes jos negali įplaukti per ištiestus mėgėjų žvejų tinklus, be apribojimų negali įplaukti neršti. Per tiek metų, kai buvo atkurti lašišinių žuvų išteklių, jau pastebėta, kad tos lašišos parplaukdavo, didžiosios lašišos, po 12–15 kilogramų. Pastaraisiais metais atplaukia tik 7–8 kilogramų. Vadinas, tikrai nemaža dalis jų yra pagaunama. Ir pagaunama būtent priekrantėje bei akvatorijoje, būtent statant tinklus ant migracijos kelių. Ir šiomis priemonėmis... Galbūt atsakysiu į kitus klausimus, bet akcentuosiu jūros priekrantės žūklę, dėl kurios turbūt daugiausia klausimų kyla.

Iš principo tie 300 metrų yra ir dėl paukščių – šiandien kartu su Lietuvos ornitologų draugija skaičiuojama šimtai ir tūkstančiai žvejų tinkluose žūstančių paukščių, kurie maitinasi, migruoja, priekrantėje apsistoja, o toje srityje pagaunama daugiausia žuvų, menkaverčių žuvų, kurių kiekis tikrai nėra didelis, o visi pagrindiniai menkių ir plekšnių išteklių gaudomi už tos ribos, t. y. daugiau nei 300 ir dar daugiau metrų. Taigi pasitarę su mokslininkais ir pateikėme šį įstatymo projektą, kviečiame palaikyti. O prieš tai atsakysiu į klausimus.

PIRMININKAS. Pirmasis klausia M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Ačiū, gerbiamasis kolega, už pristatytą projektą. Iš tikrųjų labai svarbus projektas, jis skatina mėgėjišką žvejybą. Kodėl jinai yra svarbi? Nes jinai kuria reikšmingai daugiau pridėtinės vertės (netgi 25 kartus daugiau nei verslinė žūklė) ir sumoka reikšmingai daugiau mokesčių, nes skatina užsienio turizmą, ekologinį turizmą, įtraukia vietas bendruomenės, atgaivina kultūros tradicijas, plėtoja nakvynės, apgyvendinimo paslaugas, kuria papildomas darbo vietas, įtraukia jaunimą ir moteris, plėtoja žūklės reikmenų prekybą, masalo gamybą, valčių nuomą, variklių remontą, skatina investicijas ir begalę kitų dalykų, taip pat sunku ginčytis, jog laikas gamtoje stiprina emocinę ir fizinę savijautą. Mano klausimas, truputį žiūrint į priekį, kokios dar iniciatyvos, kokie dar sprendimai galėtų paskatinti mėgėjišką žvejybą (žūklę) Lietuvoje?

K. MAŽEIKA (LVŽSF). Ačiū, kolega, už klausimą. Tikrai turime šiuo atveju kur tobulėti. Galima išvelgti tą problemą, kurią mes turime, tai vandens telkinių nuoma, kur vėlgi yra sunku kontroliuoti įžuvinimą, o tai turbūt yra prioritetas. Taip pat problema tiems žvejams mėgėjams, atvy-

kusiems prie telkinio nusipirkti bilietą, nes surasti šeimnininką, nuomotoją... vėlgi daug problemų, kurių sąrašą tikrai turime, ir tai yra kiti žingsniai. Kartu vėlgi su tais pačiais mokslininkais, su ministerija jau dėliojame, kaip sukurti būtent vieno bilieta sistema, kad tas nuomotojas, savininkas turėtų rūpintis, kaip susirasti tą žveją, o žvejui būtų sudarytos visos sąlygos: jis atvažiuo ir naudojasi paslauga, o servisu pasirūpina tas žmogus, kuris nori ir ateina iš jo pasiimti tuos pinigus, arba sukuria tokią patrauklią aplikaciją ar kokį nors kitą būdą, kuriuo būtų galima atsišaukti ir taip prisitraukti tuos mėgėjus. Taip dar labiau suaktyvinti šį užsiėmimą.

PIRMININKAS. Klausia A. Dumbrava.

A. DUMBRAVA (TTF). Labai ačiū. Gerbiamasis pranešėjau, prašau patvirtinti, kad šiuo įstatymo projektu vis dėlto neatnaujiname verslinės žvejybos šalies ežeruose, taip?

K. MAŽEIKAI (LVŽSF). Taip, kolega, iš tiesų mes jau turbūt... Kai prasidėjo kadencija ir kaip dažnai kiekvienos kadencijos pradžioje būna įvairių bandymų paveikti ministrą šiuo atveju, nes ministro įsakymu iki šiol verslinė žvejyba buvo ribojama, o mes norime perkelti šią nuostatą iš ministrų įsakymų į įstatymą, kad Seimo nariai, atstovaudami visuomenės interesams, šiuo atveju visų žvejojantių ir besilankančių prie ežerų, nes tai susiję... beveik pusė milijono žmonių rečiau arba dažniau paima meškerę į rankas. Iš tiesų mes turime apsispręsti, kuriuo keliu einame. Yra toks pasiūlymas, siūlome, kad... Visi rodikliai, visi tyrimai rodo, kad ta rekreacinė, būtent mėgėjiška žūklė tikrai duoda daug didesnę pridėtinę vertę, ką prieš tai minėjo ir kolega.

PIRMININKAS. Klausia A. Strelčiūnas.

A. STRELČIŪNAS (TS-LKDF). Aš pritariu šiam įstatymo projektui. Bet ar nereikėtų... Gerbiamas Pupini, gal patylėkite. Aš norėčiau paklausti dėl vandens telkinių, kurių dydis yra 200 hektarų. Ar nereikėtų jo sumažinti ir suteikti daugiau sąlygų žvejams mėgėjams?

K. MAŽEIKAI (LVŽSF). Ačiū už klausimą. Mes tikrai šiuo atveju... Jeigu pritarisime šiam projektui, tai tik žvejai mėgėjai galės žvejoti visuose vandens telkiniuose. Bet mes paliekame specializuotą žūklę, kai žvejai mėgėjai su meškere negali sugauti seliavų ar stintelių ežeruose. Tai yra specializuota žūklė, kuri žvejams mėgėjams neturi poveikio.

PIRMININKAS. Klausia E. Pupinis.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Juokaudamas norėčiau pasakyti, kad turintys ryšių su mėgėjiška žvejyba taip pat neturėtų balsuoti, nes bus pažeisti viešieji ir privatūs interesai. O jeigu rimtai, tai vis dėlto jūs turbūt turite skaičius, kiek žuvų sužvejoja mėgėjai, ir kiek tie, kurie užsiima versline žuvininkyste. Anksčiau būdavo skaičiai, tai skirdavosi verslinės žvejybos nauda net dešimt kartų, dabar nežinau, kaip pasikeitė. Dabar jūs sakote, kad čia verslinės žvejybos ir mėgėjiškos žvejybos sugyvenimo įstatymas. Tai kad nesimato – išbraukiate net didžiuosius ežerus. Bet pasisakėte, kad galbūt reikėtų eiti prie sistemos, jog verslinė žvejyba gyvuotų, būtų kontroliuojamas žuvų įveisimas ir veiktų sistema, kai, kaip ir normaliuose pasaulio kraštuose, būtų leidžiami prie ežerų ir mėgėjai. Galbūt jūs paruoškite įstatymą iki galo ir tada mes priimsime. Manau, jūs dabar išbrauksite šią verslinę žvejybą, o po to pamiršite pateikti įstatymą, kur bus sugyvenimas. Iš tikrųjų čia keli klausimai.

K. MAŽEIKAI (LVŽSF). Ačiū, kolega. Jūsų juokai iš tiesų galbūt ir pagrįsti, kaip jūs sakote, bet mes tų pareigų esame atsikę. Taip, aš prieš tai buvau Kauno žvejų draugijos valdybos narys, bet dabar nesu. Noriu pasakyti jums, atsakyti į kitus klausimus. Jūs sakote, reikia paruošti įstatymą. Tai reglamentuojama ministro įsakymu ir poįstatyminiais teisės aktais, tai nėra reglamentuojama įstatyme. Tvarka, kaip reikės nusipirkti bilietą, kaip žvejoti, ir žuvų dydžiai įstatymuose neįrašomi – tai gali kisti ir priklauso nuo žuvų gausos, populiacijos ir visų kitų kriterijų, aptariamų patariamąjoje Žūklės taryboje prie aplinkos ministro. Bet aš noriu pasakyti skaičius, kurių jūs prašėte. Iš tiesų už mėgėjų žūklės leidimus nuo 2015 metų žvejai mėgėjai sumokėjo vieną kablelis septynis su puse milijono eurų, o už žvejybos kvotas žvejai verslininkai tais pačiais metais sumokėjo 74 tūkst. eurų. Tuo tarpu žvejai mėgėjai pagavo virš 2 tūkst. tonų žuvų, o žvejai verslininkai – irgi labai panašų kiekį. Mes galime įvertinti, kiek tai kainuoja ir kaip tie išteklių pasiskirsto. Turbūt atsakiau. Galiu dar paminėti, labai dažnai mes remiamės Lenkijos pavyzdžiu, Lenkijoje lyg ir daugiau leidžiama, kaip čia buvo paminėta, verslininkams – atvirai, kiek nori, tiek žvejok, bet iš tiesų taip nėra, nes Lenkijoje būtent penkis... Mes pagal gyventojų skaičių ir kiek tenka vienam

gyventojui vandens telkinių, kiek žvejų yra milijonui gyventojų, tai mes lenkiame Lenkiją penkis kartus, kiek sugauname žuvies. O pagal pinigus, kiek uždirbama tai, įsivaizduokite, plakiai arba karšiai pagal skaičius rodo, kad uždirbama tik nuo 10 iki 30 centų už kilogramą, verslininkai paroduoda. Tikrai tai yra ne tie pinigai, o tie išteklių tikrai yra eikvojami.

PIRMININKAS. Klausia J. Jarutis.

J. JARUTIS (LVŽSF). Ačiū, posėdžio pirmininke. Gerbiami kolegos, pastaruoju metu keletą metų apribojus verslinę žvejybą vidaus vandenyse mokslininkai nustatė, kad žuvų išteklių padidėjo maždaug pusantro karto, o ta biomasė – beveik tiek pat, maždaug 1,45. Kaip jūs galvojate, ar, visiškai uždraudus verslinę žvejybą vidaus vandens telkiniuose, nepradės dominuoti labai smulkios žuvys? Kaip ten bus?..

K. MAŽEIKI (LVŽSF). Ačiū už klausimą. Noriu atsakyti, kad ištis dabartinė būklė ir ypač tų telkinių, kuriuose buvo leidžiama žvejoti, ir tokio telkinio kaip Kauno marios pavyzdys turbūt ir rodo, kad žuvų išteklių atsikuria visada iš tų pačių žuvų, kurių yra daugiausia. Daugiausia yra menkaverčių žuvų, bet lygiagrečiai turime labai didelį dėmesį skirti įžuvinimui ir plėšriųjų žuvų ištekliams atkurti, kas šiuo metu labai stipriai aktyvinama ir planuojama įžuvinti, ypač plėšriosiomis žuvimis, o tai yra masė. Ta biomasė, kuri dabar susikūrusi, tai yra maistas toms plėšriosioms žuvims. Tai vėlgi išteklių turėtų atsikurti pakankamai greitai ir sureguliuoti tą populiaciją.

PIRMININKAS. Paskutinis klausia A. Šimas. Nėra salėje. P. Čimbaras.

P. ČIMBARAS (LSDDF). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Gerbiamas kolega, aš truputį nesupratau. Jūs, pristatydamas projektą, sakėte, kad tinklus stato žvejai mėgėjai. Ar čia tikrai, ar čia man pasigirdo, ar jūs čia suklydote?

K. MAŽEIKI (LVŽSF). Gal pasigirdo, kolega.

P. ČIMBARAS (LSDDF). Ne, tai jūs įrašą pasiklauskite, jūs pasakėte, kad...

K. MAŽEIKI (LVŽSF). Tai gal tada suklydau arba jums pasigirdo.

P. ČIMBARAS (LSDDF). Ir aš truputį nesupratau – vienu momentu pasakėt, kad menkės labai didelės, po to – menkės labai mažos. Tai čia norėčiau paklausti, kuo tai susiję su uždraudimu? O jeigu rimtai, verslininkai, kuriems anksčiau buvo leista žvejoti, investavo į įrankius, tikėjosi, kad galės žvejoti, maitinti šeimas. Tada Aplinkos ministerija kvotų neskyrė ir jie buvo palikti likimo valiai. Įstatymas dabar leidžia žvejoti virš 200 hektarų, bet Aplinkos ministerija pagal mokslininkų išvadas neskiria kvotų. Ar jums kartais neatrodo, kad čia bandoma išvis susidoroti su verslininkais, kurie gaudo, ir grynai įtikti vienai grupei, tai yra žvejams mėgėjams?

Antras variantas. Kodėl jūs norite priekrantės žvejus nustumti į jūros gilumą? Ar nebus vėl pataikaujama, kad ten galėtų žvejoti žvejai mėgėjai? Bet ten irgi – ir šeimas turi žmonės, ir investavo. Kodėl mes būtinai proteguojame tik vieną pusę?

K. MAŽEIKI (LVŽSF). Ačiū, gerbiamas kolega, už klausimą. Bandysiu trumpai atsakyti, čia kaip ir du klausimai jūsų buvo. Pirmas klausimas. Jūs praeitame Seime taip pat dirbote ir turbūt prisimenate projektą „žvejų rojus“, kai buvo padarytas, sukurtas projektas siaurai grupei žvejų ar kaip tai pavadinsi, jis šiandien turbūt yra vienas iš blogiausių projektų. Bet šiuo įstatymo projektu ir siekiama, kad visos Lietuvos telkiniai būtų žvejų rojus ir čia pasaulio ir Europos žvejai atvažiuotų turėdami tikslą pagauti žuvų, kaip dabar važiuoja mūsų žvejai į Norvegiją ir į kitas šalis. Tai tikrai yra visos galimybės ir visos sąlygos mums sukurti tokią puikią nišą žvejams mėgėjams ir taip prisidėti prie Lietuvos klestėjimo.

Kalbant apie žvejybą jūroje, galiu tik pasakyti, kad į tuos 300 metrų yra ir migruojantys paukščiai, ir žuvys, atplaukiančios neršti, ir pagal skaičius, kiek ten sugaunama žuvų, tai yra maža dalis, išskyrus invazinę rūšį grundulus, kuriuos ir taip leidžiama gaudyti tuo laiku, kai kitos žuvys yra išneršusios ir nedaroma žala būtent žuvų ikrų ištekliams. Tinklais išraunamos ir žolės, ir suardoma augmenija, ir natūraliai žūsta ir kitų išneršusių žuvų ikrų. Mes turime turbūt vystyti tausojamąją žvejybą.

PIRMININKAS. Dėkojame. Jūs atsakėte į visus klausimus.

Motyvai dėl viso. Nuomonė už – M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, dar iš tikrųjų praeis šiek tiek laiko, kol išmoksime atsakingai mėgautis gamta: nešiukšlinti, nepiknaudžiauti gamtoje svaigalais. Man atrodo,

labai svarbu pagautą žuvį ne į kamerą dėti, o pabučiuoti ir paleisti, palikti gamtą mėgautis ateinančioms kartoms tokią, kokią mes ją radome.

Čia yra pirmas žingsnis, kurį labai kviečiu palaikyti ir pakalbėti šiek tiek daugiau apie tai, kaip mes galėtume skatinti mėgėjišką žūklę, kuri sukuria reikšmingai daugiau pridėtinės vertės ekonomikai, taip pat puoselėja mūsų kultūrinės ir šeimos tradicijas. Kviečiu palaikyti.

PIRMININKAS. Nuomonė prieš – A. Salamakinai.

A. SALAMAKINAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Man atrodo, kad teikiant įstatymą, nors kiekvienas Seimo narys turi tokią teisę, ir aš gerbiu, reikia pateikti daugiau informacijos, kokia yra sistema ar kaip veikia tai šiuo metu Žvejbos taisyklėse ar Žvejbos įstatyme.

Pirmiausia yra du saugikliai. Verslinė žvejyba leidžiama ne mažesniuose kaip 200 hektarų vandens telkiniuose vidaus vandenyse. Pabrėžiu – 200. Dabar įstatymo siūlytojai siūlo uždrausti ir ten. Kaimo reikalų komitete mes ne per seniausiai buvome susitikę su mokslininkais. Jie pateikė visiškai atvirkščią informaciją nei gerbiamas komiteto pirmininkas. Jie pasakė, kad išties galima leisti verslinę žvejybą, nes vandens telkiniuose tikrai jau yra perteklinės žuvies, kurią tikrai galima žvejoti. Šiuo atveju mes visiškai uždraudžiame žvejybą vidaus vandens telkiniuose.

Antras saugiklis. Kvotas nustato ministras. Vidaus vandenyse – aplinkos, jūroje – žemės ūkio. Ar jūs nepasitikite, gerbiamoji valdančioji dauguma, savo ministrais?

Trečias dalykas. Jis nustato limitus atsižvelgdamas į mokslininkų rekomendacijas. Mokslininkai pasakė, kad, taip, galima, tada leidžia, negalima – neleidžia. Dabar jūroje tris kilometrus plauks žvejoti, verslinė žvejyba? Paskaitykite, ką rašo įstatymo teikėjai. Supraskime, kuro kokia kaina, inventoriaus, viso kito. Mes mėgėjams leidžiame čia, o jūs plaukite, kur nepagausite.

Todėl aš kategoriškai pasisakau prieš šitą projektą, nes šiuo metu galiojantys įstatymai, ribojantys verslinę žvejybą, ir taip yra labai griežti. Latvijoje 70 % vidaus vandenyse leidžiama verslinė žvejyba ir mėgėjai nesiskundžia. Lietuvoje amžinai mėgėjams nėra ką žvejoti. Praeitais kadencijos vienas ministras steigė žvejų rojų. Teisingai sakė – iš to išėjo hemorojus...

PIRMININKAS. Laikas!

A. SALAMAKINAS (LSDPF). ...kaip sako tauta. Mes steigiamė kitą hemorojų.

PIRMININKAS. Kadangi nuomonės išsiskyrė, kviečiu balsuoti dėl šio projekto.

Balsavo 75 Seimo nariai: už – 52, prieš – 3, susilaikė 20. Po pateikimo pritarė.

Siūlomi komitetai: pagrindinis komitetas – Kaimo reikalų komitetas, papildomas komitetas – Aplinkos apsaugos komitetas. Siūloma svarstyti rudens sesijoje. Galima bendru sutarimu? (*Balsai salėje*)

M. Majauskas. Prašau.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamas pirmininke, aš siūlyčiau kaip pagrindinį Aplinkos apsaugos komitetą ir kaip papildomą – Kaimo reikalų komitetą, nes man atrodo, kad tai yra aplinkos apsaugos klausimas. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. J. Sabatauskas. Prašau.

J. SABATAUSKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Aš dar suprasčiau dėl kitų žuvų, bet kad Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas nori apsaugoti invazinę žuvį – grundulus, įrašęs į šitą įstatymą, tai jau yra virš visko. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. V. Rinkevičius. Prašau.

V. RINKEVIČIUS (LVŽSF). Aš norėjau A. Salamakinui. Kolega, buvai Aplinkos apsaugos komiteto pirmininku, kažkokį įstatymą parengėte. Jeigu dabar nauja koalicija ir komitetas mato kiek kitaip, tai jums atrodo, kad tai jau viskas, varo į hemorojų. Gal gerbkime vieni kitus, manau, kiekvienas turi teisę į savo nuomonę, manau, tą projektą apsvarstysime ir įvertinsime, ir priimsime. Jeigu bus jūsų gerų pataisų, kurioms Seimas pritarė, manau, kad jas priimsime.

PIRMININKAS. Petrai, dėl komitetų? Prašau, Petrai.

P. ČIMBARAS (LSDDF). Gerbiami kolegos, aš tikrai gerbiu Aplinkos apsaugos komitetą, bet visą žemės, atsiprašau, žuvies politiką formuoja Žemės ūkio ministerija – ir Baltijos jūroje, ir priekrantėse, ir Kuršių mariose. Aplinkos apsaugos komiteto funkcija yra saugoti ir kontroliuoti, bet formuoja visą politiką Žemės ūkio ministerija. (*Šurmūlys salėje*)

PIRMININKAS. K. Mažeika. Prašau.

K. MAŽEIKA (*LVŽSF*). Aš tik, kolegos, dėl aiškumo. Dėl grundulų, tai yra akcentuota – išskyrus, be apribojimų. Dėl kvotų, tai, kaip ir prieš tai kolega minėjo, ungurių, seliavų ir stintelių kvotas nustato aplinkos ministras, o vykdo tikrai Žemės ūkio ministerija. Manau, iš principo viskas kaip ir būtų logiška, nes tikrai pakanka argumentų pasirinkti Aplinkos apsaugos komitetą kaip pagrindinį.

PIRMININKAS. Dėkoju. Kadangi buvo pasiūlyta, kad Aplinkos apsaugos komitetas būtų pagrindinis, tai aš skelbiu alternatyvų balsavimą. Kas už tai, kad Kaimo reikalų komitetas būtų pagrindinis, balsuoja už, kas nori, kad Aplinkos apsaugos komitetas būtų pagrindinis, balsuoja prieš. (*Triukšmas salėje*)

Balsavo 68: už – 23, prieš – 45. Pagrindinis komitetas – Aplinkos apsaugos komitetas, o papildomas – Kaimo reikalų komitetas. Siūloma svarstyti, kaip minėjau, rudens sesijoje. Galime sutarti bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

Replika po balsavimo – M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Tik trumpą repliką. Sveikinu pasirinkus Aplinkos apsaugos komitetą, nes žuvys nėra bulvės ir pomidorai, kaip kad žemės ūkyje mes įpratę matyti. Tai yra gamta, gamtos dalis. Mes turime išmokti mėgautis gamta, o ne ją vartoti ir palikti tokią, kokią ją radome. Ačiū.

PIRMININKAS. Dėkoju. Ir A. Salamakinas.

A. SALAMAKINAS (*LSDPF*). Labai ačiū. Kadangi mano pavardę Viktoras paminėjo, tai noriu jam atsakyti, kad aš kalbėjau, kad mes sukursime Lietuvoje ežerus hemorojus, jokių būdu nenorėdamas įžeisti komiteto pirmininko. Klausyk, Viktorai, ką sakau.

PIRMININKAS. Ir P. Čimbaras dar.

P. ČIMBARAS (*LSDDF*). Yra aišku, reikalaujama Vyriausybės išvados, taip departamentas prašo. (*Balsai salėje*) Reikia. (*Balsai salėje*) Reikia.

PIRMININKAS. Siūlau balsuoti dėl Vyriausybės išvados. Kviečiu balsuoti. Kas norite Vyriausybės išvados, balsuokite už, kas turite kitą nuomonę – prieš arba susilaikykite.

Balsavo 68: už – 20, prieš – 23, susilaikė 25. Vyriausybės išvados nereikia.

Ir Algimantas nori dar kažką.

A. SALAMAKINAS (*LSDPF*). Labai ačiū. Replika po balsavimo. Aš kelintą kartą stebiu ir stebiuosi: jeigu Teisės departamentas, Europos teisės departamentas sako, kad Vyriausybės išvada tarsi ir būtina, aš jau penktą ar šeštą kartą matau, kad Seimo dauguma nenori tartis su savo Vyriausybe. Gal jūs reikškite jai nepasitikėjimą ir tada jau dirbsime kitaip? Dabar netikėti savo Vyriausybe, kuri yra suformuota Seimo, prisaikdinta, ir taip atmesti Vyriausybę kaip nereikalingą, na, tikrai stebiu ir stebiuosi. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. Deja, bet Seimas apsisprendė, o Aplinkos apsaugos komitetas turi teisę bet kuriuo metu paprašyti tos išvados.

Dar K. Mažeika, bet labai trumpai.

K. MAŽEIKA (*LVŽSF*). Tikrai jokių baimių nėra, gerbiamas kolega. Aš kaip tik matau norą stabdyti procesą, kaip sako. Bet jeigu mes komitete matysime svarstydami, tikrai darysime klausymus, kviesime verslininkus. Jūs, kaip buvęs komiteto pirmininkas, galėsite dalyvauti, ir mėgėjais, ir tie argumentai, manau, nugalės. Jeigu reikės, mes visada galime paprašyti. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. Gerai, manau, reikia nutraukti šią diskusiją, nes tikrai diskutuosime iki vakaro. (*Balsai salėje*) Gerai, kadangi V. Kamblevičius dar nė karto nekalbėjo, tai prašom.

V. KAMBLEVIČIUS (*TTF*). Mieli kolegos, aš balsavau už, kad Kaimo reikalų komitetas, bet aš manau, kad padariau klaidą. Kodėl klaidą? Mūsų Kaimo reikalų komiteto pirmininkas miega ir nebalsuoja, ir niekur nedalyvauja. Aš taip supratau, jam visiškai neįdomu, kas darosi su žemės ūkiu Lietuvoje. Jo kolega, matot, ardosi, stovi, o jis miega ir nebalsuoja.

PIRMININKAS. Petrai, labai trumpai.

P. ČIMBARAS (*LSDDF*). Gerai, jeigu jau nenorit Vyriausybės išvados, tai prašau bent jau anti-korupcinio vertinimo. (*Balsai salėje*: „Nereikia.“) Tai nieko nereikia, ar ne?

PIRMININKAS. Gerai, dėl antikorupcinio vertinimo kaip Seimas mano? Siūlo balsuoti. Gerai, balsuojame. Kas norite antikorupcinio vertinimo, balsuojate už, kas turite kitą nuomonę, prieš arba susilaikote.

Seimas apsisprendė. Balsavo 67 Seimo nariai: už – 38, prieš – 8, susilaikė 21. Išvados bus paprašyta.

17.52 val.

Želdynų įstatymo Nr. X-1241 2, 3, 9, 10, 14, 15, 16, 18, 19 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1675 (pateikimas)

Kitas klausimas – Želdynų įstatymo Nr. X-1241 kai kurių straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1675. Pranešėjas – K. Bacvinka. Prašom.

K. BACVINKA (LVŽSF). Dar kartą laba diena visiems. Šį projektą kartu su Aplinkos apsaugos komiteto pirmininku paskatino tos aplinkybės, kad visoje Lietuvoje iš esmės be aiškios priežasties nuolat kertami saugotini medžiai. Ne tik visuomenė, bet ir mes, politikai, kartais nesuprantame tų reiškinių, kai savivaldybės leidimu iškertami brandūs medžiai, visokeriopa vertingi, o sodinami įvežtiniai lepūs medeliai, kuriuos greičiausiai po 10–15 metų teks atsodinti. Projektas parengtas pasitelkus aplinkos specialistus, arboristus, akademinės visuomenės atstovus.

Rengiant projektą, buvo atkreiptas dėmesys, kokios padėties šiuo metu yra želdiniai, ar jie inventorizuoti, ar pakankamai veikia duomenų bazė, į kurią patenka inventorizuotų želdinių duomenys. Kokios padėties yra želdiniai, derinant teritorijų planavimo duomenis, kokias funkcijas šiame procese atlieka institucijos, kaip informacija pateikiama suinteresuotai visuomenei ir ar ji turi galimybę dalyvauti priimant sprendimus dėl želdinių tvarkymo. Kadangi Aplinkos ministerija šiuo metu rengia naujos redakcijos Želdynų įstatymą, projekte buvo apsiribota tik šiuo metu aktualesiomis nuostatomis, t. y. želdinių projektų įgyvendinimo, želdinių priežiūros ir kontrolės funkcijų atskyrimu. Sakykime, dabartiniu metu savivaldybės į leidimų išdavimo dėl medžių kirtimo procesą yra įtraukusios ir regioninių aplinkos apsaugos departamentų inspektoriai, kurie, sakykime, pasirašę, suderinę tuos leidimus, jau kaip ir kontroliuoti nebeturi teisės ir nuo šio proceso netgi nusišalina.

Toliau, dėl savivaldybės leidimo išdavimo, sugrupuojant juos pagal svarbą ir išskiriant istorinius, dendrologinius ir visuomenei svarbius želdynus, dėl kurių savivaldybė su suinteresuota visuomene dalimi turėtų tartis dar pirminėje stadijoje, projektinių siūlymų etape.

Trečia, dėl leidimų išdavimo, tik atlikus saugotinių medžių inventorizaciją ir duomenis suvedus į duomenų bazę.

Ketvirta, dėl duomenų bazės, kurioje būtų visa informacija apie inventorizuotus želdinius bei tos informacijos prieinamumo sukūrimo. Ir galiausiai dėl saugotinių ir nesaugotinių medžių kriterijų nustatymo.

Projekto nuostatos siūlomos dėl šiandien susidariusios kertamų medžių kritinės padėties, kai savivaldybės dar nėra net pradėjusios inventorizuoti savo želdinių ir nesutvarkiusios duomenų apie želdinių inventorizaciją. Esant tokiai padėčiai, sunku užtikrinti reikiamą kontrolę, taip pat atsiranda galimybė vengti kompensavimo už saugotinių medžių išskirtimą.

Parengtame projekte numatoma, kad visuomenė būtų supažindinama su projektu dar parengiamajame etape. Kai kitos projekto dalys nėra suderintos su institucijomis, projektuotojas gali atsižvelgti į suinteresuotos visuomenės nuomonę. Kai savivaldybės administracija... įkurta želdinių apsaugos ir priežiūros komisija kartu su visuomene yra priėmusi sprendimą dėl statybų leidimo išdavimo ir kai projekto rengimas pradedamas tik po atliktos želdinių inventorizacijos.

Taip pat norėčiau pažymėti, kad Seimo Teisės departamentas pateikė gana daug pastabų, tačiau susipažinus su pastabomis paaiškėjo, kad faktiškai visos, dauguma jų, yra techninio pobūdžio, todėl jeigu pritarсите šiam projektui po pateikimo, projektas pagal Teisės departamento pastabas būtų koreguojamas svarstant komitetuose. Ačiū. Kviečiu pritari.

PIRMININKAS. Dėkoju pranešėjui. Pirmasis klausia S. Gentvilas. Nėra. J. Baublys.

J. BAUBLYS (LSF). Ačiū, pirmininke. Gerbiamasis pranešėjau, saugotinių medžių ir krūmų, augančių ne žemės ūkio paskirties žemėje, kriterijus anksčiau nustatydavo Vyriausybė nutarimu.

Šiuo metu yra parengtas naujas Vyriausybės nutarimas, kuris suderintas su Aplinkos ministerija, su Žemės ūkio ministerija ir pateiktas Vyriausybei tvirtinti. Pagal naują nutarimo projektą yra palengvinamas medžių kirtimas, yra numatyta 20 centimetrų skersmens dydis valstybinėje žemėje, 30 centimetrų – privačioje žemėje. Jūs, atvirksčiai, griežtinate sąlygas. Ankstesniame, dabar galiojančiame buvo galimybė pasirinkti iškirsti 20 centimetrų, jūs rašote 16 centimetrų. Kodėl reikia Vyriausybės patvirtintą tvarką perkelti į įstatymą? Ačiū.

K. BACVINKA (LVŽSF). Aš manau, kaip tik galbūt dėl to, kad nėra to pagrindinio dalyko kaip duomenų inventorizacija... želdynų inventorizacijos jokios bazės, nėra atskaitos taško. Todėl atsiranda nesusikalbėjimai tarp institucijų. Mano nuomone, tai būtų teisinga įtraukti į įstatymą ir, sakykime, besikeičiant valdžioms nebūtų šokinėjama nuo iki, kad tai būtų. Dėl storio, parametrų bus galima tartis, žiūrėsime. Aš manau, kad įstatyme būtų teisingiau.

PIRMININKAS. Klausia V. Rinkevičius.

V. RINKEVIČIUS (LVŽSF). Ačiū, pirmininke. Gerbiamas kolega, kad viešosiose erdvėse reikia želdynų apsaugą stiprinti, visiškai pritariu, ir tai dažnai kelia visuomenės pasipiktinimą. Tačiau jūs norite labai griežtai reglamentuoti privačiose valdose esančius želdinius, inventorizuoti ir t. t. Tai, ko gero, būtų perteklinis reikalavimas, nebent ta teritorija yra kokioje nors paminklų apsaugos zonoje ar kur. O šiaip bent jau kaime ar kitur privačioje valdoje griežtai reguliuoti medžių priežiūrą, jei žmogus nori, pavyzdžiui, pakeisti, vietoj kokios nors senos drevėtos liepos pasodinti naują kitą medį, tai dėl leidimo biurokratija papildoma. Apkrauname ir valdininkus, ir netgi, sakyčiau, kartais gali kas nors tuo pasinaudoti nelabai skaidriai.

K. BACVINKA (LVŽSF). Nesutikčiau. Mes manome, kad leidimus reikėtų gauti inventorizuoti tuos saugotinus medžius. O jei jie nepriskirti saugotiniams... Privačioje teritorijoje nebus taip, kad, sakykime, visi bus saugotini. Tie, kurie yra išskirtiniai kuo nors toje vietovėje ar kaip nors, bus priskirti saugotiniams ir tada reikės leidimo, o jeigu jie nepriskirtini saugotiniams, tai viskas paprasčiau.

PIRMININKAS. Klausia N. Puteikis.

N. PUTEIKIS (LVŽSF). Gal jūs galėtumėte išsibraukti iš pasisakančių už, nes jūs pranešėjas?

K. BACVINKA (LVŽSF). Taip, ačiū.

PIRMININKAS. Klausia A. Šimas. Nėra. A. Kupčinskas.

A. KUPČINSKAS (TS-LKDF). Gerbiamas pranešėjau, iš tikrųjų sveikinu tą aiškesnę reglamentavimą dėl želdynų priežiūros. Ypač norėtusi, kad tai vyktų būtent miestų, miestelių gatvėse. Jūs išskirate naują terminą – valstybinės reikšmės automobilių kelių želdiniai. Siūlyčiau dar vis dėlto, kad būtų išskirti ir vietinės reikšmės keliai ir jų želdiniai, nes, kaip matyti, pavyzdžiui, ypač Kaune, daugiausia vykdant kelio remonto darbus, želdynų projektų nesiimama. Tiesiog vykdomi kelio remonto darbai, o želdynų tvarkybos plano net nėra. Visi tie darbai nukertant visus medžius ir atsodinant briliantinius už 500 eurų kainuojančius medelius vyko būtent pagal kelio remonto projektą, t. y. nesant želdynų projekto. Todėl siūlyčiau įvesti ir pagalvoti dėl...

PIRMININKAS. Laikas!

A. KUPČINSKAS (TS-LKDF). ...vietinės reikšmės kelių želdynų tvarkybos.

K. BACVINKA (LVŽSF). Blieka sutikti. Nesužiūrėta. Laukiame pasiūlymų. Ačiū.

PIRMININKAS. Klausia K. Masiulis.

K. MASIULIS (TS-LKDF). Šiaip tai aš, matyt, nepataikysiu į *mostį*, bet vis tiek pašnekėsiu. Lietuvoje yra šventa mylėti krepšinių ir šventa mylėti medį. Jeigu jis kur nors išdygo, tai šventas reikalas. Nesvarbu, kad tai yra miestas, o mieste turi būti gatvės, turi būti parkai, turi būti stadionai, turi būti namai. Jeigu medis yra kliūtis gatvei, tai šventa gatvė, bet ne medis. Jūs pašventinate medį, ir mes dabar čia aplinkkelius tiesime aplink medį, nes jis yra šventas.

Aš kažkaip palengvinčiau savivaldybėms spręsti medžių klausimą. Per 20 metų miškingumas Lietuvoje ženkliai padidėjo, o jeigu jūs dar pažiūrėtumėte į laukus, kurie yra stichiškai apžėlę, bet nėra miškais pavadinti, ir ten aš matau drebulių ir beržų, kurie daugiau negu 20 centimetrų, tas miškingumas yra...

PIRMININKAS. Laikas!

K. MASIULIS (*TS-LKDF*). ...be galo didelis. Gal reikia tą paradigimą keisti?

K. BACVINKA (*LVŽSF*). Matote, galėčiau galbūt atsakyti. Sakykim, jeigu pavažinėtumėte po senesnius Europos miestus, jeigu jie taip pat būtų kirtę, kaip mes dabar kertame miestuose, aš abejoju, ar jie turėtų tokias gražias senų medžių alėjas.

PIRMININKAS. Ir paskutinis klausia V. Kamblevičius. Vytatai Kamblevičiau, ar klausite? Atsisako.

Motyvai. Tuoj. Nuomonė už – N. Puteikis.

N. PUTEIKIS (*LVŽSF*). Noriu padėkoti Šiaulių aplinkosaugos forumo aktyvistams, atsiuntusiems man unikalią medžiagą. Jie per savaitgalį suskaičiavo Šiaulių centriniame parke numatytus nukirsti medžius. Projekte jų pažymėta 2 tūkst. 570. Dvylikos žmonių grupė surado 2 tūkst. medžių – 500 prirašyta.

Toliau. Vienoje vietoje numatyta iškirsti teniso aikštelėje 150 medžių. Jie rado tris tam tinkamas aikšteles. Visa tai planuojama daryti už Vidaus reikalų ministerijos skirtas europines lėšas regionams vystyti, ir vietoj iškertamų klevų bus sodinami dekoratyviniai medžiai, kurių priežiūrai reikės papildomų žmoniškųjų išteklių.

Kolegos, ką rodo Šiaulių miesto pavyzdys? Kad Seimas, leidęs praeitai Vyriausybei laisva ranka dalinti milijonus neva regionams vystyti, realiai dykynėse, kuriose mažėja gyventojų, daro labai brangius, niekam nereikalingus projektus ir prirašo, ir leidžia projektuotojams ir rangovams prisirašyti neegzistuojančius medžius, kad išaugtų sąmatos. Mes skatiname masinį europinių lėšų per regioninius rėmimus pavogimą. Gal skirkime tuos pinigus vis dėlto kokiems nors rimtiems dalykams: infrastruktūrai vystyti, gyventojų skaičiui didinti, darbo vietoms. Ką mes čia darome?

Šita kryptimi pateiktas projektas juda. Mano galva, jis iš tikrųjų yra labai silpnas. Bet noriu padėkoti Aplinkos apsaugos komitetui, jo pirmininkui ir nariams, kad tą baisiai neryžtingą aplinkosaugos vadovybę, ypač jaunąją viceministrą, kuris iš Aplinkos ministerijos daro aplinkos verslo vystymo ministeriją... vis dėlto Aplinkos apsaugos komitetas, t. y. Seimas, imasi parlamentinės kontrolės ir šitą ydingą Aplinkos ministerijos nieko neveikimą stabdo. O vidaus reikalų ministro prašau sustabdyti beprotišką europinių lėšų švaistymą.

PIRMININKAS. Nuomonė prieš – J. Baublys.

J. BAUBLYS (*LSF*). Ačiū, pirmininke. Vis dėlto Lietuvoje dar yra apleistos žemės ūkio paskirties žemės. Dėl įvairių priežasčių. Vieni apleido nedidelius kraštus žemės. Ypač nemažai vis dėlto dar yra apleistos valstybinės žemės. Šią žemę Nacionalinė žemės tarnyba išnuomoja ūkininkams su tikslu, kad jie ją įdirbtų. Kai ūkininkas ją įdirba, iškerta medžius, atvažiuoja Aplinkos apsaugos agentūros specialistai ir už tai nubaudžia. Atsiduria ūkininkas tarp dviejų tokių reikalavimų: iš vienos pusės yra reikalaujama, kad žemė būtų prižiūrėta, iškirsti medžiai, įdirbta, iš kitos pusės – draudžiama tai daryti. Aš manau, kad vis dėlto dabar rengiamas Vyriausybės nutarimas yra daug palankesnis. Perkelti Vyriausybės nutarimo punktus į įstatymą tikrai yra perteklinis dalykas. Aš siūlau šio įstatymo projekto nepalaikyti. Ačiū.

PIRMININKAS. Dėkojame. Nuomonės išsiskyrė, kviečiu balsuoti.

Balsavo 67 Seimo nariai: už – 54, prieš nėra, susilaikė 13. Po pateikimo pritarta. Siūlomi komitetai: kaip pagrindinis Aplinkos apsaugos komitetas, papildomų niekas nesiūlo. Siūloma svarstyti... (*Balsai salėje*) Siūlote? Gerai.

K. MAŽEIKI (*LVŽSF*). Aš noriu pasiūlyti draugiškai Kaimo reikalų komitetą, nes yra atvejų, kai žemės ūkio paskirties žemė yra apaugusi, galbūt jie turės tam tikrų pasiūlymų. Siūlau Kaimo reikalų komitetą.

PIRMININKAS. Kas nors kitokių pasiūlymų turi? Juozai Baubly?

J. BAUBLYS (*LSF*). Taip, aš norėjau pasiūlyti Kaimo reikalų komitetą ir pasiūlyti prašyti Vyriausybės išvados.

PIRMININKAS. Dėl Kaimo reikalų komiteto galime pritarti bendru sutarimu? (*Balsai salėje*) Siūlo balsuoti. Balsuojame. Kas pritariate Kaimo reikalų komitetui kaip papildomam, pritariate, kas turite kitą nuomonę, susilaikote arba balsuojate prieš.

Balsavo 63: už – 56, prieš – 5, susilaikė 2. Kaimo reikalų komitetas yra papildomas. Kitas siūlymas buvo dėl Vyriausybės išvados. (*Balsai salėje: „Bendru sutarimu.“*)

PIRMININKAS. Balsuojate už? Galime bendru sutarimu? (*Balsai salėje*) Dėkojame, bendru sutarimu. (*Balsai salėje*) Taip, dar svarstymo datą pamiršau pasakyti. Siūloma svarstyti rudens sesijoje.

18.09 val.

Seimo narių pareiškimai

Paskutinis dienotvarkės klausimas – Seimo narių pareiškimai. (*Balsai salėje*) Kiek mačiau, N. Puteikis buvo užsirašęs. Prašom į tribūną. (*Šurmulys salėje*)

N. PUTEIKIS (*LVŽSF*). A. Matulo pageidavimu, pagirsiu konservatorius, supeiksiu valstiečius.

Dvi kadencijas buvau Tėvynės sąjungos frakcijos narys. Finansų ministrė I. Šimonytė su premjeru A. Kubiliumi prieš svarbiausius projektus ateidavo į frakciją ir juos pristatydavo, vykdavo diskusija. Po to vykdavo pristatymas Seime. Premjeras S. Skvernelis su finansų ministru pernai tokį veiksmą taip pat atliko. Atsimename, kaip pristatė reformą frakcijoje. Dabar pristato žymiai didesnę reformą – į frakciją neatėjo. Frakcijoje nepristatys. Mes perskaitėme, kad tai bus... (*Balsai salėje*) Tai, ką jūs vadinatė pristatymu, nėra pristatymas. Pristatymas, kai vyksta diskusija ir vyksta porą valandų. Kai aš priklausiu Tėvynės sąjungai, dėl finansinių mokesčių ir kitų dalykų diskusijos vykdavo dvi, tris valandas. Du, trys, keturi posėdžiai. Aš to pasigendau, kolegos, Valstiečių frakcijoje.

Linkiu premjerui ir finansų ministrui vis dėlto tai padaryti. Padaryti tai, ką gerai darydavo Tėvynės sąjunga. Tai neatleidžia Tėvynės sąjungos nuo blogų darbų, bet tai įpareigoja Valstiečių frakciją daryti dar geriau, dar ilgiau ir dar konstruktyviau. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. Taip, puikūs palinkėjimai. Šia gaida ir baigiame vakarinį posėdį. (*Gongas*)

PAVARDŽIŲ RODYKLĖ

- Adomėnas Mantas 13, 14, 15, 16, 17, 18, 31
Anušauskas Arvydas 19, 26, 30, 31, 66, 69
Arendt Hana (Arendt Hannah) 10
Armonaitė Aušrinė 13, 14, 16, 17, 18, 46, 66
Ažubalis Audronius 14, 17, 18
- Bacvinka Kęstutis 19, 20, 85, 86, 87
Bakas Vytautas 11, 12, 19
Basanavičius Jonas 71
Baškienė Rima 7, 24, 26, 27, 53, 60
Baublys Juozas 73, 85, 87
Bernatonis Juozas 30, 31
Bilotaitė Agnė 28
Birmontienė Toma 28
Bukauskas Valentinas 31
Burokienė Guoda 12, 31
- Čimbaras Petras 36, 37, 38, 39, 82, 83, 84
- Dagys Rimantas Jonas 26, 48, 49, 50, 51
Degutienė Irena 34, 35
Dumbrava Algimantas 59, 81
- Eichmanas Adolfas (Eichmann Adolf) 10
- Garmutė Antanina 10
Gelūnas Arūnas 13, 14, 16, 17, 18
Gentvilas Eugenijus 36, 38, 39, 53
Gentvilas Simonas 26, 27, 50, 51, 52, 59, 66, 70, 71, 85
Goldman Ema (Goldman Emma) 51
Gražulis Petras 68, 70
Gumuliauskas Arūnas 13, 14, 16, 17, 18, 70, 74
- Ibsenas Henrikas (Ibsen Henrik Johan) 51
Imbrasienė Gražina 28
- Jankevičius Elvinas 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71
Jarutis Jonas 19, 39, 40, 76, 77, 82
Jazavitas Simonas 9
Jedinskij Zbigneu 40
Jovaiša Eugenijus 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Jovaiša Sergejus 25, 28, 29, 77, 79
Juknevičienė Rasa 19, 22, 23, 24, 25, 26
Juška Ričardas 33
- Kamblevičius Vytautas 84, 87
Kaminskas Darius 35, 36
Kasčiūnas Laurynas 70
Kazarinas Anatolijus (Kazarin Anatolij) 9
Kirkilas Gediminas 30
Kronkaitis Jonas 23
Kubilienė Asta 75
- Kubilius Andrius 31, 88
Kukuraitis Linas 55, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64
Kupčinskas Andrius 86
- Leinartė Dalia 40, 42, 48
Liesys Jonas 64
- Majauskas Mykolas 38, 39, 40, 65, 69, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84
Martinėlis Raimundas 34, 36, 73
Masiulis Kęstutis 79, 86, 87
Matelis Bronislovas 71, 72
Matkevičienė Laimutė 19, 72, 73, 74, 75, 79
Matulas Antanas 34, 35, 36, 88
Mazuronis Valentinas 39
Mažeika Kęstutis 37, 38, 80, 81, 82, 84, 87
Morkūnaitė-Mikulėnienė Radvilė 67
- Narkevič Jaroslav 29, 30
Naujalis Stasys 9
Navickas Andrius 15
Navickienė Monika 48
Nekrasova 8
Nekrošius Arvydas 55
- Obelenienė Birutė 40, 43, 49
Olekas Juozas 22, 23, 24, 25, 26, 27, 58, 63, 65, 74, 75, 77, 78, 79
Orvelas Džordžas (Orwell George) 9, 10
- Pagirėnas Antanas 8
Paknys Vydas 29
Paleckis Justas 8, 9
Palionis Andrius 76, 77
Paulauskaitė Dalia 28
Pavilionienė Marija Aušrinė 47
Pavilionis Žygimantas 30, 31
Petkevičaitė-Bitė Gabrielė 51
Pocius Giedrius 29
Pranckietis Viktoras 7, 27
Puidokas Mindaugas 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 26, 47, 48, 77
Pūkas Kęstutis 42
Pupinis Edmundas 13, 14, 16, 17, 18, 37, 58, 78, 81
Puteikis Naglis 33, 76, 86, 87, 88
- Razma Jurgis 10, 11, 27, 28, 29, 32, 69, 71, 73
Rinkevičius Viktoras 83, 86
- Sabatauskas Julius 53, 83
Sakalauskas Edmundas 27, 28, 29, 30
Salamakinas Algimantas 20, 21, 40, 83, 84
Semaška Alvydas 7, 9

- Semaška-Liepa Jonas 7, 9
Semaškienė Elena 7, 8, 9
Simulik Valerijus 12
Sysas Algirdas 48, 49, 59, 60, 62
Skaistė Gintarė 33
Skardžius Artūras 38, 39
Skvernelis Saulius 26, 88
Stalinas Josifas 8
Stančikas Andriejus 20
Starkevičius Kazys 21, 29, 38
Steponavičius Gintaras 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Strelčiūnas Algis 81
- Šakalienė Dovilė 36, 37, 40, 41, 42, 45, 54
Šalaševičiūtė Rimantė 63
Šapoka Vilius 78, 79
Šarknickas Robertas 62, 67
Šiaulienė Irena 32
Šileikis Egidijus 28
Šimas Audrys 37, 77, 82, 86
- Šimonytė Ingrida 88
Širinskienė Agnė 12, 19, 20
Šlėgelis Karlas (Schögel Karl) 10
- Tamašunienė Rita 45, 46
Tomilinas Tomas 60
Tumėnas Stasys 12, 36
- Urbšys Povilas 11, 32
- Valentukevičius Romas 29
Valiūnas Petras 32
Varkalys Jonas 73
Varžgalys Juozas 29
Vingrienė Virginija 21, 51, 52, 53
Vinkus Antanas 34, 36, 74
- Zingeris Emanuelis 30
- Žemaitaitis Remigijus 16, 70

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
Tel. (8 5) 239 6060, faks. (8 5) 239 6289, el. p. *priim@lrs.lt*
Interneto puslapis *www.lrs.lt*